

ከምድራዊነታችን ባሻገር

ቅጽ ሁለት

ከምድራዊነታችን ባሻገር

ቅጽ ሁለት

ለይኩን ፈቃድ አምላክ

2005 ዓ.ም.

ጸሎት

አቤቱ ፈጣሪዎችን አምላካችን ቸሩ እግዚአብሔር ሆይ!
የእውር ሰውን ልቦና ባለ አይን ከሚያየው የበለጠ እንዲያይ
ማድረግ የምትችል አንተ ነህና፤
ይህ መጽሐፍ ለአንባብያን የሚጠቅም ሆኖ ይጨረስ ዘንድ፥
ስለአንተ ፈቃድ እለምናለሁ።
አሜን።

Copy right © 2012 by Leykun Fekade Amlak

መልሶ የማሳተም መብቱ የተጠበቀ ነው።

ISBN 978-0-9877146-1-9

ከዚህ መጽሐፍ ሽያጭ የሚገኝ ገቢ ሁሉ ለመንፈሳዊ እና ለበጎ አድራጊ ድርጅቶች
የሚሰጥ፤ ለድኩማንም መርጂያ የሚውል ነው።

መታሰቢያ

ለባለቤቱ እና ለልጆቹ

ምስጋና

ከሁሉ አስቀድሜ እዚህ ያደረሰኝን ፈጣሪ አምላኬን በከፍተኛ ደረጃ አመሰግናለሁ። “በሕይወቴ እግዚአብሔርን አመሰግናለሁ፤ በምኖርበት ዘመን ሁሉ ለአምላኬ እዘምራለሁ።” መዝ. 146:2 በእውነት ፍጹምና ኃይል፤ ስሙ ክቡር፤ ለዘለአለምም የተመሰገነ ፈጣሪ አምላካችን የጨለመውን የሚያበራ፥ ቀናውንም መንገድ የሚያሳይ፥ እኔ በእውቀት ሳይሆን፥ በብዙ ዓመታት ጥረትና በጸሎት የተጋሁበትን ሥራ አይቶ እርሱ እንደረዳኝ አምኛለሁ፤ የተማመንኩበት አምላኬ አላሳፈረኝም።

በአካላዊነት የማትታየው ባለቤቴን እና በኑሮዬ የረዱኝን ልጆቼን በጣም አመሰግናለሁ። ለደገፉኝ ለኔ ዘመዶችና ለባለቤቴ ዘመዶች ከፍተኛ ምስጋና አቀርባለሁ።

በቅርብም ሆነ በሩቅ ሆናችሁ በመንፈስ ላልተለያችሁኝ ወገኖቼ ሁሉ ሙሉ ምስጋናዬን ከመንፈሳዊ ፍቅር ጋር አስተላልፋለሁ።

በከፊልም ሆነ በብዛት መንፈሳዊ ትምህርትን ላስተማሩኝ (ለሰበኩኝ) አርቶዶክሶች፥ ካቶሊኮችና ፕሮቴስታንቶች ከፍተኛ ምስጋና አቀርባለሁ። የሁላችንም ሕይወት በምድር ላይ እክል እንዳይበዛበት መንፈሳዊነትን የሚያስተምሩ፥ የሚያጽናኑ፥ የሚመክሩ ሁሉ የተመሰገኑ ናቸው።

በእርማትም ሆነ አስተያየት በመስጠት ለተባበሩኝ ዘመዶቼ፥ በተለይም ለወንድሜ ለአዲስ አለሙ እና ለንደኛዬ ለተስፋየሱስ መንግሥቱ ከፍተኛ ምስጋና አቀርባለሁ።

የአጻጻፍ መመሪያዎች

ይህ መጽሐፍ ለምሁራኑ እንዲሁም ለሠፊው ሕዝብ የሚቀል ምንባብ ይሆን ዘንድ፥ የሚከተሉትን የአጻጻፍ መመሪያዎች ተከትሏል፡-

- አንዳንድ ቃላት በመጥበቅም ሆነ በመላላት ሲነገሩ የተለያየ (አሻሚ) ፍቺ እየሰጡ እንዳያደናግሩ፡- አልፎ አልፎ (እንደየአስፈላጊነቱ - አሻሚ ፍቺ እንዳይኖር) አንዳንድ ሆሄዎች ላይ በመጥበቅ መነገር ሲኖርባቸው ከሥራቸው ተሰርዞባቸዋል። ይህ የተደረገው፥ በተለይ አማርኛ ሁለተኛ ቋንቋቸው ሆኖ፥ ወይም በውጭ አገር ብዙ ስለቆዩ፥ ወይም ከዛ ስለተወለዱ፥ የአማርኛን ስነጽሑፍ ምንባብ ላልተለመዱ አንባቢያን እንዲቀላቸው ለማድረግ ነው እንጂ፥ በዚህ ረገድ የአማርኛን ስነጽሑፍ ለማሻሻል ታስቦ አይደለም።
- በመጽሐፉ ውስጥ የተካተቱ ሳይንሳዊ ሐተታዎች ከሃይማኖታዊ ጽንሰ ሃሳቦች ጋር ቢቀላቀሉ፥ ወይም ሃይማኖታዊ ሐተታዎች ከሳይንሳዊ ጽንሰ ሃሳቦች ጋር ቢቀላቀሉ፥ አንዱን በሌላው ለመበረዝ አይደለም፤ አንባቢ በራሱ እያገናዘበ እንዲመለከተው ነው እንጂ።
- ይህ መጽሐፍ እንደ አንድ የሳይንስ መጽሐፍ ሊቆጠር አይችልም። ሳይንሳዊ ጽሑፎችን ማንበብ ያልተለመዱ ሁሉ ጠለቅ ያሉ ሳይንሳዊ ንድፈ ሃሳቦችን በቀላሉ እንዲረዱት ቀለል በማድረግ ነው የተጻፈው። በደንብ አልተገለጸም የሚሉ ቢኖሩም፥ እነርሱ ለበለጠ ማብራሪያ የሳይንስ መጽሐፍትን ይመልከቱ። በመጽሐፉ መጨረሻ ላይ የቀረቡትን የቃላት ትርጉምና ተጨማሪ ማብራሪያዎችን መመልከትም ይጠቅማል።
- የመጽሐፉ አጻጻፍ ከመደበኛ ሳይንሳዊ አጻጻፍ ርቆ የመሄድ ዝንባሌ ቢታይበት፥ ምናልባት ከደራሲው መንፈሳዊ ዝንባሌ የተነሳ ሊሆንም እንደሚችል ታዋቂ ይሁን።
- የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች በብዛት ቢጠቀሱ፥ አንዳንድ ሃሳቦችን ለማብራራት ነው እንጂ፥ መጽሐፍ ቅዱስ ከሚያመለክተው መንፈሳዊ ትርጉም ጋር ለማመሳሰል አይደለም።
- በመጽሐፉ ውስጥ የተካተቱ ሃይማኖታዊ ጉዳዮች የማንንም ሃይማኖት አይወክሉም።

- ይህ መጽሐፍ አክራሪነትን ቢጠላ እንጂ፥ ልዩነትን አይጠላምና፤ አንዳንድ ሃይማኖታዊ አመለካከቶች ሲብራሩ፥ የሚያነበው ሁሉ ከራሱ ሃሳብ (አመለካከት - እምነት) ርቆ የሚሄድ ባለ አንድ አቅጣጫ ሃሳብ እንዳይሳበትና እንዳይሰናከል ጥንቃቄ ተደርጓል። ምናልባት በግላጭ ወይም በድብቅ ወገናዊነት ቢታይባቸው፥ የአንባቢ ይቅርታ ይጠየቃል።
- አንዳንድ አንባቢያን በተለያዩ ነጥቦች ላይ ከዚህ መጽሐፍ እጅግ የላቀ እውቀት ይኖራቸዋል። ሆኖም፥ በትእግስት ዘልቀው ቢያነቡ፥ እነርሱም በዚህ መጽሐፍ በደንብ ያልተብራራውን ሁሉ የበለጠ በማብራራት፥ ለሰብአዊነት ከፍተኛ አስተዋጽኦ እንደሚያበረክቱ ይታመናል።

መቅድም

የሰው ልጅ ሥልጣኔ፡- መጀመሪያ በሃይማኖቱ፣ ቀጥሎም በሳይንሱ፣ ጉልህ ሆኖ ከሚታየው፣ ረቂቅ ሆኖ ወደማይታየው ተሸጋገረ። ግን ይህ ሽግግር በአካላችን ላይ ምንም ለውጥ አላመጣም፤ አሁንም ግዙፋን ነን። እኛም በአካላችን እንደ ሃሳቦቻችን ርቅቅ ብለን ከማይታዩት ጋር ባንደባለቅም፣ ከምድራዊነታችን ባሻገር አርቅቀን መመልከትን ከወዲሁ መለማመድ አላቃተንም።

ከቅጽ አንድ በመቀጠል፣ ይህ መጽሐፍ (ቅጽ ሁለት) አያሌ ሃሳቦችን በሚያካትቱ በሦስት ክፍሎች በመክፈል ተጠናቋል። ብዙሓኑ አንባቢ እንዳይበዛበት፣ ለተወሰኑ አንባቢያን የበለጠ የሚጥም ሊሆን ይችላል ተብሎ የታሰበው ሁሉ በአባሪዎች ተካተዋል።

ይህ መጽሐፍ የተጻፈው በተለይ ሃይማኖተኞች ሃይማኖታዊ እምነቶቻቸውን በሳይንሱ እያገናዘቡ የእግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ የበለጠ እንዲያደንቁ፣ ሳይንቲስቶችም ተፈጥሮን ሲመራመሩ፣ የሚያውቁትንም ሆነ የማያውቁትን፣ የሚያዩትንም ሆነ የማያዩትን የሚያጠቃልል፣ አንድ መለኮታዊ ኃይል መኖር እንዳለበት እንዲያገናዝቡበት ነው።

ምድር ክብ አይደለችም ብለው ሲከራከሩ የነበሩ፣ አሁን አለምን ሲዞሩ ክብነቷን እንዳመኑ ሁሉ፣ ሳይንስ የማናውቀውን በመግለጡ የእግዚአብሔርን ሥራ የበለጠ እንድናውቅ የሚረዳን፣ በእርሱም ያለን እምነት እንዲጠናከር የሚያደርግ እንጂ፣ የሃይማኖት፣ የእምነታችንም ጠላት ሊሆን አይችልም።

ሳይንስ ምድራዊ ኑሮአችንን አመቻችቶልናል። ነገር ግን በፍቅርና በመከባበር ተስማምተን እንድንኖር አያስተምርም። ለሕብረታችን፣ ለአንድነታችን እና ለሰላማችን የሚጠቅመውን ሁሉ የሚያስተምር ሃይማኖት በመሆኑ፣ የመንፈሳዊነታችንን ነገር መመረመር፣ ሳይንስ ለሰው ልጅ የጠቀመውን ያህል፣ ወይም ከዚያ በላይ ሊጠቅም ይችላል።

ስለ ጠፈራችን እና ስለ ምድራችን፣ ከቀረቡት ሳይንሳዊ ዘገባዎች ጋር የሰውን ልጅ ሥጋዊና መንፈሳዊ ጉዞ ለመግለጽ የተሞከረው፣ ሁሉም የሚያያዝ በመሆኑ ነው።

በሚገባ ቋንቋ ከቀረበለት፣ ማንም ሰው መጠነኛ መሠረታዊ ሳይንሳዊ እውቀት ሊኖረው ይችላል። ሆኖም፣ በክፍል አንድ (ምዕራፍ ሁለትና ሦስት) የተካተቱ ሳይንሳዊ ዘገባዎች፣ ማንም ሰው መጠነኛ መሠረታዊ ሳይንሳዊ እውቀት

እንዲኖረው ለማደፋፈር ነው እንጂ፤ ለደራሲውም ሆነ ለሌሎች እጅግ የሚከብዱ መሆናቸው ግልጽ ነው።

ከተያያዘነው ሰፊ አርእስት አንጻር፤ የምናውቀውንና ልናውቅ የማንችለውን ሁሉ፤ ነው፤ ይመስላል፤ ይሆናል፤ ብሎ በመነካካት የተደረገው ገለጻ ሁሉ፤ ዛሬም ሆነ ለወደፊት የሚታከልበትን እውነት በመተማመን ነው። በተለይ፤ ሳይንሳዊ መልክ ይዘው፤ ሃይማኖትንም አስታከው የቀረቡ አንዳንድ ጽንሰ ሃሳቦች አንባቢያን በበለጠ እየተመራመሩ በግል የሚያምኑበትን ለማጠናከር እንዲረዳ ነው። ስለዚህ፤ ይህና የመጀመሪያው መጽሐፍ በእጃችሁ የገባ፤ በውስጣችሁ ያለው እውነት እንዳይበረዝባችሁ እየተጠነቀቃችሁ፤ ሁሉንም እንደ ፍጹማዊ እውነት ሳትቆጥሩ፤ በእናንተው እንደተጻፉ እየቆጠራችሁ፤ ከአበቦች መካከል ጣፋጩን ጮርቃ እንደሚቀስሙ ወፎች፤ ወይም ከጭቃ ውስጥ የጠፋ ወርቅ እንደሚፈልግ ሰው ሆናችሁ አንብቡ። ፍጹምና ኃያል፤ ስሙ ክቡር፤ ለዘለአለምም የተመሰገነ ፈጣሪ አምላካችን የጨለመውን የሚያበራ፤ ቀናውንም መንገድ የሚያሳይ፤ ለሁሉም እንደየሁኔታው ይገልጥለታል።

እግዚአብሔር ከሁላችን ጋር ይሁን። አሜን።

ማውጫ

ገጽ

መቅድም:-	ix
ማውጫ:-	xi
መግቢያ:-	1

ክፍል አንድ

የእግዚአብሔር ድንቅ ሥራ - በጠፈር ሁሉ

ምዕራፍ አንድ:- ሳይንስ እና መንፈሳዊነት - መንደርደሪያ.....	7
ምዕራፍ ሁለት:- ስለ ጠፈር	15
ምዕራፍ ሦስት:- የጠፈር መሰብሰብ	39
ምዕራፍ አራት:- ምድራችን - መሬታችን፥ ባሕራችን፥ አየራች	54
ምዕራፍ አምስት:- ምድራዊ አካላዊ ሕያዋን	69
ምዕራፍ ስድስት:- ዝግመተ ለውጥ እና ፍጥረት.....	82
ምዕራፍ ሰባት:- ፍጥረት ከምናየው ሁሉ ባሻገር.....	117
ምዕራፍ ስምንት:- ጠፈራዊ ንቃተ ሕሊና.....	136

ክፍል ሁለት

ፍጥረታችን እና ስደታችን

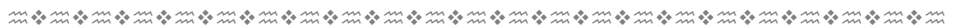
ምዕራፍ አንድ:- መነሻችን እና መድረሻችን - መንደርደሪያ	151
ምዕራፍ ሁለት:- የሰው ፍጥረቱ	154
ምዕራፍ ሦስት:-ጥንታዊ ስደቶች - ከኖሕ በፊትና በኋላ	177

ክፍል ሦስት

ማስታወሻያ - ከመንፈሳዊ ጉዞአችን

ገጽ

ምዕራፍ አንድ፡-	የሰው መንፈሳዊነቱ	201
ምዕራፍ ሁለት፡-	ጥንታዊያን ሃይማኖቶች	209
ምዕራፍ ሦስት፡-	መንፈሳዊ ኑሮ - ከሂንዱኒት ጀምሮ	213
ምዕራፍ አራት፡-	መንፈሳዊ ኑሮ - ከአይሁድነት ጀምሮ	222
ምዕራፍ አምስት፡-	የታቦታችን አመጣጥ - ወደ ኢትዮጵያ	232
ምዕራፍ ስድስት፡-	የወሳኝ ትንቢቶች መፈጸም	240
ምዕራፍ ሰባት፡-	መንፈሳዊ ኑሮ - በኦርቶዶክሳዊነት	246
ምዕራፍ ስምንት፡-	መንፈሳዊ ኑሮ፥ በእስላሞችና በክርስቲያኖች አለም	264
ምዕራፍ ዘጠኝ፡-	መሰባሰባችን	278
ምዕራፍ አስር፡-	የሰብአዊነት ወደፊት (ሀ)	287

አባሪ አንድ፡-	የጊዜ እርከኖች - እንደ ምድራዊ አቆጣጠር	307
አባሪ ሁለት፡-	የሰብአዊነት ወደፊት (ለ)	311
አባሪ ሦስት፡-	ሰማያዊ ድንጋጌ እና ሰብአዊ ግንዛቤ	328
አባሪ አራት፡-	ጸሎታት	345

ዋቢ መጻሕፍት፡-		349
የቃላት ትርጉምና ተጨማሪ ማብራሪያ፡-		353
የቅጽ አንድ ይዘት፡-		365

መግቢያ

በዚህ መጽሐፍ (ቅጽ ሁለት) የተጠቃለሉ፦ የሦስት ክፍሎች ይዘት እንደሚከተለው ነው። (በቅጽ አንድ የተጠቃለሉ፦ የሦስት ክፍሎች ይዘት በዚህ መጽሐፍ መጨረሻ ቀርቧል)።

ክፍል አንድ

የእግዚአብሔር ድንቅ ሥራ - በጠፈር ሁሉ

ክፍል አንድ፡- አካላዊ ተፈጥሮ ከመጀመሩ በፊትም ሌላ አካላዊ ያልሆነ አለም ነበረ በማለት ይነሳና፡- አካላዊ ተፈጥሮ ከየት ተጀመረ? ምድር ከመፈጠሯ በፊት ጀምሮ እንዴት ነበር? ከተፈጠረች በኋላስ? ይህች ምድር (መሬቱ፥ ውሃውና አየሩ) እና በውስጧ ያሉ ሁሉ እንዴት እዚህ ደረሱ? በማለት ይመራመራል። ከእግዚአብሔር ምስክሮች መካከል የጠፈር አካላት በእውነት የሚደነቁ መሆናቸውን ከቀረበው ሳይንሳዊ ገለጻ መረዳት ይቻላል።

ሳይንስና ሃይማኖት የተለያዩ የአመለካከት ክልል ቢኖራቸውም፥ ሳይንስ - በተለይም የስነ ምድር (ጂኦሎጂ) ትምህርት ወደ እግዚአብሔር የሚያቀርብ እንጂ የሚያርቅ አለመሆኑን - በእውነት የእግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ የበለጠ እንድናደንቅ የሚረዳ መሆኑን ለመግለጽ ተሞክሯል።

ተፈጥሮአዊ እድገት በአካላዊነቱ ከፍጥረትና ከዝግመተ ለውጥ (evolution) እንዴት ተለይቶ ይታያል? በማለት አንዳንድ መሠረታዊ ሃይማኖታዊ ጥያቄዎችን በሳይንሳዊ አመለካከት ይተነትናል፤ እንዲሁም ለአንዳንድ መሠረታዊ ሳይንሳዊ ጥያቄዎች ጥንቃቄ የተመላበት ሃይማኖታዊ (መንፈሳዊ) አስተያየት ይሰነዝራል።

ሳይንስና ሃይማኖት በፍልስፍና ደረጃ ተደጋጋፊዎች ሊሆኑም ስለሚችሉ፥ በተለይ የሳይንስ ተማሪዎች ከሚማሩት ሳይንስ ጋር ሃይማኖታዊ ፍልስፍናዊ አመለካከቶችንም ቢያክሉበት፥ የበለጠው እውቀት ከዚያ እንደሚገኝ ይጠቁማል።

ክፍል ሁለት

ፍጥረታችን እና ስደታችን

አንዳንድ ሕዝቦች በምድር ዙሪያ የተንከራተቱበትን፣ ሌሎችም ሳይንቀሳቀሱ የቆዩበትን ምክንያት ከባዮሎጂ፣ ከአርኪዎሎጂ፣ ከጂኦሎጂ፣ ከአይሶቶፕ ሃይድሮሎጂ፣ ከአንትሮፖሎጂ፣ ከጂኦግራፊና ከታሪክ መረዳት ይቻላል። ግን ይህ ብቻ በቂ ባለመሆኑ፣ ክፍል ሁለት የሕዝቦች እንቅስቃሴ (መበተንም ቢሆን መሰብሰብ) ከመንፈሳዊ ጠባያቸው ተነጥሎ የማይታይ መሆኑን ለመግለጽ ይሞክራል።

እኔ ማነኝ? ከየት መጣሁ? የምሄደውስ ወዴት ነው? ብለን እራሳችንን ስንጠይቅ ቆይተናል። ቀጥተኛ መልስ ያገኘ የለም።

ክፍል ሁለት የሰው ፍጥረቱ - በአካላዊነቱና በመንፈሳዊነቱ ያሳየው እድገት ምንድነው? በማለት ይጀምርና፣ ስለ ሕዝቦች ሁሉ አካላዊ እንቅስቃሴ ከጥንት ጀምሮ እንዴት እንደነበረ (ከየት ተነስተን እዚህ እንደደረስን) በማውሳት፣ በቅደም ተከተል - ባጭር ባጭሩ አድርጎ ያቀርባል። ይህም አንዳንድ ጥያቄዎቻችን ለመመለስ እንዲረዳን ነው እንጂ፣ ይህ ነው እውነተኛው በማለት አይደለም።

ከጥንት ጀምሮ የተፈጥሮ ሁኔታዎች፣ እንዲሁም አጠቃላይ የምድራዊነት እክሎች ሕዝቦችን እንዳንከራተቷቸው፣ አሁንም ይህ መንከራተት - ይህ ስደት አልቀረም። ሆኖም፣ የመቀራረብና የመሰብሰብ ክስተት ከጥንት ጀምሮ የነበረና አሁንም ያለ ነው።

በተለያዩ የጂኦግራፊ ሁኔታዎች ምክንያት፣ በሰዎች መካከል ስነአይምሮአዊ፣ ባሕላዊ፣ አካላዊ..ወዘተ ልዩነቶች ቢፈጠሩም፣ እነኚህን ልዩነቶች ደምስሶ አንድ ወጥ አስተሳሰብ የሚያመጣ ውስጣዊ መንፈሳዊ ጠባይ፣ ምድራዊ ችግሮችንም ለመቋቋም የሚያስችል እምነት (ሃይማኖት) አለን። ይልቅስ ይህንን የመሰብሰብን ክስተት የሚያባብስ የመንፈሳዊነት እድገታችንን ጉዳይ በበለጠ እናጥናው በማለት ይደመድማል።

ክፍል ሦስት

ማስታወሻያ - ከመንፈሳዊ ጉዞአችን

ክፍል ሦስት፡- ለምንድነው ሃይማኖት ያስፈለገን? በማለት፥ የወደፊቱን የሰብዓዊነትን መንፈሳዊ ጉዞ ለመገምገም ሲል፥ በተለይ የመካከለኛው ምሥራቅን መንፈሳዊ እንቅስቃሴ መነሻ በማድረግ ይጀምራል። ቀጥሎም፥ ስለ ኢትዮጵያውያኖች የመንፈሳዊነታቸው ታሪካዊ ሂደት ከብዙው በጥቂቱ ይጠቃቅሳል።

ሃይማኖተኛነትን እንደ ኋላቀርነት የሚመለከቱ ሰዎች የሃይማኖትን ጉዳይ በሳይንሳዊ ስነአመክኖአዊ አመለካከት ቢገመግሙት፥ ወይም ከምድራዊ (አካላዊ) ስነአመክኖአዊ አመለካከት ውጪ በመንፈሳዊ ተመስጦ ቢመለከቱት፥ አንዳንድ ሃይማኖታዊ ምሥጢሮች ይገለጡላቸው ይሆናል፤ በውስጣችን (በመንፈሳችን) ያለውን የዛሬውን እና የወደፊቱን ብሩህ ተስፋችንን እንመለከተው በማለት፥ አንዳንድ መንፈሳዊ ጉዳዮች በክፍል ሦስት እና በአባሪዎች ተካተዋል።

የሃይማኖት ትምህርት እንደ ሳይንስ አንድ ወጥ ሆኖ ለሰው ሁሉ በአንድ አይነት መልክ ብቻ አይደለም የሚዳረሰው። ተናጋሪዎቹ - ሰባኪዎቹ - አስተማሪዎቹም ምንጊዜም የሃይማኖት ሊቃውንት ብቻ አይደሉም። እግዚአብሔር የሰው ልጅ በጠቅላላ እንዲጠፋ ስለማይፈልግ፥ ግለሰቦችን በተለያየ መንገድ ያስተምራቸዋል። ይህንኑ በመንፈሳዊ ቅንአት ለሌሎች ለማካፈል የሚሹ ብዙዎች ናቸው። በነባር ሃይማኖታዊ ጽሑፎች የተደገፈ፥ ከተራ ሰዎችም የሚፈልቁ መንፈሳዊ ሃተታዎችን በጥሞና ማስተዋል፥ አንድም የሰው ልጅ በተፈጥሮአዊ ጠባዩ ከእግዚአብሔር የተሰጠውን መንፈሳዊ የአመለካከት ጸጋ በገዛ ራሱ ያጎላው ዘንድ ይጠቅመዋል።

በመጥፎ አድራጊዎች ያልተጠለፈ ሃይማኖት የሰውን ልጅ ምድራዊ ኑሮም እንዳሻሻለው እንደተመለከትን ሁሉ፥ በዚህ ክፍል የተካተቱ ሃይማኖታዊ ፍሬ ሃሳቦችም አላማ፡- ከምድራዊነታችን ባሻገር የሚኖረን አመለካከት ከሞትን በኋላ ለሰማያዊ ኑሮ ብቻ ሳይሆን፥ ለምድራዊ ኑሮአችንም - ለሰላማችን፥ ለማሕበራዊ ኑሮአችን እና ለአንድነታችን ስለሚጠቅመን፥ የመንፈሳዊነታችንን ነገር ችላ እንዳንል ለማስታወስ (ለማደፋፈርም) ነው።

በዚህ ክፍል ውስጥ ዋናዋናዎቹ የሰብአዊነታችን ሃይማኖቶች ጠቅለል ባለ መልክ ቀርበዋል። አንባቢያን ከአንዱ ሃይማኖት ዘለው ወደሌላ ሲሄዱ፣ በሁሉም ሃይማኖት ውስጥ ጊዜ የማይሸረው እውነት መኖሩን ያስተውላሉ። በሰብአዊነታችን ታሪክ ውስጥ ከጥንት ጀምሮ አንድ ብቻ የሆነውን እና በሁሉም ሃይማኖት ውስጥ የሚገኘውን እውነት ለገዛ ሃይማኖት ማጠናከሪያ ማድረግ ይጠቅማል። የክፍል ሦስትም ዋነኛ አላማ ይኸው ነው።

መልካም ምንባብ

ክፍል ሦስት

ማስታወሻያ - ከመንፈሳዊ ጉዞአችን

ምዕራፍ አንድ

የሰው መንፈሳዊነቱ - መንደርደሪያ

ከአካላዊነት - ከምድራዊነት ሌላ - የተለየ - “መንፈስ” መኖሩን ለመገመት የሚያስችል አይምሮ ተስጥቶናል። ግን ይኸው አይምሮአችን፡- መንፈስ የሚባል ነገር የለም ብሎ ቢነግረን፤ ያለን ምርጫ ከአይምሮአችን ወጣ ብለን የተቀረውን - ከአይምሮ ጋር የሚነካካውን ኃይል በእምነት ማዳመጥ ነው።

በሬ ከአራጁ ጋር ይውላል እንዲሉ፤ እኛም ስንኖር በጠፈር ሁሉ ከነበረ የመጠፋፋት ክስተት ጋር ነው። መጠፋፋት የነበረና ያለ ስለሆነ፤ የመቆያ ዘዴዎቻችንን አይምሮአችን ይነግረናል። አጥፊው እንዳይበረታብን መከላከያ ዘዴውን ሁሉ ከሃይማኖት እንማራለን።

ለመሆኑ ይህ የሰለጠነው የሰው ዘር ኋላ ቀሩን ከምድር ገጽ እስካሁን ድረስ ሳያጠፋ መቆየቱ ለምንድነው? ዳርዊን፡- ይህ የሰለጠነው የሰው ዘር ኋላ ቀሩን ከምድር ገጽ አጥፍቶ በራሱ ዘር እንደሚተካው አያጠራጥርም ብሎ ነበረ። የኔ ዘር ይኑር፤ ሌላው ይጥፋ የሚል የምድራዊነትን ጠባይ ምን አጠፋው?

ጥሩ ሆኖ በሰማይ የተፈጠረ፤
ከምድር ሲገባ በጠባዩ ተቀየረ፤
ምንድነው ይህ ሰማያዊ ጠባይ የሚቀይር፤
የምድራችን እሳት፤ ውሃ፤ አየርና አፈር?
ከየት መጣ ክፋት፤ ሰይጣናዊ ልባምነት?
ሌላው ይሙት፤ እኔ ልኑር ማለት?
ግን ምድራዊ ክፋት በአጭሩ ተቀጭቷል፤
ከሰማይ የመጣ ትምህርት አይሎበታል፤
ተመስገን፤ እስካሁን ሳንጠፋ ሰንብተናል።

ይህ የሰለጠነው የሰው ዘር ኋላ ቀሩን ከምድር ገጽ እስካሁን ድረስ ሳያጠፋ ከዚህ ደርሷል። ካሁን በኋላም ላጥፋ ብሎ ቢነሳ እንዳይሆንለት የሚያደርጉ ብዙ ሁኔታዎች ተዘርግተዋል። የጠፈር ኃይላት ሁሉ የሰው ልጅ ከምድር እንዳይጠፋ ተመሳጥረዋል። እነሆ! በምድራዊነት የማይበገረው የመንፈሳዊነት ጠባይ በውስጣችን ስላለ እና ጠባቂም ስላለን ሳንጠፋፋ ቀረን።

በምድራዊነታችን እርስ በርስ ብንለያይም፥ የሁላችንም መንፈስ ምንጩ አንድ ነውና፤ ማሕበራዊ ኑሮአችን በሃይማኖት (በእምነት) የጸና ሆነልን። ለወደፊት ልዩነቶቻችንን በማጥበብ፥ በስምምነትና በሰላም አብረን እንድንኖር የሚያደርገን ሁኔታ ይፈጠራል የሚል አስተሳሰብ ከአይምሮአችን ቢቀረጽ፥ ይህ አስተሳሰብ በሳይንስ ወይም በሃይማኖት ብቻ የሚመጣ አይደለም፤ በሰው ዘር ያለ የመንፈስ ሥራ ነው እንጂ።

እውነት ነው፤ የሰው ልጅ እየተቀራረበ ነው የመጣው። ይህ መቀራረብ ነው የወደፊቱ የሰው ልጅ ዕድል - የመንፈሳዊነታችን ተስፋ - የመቆያ ምሥጢር።

እውነት ነው፤ ሳይንስ በሰላምና በፍቅር ተስማምተን እንድንኖር አላስተማረንም። ይህንን የተማርነው ከሃይማኖት ነው።

ዛፍና ሳር ከማይበቅልበት ጭው ያለ በረሃ ትንሽ ንፋስ ሽው ቢል፥ አሸዋ ከአሸዋ ይጋጭና ከፍተኛ ድምጽ ይፈጠራል፤ ግን በከተማ ጩኸት የደነዘዘ ጆሮ አይሰማውም። አንድ ሰው ለብቻው ከበረሃ የሚኖር ቢሆን፥ ዝቅተኛ የሆኑ የድምጾችን ሞገድ ማዳመጥ ከገዛ ኑሮው ጋር ስለሚያዛምደው፥ ጆሮዎቹም ለተራ ሰው የማይሰሙትን ሁሉ የሚሰሙ ይሆናሉ። እንዲሁም በተመሳሳይ፦ በጠፈር ውስጥ የሁላችንንም ግንዛቤ የሚያቅፍ ሁለንተናዊ ሃሳብ ቢኖርና፥ አንድ ሰው አንዴ ወደፊት አንዴ ወደኋላ እያለ በ“ሃሳብ ምጥቀት” ብዙ ቢመላለስ፥ ከገዛ አይምሮው የሚመነጩ ሃሳቦቹ ከጠፈራዊ ሁለንተናዊ ሃሳብ ጋር አንድ አይነት ግንኙነት ያደርጉ ይሆናል። የዛን ጊዜ ሰው (ግለሰብ) የሚሰማው ስሜት ወደ ጥሩም ሆነ ወደ መጥፎ ቢወስደውም፥ መንፈሳዊ ጆሮዎቹ ከሩቅ የሚያዳምጡ ይሆናሉ።

በእኛ የነፃ ፈቃድ የምናርቃቸው ወይንም የምናቀርባቸው ተጸራሪ መንፈሶች አሉብን (አሉልን)። ሰላም፥ ፍቅር እና አንድነትን የምንሻ ብዙዎቻችን በዚህ ውጥንቅጥ አለም ውስጥ በማንኛውም ድርጊቶቻችን የበኩላችንን እየፈጸምን ወደፊት ስንጓዝ፥ ለችሎታችን መገታት እንዳለበት ማወቃችንም ወደ መንፈሳዊነት ይመራናል።

በእውን በሃሳባችን፥ በሕልም፥ በራዕይ፥ በጠፈር ያለ ሁሉ በአካልም በመንፈስም የሚያያዝ መሆኑን ከተረዳን፥ ሰውም አካላዊ ሆኖ፥ በመንፈስ ሊሄድ - በመንፈስ ሊራቀቅ - ወደ ሰማይ፥ ወደ ጠፈር ሊገባ ከጠፈር ሕያዋን (ሚሻክላውያን) ጋርም ሊቀላቀል ይችላል (ይሆን?)።

“ለትርጉም እንዲያመች” አካላዊ አለም ውስጥ እንደገባንና በመሬት ስበት ከተወሰኑ ሥጋውያን ጋር ተጣብቀን እንደቀረን፤ ይህንንም አለም ከነርሱው ጋር ሆነን፥ ጥርት ባለ መንገድ (በብርሃን ሞገድ አማካኝነት) እንደተመለከትን፤ መኖራችን ከዚህ አደረሰን። ተመስገን።

በቀጥታም ሆነ በተለየ መንገድ ስለ እግዚአብሔር መኖርና ኃያልነት ለእውነት ስንል እንደመሰከርን ሁሉ፥ ምድራዊ ኑሮአችን በሰማያዊ ተስፋ እየታደሰ፥ ሰላማችንን አግኝተናል።

በምድራዊነታችን የጎደለብንን ሁሉ አሟልተን ወደ ፍጹማዊነት የምንጠጋው በግለሰብ ደረጃ ብቻ ሳይሆን፥ በሰብአዊነት (በሕብረተሰብ ታሪክ) ደረጃም እንደሆነ ሁሉ፥ ለሁላችንም አንቀሳቃሽ መንፈስ አለን¹። “ነገር ግን በሰው ውስጥ መንፈስ አለ፤ ሁሉንም የሚችል የአምላክ እስትንፋስ ማስተዋልን ይሰጣል።” ኢዮብ 32፡8

በሳይንስ የተጣበበ አይምሮ፥ አንድ ቀን፥ በስተእርጅናም ቢሆን፥ ምድራዊነት የወጣለት እውቀት - መልካም ጥበብ ከወዴት ይገኛል? ማለቱ አይቀርም። በእርግጥ የሰው ልጅ እድገቱ መታየት ያለበት ከምድራዊነቱ አንጻር ብቻ መሆን የለበትም። ለምሳሌ በብራዚል የአማዞን ጫካ፥ እንዲሁም በሌሎች በአንዳንድ ሞቃት ሥፍራዎች የሚኖሩ ሰዎች፥ ልብስ ምን ይሠራል፥ ቶሎ ያድፋል፤ ቶሎም ያልቃል፤ እግዚአብሔር የሰጠን ገላችን ይሻለናል ይላሉ። የእነኚህ ሰዎች መንፈሳዊ እድገት አሁን “በሰለጠነው አለም” በታላላቅ ከተማዎች ውስጥ ከሚኖሩ ሰዎች ጋር ሲወዳደር እጅግ የላቀ ሆኖ ይታያል። እነርሱ በጋርዮሽ ሲኖሩ ካለ ምንም ቁስ አካላዊ ግንኙነት ነው፤ በመንፈሳቸው አንድነትን መሥርተዋል። እኛስ? በምድራዊነት እድገታችን ከእነርሱ ብንለይ፥ በመንፈሳዊነታችን የደረስንበትን እድገትም መመርመር ይገባል።

ሰው ቢሞት የማይሞተው (የማይሸነፈው) መንፈሱ ስለሚቀር፥ ለዚህ መንፈስ ማደሪያነት የሚያገለግል ምድራዊ አካል ካልኖረለት የግድ ሰማያዊ አካል (ፍጽሞተ አካል) መኖር አለበት። የሕያው መንፈስ ዘለአለማዊ የመኖሪያ ሥፍራ አካላዊ አለም ካልሆነ፥ የግድ ሰማያዊ አለም መሆን አለበት።

መንፈሳውያንም ይህንን አካላዊ አለም እርግፍ አድርገው በየቀኑ በሚኖሩት ሕይወት፥ በእጅ የማይዳሰሱ መላእክትን እንደሚነኩና እንደሚዳሰሱ አድርገው በድርሳናቸው የሚደግሙት ለእነርሱ ሰማያዊ አለም እውን ስለሆነ ነው። ይህም በብርሃነ ሕሊና መንዝ፤ እራስን በማይታይ አለም ውስጥ መክተት፤ ከመላእክት፥ ከጻድቃንና ከቅዱሳን ጋር ፈጣሪ አምላክን እያመሰገኑ በሰማያዊ አለም መኖርን ከዚሁ ከምድር ሆኖ መለማመድ ነው። የአርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖት እንዲህ ያለውን መንፈሳዊ ባሕል ያለማምዳል።

በምድርም ሆነ በሰማይ ሲመላለሱ የማናያቸው ሕያዎች አይጠፉም። እግዚአብሔር ብቻውን አይኖርም፤ እርሱን እንደማናየው ሁሉ፥ ሌሎቹንም

¹ “እንደ ሥጋ ፈቃድ የሚኖሩ የሥጋን ነገር ያስባሉና፥ እንደ መንፈስ ፈቃድ የሚኖሩ ግን የመንፈስን ነገር ያስባሉ።” ሮሜ 8፡5

መኖሩስት አናያቸውም። ሰው ወደ እግዚአብሔር ሲቀርብ የሚጠጋው ጥሩ መንፈስ አይታጣም። በጻድቃን ትይዩ ኃጢአተኞች፥ አስማተኞችና ጠንቋዮች እንደሚኖሩ ሁሉ፥ ሰው ከእግዚአብሔር ሲርቅም የሚጠጋው መጥፎ መንፈስ ይኖራል፤ ለዚህም ነው በሁለት አለም መካከል ንኪኪ መኖር አለበት ያልነው።

ይህ የሚታየው ሁሉ ይጠፋል፤ የማይታየው ነው ዘለአለማዊው። ከዚህ ከምናየው ከአካላዊው የተለየ ሌላ አካላዊ ያልሆነ አለም የለም ማለት እግዚአብሔር የለም እንደማለት ይቆጠራል። እግዚአብሔር የለም ስንል ደግሞ ብዙ ጽንሰ ሃሳቦች ይደመሰሳሉ። አንዳንድ ቁልፍ ሃሳቦችን እየሰነዘርን የምንነጋገርባቸው፥ አንዱ ካለ ሌላውም ይኖራል ከሚል ስነአመክኖአዊ አመለካከት በመነሳት ነው። በዚህ ስነአመክኖአዊ አመለካከታችን፥ እስካሁን ድረስ ከሳይንስ ድጋፍ እንጂ ቅዋሜ አላጋጠመንም።

በዚህ አለም ላይ (በጠፈርም ቢሆን) ሁሉ ነገር ሊሆንም ላይሆንም እንደሚችል፤ ምንጊዜም የያንዳንዳችን አስተሳሰብ (የኛ ኃይል) በጠፈር ሁሉ እንደሚሳተፍ ሁሉ፤ አንድን ነገር እንዲሆን ወይም እንዳይሆን የምናደርገው እኛው ራሳችንም ልንሆን እንደምንችልም እናስበው። የእኛ ሕልውና የተጠበቀ የሚሆነው ከምድራችን፥ በጠፈር ውስጥም ከሚገኙት ጋር ሁሉ በስምምነት ስንኖር ነው።

በሳይንስ ባዶ የምንለው ጭራሽ ባዶ አለመሆኑን ከተረዳን (ክፍል አንድ)፥ ከአካላዊው ሞገድ የሚረቅ ምንድነው? እያልን በራሳችን ላይ ጥያቄ ስናበዛ፥ የመንፈስን ነገር ሳናስበው ማለፍ አይሆንልንም። ስለዚህ ሁለት አለማት መኖር አለባቸው፤ አለዚያም እንዴት ይሆናል? ብለን ስንጠይቅ ነው ምረምር ውስጥ የምንገባ። ሰዎች እርስ በርስ ይግባቡ ዘንድ ቋንቋ እንደተሰጣቸው ሁሉ፥ መንፈስ የተባለውም ቃል ሁለት አለማት እንዲተዋወቁ (እንዲገናኙ) የሚያደርግ ሆኖልናል። እስካሁን ድረስ (ለወደፊትም) በአካል የማይገለጸው ሁሉ መኖሩን የሚናገር መንፈስ በሰዎች ሕሊና እየገባ ሃይማኖታችንን እውን አድርጎልናል። ይህም ይቀጥላል።

ሃይማኖት ለሰው ልጅ የማይጠቅም ስለሆነ፥ ከሰው ልጅ አይምሮ ይጥፋ (ይደምስስ) የማንል ከሆነ፥ በአንዳንድ ሃይማኖታዊ ጽንሰ ሃሳቦች ላይ ቆየት እያልን እንመራመር።

በተለያዩ ጽንሰ ሃሳቦችና ፍልስፍናዎች ላይ የጋራ ትርጉም በመስጠት የሰዎችን ብቸኛ አይምሮ እርስ በርሱ በማገናኘት እርስ በርስ ልንግባባ ችለናል። ሃይማኖትም አለን። ሆኖም፥ የእጅ አሻራ የተለያዩ እንደሚሆን ሁሉ፥ የሰውም አስተሳሰቡ እንዲሁ የተለያየ ነው የሚሆን። የሰው አይምሮ ቁስ አካላዊ መሳሪያ የማያነበውን፥ ከቁስአካላዊ ሞገድ “ሌላ”፥ ከተለያዩ ኃይላት (መንፈሳዊ)

የሚመጣውን የሚያነብ ቢሆን፤ ይህንን ከግለሰቡ በስተቀር ማንም ሊያውቅ አይችልም። እያንዳንዳችን በተለያየ መንገድ ነው መንፈሳዊ ግንዛቤ የሚኖረን።

ከማንኛውም እውቀት ጋር ሁለት አይነት አመለካከት (ቅዱስ እና እርኩስ) እንደሚኖር ሁሉ፤ በአይምሮአችን የምናስበው፤ በአፋችን የምንናገረውና በየቀኑ የምንሠራው ሁሉ ተጠራቅሞ እድል ፈንታችንን እንደሚቀይስ ሁሉ፤ ለማይታወቀው ሁሉ ክፍተት በመስጠት እግዚአብሔርን መፍራት ከስህተት ያድናል፤ ከመጥፎ እድል ይሰውራል²። እግዚአብሔርን የማይፈራ ጠቢብ አይደለም፤ ጠቢብ ስላልሆነም፤ አለማወቁን መዝኖ ሳያውቅ ለዘለፋና ለነቀፋ ይሮጣል። ብዙ የሚያውቁ ሰዎች ባንድ በኩል የእውቀታቸውን ጸጋ ለሰዎች ሁሉ ሲያካፈሉ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ከማወቃቸው ጋር አለማወቅ እንደሌለበት እየሳቱ እጅግ ሲመጸደቁ፤ ሌላውን ይዘልፋሉ፤ ያሳንሳሉ፤ ይፈርዳሉም።

እስከ ዛሬ በታሪክ እንደታየው ሁሉ፤ የሰው ልጅ የሚሠራው መጥፎ ሥራ ሁሉ ችግርና መከራን ሲያተርፍለት፤ ግን ከጥፋቱ ሁሉ ታርሞ ራሱን ማሻሻል ሲያቅተው፤ እንዲማር የተሰጠውን ጊዜ ካልተጠቀመበት፤ መጥፎ የመሥራት ውጤቱ መጥፎ እንደሚሆን አልገባ ሲለው፤ የተፈጥሮ አደጋም ሲከታተል፤ እኛ ስለ አካላዊ የተፈጥሮ ክስተቶች እንቀሳቃሽ ኃይሎች እንዲሁም ስለ ሰው አካላዊ ጠባይ ተወያይተን ለመግባባት እንችል ዘንድ ያለን ምርጫ፤ በአካል ትይዩ መንፈስ መኖሩንም በማሳሰል መሆን አለበት።

በመጥፎ አድራጊዎች ያልተጠለፈ ሃይማኖት የሰውን ልጅ ምድራዊ ኑሮም ሊያሻሽለው የሚችል ከሆነ (በሰላምና በፍቅር እንዲኖር የሚረዳ ከሆነ)፤ ይህንኑ ለሰው ሁሉ ማዳረስ፤ ለልጆቻችንም ማስተማር ይገባል። በሚከተሉት ምዕራፋት ውስጥ የተካተቱት ሃይማኖታዊ ጽንሰ ሃሳቦችንም የምናጠናክረው ከዚህ የተቀደሰ አላማ በመነሳት ነው።

መጥፎ ሰው ለራሱና ላካባቢው መጥፎ እንዳይሆን ሃይማኖት አስፈልጎታል። ካለ ምንም ሃይማኖትና መንፈሳዊ ትምህርት የሚኖሩ ደጋግ ሰዎች ጥሩነታቸው እንዲሁ በተፈጥሮ የተገኘ ስለሆነ፡- በተቻለ መጠን ከማንም ሰው ጋር ተስማምቶ መኖር ነው ደጉ በሚል የኑሮ ፍልስፍና ብቻ ረክተው፤ ከክፋት ርቀው ይኖራሉ። ኑሮን ላወቀበት ትመቻለች፤ ላላወቀበትም ትመራለች፤ ደግነትና ጥሩነት ለራስ ይበጃል፤ በክፋትና በተንኮል የተሰማሩ ሰዎች እራሳቸውን ጉዳት ላይ ይጥላሉ፤ በሚል ማራኪ ፍልስፍና ይመራሉ። በተፈጥሮአቸው ጥሩዎች ስለሆኑ፤ ደግ መሥራት ይቀላቸዋል። በልባቸው ክፋት ስለሌለ፤ መጥፎውን በመጥፎ መተካት ይከብዳቸዋል፤ መጥፎውን ወደ ጥሩ መቀየር፤ መሳቅና መጫወት ይቀናቸዋል።

² “የጥበብ መጀሪያ እግዚአብሔርን መፍራት ነው።” ምሳ. 1: 7።

ከክፋት የራቁ ናቸውና፥ በዚህ ጠባያቸው አለም ቀና ስለምትሆንላቸው፥ የራሳቸውን ኑሮ፥ አካባቢያቸውንም በደስታ የተመላ ለማድረግ ይጥራሉ።

ነገር ግን በምድር ለመኖር የሚያበቃ ፍልስፍና በውስጡ መንፈሳዊነትም ከሌለው በስተቀር፥ አንድ ሥፍራ ላይ ሲደርስ (ምድራዊ ችግር ሲመጣ) ይሰበራል። ደጉ ሰው እንኳን ሳይታሰብ ቅይር ብሎ መጥፎ ሲሆን ተመልክተናል። ለዚህ ነው፥ ምን ጊዜም ተስፋ እንደማይቆርጡ ሐዋርያት፥ ከምድራዊ ሥቃይ ባሻገር፥ ደስ የሚል ሰላማዊ ኑሮ መኖሩን የሚያበስር ሃይማኖት ያስፈልገዋል። እሳት በውሃ እንደሚጠፋ ምድራዊ ሃሳባዊ ክፋቶችም በሃይማኖት ይጠፋሉ።

በስነ አይምሮ የተራቀቁ ሊቃውንት፥ ፈላስፎች እና ሳይንቲስቶች እንዲህ ይላሉ፡- ሰዎች በምድራዊ ኑሮአቸው ፍርኃት፥ ጥርጣሬና ጭንቀት ውስጥ በሚገቡበት ጊዜ አንድ ነገር እንደሳይላቸው ይሆናሉ (ባዶነት ይሰማቸዋል)። ስለዚህ፥ ይህንን ባዶነት (ስነ አይምሮአዊ ክፍተት) ለማሟላት በሃይማኖት ላይ የሙጥኝ ይላሉ። ታዲያ ይህስ እውነት ቢሆን ምናለበት? ምድራዊነት ብቻውን የስነ አይምሮ ክፍተት ያመጣል፤ አንዳንድ ጊዜም፥ ለዚህ የስነ አይምሮ ክፍተት ቶሎ መፍትሔ ካልተገኘለት ከጉዳት ላይ ሊጥል ይችላል። ሰው ሳይርበው እንደማይበላ ሁሉ፥ የአንድ ሰው ሃይማኖተኛ መሆን ከተጠቀሰው ስነአይምሮአዊ ክፍተት ጋር የተገናኘ ቢሆን አያስደንቅም።

ይህች ምድር ካለ አንዳች የተወሰነ ምድራዊ የአኗኗር ዘዴ እንድንኖር አትተወንምና፤ ምድራዊ ኑሮን እንድናውቅበት፥ ከዛም አልፈን፥ ከምድራዊነታችን ባሻገር ስለሚወስደን መንፈሳዊነታችን ጉዳይ መማር እንደሚያስፈልገን ውስጣዊው እኛነታችን ይነግረናል።

የሰው ልጅ ታሪኩ ምድራዊ ሰም እና ሰማያዊ ወርቅ ሆኖ ሳለ፥ የተደበቀውን ወርቅ ለማየት አልተቻለም። በዚህች አለም ተፈጥረን - ተራብተን ይህንን ያህል መቆየታችን ሰም እና ወርቅ የሆኑ ምድራዊ እና ሰማያዊ ምክንያቶች ሲኖሩት፥ እኛ ግን ቶሎ የሚገባን ምድራዊው ምክንያት (ሰሙ) ነው። ስለዚህ በአንድ አቅጣጫ ብቻ እየተመለከትን ከሰማይ የሚመጣውን ውሳኔ (ለምን እና እንዴት እንደሆነ ስለማይገባን) በቀላሉ መቀበል ያስቸግረናል።

አይምሮአችን አርፎ ስለማይተኛ፥ ለአንዲት ቅጽበት እንኳን ክፉ ከማስብ ለመቆጠብ በምንሞክርበት ወቅት፥ ባጠገባችን ብዙ - ብዙ መጥፎ ሥራዎች ሲከናወኑ እናያለን። አለምን በጥሩ ለማየት ስንሻ (አንዳንዶቻችንም ስንታገል) ያቅተናል። ይህም፥ አመለካከታችን መንፈሳዊ ከመሆን ይልቅ በምድራዊነት ላይ ብቻ በማተኮሩ ሊሆን ይችላል።

ሃይማኖት ለምድራዊነት (ለገንዘብ፥ ለሃብት) በሚሰበክበት አለም ውስጥ ነው ያለነው። የሃይማኖት እድገት ከምድራዊነት ወደ መንፈሳዊነት ካልሆነ በስተቀር፥ ሃይማኖት ሃይማኖት መሆኑ ይቀራል።

ለዘለአለም የሚቆይ እውነት ሲሰበክ ብዙ ሺህ ዓመታት አልፈዋል፤ እውነት በምድራዊነት እየተደባበሰ ቆይቷል። በዚህ ምክንያት ሃይማኖቶች በዝተዋል። የመንፈስን ነገር የሰው ልጅ በራሱ ሊያውቅ ከሚችለው በላይ አሳውቆ፥ ይህ ነው ሃይማኖትህ (እምነትህ) የሚል አስተማሪ ከወዴት ይገኛል? ጥሩነት እንዴት ይገኛል? ጽድቅስ እንዴት ይመጣል?

በእርግጥ፥ ከየት ነው ያለችው እውነት? አዎ ከሥጋ የለም ፍጹም እውነት፤ ከምድር ሊገኝ የሚችል አይመስልም ፍጹም ሃይማኖት፤ የትኛው ነው መመዳደቂያ እውቀት ያልሆነው ትክክሉ እምነት?

አዎ! ዘመን አለፈና፥ ሃይማኖት ከምድራዊነት ጋር ተዳቀለና፤ በዘመናችን ሃይማኖት ካፒታሊስትም እየመሰለ መጥቷል።

እምነት ባለ ብዙ ዘርፍ ሲሆን - ሲበጅልት ክፍተት፥

በእርግጥ፥ ከየት ነው ያለችው እውነት?

የለም አይደለም፥ ከሥጋ የለም ፍጹም እውነት፤

ከምድር ሊገኝ የሚችል አይመስልም ፍጹም ሃይማኖት።

ሃይማኖትስ ምኑን ሃይማኖት ሆነ? ካልጋበዘ ገለልተኛውን፥

ካልጠራ የራቀውን፥ ካላቀፈ የቀረበውን።

ሃይማኖት በምን ተግባሩ ተከበረ?

ሰውን ከሰው ካላቀራረበ፥ ገለልተኛም ሆኖ ከቀረ።

ምንድነው የሃይማኖት ሥራው፥

የመጨረሻ ግቡና አላማው?

የትኛውን እንከተል - የትኛው ነው እውነት?

ሃይማኖት ምኑን ሃይማኖት ሆነ? ካልመሰለ ሰማያዊ ኮሙኒስት፥

አብሮ ለመኖር፥ ለመተሳሰብ፥ ለፍቅር፥ ለሕብረት እና ለአንድነት።

ግን ከጥንት ጀምሮ እኛ ያስተዋልነው፥

ግጭት ሲካሄድ የጥሩውና የመጥፎው፤

ጥሩው ሲያቸንፍ መጥፎው ሲሸነፍ ነው።

እግዚአብሔር ሲፈጥረን እንድናመልከው፥

እኛ ስናፈነግጥ፥ ስንሸሸው፥

እርሱ ሲያስተምረን - ሲመልሰን በየጊዜው፥

ይህንን ነው ከታሪክ የተማርነው።

ስንቱን ምልክት እናመልክት፥ እግዚአብሔር መሬት የወረደበትን፤

እንደ ሰው ሆኖ ያስተማረበትን።

ስንቱን ቅዱሳን እንቁጠር ለሃይማኖት መልክ ያወጡለትን?
 ሰዎች ሆነው ከሰው በላይ የታዩትን።
 አዳዲስ ሃይማኖቶች ቢበዙልን፥
 አምልኮተ እግዚአብሔር እንዲጸናልን፤
 የሰው ልጅ እንዲሻሻል፥ እንዲመስል ፈጣሪውን፥
 በእስላም፥ በክርስቲያን፥ በሲክ፥ በቡድሃ፥ በሺንቶ፥ በሞርሞን፥
 ፈጣሪን ማወቅና ማሳወቅ ተግባራችን፥
 ሁላችንም እንደየእምነታችን፥
 እንደ ሲክም ቢሆን፥ እንደ ሱፊም ቢሆን፥
 የሰው ልጅ ችላ ብሎ ግላዊነቱን፥
 በምንምነት ተክቶ ራሱን፥
 ግን አውቆ አንድ እውቀትን፥
 ሁሉም በእግዚአብሔር የሚጠቃለል መሆኑን³፥
 ይህ ነው መጨረሻው - የምድራዊ ጉዞአችን፤
 የሰው ልጅ እግዚአብሔርን እስኪመስልልን፥
 “ጠላቶቼ” የእግሩ መቀመጫ እስኪሆኑልን⁴።

³ Muhayadin Bawa M. R., Islam & World Peace: Explanation of a Sufi

⁴ መዝ. 110:1

ምዕራፍ ሁለት

ጥንታዊያን ሃይማኖቶች

ሰው ከተፈጠረ ጀምሮ በአካላዊነቱ እንደኖረ ሁሉ፥ በመንፈሳዊነቱም እንዲሁ ኖሯል። ስለዚህ ሰው ከተፈጠረ ጀምሮ፥ እግር እና እጁን ለይቶ እንዳወቀ ሁሉ፥ ፈጣሪውንም በተለያዩ መንገዶች እንዲያውቅ (እንዲገነዘበው) ሆኗል፤ ሃይማኖትም ነበረው።

ሕዝቦች ለምድራዊ ችግሮች ሁሉ (ለበሽታ፥ ለሞት፥ ለጦርነት...ወዘተ) መፍትሔ ሊሆን የሚችል ታላቅ ኃይል ይኖር እንደሆነ በማለት በሚታዩ ነገሮች ሁሉ (በጸሐይ፥ በጨረቃ፥ በዛፍ፥ በልዩ ልዩ ምስሎች.. ...ወዘተ.) ማምለክ ጀመሩ። ቆይቶም፥ አካላዊ ካልሆነው አለም የመናፍስትን መኖር ሊገነዘቡ ችለዋል።

በጥንት ዘመናት መናፍስት መኖራቸውን ሰዎች በደንብ ያውቁ ነበር፤ ይህ በሰው ልጅ መንፈሳዊ ታሪክ ውስጥ እንደ አንድ ታላቅ እድገት (እመርታ) መቆጠር ነበረበት። አንዳንድ ሃይማኖተኞች ግን ይህንን ቀዳሚ መንፈሳዊ ግንዛቤ ይንቁታል።

የሰው መንፈሳዊነት እስከዘመናችን ድረስ እያደገ መጥቷል። በጽሑፍ ስላልተመዘገበ ብቻ ለሁሉም ሳይዳረስ ቀረ እንጂ፥ ሕዝቦች በአለም ዙሪያ ስለ ምድር እና መንፈስ ጉዳይ ብዙ ጠቃሚ ምክሮችን ከትውልድ ትውልድ ሲያስተላልፉ ቆይተዋል። በሰው እየተበረዙ ሰውን ያስጨነቁ፥ ያገዳደሉ፥ እውነት መሳይ ውሸቶች የሌለባቸው፥ በሃይማኖቶች ሁሉ የሚገኙ እውነቶች - እነርሱ “ሰላማዊ” የማይጮሁ መንፈሶች ከዚህ አደረሱን።

በምድር የሰሜን ዋልታ ዙሪያ (ሰሜን አሜሪካ፥ ግሪንላንድና ረሺያ) የሚኖሩ ኤኑዊት (ወይም ኤስኪሞ) የተባሉ ነባሮች በኑሮአቸው ለቤተሰብ ያላቸው ኃላፊነት ከአንድ ቤተሰብ አልፎ ወደ ሕብረተሰብ የሚዘልቅ ነው። ለተፈጥሮ አካባቢ ከፍተኛ እንክብካቤ የሚያደርጉ፥ መሪዎቻቸውን የሚያከብሩ፥ ያላቸውን ከሌላቸው ጋር በመካፈል የሚያምኑ ናቸው። ምድርን እና በውስጧ ያሉትን ሁሉ መንከባከብ እንደሚያስፈልግ እና የተፈጥሮ ሂደት ተዛብቶ ሰዎች ማደሪያ እንዳያጡ ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ ግዴታ እንደሆነ ያስተምራሉ።

ይህች ምድር ከሚገባው በላይ ሳትበዘበዝ፥ ብዙ እንድትቆይልን የሚያደርገውን የሰሜን ዋልታ ነባሮች ፍልስፍናዊ ትምህርት ሰለጠንን የሚሉ ሰዎች በንቀት ሲመለከቱ ቆይተው ነበር። አሁን አሁን ግን ይህኛን ምድር ካልተንከባከብናት ጉዳት ላይ እንደምንወድቅ ከነኚህ ነባሮች እየተማርን መጥተናል። ከኤኑዊቶች ቀና አስተሳሰብና እምነት በጥቂቱ የሚከተለውን እንመለከታለን፡-

እንስሳት እንደ ሰዎች ሳይነጫነጩ ከተፈጥሮ ጋር ስምም ሆነው ስለሚኖሩ፥ የተፈጥሮን ሂደት አያዛቡም። ሰው ግን፥ ስግብግብና ጸበኛ በመሆኑ፥ ከራሱም ከተፈጥሮም ጋር እየተጣላ የተፈጥሮን ሂደት እያዛባ (ተፈጥሮን እየገደለ) ነው ያለው።

ሕይወት ባላቸው ውስጥ ሁሉ መንፈስ አለ፤ ሰዎችም እንስሳትም እንደየአይነቶቻቸው የተለያዩ መናፍስት አሏቸው። ከእንስሳትም አይነት በመንፈሳቸው ከመጥፎ ሰው የሚሻሉ ደጋጎች አሉ።

ማንኛውም ተፈጥሮ በሥጋው ቢሞትም በመንፈሱ ለዘለአለም ይኖራል። አንዱ ሰው ብዙ መንፈስ አለው፤ የሚታመመውም ከሰውነቱ መንፈሶች እየተገነጠሉ ሲጠፉ እንደሆነ ሁሉ፥ የሚድነውም ተገንጥለው የሄዱ መንፈሶቹ እንደገና ሲሰበሰቡ ነው።

የሰሜን ዋልታ ነባሮች አንጋኮክ (ወይንም ሻማን) የተባሉ አዋቂዎቻቸው ከመናፍስት ጋር የመገናኘት ችሎታ እንዳላቸው ያምናሉ። ሻማኖች እንደ ሐኪም ስለሚቆጠሩ፥ ሰው ሲታመም ከሚጠቀሙባቸው የቅጠላ ቅጠል መድኃኒቶች ሌላ፥ የታማሚውን መንፈሶች እየተጣሩና እያሰበሰቡ የማዳን ሥራ ያከናውናሉ።

የሰሜን ዋልታ ነባሮች (ኤኑዊት) ለመናፍስት ሁሉ የበላይ እንዳላቸው ያምናሉ፤ በተለይ የሚያመልኩባቸው አማልክትም አሏቸው። ይህ በዚህ እንዳለ፥ ከሁሉ በላይ ፈጣሪ እንዳለ ያውቃሉ። እውነተኛ ፈጣሪያቸውን አውቀውና አምነውበት ይሰማዱለታል።

አዎ! እግዚአብሔር ለፍጡራኑ ሁሉ (ለሰውም ለእንስሳም) ያስብላቸዋል እንጂ ማንንም ለመኮነን ብሎ አልፈጠረም። ይህ በእያንዳንዳችን ሃይማኖት ተጽፎ ይገኛል። ለምሳሌ፡- እንስሳትን እንድንጠቀምባቸው ቢፈቀድልንም፥ ይህ ፈቃድ የተገኘው እኛ በአካላዊ ፍጥረታችን ከእንስሳት ሁሉ ከፍ በማለታችን ሳይሆን፥ የሁላችንም ፈጣሪ ስለፈቀደልን ብቻ ነው። እግዚአብሔር ለፍጡራኑ ሁሉ የሚያስብ መሆኑን ከጥፋት ውሃ ታሪክ⁵ መገንዘብ እንችላለን (ዘፍ.7) ።

እንስሳት፡- ከመኖሪያችን ልቀቁ ብለው ዮሴፍና ማርያምን አልገፏቸውም፤ በበረት የተወለደውን ኢየሱስን አላስቸገሩትም፤ በዚያን ወራት በቤተልሔም የሚበርድበት

⁵ እግዚአብሔር ኖሕን መርከብ ሥራ ያለው ለሰውም ለእንስሳም ነው እንጂ፥ ለሰው ብቻ አልነበረም።

ወቅት ስለነበር፥ ጠጋ ብለው በእስትንፋሳቸው ሞቅታ ሕጻን ከርስቶስ እንዳይበርደው ተከላከሉለት እንጂ።

እንስሳትን ካለአግባብ ማስቃየት እንደማይገባ በሁሉም ሃይማኖት ዘንድ ታዋቂ ነው። በሃይማኖታዊ ትምህርትና ስነስርዓት መሠረት፡- ምግብ ይሆኑን ዘንድ የሚታረዱትን እንስሳት፥ በቅድሚያ የሁላችንም ፈጣሪ የሆነውን የአምላካችንን ስም በመጥራት በስነስርዓት በመባረክ ነው። ሲታረዱም ነፍሳቸው ቶሎ እንዲወጣ እንጂ፥ ብዙ እንዳይሰቃዩ - በሰላ ቢላዋ ጣደፍ ብሎ፥ ደማቸው በብዛት ከሚወጣበት ከአንገታቸው እንዲሆን ነው የተፈቀደው።

በአሁኑ ዘመን፥ እንስሳትን የሚራሩላቸው፥ ሥጋቸውንም የማይበሉ (vegeterians) በተለያዩ አህጉራት በብዛት ይገኛሉ። ከነኚህም መካከል አንዳንዶቹ ሃይማኖት የሌላቸው ናቸው። የጄይን ሃይማኖት ተከታዮች፥ የጥቃቅን እንስሳትን ነፍስ ላለማጥፋት በማሰብ፥ ከቤታቸው ሲወጡ መጥረጊያ ይዘው ይወጣሉ፤ አፋቸውንም ይሸፍናሉ። ይህንን እና የመሳሰለውን ጉዳይ በጥልቀቱ ለመመልከት ይህ መጽሐፍ አቅም ያንሰዋል። ሆኖም፥ ባጠቃላይ ስንመለከተው፥ ይህ ሁሉ የሚያሳየው፡- ሰዎችን ሁሉ በጋራ የሚያስተሳስር እውነት መኖሩን ነው።

ስለ መንፈስ ጉዳይ በግልጽ የማይታወቅ በመሆኑ፤ አለማወቃችንም ሳናውቀው ብዙ አሳወቅን ይሆን? አለማወቃችን እያነጫነጩን ምንጊዜም በማወቅ ጉጉት ያንንም - ያንንም ስንነካካ፥ ብዙ እያወቅንም በምንም ሳንረካ እንኖራለን።

በጥንት ዘመናት የሚኖሩ ሰዎች ከዘመናውያናቹ የማይተናነስ ሃይማኖት እንደነበራቸው፥ ኑሮአቸውም ሥጋዊ ብቻ እንዳልነበረ፥ ዛንግ ዛይ (1020 - 1077 ዓመተ አለም) ከተባለ የኮንፊዩሲስም ተከታይ የሚከተለው ረቂቅ ሳይንሳዊና ሃይማኖታዊ ፍልስፍና ተገኝቷል፡-

“ሰማይ አባቴ ነው፤ መሬትም እናቴ ናት። ኢምንት የሆንኩ እኔ እንኳን በመካከላቸው ሥፍራ ተስጥቶኛል። ስለዚህ ጠፈር ሰማይን የገነባውን ሁሉ እንደራሴ አካል፥ የሚመራውን ኃይልም እንደ ተፈጥሮዬ መቁጠር ይኖርብኛል። ሰዎች ሁሉ ወንድሞቼና እህቶቼ ናቸው። ሁሉም ነገር ጓደኛዬ ነው።...

የዝባ ቤተሰብህን(ሽን) የሚያሳፍር ሥራ ብትሠራ(ሪ)፥ የሰማይና የምድርን ክብር እንደቀነስክ(ሽ) ይቆጠራል።

ሃብትና ክብር፥ ከድህነት፥ ሃዘን እና ትህትና ጋር ሆነው ሕይወቴን የተሟላ ያደርጉታል።

በሕይወት ሳለሁ ሰማይና ምድርን ሳገለግል እኖራለሁ፤ ስሞትም ዘለአለማዊ ሰላም አገኛለሁ።” (በJennifer Oldstone-Moore 2003 ከተጻፈው የተተረጎመ)።

ከሰማይ ካልመጣ በስተቀር፥ በምድራችን ላይ ማወቅም ሆነ አለማወቅ አንጻራዊ ነው መሆን የሚችል እንጂ፥ ፍጹማዊ (ዘላለማዊ) ሊሆን አይችልም። የማወቃችን እድገቱም ከዚሁ ከአንጻራዊነቱ ጋር አብሮ የሚሄድ ነው። ግን በአንድ የተወሰነች ወቅት ይህንኑ የማወቅም ሆነ የአለማወቅ አንጻራዊነት ተገንዝቦ በሕይወቱ የተሻለውን አማራጭ የሚወስድ ጠቢብ ነው።

በሳይንስና በሃይማኖት መካከል ከሚኖረው ልዩነት ይልቅ፥ በምድራዊነት እና በሃይማኖት መካከል ያለ ልዩነት ይበልጣል። ከማንኛውም ሃይማኖት ውስጥ ምድራዊነት ቢወጣለት ንጹሑ መንፈሳዊነት ቁልጭ ይላል። የዛን ጊዜ ንጹሑ ሃይማኖት ከንጹሑ ሳይንስ ጋር አንድ ይሆናል።

ምዕራፍ ሦስት

መንፈሳዊ ኑሮ - ከሂንዱኒት ጀምሮ

ከተከታዮቻቸው ብዛት፥ ጥንታዊነታቸውና ታዋቂነታቸው አንጻር፡- በአለም ላይ ሰባት መደበኛ ሃይማኖቶች አሉ⁶። እነኚህም፡- አይሁድ፥ ክርስቲያን፥ እስላም፥ ሂንዱ፥ ቡዲዝም፥ የቻይና አጠቃላይ መንፈሳዊና ባሕላዊነት (ኮንፋሲያኒዝም፥ ዳኦይዝም እና ቡዲዝምን የሚያጠቃልል) እና የጃፓን አጠቃላይ መንፈሳዊና ባሕላዊነት (ሺንቶይዝም እና ዳኦይዝምን የሚያጠቃልል) ናቸው።

የሂንዱ ሃይማኖትም በብዙ መቶ ንዑስ የሃይማኖት ዘርፎች የተከፋፈለ ሲሆን፥ የቡዲዝም እና የሲኪዝምን እምነቶችንም የሚያጠቃልል፥ ሰዎች በመንፈሳዊና በሥጋዊ ኑሮአቸው ወደ ከፍተኛ ሰብአዊነት የሚዘልቁበትን መንገድ የሚመራ “ሃይማኖት - የኑሮ ዘይቤም” ነው።

ስለ አለም ሃይማኖቶች ሁሉ በመጠቃቀስ እውቀትን መሸመት አላማችን ስላልሆነ፥ በእስላም፥ በክርስቲያን (ፕሮቴስታንት፥ ካቶሊክ/አርቶዶክስ)፥ በአይሁድ እና በሂንዱ ሃይማኖቶች ውስጥ የሚገኙ እውነቶችን አጉልተን እንመለከታለን።

ከነልዩነትም በግንዛቤአዊነት በሰላም አብሮ መኖር የሚቻል መሆኑን በሃይማኖቶቻችን ውስጥ የሚገኙ እውነቶች ያስተምሩናል። ሰዎች እርስበርስ በሃሳብ ተስማምተው በመንፈስ አንድነት እንዳይኖራቸው የሚያደርጉ አንዳንድ አበይት ጉዳዮችን ለይቶ ማወቅ ተስማምቶ ለመኖር ይረዳ ይሆናል፤ ይህ ከሃይማኖቴ ጋር ይቃረናል የምንለውን በትእግስት እያሳለፍን፥ በግለሰቦች ውስጥ የሚገኘውን ፍጹም እውነት ለማጠናከር እንጂ ለመበርዝ እንዳይሆን ጥንቃቄ እያደረግን፥ በሰው ልጅ አንጎል የሚታሰብ ደስ የማይል (መጥፎ) ሃሳብ ሁሉ በበጎ መንፈስ የሚደመሰስ መሆኑን እያሰብን እንመልከተው።

ጥበብ ከእግዚአብሔር የሚገኝ እንጂ በአንድ ውሱን ሃይማኖት ተመዳዳቂነት የማይገኝ መሆኑንም እናስበውና፤ የማይጮሁ “ሰላማዊ” መንፈሶችን ነገር እንመርምር።

⁶ Coogan Michael D., 2003

ሂንዱ

ከጥንት ጀምሮ እስካሁን ድረስ፥ የሰው ሃይማኖቱ በጥልቀቱ (በወርቃማነቱ) ለጠቢባን ብቻ የሚገለጥ ስለነበረ፥ ጠቢባን ያልሆኑ ሰዎችም የሃይማኖትን ጥልቀት ተራ ከሆነ ገጽታው (ከሰሙ) መለየት ስለሚቻላቸው፥ የሃይማኖታዊ ፍልስፍና ጽሑፎች በጥቂት ጠቢባን እጅ ብቻ ተወስኖ ቆይቶ ነበር። በዘመናችን ግን፥ በተለይ ኢንተርኔት ከመጣ ወዲህ፥ ሰፊው ሕዝብ ከራሱ ሃይማኖት አልፎ፥ የሌሎችንም እያጠና ነው።

"Whenever and wherever there is a decline in religious practice ...--at that time I descend Myself." B.G. 4:7⁷

ትርጉም፡- “ሃይማኖታዊ ግልጋሎቶች በቀነሱበት በማንኛቸውም ቦታዎችና ጊዜያቶች እኔ ራሴ ወደ መሬት ወርጄአለሁ።” ብ.ጊ. 4:7

እግዚአብሔር ራሱን ለአይሁዶች እንደገለጸ፤ ለሌሎችም ሕዝቦች በተለያዩ መንገዶች ገልጿል። በጥንታዊው ጥበብ በሳንስክሪት ቬዳዎች (እውቀቶች) የተጠናቀሩ ጽሑፎች፡- የሰው ልጅ ለቤተሰባዊ፥ ለማሕበራዊ፥ ለሕጋዊና ለሃይማኖታዊ ኑሮው እንደመመሪያ የሚያገለግሉ ናቸው። ከቬዳ ጽሑፎች ውስጥ፥ በተለይ ሃይማኖታዊ ፍልስፍናዊ ጽሑፎች (ኡፓኒሻድ) በቀጥታ ከእግዚአብሔር እንደመጡ የሚያምን ነው የሂንዱ ሃይማኖት።

በብሃጋቫድ ጌታ⁸ ውስጥ ሳይንስና ሃይማኖት አብረው እጅ ለእጅ ተያይዘው የሚሄዱ እንጂ የማይለያዩ መሆናቸውን፤ ስለ ደቂቃን አካላት (ስለ አተሞችና ሌሎችም)፥ የጊዜ እርከኖች፥ የዳርዊን አይነት ያልሆነው ዝግመተ ለውጥ፥ በጠፈር ውስጥ ያለነው እኛ ብቻ ስላለመሆናችን እና ነፍስ በጠፈር ሁሉ ስለመኖሩ፥ ..ወዘተ....በመጠኑም ቢሆን የሚጠቁም ሃሳብ ይገኝበታል።

⁷ Bhagavad Gita As it is: by His Devine Grace A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada (1972, 1983).

⁸ ይህ ቅዱስ መጽሐፍ በክሪስና አማካኝነት የተሰጠ፥ ለሰው ልጅ በጠቅላላ እጅግ ጠቃሚ የሚሆኑ ሰባት መቶ ጥቅሶችን የሚያካትት ነው። የክሪስናም ታሪክ የሰብአዊነታችን አንድ ታላቅ (ከፍተኛ) ሃይማኖታዊ እመርታ ነው። ክርስቲያናዊ (እስልምናዊ እና ሌላም) ሕይወቶቻችንን በክሪስና ትምህርት ማጠናከር ይቻላል።

ሽሪ ክሪሽና

እነሆ! እግዚአብሔር በተለያዩ ጊዜያት፥ ከተለያዩ ሥፍራዎች፥ መሬት እየወረደ ሰውን የሚያስተምረው በወቅቱና በሥፍራው ተፈላጊ የሆነውን ትምህርት ስለሆነ፥ በአንድ ወቅት ባለ አራት እጆች፥ ጥቁር ሰማያዊ የሆነ ሕጻን - ሽሪ ክሪሽና ከንጉሣውያን ቤተሰብ፥ ካለ አባት ተወለደ። በዛን ወቅት የነበረ ንጉሥ ወንድ ልጅ ሲወለድ እንዲገደል ትእዛዝ አስተላለፈ። የክሪሽና ቤተሰቦችም ሕጻኑ እንዳይገደልባቸው፥ ሴት የተወለደች ለማስመሰል በልዋጭ ሴት ልጅ ሲፈልጉ፥ የከብት ጠባቂዎች አለቃ ከሆነ ቤተሰብ ደረሱ። ሕጻን ክሪሽና እንደ ማንኛውም ሕጻን ባለ ሁለት እጅ ብቻ እንዲሆንና ለልዋጭ እንዲያመች ጸለዩ። ጸሎታቸው ተሳካ። ሕጻኑን ለአሳዳጊ ሰጡና እነርሱ የአሳዳጊዎቹን ሴት ልጅ በልዋጭ ወሰዱ። ንጉሡ ግን ሴቷን ሕጻንም ሊገድላት ቢሞክር፥ ከክሪሽና በመነጨ ኃይል ወደ ሰማይ እየተፈናጠረች፥ በጁ ሊይዛት አልቻለም።

ሽሪ ክሪሽና ከከብት ጠባቂዎች ጋር እየተጫወተ አደገ፤ በከብት ጭራ እየተጎተተና፥ በጭቃ እየተጨማለቀ። ዋሽንት መጫወትን የሚያዘውትር ክሪሽና ከሕጻንነቱ ጀምሮ፥ ሰይጣኖችና ጋኔሎችን እያጠፋ፥ የተለያዩ አያሌ ተአምራትን ይሠራ ነበር። በአንድ ወቅት ትልቅ ተራራ ከሥሩ በመፈንቀል በሕዝቦች ላይ የጎርፍ ጥቃት እንዳይደርስ አድርጓል።

እያስተማረ (እየሰበከ) አያሌ ተአምሮችንም እየሠራ እድሜው ዘጠና ዓመት በሆነ ጊዜ፥ የወንድማማች ልጆች፥ እኔ እነግሥ እኔ እነግሥ በማለት ተጣሉ። ይህንን ጠብ ለማቀዝቀዝና ሰላም ለማምጣት ክሪሽና ብዙ ጣረ። ነገር ግን በአንደኛው ወገን የነበሩት በብዛት መጥፎዎች ስለነበሩ፥ ማሃብሃራታ የተባለ ታላቅ ጦርነት ይቀሰቀስ ዘንድ ግድ ሆነ። ሽሪ ክሪሽናም ለጓደኛው ለአርጁና የፈረስ ሰረገላ ነጂ በመሆን፥ እርሱን በማደፋፈርና በማስተማር፥ ጨቋኝ - ፈላጭ ቆራጭ (ሰይጣኖች) መንግሥታት ሥልጣን እንዳይዙ አደረገ። በዚያን ጊዜ ውስጥ ሽሪ ክሪሽና ለአርጁና ያስተማረው ሃይማኖታዊ ፍልስፍና ነው፥ በብሃጋቫድ ጌታ ተመዝግቦ፥ ለኛም ትምህርት ለመሆን የበቃ።

ማንኛውንም ከሰማይ የመጣ ትምህርት ለጠቅላላ ሰብአዊነታችን እንደሚያገለግል እና ጊዜ እንደማይሽረው፤ የእኛም ድርጊቶቻችን ሁሉ ከፍጹም መንፈሳዊነት - አምልኮተ እግዚአብሔር ጋር ካልሆነ በስተቀር የማይሳካ መሆኑን ሽሪ ክሪሽና ለጓደኛው ለአርጁና እንዲህ እያለ በብሃጋቫድ ጌታ ሲያስተምረው ነበር።

"..ግዳጅህን ሳታወላዳ ፈጽም፤ ከመሸነፍ (ከመውደቅ) እና ከማሸነፍ (ከመነሳት) ጋር የተያያዙን ሁሉ እርግፍ አድርገህ ጥለህ። እንዲህ ያለው መረጋጋት ነው የጋ ማለት።" ብ.ጊ. 2:48

“..በሥራቸው ፍሬ መደሰትን የሚሹ ተጨናቂዎች ናቸው።” ብ.ጊ. 2:49

“እውነተኛ ሰላምን የሚያገኝ ሰው፡- ግላዊ እርካታዎችን በመሻት የሚመነጩ ምድራዊ ፍላጎቶችን ሁሉ እርግፍ አድርጎ ይጥላል፤ ከውዳሴ ከንቱ (ከሰው ክብር) እና ከግለኝነትም እራሱን ያርቃል።” ብ.ጊ. 2:71

ሽሪ ክሪሽና በ3228 ዓመተ አለም ተወልዶ፤ በ3102 ዓመተ አለም (በመቶ ሃያ አምስት ዓመቱ) ሳያረጅ፤ በሥጋዊነቱ ሞተ። ጫካ ውስጥ እንዳለ፤ አንድ አውሬ አዳኝ እግሩን ሲያይ ድኩላ ያየ መስሎት በጦር ወግቶ ገደለው። እርሱ ግን ወደ ዘለአለማዊ መኖሪያው - ወደ ሰማይ ሄደ። በእርሱ ግዛት ሥር የነበረች ድዋርካ⁹ የተባለች ከተማም ከባሕር በታች ሰመጠች።

በሂንዱ ሃይማኖት ውስጥ ብዙ አይነት የእምነት መከፋፈል ቢኖርም፡- ሥላሴዎች (ብራህማ፣ ሺቫ፣ ሺቫ) በሦስትነታቸውና በአንድነታቸው፣ ነፍስ ያላቸውን እና ነፍስ የሌላቸውን ሁሉ በማፈራረቅ እንደሚፈጠሩ፣ እንደሚያቆዩ እና እንደሚያጠፉ ይታመናል።

የተጠቀሱትን ሦስት የተፈጥሮ ክስተቶች እስከጠፈር ድረስ በማተላቅ ወይም እስከ ጥቃቅን የንጥረ ነገር አካላት በማሳነስ መመልከት ይቻላል። ይህ ጎላ ብሎ የሚታይ የሰው ልጅም ወደ ፍጹማዊነት እስኪጠጋ ድረስ፣ በተደጋጋሚ ይወለዳል፣ ይሞታልም። ከተጠቀሱት ሦስት የተፈጥሮ ክስተቶች መካከል ለጊዜው ብቅ ብለን ብንታይ፣ መጥፋታችን፣ እንደገናም መፈጠራችን አይቀርም።

ይህንን ተደጋጋሚ መሞትና መወለድን ቶሎ ቀጭቶ፣ ፍጹም ሰላም፣ ፍጹም ደስታ፣ ፍጹም ፍቅር ወደሚገኝበት ዘላለማዊ ሕይወት ለመሸጋገር የሚያስችል ሃይማኖታዊ ትምህርትን የሂንዱ ሃይማኖት ያስተምራል። እግዚአብሔር ከፈለገ በአካላዊው አለም ውስጥም እንደሰው አካላዊ ሆኖ መገኘት ስለሚችል፣ ሽሪ ክሪሽና የእግዚአብሔር በሰውነት መገለጽ እንደሆነ ሁሉ¹⁰፣ የሰብአዊነት አካላዊ ሰውነቱ ቢቆራረጥ መንፈሳዊ ሰውነቱ የማይቆራረጥ መሆኑን ነው በአንክሮ ያስተማረ።

የክሪሽናን እና የኢየሱስ ክርስቶስን ታሪክ የሚያመሳስሉ ጽሑፎች፡- ሁለቱም ከሥላሴዎች መካከል ሁለተኛው እንደሆነ፣ ሁለቱም ያስተማሩ፣ ከሰይጣናት ጋር የተዋጉ፣ በሽተኞችን ያዳኑ፣ ሙታንን ያስነሱ እና ሌሎችም ብዙ ተአምራትን

⁹ <http://Hinduism.about.com>

¹⁰ <http://www.krishna.com>

የሠሩ መሆናቸውን ያወሳሉ¹¹። አንዳንድ አክራሪ ክርስቲያኖች ግን፡- እንዴት የኛን ክርስቶስን፣ በጦርነት ከተሳተፈ፣ ከአስራ ስድስት ሺህ በላይ ሚስቶች ከነበሩት ጋር ታመሳስላላችሁ ብለው ይቆጣሉ።

ክሪሽና መሬት የወረደው ከሰው ልጅ የክፉነት ጠባይ ከፋውን ለማውጣት አልነበረም፤ የሰው ልጅ ከራሱ ክፉነት እንዲማር ለማድረግ ነበር እንጂ። ስለዚህ ጦርነት ግዴታ በሆነበት ወቅት፣ መጥፎው እንዳይነግሥ ከጥሩዎች ጋር ወገኑ። ክሪሽና ያገባቸው ሴቶችም፣ ቀድሞ ባል የነበራቸው፣ በጦርነቱ ምክንያት ባለቻቸውን በማጣታቸው፣ በሕብረተሰቡ ተንቀውና ተጠልተው የተንከራተቱትን ነበር። በአንድ ጊዜ ከሁሉም ጋር እየሆነ፣ ከሃዘናቸውና ከውረደታቸው እያላቀቀ፣ ደስ ያሰኛቸው ነበር።

እግዚአብሔር በተለያዩ ምክንያቶች፣ በተለያዩ ጊዜና ለብዙ ጊዜያት ወይንም ሁልጊዜ በሰው እየተመሰለ በመካከላችን ይገኛል። በጉልህ ከሚታየው በስተቀር፣ እኛ ብዙ አናውቅም። “ልቦን ጉዳዮች ብፁአን ናቸው፣ እግዚአብሔርን ያዩታልና።” ማቴ. 5:8 እንዲል፣ የሂንዱ ሃይማኖት ተከታዮች፣ ክሪሽናም እንደ ክርስቶስ ለሚቀርቡት ይቀርባል፤ ጉዳዩ ልብና ላላቸው ይታያል በማለት ያምናሉ።

ከጊዜ በኋላ የተፈጠሩ ሃይማኖቶች ከመሠረታዊ የሂንዱ ሃይማኖት ጋር ምንም መሠረታዊ ቅራኔ ስለሌላቸው፣ የዚህ ሃይማኖት ፍልስፍና ሌሎች ሃይማኖቶችን ሁሉ የሚቀበል (የሚያቅፍ) ሆኗል። ሦስቱ ጠቢባንም ከምሥራቅ ተነስተው ኮከብን ተከትለው ሕጻኑ ወደተወለደበት ወደ ቤተልሔም አመሩ። “..ሰብአ ሰገል፡- የተወለደው የአይሁድ ንጉሥ ወዴት ነው? ኮከቡን በምሥራቅ አይተን ልንሰግድለት መጥተናልና።..” ማቴ. 2:2 በማለት። አሁንም ጠቢባን የክሪሽና ተከታዮች ለጌታችንና ለመድኃኒታችን ለኢየሱስ ክርስቶስ ይሰግዳሉ¹²።

አንዳንድ ሰዎች፡- እናንተ በእግዚአብሔር እናምናለን ትላላችሁ፤ ነገር ግን እምነታችሁን የሚበትን፣ ትኩረታችሁ በእግዚአብሔር ላይ እንዳይሆን የሚያደርግ፣ ከእግዚአብሔር ሌላ የምታመልኩበት ብዙ አማልክት አሏችሁ ይላሉ። ለዚህ መልስ ሲሰጡ ሂንዱዎች እንዲህ ይላሉ፡- ይህ ትክክል አይደለም፤ እኛ የምናምነው፣ አንድ ሁለት ብለው የማይቆጥሩት፣ ወንድ ሴት የማይባል፤ ከአማልክቶች ሁሉ የበላይ የሆነ አምላክ፤ እንዲህ ነው ተብሎ በሰው የማይገለጥ በአንድ ፈጣሪ አምላካችን በእግዚአብሔር (በብራህማን) ነው። የአንድ

¹¹ <http://www.religioustolerance.org>

¹² “ኢየሱስ ክርስቶስን አለማመን ሞኝነት ነው።” (የታላቁ የክሪሽና ሕሊናዊነት ንቅናቄ መሪ ፕራብሁጋዳ ንግግር) - ከዌብ ሳይቶች ይመልከቱ።

እግዚአብሔርን ኃያልነት ከሚገልጡ ቅዱሳን (የእግዚአብሔር አገልጋዮች) ጋር ብንተባበር ደግሞ፥ ወደ ጥሩው ተጠጋን እንጂ ወደ መጥፎ አልሄድንም።

ወርቅ በወርቅነቱ በሰዎች ዘንድ ተወዳጅና ተደናቂ የሚሆነው ለልዩ ልዩ ጌጣ ጌጥ ሲውል ነው። የእግዚአብሔርም ኃያልነት በልዩ ልዩ ጻድቃንና ቅዱሳን በየጊዜው ይገለጻል። እኛም ይህንኑ የእግዚአብሔርን ኃያልነት በተለያዩ መንገዶች አስተጋባን እንጂ፥ የምናመልክበት አምላካችን ብራህማን ብለን የምንጠራው አንድ እግዚአብሔርን ነው።

የፍጹም እውነት ምንጭ አንድ ብቻ ነው ሊሆን የሚችለው። የእርሱም ስም ክርስቶስ ቢባል፥ ክሪስና ቢባል፥ አዶናይ ቢባል ወይም አላህ ቢባል ከፍጥረታት ሁሉ በላይ የሆነ አምላካችን የምናምንበት ለሁላችንም አንድ መሆኑ አይቀርም። ምክንያቱም የፍጹማዊነትም ብዛቱ ከአንድ አይበልጥም፤ እርሱም ፍጹም የሆነው ፈጣሪ አምላካችን እግዚአብሔር ብቻ ነው።

እግዚአብሔር የጠፈር ሁሉ - ለሚታይና ለማይታዩ አለማት ሁሉ ዋና አስተዳዳሪ ሆኖ፥ የእግዚአብሔር አገልጋዮች የተባሉት (demigods - ሰዎች ሆነው ግን ለእግዚአብሔር በመቅረባቸው እንደ ንዑስ እግዚአብሔሮች የተቆጠሩ) በእግዚአብሔር ሥር የተለያዩ ሥራዎችን እንዲሠሩ ኃላፊነት የተሰጣቸው ናቸው። ለምሳሌ፡- ኢንድራ የዝናብ ተቆጣጣሪ፥ ቫዩ የአየር ተቆጣጣሪ፥ ቫሩና የውሃ...ወዘተ።

ለተጠቀሱት ንዑስ እግዚአብሔሮች ሁሉ፥ አንድ ፍጹም አምላክ - የበላይ አስተዳዳሪ (እግዚአብሔር) ባይኖራቸው ኖሮ፥ ተፈጥሮ ምስቅልቅሉ የወጣ ዘለአለማዊ ትርምስ ይሆን ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ተፈጥሮን በስነ ስርአት ያስተዳድራል፤ ሰውም የእግዚአብሔርን ፈቃድ እየፈጸመ እንዲኖር (እርሱ በሚፈልገው መንገድ እንዲሳተፍ) ተፈጠረ። አንዳንድ ሰዎች ግን ፈጣሪያቸውን ለራሳቸው ጉዳይ አስፈጻሚነት እንዲገለገሉበት ይሻሉ። ይህንን አድርግልኝ፤ ይህንን ፈጽምልኝ እያሉ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ሳይሆን የራሳቸውን ምኞትና ፍላጎት ለሟሟላት ሲሉ ይጸልያሉ። ለጸሎታቸው መልስ ሲያጡ ያዝናሉ።

ሰው ምኞትና ፍላጎትን አሳንሶ፥ ተፈላጊ የሆነውን ተሳትፎውን በሚገባ እንዲያሟላ ቢጸልይ ደስታን ይሸምታል። ይህንን ጉዳይ በምሳሌ እንመልከተው፡-

ከእለታት አንድ ቀን እንጨት ለቃቅማ እየሸጠች ራሷን የምታስተዳድር አንዲት ድሃ ሴት ከአቅሟ በላይ እንጨት በራሷ ላይ ተሸክማ ስትሄድ፥ በድንገት እንጨቱ ከራሷ ላይ ወደቀ። ደክሟት ስለነበር፥ ጎንበስ ብላ እንጨቱን ለማንሳት ብትሞክር አልቻለችውም። ቀና ስትል ከፊቷ ሰው ጠጠው ብሏል (ቆሟል)። “አንተ ማነህ?” ብትለው፥ እኔ እግዚአብሔር ነኝ አላት። እርሷም፡-“እንግዲያውስ አንተ በእውነት

እግዚአብሔር ከሆንክ፥ የለቀምኩትን እንጨት ከመሬት አንስቼ ከራሴ ላይ እንዳስቀምጠው እርዳኝ” አለችው።

ሴቲቱ ወደ እንጨት ለቀማ በምትሠማራባት ወቅት ሁሉ፡- ምንም ሳይሠሩ፥ በትላልቅ ቤት ውስጥ የሚንፈላሰሱ የቤት እመቤቶች መኖራቸውን እያስተዋለች፥ እርሷም በልቧ የቅናት ስሜት ገፋፍቷት፡- እባክህ እኔንም እንደነኚህ ቤት ወይዘሮዎች ሃብታም አድርገኝ ብላ አልለመነችም፤ እንጨቷን ተሸክማ ሄደች እንጂ። የእግዚአብሔር ፍላጎት እርሷ እንጨት ለቅማ እንድትኖር ከሆነ፥ እኔ በርሱ ሥልጣን አልገባም ብላ፥ ሌላ ጥያቄ አላበዛችበትም፤ እርሱ በእውነት እግዚአብሔር ከሆነ፥ ሁኔታዬን (ኑሮዬን) ሁሉ መመልከት አያቅተውም ብላ፥ እምነቷን ሳታጓድል ሁሉን ነገር ለእርሱ ተወችለት እንጂ።

ሴትዬዋን እንጨት ለቃሚ ያደረጋት እግዚአብሔር አይደለም፤ በሕይወት ባለችበት ዘመንና ከዛ በፊት ያሳለፈችው ሕይወት ውስጥ የፈጸመቻቸው ድርጊቶች ሁሉ፥ በምክንያታዊ መነሻና፥ በድርጊቶች ፍጻሜ እየተፈራረቁ የአሁኑ ኑሮዋ ወስጥ ነክሯት እንጂ። ይህ ነው፥ ካለውጤት የማይቀር፥ ፍሬአማ እንቅስቃሴ፥ የሰውን ዕድል - ዕጣ ክፍል የሚቀይስ፥ ወሳኝ የሰው እድሉ - ካርማው።

የምድር ስቃይና መከራ የእግዚአብሔር ቅጣት አይደለም፤ በሰው ልጅ ቁርጥርጥ ሥጋዊ ሕይወት ውስጥ የሚከሰት የድርጊቶች ሁሉ ውጤት ነው እንጂ። ሥቃይና መከራን የምንፈጥር እኛው እንደመሆናችን መጠን፥ ደስታንም የምንፈጥር - የዕድላችን መሃንዲሶች እኛው ነን። ይህንን ጉዳይ፥ ምድራዊ ፍላጎቶችን ሁሉ እርግፍ አድርገው፥ በየገዳማቸው ውስጥ ተደስተው ከሚኖሩ፥ ከባሕታውያን ቡዲስት ወንድሞቻችን በበለጠ እንማራለን።

አንዳንድ ሰዎች፥ ሃይማኖታቸውን ላላ ያደርጉትና፥ ለጊዜያዊ ምድራዊ ጥቅም ሲሉ፥ ሰዎችን ለማገልገል የተመደቡትን አማልክት ይለምኗቸዋል። በዚሁ ምድራዊ ጥቅም እየተደለሉ፥ ወደ እግዚአብሔር መጠጋትና ከርሱ ጋር የጠበቀ ግንኙነት መመሥረት ያቅታቸዋል። ከእነኚህ አማልክት ጋር የጠበቀ ግንኙነት ከመመሥረታቸው የተነሳ እነርሱን እስከ ማምለክ የሚደርሱም አይታጡም። “የማሰብ ችሎታቸው ዝቅተኛ የሆኑ ሰዎች ለአማልክቶች ይሰግዳሉ፤ ፍሬአቸው ጊዜአዊና ውሱን ነው።...” ብ.ጊ. 7:21

እንቅስቃሴዎቻችንን ሁሉ በሦስት አኳያ መመልከት ይቻላል።

1ኛ) በአጠቃላይ ምድራዊ ጥቅምን ከመሻት ጋር ያልተያያዘ እንቅስቃሴ ወደ ጥሩነት የሚመራ ጥሩነት።

2ኛ) ጥቅምን ከመሻት ጋር የተያያዘ ትውፊታዊ (ምኞታዊ) እንቅስቃሴ ወደ ኃጢአት የሚመራ ምድራዊነት።

3ኛ) ካለ ምንም መንፈሳዊ መመሪያና ሞራላዊ ግዴታ በግድየለሽነት የሚደረግ እንቅስቃሴ ወደ ኃጢአት የሚመራ ድንቁርና።

እንቅስቃሴዎቻችን ሁሉ ከተጠቀሱት አቢይ መደቦች አይወጡም። የሰው ልጅ እንቅስቃሴዎቹን በመቆጣጠር፣ ከምድራዊ ፍላጎቶች እራሱን እያላቀቀ፣ ሁልጊዜ ስለ ፈጣሪ አምላኩ ካለማቋረጥ የሚያስብ ቢሆን የእንቅስቃሴዎቹ ሁሉ ጥሩነት ወደ እግዚአብሔር ያስጠጋዋል።

ዘለአለም የማይጠፋ - የተትረፈረፈ እውቀትና ችሎታ፣ ፍቅር፣ ሰላምና ደስታ፣ ሁሉን ማድረግ ከሚችል አምላክ ዘንድ የሚገኝ መሆኑን የተረዳ፣ የዚህን አለም ጊዜአዊ ፍላጎቶች ሁሉ እርግፍ አድርጎ ይተዋል። ከምድራዊነታችን ባሻገር መመልከትን - ስለ ምድራዊ ችግርም ሆነ ደስታ አለማሰብን፣ በእግዚአብሔራዊ ንቃተ ሕሊና ውስጥ መግባትን እና ከፈጣሪ ጋር ግንኙነትን መመሥረትን፣ ባጠቃላይ ይህንን እና የመሳሰለውን ይመስላል ከብሃጋቫድ ጊታ የምንማረው።

ምድራዊ ፍላጎቶችን ሁሉ ሰርዞ፣ በመንፈስ አርቅቆ ከመሄድና በማያቋርጥ ጸሎት ከእግዚአብሔር ጋር ግንኙነት ከመመሥረት የበለጠ ምን አለ? ወደ እግዚአብሔር በመጠጋት ብቻ ሁሉ ነገር ይገኛል። ይህንን ነበር በአንክሮ ክሪሽና ያስተማረን፤ እንዲህ እያለ፡-

“እሳት በጭስ እንደሚሸፈን፣ መስተዋት በአቧራ እንደሚሸፈን፣ ወይም ጽንሰ (ሽል) በማሕጸን እንደሚሸፈን፣ እንዲሁም የሰው ልጅ ውስጣዊ ማንነቱ በምድራዊ ፍላጎቶች ይሸፈናል።” ብ.ጊ. 3:38

“ከምድራዊ ፍላጎቶች የተነሳ በሚገኝ ስሜት የማይጠመድና ምንጊዜም አስተሳሰቡ ከእግዚአብሔር ጋር የሆነ ሰው፣ በውስጡ መነፈሱ የመጠቀ፣ ፍጹም ደስተኝነት እና ፍጹም ነፃነት የሚሰማው ነው።” ብ.ጊ. 5:21

ታላቁ መሪያችን ማሐተመ ጋንዲ መሠረታዊ ፍልስፍናው ከክርስቶስ ትምህርት የተለየ አልነበረም። ምድራዊ ቁሳቁሶችን ሁሉ እርግፍ አድርጎ ትቶ፣ መጽም፣ መጸለይ፣ ሱባኤ መግባት፣ አሂምዛ (ጠብ አልባ) ኑሮ መኖር፤ የሳታያግራሃ (እውነትና ጽናት) መርሆ፣ የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት የተከተሉት፣ የሁላችንም መመሪያ መሆኑ ነው።

በእግዚአብሔር መስተዳድር ውስጥ የእያንዳንዳችን ተሳትፎ ተፈላጊነት ከየት ተነስቶ ወዴት እንደሚደርስ እኛ ለማወቅ ስለማንችል፤ ሁሉን ነገር ለእግዚአብሔር ጥለን፣ እርሱ የሚፈልገውን ተሳትፎአችንን በሚገባ እንፈጽም ዘንድ እየጸለይን ብንኖር ደስተኞች እንሆናለን። ጥሩ ጥሩውን እየተመለከቱ፣ ካለ እብሪተኝነት በትእግስት የሚኖሩ ብጹአን ናቸው።

ከምናውቃቸው በእግዚአብሔር መንፈስ ከሚመሩ እስላምና ክርስቲያን ወገኖቻችን ጋር እጅ ለእጅ ተያይዘን፣ የሰው ልጅ ለሃይማኖት ሳይሆን፣

ለእግዚአብሔር እንዲገዛ በአንድነት እንሰብካለን። የዚያን ጊዜ እውነተኛ ሃይማኖተኛ ሁሉ ከጎናችን ይቆማል። ለአንድ እውነተኛ አምላክ፥ ለቸሩ ፈጣሪ እግዚአብሔር አምላካችን በእውነት የምንሰግድ ሁሉ አብረን በሰላም በእርቅ መኖር አያቅተንም።

ምዕራፍ አራት

መንፈሳዊ ኑሮ - ከአይሁድነት ጀምሮ

ከሩሲያ በስተቀር፥ የምሥራቁን አለም ያጥለቀለቁ ሃይማኖቶች ከሂንዱነት ጀምሮ የነዋሪውን ሕዝብ መንፈሳዊ ኑሮ እንደቀየሱት ሁሉ፥ ከመካከለኛው ምስራቅ ጀምሮ አለምን ያጥለቀለቁ ሦስት ሃይማኖቶች (አይሁድ፥ ክርስቲያን እና እስላም) ከአይሁድነት ጀምሮ የአብዛኛውን ሕዝብ መንፈሳዊ ኑሮ ቀይሰውታል።

ምድራዊ ፍላጎቶችን ማብዛት ከጭንቀት በስተቀር ምንም ትርፍ እንደሌለው ከሂንዱ፥ ከቡድሃ እና ከሌሎች ሃይማኖቶች እንደተማርን፥ እንዲሁም በመጽሐፈ መክብብም (2፡10-11) የተጠቀሰው ይህንኑ ነው የሚያብራራው። ሰው የራሱን ሥራ በቅንነት ከሠራ፥ የተቀረውንና የሚገባውን እግዚአብሔር የሚያሟላ መሆኑን ኢየሱስ ክርስቶስ አብራርቶ አስረድቷል (ማቴ. 6፡ 25-34)።

ባለፉት ዘመናት ለምድራችን የተላለፉት ሃይማኖቶች ውሸቶች ካልሆኑ፥ አነስም በዛም በሁሉም ሃይማኖት ውስጥ እውነት ይኖራል። ስለዚህ፥ ከሌሎች ሃይማኖቶች አንዳንድ እውነቶችን ለግል ሃይማኖት ማጠናከሪያ ማድረግ ታላቅ ጥበብ ነው።

በምድር ያለ አካላዊ ሕይወት በሰማይ ከሚኖር ሰማያዊ ሕይወት ጋር የሚገናኝበት መድረክ ምን ዓይነት ነው? ከማይታየው አለም የሚተላለፍልን ነገር ቢኖር፥ ያ ለእነርሱ ተራ ድርጊት፥ ለኛ ደግሞ ተአምር ይሆናል።

በኑሮአችን “በሚመሳሰሉ ነገሮች” ብዛት ምክንያትም መንፈሳዊ ንቃትን ሳናገኝ አልቀረንም። “የሚመሳሰሉ ነገሮች” መብዛታቸው ሁለት አለማት መኖራቸውን ማመሳከሪያ ሊሆን ይችላል። ግን አካላዊ ያልሆነው አለም ከዚሁ ካጠገባችን መኖር አለመኖሩን አላወቅንም። ስለዚህ በአለማችን ላይ ከግለሰብ እስከ ሕብረተሰብ ድረስ ምድራዊ ትርጉም የማይሰጣቸው ሁኔታዎች - ቁስ አካላዊ ገለጻ የማይገኝላቸው ድርጊቶች - በተደጋጋሚ ሲፈጸሙ እያየን፥ ግን እንዴትና ለምን እንደሆነ መግለጽ ስለማንችል ብቻ ያየነውን ማመን ይቅተናል።

አጋጣሚዎችም ምድራዊና ሰማያዊ ምክንያቶች ሊኖራቸው ይችላል። ምክንያታዊ አካላዊ ሂደት እንዳይገታ መንፈሳዊ ክስተት ድጋፍ የሚሰጥ ቢሆን፥ የሁለቱን ግንኙነትና ልዩነት ማን ያውቃል?

ተአምራታዊ ድርጊቶች ከግለሰብ አልፈው ወደ ሕብረተሰብ እየገቡ አስተምረውናል። ለምሳሌ፡- በ175 ዓመተ አለም (ከክርስቶስ ልደት በፊት) የግሪኮችና የሶሪያ ወታደሮች፥ የኢየሩሳሌምን ቤተመቅደስ አፍርሰው በውስጡ

የሚገኘውንም ንዋየ ቅዱሳት መዝብረው፤ ሰዉንም በእግዚአብሔር እንዳያመልኩ (እንዳይሰግዱለት) ሲከላከሉ በነበረበት ወቅት፥ አንድ ማታትያስ የሚባል ሽማግሌ የአይሁድ ካህን እነኚህን ወራሪዎች ለመቋቋም ከመንፈስ ልጆቹና ግብረ አበሮቹ ጋር ተነሳ። ከሦስት ዓመት ውጊያ በኋላ፥ የግሪኮችና የሶሪያ ወታደሮችን አቸንፈው ቤተ መቅደሳቸውን ለማስመለስ በቁ።

ማታትያስ እና ግብረ አበሮቹ በቤተ መቅደሱ ውስጥ ገብተው መቅረዝ (ኩራዝ) አብርተው ለመጸለይ ፈልገው ሳለ፥ መቅረዛቸውን የሚያበሩበት ዘይት ከአንድ ቀን በላይ የሚያቆያቸው ሆኖ አልተገኘም። በዚያን ዘመን የመብራት ዘይት ተጨምቆ የሚዘጋጀው ከስምንት ቀን ባላነሰ ጊዜ ውስጥ ነበር።

ተስፋ ባለመቁረጥ፥ ይህንኑ ዘይት ተጠቅመን ጸሎታችንን እንጀምር፤ እስከዛውም ስምንት ቀን የሚፈጀው የዘይት መጭመቅ ሥራ ይጀመር ብለው ጸሎታቸውን ቀጠሉ። ያ ለአንድ ቀን ብቻ የሚበቃ ዘይት በተአምር ተበራክቶ፥ ልክ አዲሱ ዘይት ተዘጋጅቶ እስኪቀርብ ድረስ - ለስምንት ቀን ሲያበራላቸው ቆየ። ይህ ሁኔታ የተፈጸመው እግዚአብሔር ምንጊዜም ከኛ ጋር በመሆኑ ነው በማለት ይህንን ታላቅ ተአምር እስከዛሬ ድረስ ሃኑካ በተባለው በዓላቸው፥ ስምንት ቀን ሙሉ መቅረዛቸውን እያበሩ ያከብሩታል። የእግዚአብሔርን ሥራ እዩ - ተመልከቱ የሚል መልእክታቸውንም ለእግረኛው ሁሉ ለማስተላለፍ ሲሉ፥ መቅረዙን የውጪ ተላላፊ እንዲያየው በየቤታቸው መስኮት ያስቀምጣሉ። የሰውና የእግዚአብሔር ፈቃድ አንድ መስመር ይዞ በአንድ ላይ ሲስተካከል መንፈሳዊ ተአምር ይገለጻል። በቂ ምክንያትና የሰው ፈቃድ ከሌለ፥ የእግዚአብሔርም ተአምር አይሰጥም። ማቴ. 12: 39

ይህ እና የመሳሰለውን ተአምር እንደ ሰብአዊነት (አለም አቀፍ) ተአምር በመውሰድ፥ መለኮታዊ ኃይል ስለመኖሩ ማስረጃ መሆን አለበት ብለን፥ የእስራኤል ሕዝቦች እንደ አንድ ሰው ሆነው ያስተላለፉልንን መንፈሳዊ ታሪኮች በማያያዝ፥ ለሃይማኖታችን መነሻ፥ ለእምነታችንም የጋራ ማረጋገጫ አደረግን። ይህንን የመሳሰሉ መንፈሳዊ ታሪኮች በሁሉም አገር እንደሚፈጸሙ እሙን ሆኖ ሳለ፥ ሳይጻፍ በመቅረቱ ብቻ ሳይታወቅ ይቀራል።

አንዳንድ የመንፈሳዊነታችንን ነገር እንድንመለከተውና ከተጻፈው ውጪ ያለውን ሁሉ እንድንፈላስፍበት፥ ከዚህ የሚከተለውን የእምነታችንን መነሻ እጅግ በማሳጠር አቅርቦናል።

የአይሁድ፥ የክርስቲያን እና የእስላም ሃይማኖት መነሻ

ከሰዎች መካከል፥ አንድ ጥሩ ሰው ከሜሶፖታሚያ (ከኢራቅ) ተነስቶ በከንአን ምድር ላይ ድንኳን ጥሎ ይኖር ነበር። ይህ ጻድቅ ሰው አብርሃም ይባላል። አብርሃም ጥሩ ሰው (ደግ ሰው) እግዚአብሔርን ከሙሉ ልቡ የሚያምን፥ ጻድቅ ስለነበር፥ በጠባዩና በእምነቱ እግዚአብሔር ወደደው።

እግዚአብሔር ለአብርሃም፥ ሰማይና ምድርን የፈጠረ ኃያል አምላክ መሆኑን እንዲገባው አድርጎ አስረዳው። ሰማይና ምድርን የፈጠረ የኃያል አምላካችን የእግዚአብሔር መገለጥ፥ ይህ ለአብርሃም ከእግዚአብሔር የተነሳረ ቃል ከዘር ዘር እንዲተላለፍ ያህል ሆነ ማለት ነው¹³። -

ግብጻውያን አውሬና ሰው በመሳሰሉ ጣኦታት ሲያመልኩ፥ የአብርሃም ልጆች (እብራይስጦች) ግን እስከመጨረሻው ድረስ እምነታቸውን ከፈጣሪ አምላካቸው አላዛነፉም።

እግዚአብሔር ለአብርሃም ሁለት ልጆችን (እስማኤልን እና ይስሃቅን) ሰጠው። እግዚአብሔር አብርሃምን “የምትወደውን ልጅህን ይስሐቅን ይዘህ ወደ ሞሪያም ምድር ሂድ፤ እኔም በምነግርህ በአንድ ተራራ ላይ በዚያ መስዋዕት አድርገህ ሠዋው አለ።” ዘፍ. 22:2 የሰው ልጅ፥ ካወቀ፥ ከገባው፥ በእውነትም ከልብ ሊያምን የሚችል መሆኑን - አብርሃም እግዚአብሔርን በመንፈሱ የሚመስለው መሆኑን አስመሰከረ¹⁴።

ከይስሃቅ ሁለት ልጆች - ኤሳው እና ያዕቆብ - ተወለዱ። ኤሳው አውሬ አዳኝ ስለሆነ ከቤት አይቀመጥም ነበር። ያዕቆብ ግን ከቤት የማይጠፋ ብልጥ - ወንድሙን የሚያታልል ጥቅመኛ ነበር።

ያዕቆብ ከራሄልና ከሊያ አስራ ሁለት ልጆች ወለደ። የያዕቆብ አስራ ሁለቱ ልጆቹ ተባዝተው አስራ ሁለት ነገዶች ሆኑ (እስራኤል)። ከእስማኤልና ከኤሳውም የአብርሃም ልጆች በአፍሪካና በእስያ ተባዝተዋል።

ከያዕቆብ የመጨረሻው ልጁ ቀጥሎ ያለውን ዮሴፍን አባቱ (ያዕቆብ) ከሌሎቹ ልጆቹ ሁሉ አስበልጦ ይወደው ነበርና፤ ወንድሞቹ ቀኑበት። ሊገድሉትም አስበው ነበር፤ ግን በመሸጥ ተስማሙና ወደ ግብጽ ለሚመላለሱ ነጋዴዎች ሸጡት። ነጋዴዎቹም ግብጽ አገር ወሰዱትና ለአንድ ጌታ ሸጡት።

¹³ መሆኑን ከመንፈሳዊ ታሪካችን እናየዋለን።

¹⁴ ሰው በጥሩው መንፈሱ እግዚአብሔርን ይመስላል።

ጌታውም የሴፍን ወደደው። የቤቱን ሃብት ሁሉ አስረከበው። የሴፍም መልኩ ቆንጆ ስለነበረ፤ የጌታው ሚስት አብሯት እንዲተኛ አጥብቃ ለመነሻው። እምቢ ሲላት በግድ ልብሱን አወለቀችበት። እርሱም ልብሱን ጥሎላት ሸሸ። ባሏም በመጣ ጊዜ፡- ይኸውና ያንተ አሸከር ሊደፍረኝ ፈልጎ ሳለ፤ ስጮህ ልብሱን እዚህ ጥሎ ሸሸ ብላ በሃሰት ወነጀለችው። ጌታውም ተናዶ ከእስር ቤት አስገባው።

የሴፍ በእስር ቤት ሳለ በሕልም ፈቺነት ታውቆ ስለነበረ፤ ከቤተ መንግሥት ተጠርቶ ገባ። ከዚያም ግብጻውያንን ከረሃብ ያስወጣ ወሳኝ ሕልም ለንጉሡ ስለተረጎመለት ታላቅ ሹመት ተሰጠውና፤ ከንጉሡ ቀጥሎ እንደልቡ በግብጽ ምድር ያዘና ይገዛ ጀመር።

በከንኦን ምድር ረሃብ ስለገባ የያዕቆብ ልጆች (የየሴፍ ቤተሰቦች) ድርቅ ወዳልደረሰበት አገር መሰደድ ግድ ሆነባቸውና፤ ንዘቸውን ጠቅልለው ወደ ደቡብ ጉዞ ጀመሩ። ግብጽ እንደደረሱ ወደ የሴፍ ሄዱ፤ የሴፍም ከፊትለፊቱ ቆመው ሲያያቸው እጅግ አዘነ። እርሱ አወቃቸው፤ እነርሱ ግን አላወቁትም ነበር።

በየሴፍ ፈቃድ ያዕቆብና ልጆቹ ከግብጽ ምድር ተቀመጡ፤ ከዛም ተባዙ። የግብጽ መንግሥት እነኚህን እብራይስጥ (የእስራኤል ዘሮች) በባርነት ቀንበር ውስጥ ከተታቸው። ከባሪያዎቹ ከፍተኛ ጥቅም ስላገኘ፤ ከሚችሉት በላይ የጉልበት ሥራ በማሠራት አደከማቸው። እነርሱም መከራ ስለበዛባቸው ተጎሳቆሉ፤ በመሪር ሃዘን የሚያለቅሱ ሆኑ። እግዚአብሔር እባክህ ድረስልን እያሉ በጩኸት ተጣሩ፤ ጸለዩ (ለመኑ)።

እግዚአብሔር የእስራኤሎችን ጩኸት ሰማ። የሙሴ መወለድ የእግዚአብሔር ፈቃድ የሚከሰትበት ሆነ። በዚያን ወቅት የእስራኤል ዘር መብዛት የግብጹን ንጉሥ አሳስቦት ስለነበር፤ ከእስራኤሎች የሚወለድ ወንድ ልጅ ሁሉ እንዲገደል አዘዘ።

የሙሴ እናት ልጇን (ሙሴን) በቅርጫት አድርጋ ቅርጫቱ ውስጥ ውሃ እንዳይገባ በቅርጣን ለስና፤ የንጉሡ ልጅ ገላዋን ወደምትታጠብበት ወንዝ ላይ አስቀመጠችው። የንጉሡ ልጅ ይህንን ልጅ ባገኘች ጊዜ ደስ ብሏት ልታሳድገው ፈለገች። ጡት የምታጠባ ሴት የገዛ እናቱን ቀጠረችለት። ሙሴም እርሱ ራሱ ከእብራይስጥ ወገን መሆኑን ሳያውቅ፤ ከቤተ መንግሥት አደገ። ግን የሚያስተውለው የግብጻውያን ግፍ እጅግ ያሳዝነው ነበር።

ከእለታት አንድ ቀን፤ አንዱ ግብጻዊ አንዱን እብራይስጥ በግፍ እየደበደበ ሊገድለው ሲል ተመለከተ። ሙሴ የእብራይስጡን ሕይወት ለማዳን ያደረገው የጉልበት ትንንቅ (ትግል) የግብጻዊውን ሕይወት ማጥፋት ሆነበት። ይህ ድርጊት በቤተ መንግሥት አካባቢ የተሰማ መስሎት፤ ሙሴ ወደ በረሃ ኮበለለ (ተደበቀ)።

ከዚያም ሆኖ ሳለ፥ እግዚአብሔር እንደ እሳት በሚነድ፥ ግን በማያቃጥል ሁኔታ ተገለጠለት።

ከዛን ጊዜ ጀምሮ ሙሴ በእግዚአብሔር መንፈስ ክልል ውስጥ በመሆን፥ ወደ ግብጽ እየተመላለሰ፥ ልዩ ልዩ ተአምራትን ለንጉሡ በማሳየት፥ ወገኖቹ የሆኑትን እብራይስጦችን ባሕረ ኤርትራን ተሻግረው ከግብጽ ምድር እንዲወጡ አደረገ¹⁵። በሙሴ መሪነት ጠቅላላ የእስራኤል ልጆች ሲና ምድረ በዳ ገቡና ከዛ ሰፈሩ።

እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ለምክንያት ወደርሱ ጠራቸው፡- “..ሙሴም ወደ እግዚአብሔር ዘንድ ወጣ። እግዚአብሔርም በተራራው ጠርቶ አለው፡- ለያዕቆብ ቤት እንዲህ በል፤ ለእስራኤልም ልጆች¹⁶ እንዲህ ንገር፡- በግብጻውያን ያደረግሁትን፥ በንስርም ክንፍ¹⁷ እንደተሸከምኋችሁ፥ ወደ እኔም እንዳመጣኋችሁ¹⁸፥ አይታችኋል። አሁንም ቃሌን በእውነት ብትሰሙ፥ ኪዳንም ብትጠብቁ፥ ምድር ሁሉ የእኔ ናትና፥ ከአሕዛብ ሁሉ የተመረጠ፥ ርስት ትሆኑልኛላችሁ። እናንተም የካህናት መንግሥት፥ የተቀደሰም ሕዝብ ትሆኑልኛላችሁ..።” ዘጸ. 19:1 - 6

ሙሴ የእግዚአብሔርን ቃል ተናገረ። ሕዝቡም በአንድ ቃል እግዚአብሔር ያለውን ሁሉ እናደርጋለን አሉ። ሙሴም ሕዝቡን ቀደሳቸው። እነርሱም ልብሳቸውን አጥበው ከሦስት ቀንም በኋላ ወደ ሲና ተራራ ቀረቡ። ከዚያም እግዚአብሔር ራሱ አስርቱን ትእዛዛት ተናገረ። ሕዝቡም የእግዚአብሔርን ንግግር ሲሰሙ በጣም ስለፈሩ፥ ከዛሬ ጀምሮ አንተ አናግረን እንጂ፥ እግዚአብሔር አያናግረን ብለው ሙሴን ለመኑት። እርሱም፡- እሺ እናንተ ግን እግዚአብሔርን መፍራትን በልባችሁ ይዛችሁ፥ ኃጢአት ከመሥራት ተቆጠቡ፤ የእግዚአብሔርም እናንተን ማናገር ለዚሁ ነው አላቸው። ከዚህ በኋላ እግዚአብሔር ሙሴን ጠራው። “.. ወደ እኔ ወደ ተራራው ወጣ፥ በዚያም ሁን፤ እነርሱን ታስተምር ዘንድ፥ እኔ የጻፍኩትን ሕግና ትእዛዝ የድንጋይም ጽላት እሰጥላሁ አለው።” ዘጸ. 24:12

እግዚአብሔር ሙሴን ሲያነጋግረው አርባ ቀንና አርባ ሌሊት ቆየ። በዚህን ጊዜ ሕዝቡ አጉረመረሙ። የሙሴን ወንድም አሮንን፡- በፊታችን የሚሄድ አማልክት አንተ ሥራልን ብለው አስቸገሩት። እርሱም ወርቆቻችሁን አምጡ ብሎ ወርቆቻቸውን ሁሉ ሰብስቦ አቀለጠና የወርቅ ጥጃ ሠራላቸው። ሕዝቡም ከግብጽ ምድር ያወጣቸውን አምላክ ረስተው በጥጃ አመለኩ።

¹⁵ ስለ ጠቅላላ ገለጻ አራት ዘጸአትን ይመልከቱ።

¹⁶ የትኞቹን?

¹⁷ እንዴት?

¹⁸ ወዴት?

ሙሴ በሲና ተራራ እንዳለ፥ የእስራኤል ልጆች ሥራ፥ ድርጊታቸው ሁሉ እጅግ ያስቆጣው መሆኑን እና ሊያጠፋቸውም መፈለጉን እግዚአብሔር ለሙሴ ነገረው። ሙሴም እጅግ በማዘን በአምላኩ በእግዚአብሔር ፊት እንዲህ ብሎ ጸለየ፡-

“ቁጣህ በታላቅ ኃይልና በጽኑ እጅ ከግብጽ ምድር ባወጣኸው በሕዝብህ ላይ ስለ ምን ተቃጠለ? ግብጻውያንስ፡- በተራራ መካከል ሊገድላቸው፥ ከምድርም ፊት ሊያጠፋቸው፥ ለክፋት አወጣቸው ብለው ስለምን ይናገራሉ? ከመአትህ ተመለስ፤ ለሕዝብህም በክፋታቸው ላይ ራራ።” ዘጸ. 32:12-13

እግዚአብሔርም በሙሴ ጸሎት (አማላጅነት) በሕዝቡ ላይ ያሰበውን ጥፋት ተወው። ሙሴም ከተራራ በተመለሰ ጊዜ፥ ያንን የወርቅ ጥጃ ሲያመልኩ ተመለከተ። ከድንጋጤ የተነሳ፥ በእጁ የያዛቸው ጽላቶች ከእጁ ወደቀው ተሠባበሩ። ዳግመኛም ሙሴ የድንጋይ ጽላቶች ሠርቶ አስርቱ ትእዛዛትን ይዞ ተመለሰ።

ሙሴ በተራራው ላይ አርባ ቀንና አርባ ሌሊት በቆየበት ወቅት ስለ ታቦት አሰራር እግዚአብሔር ነገረው። “በመካከላቸውም አድር ዘንድ መቅደስ ይሥሩልኝ። እኔ እንደማሳይህ ሁሉ፥ እንደ ማደሪያው ምሳሌ እንደ እቃውም ሁሉ ምሳሌ እንዲሁ ሥሩት። ከግራር እንጨትም ታቦትን ይሥሩ....” ዘጸ. 25:9-10 “መጋረጃውንም ከሰማያዊ ከሐምራዊም፤ ከቀይም ግምጃ ከተፈተለ ከጥሩ በፍታም (ሐር) አድርግ... “ ዘጸ.26:31

እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ከበረሃ እየመግባቸው፥ እነርሱም አምላካቸውን እያመለኩ፥ መስዋዕትን እያቀረቡ፥ ትእዛዛቱን በመከተል በሚኖሩበት ወቅት፥ አንዳንድ ተንኮለኞች በሚያናፍሱት ምድራዊ ወሬ ብዙዎች ተታለሉ። የሚበሉትንም ከሰማይ የሚመጣላቸውን መና፡- እኛ ይህንን መና በየቀኑ መመገብ ስለቻልን፥ ሰውነታችንም ሥጋ ባለማግኘቱ ደረቀ ብለው አማረሩ።

ሙሴም የሕዝቡን ማጉረምረም ወደ እግዚአብሔር በወሰደ ጊዜ፥ እግዚአብሔር ተቆጣ፤ ከባሕር ታላቅ ነፋስ እንዲነፍስና ድርጭቶች በየድንኳኑ እንዲፈሱ አደረገ። ሕዝቡም ድርጭቶችን እየለቀሙ ለመብላት ጎምጅተው፥ ሥጋውን ገና ሳያኝኩት፥ ከጥርሳቸው መካከል እንዳለ፥ መቅሰፍት መጣባቸውና በበሽታ አለቁ።

በሲና በረሃ ሳሉ በውሃ ጥም የተቃጠሉበት ጊዜም ነበር። የዚያን ጊዜም ሙሴን ተናገሩት፡- ከበረሃ ያመጣኸን በውሃ ጥም ልትጨርሰን ነውን? ብለው አማረሩ። ሙሴና አሮንም እግዚአብሔርን ለመኑት። እግዚአብሔርም ሙሴ በበትሩ ድንጋዩን ሲመታ ውሃ ያፈልቅ ዘንድ እንዲቻለው ፈቀደለት። ሙሴና አሮን ሕዝቡን ካሰባሰቡ በኋላ፥ ሙሴ ደንጋዩን በያዘው በትር ሲመታው ለእነሱና ለከብቶቻቸው ሁሉ የሚያረካ ውሃ ፈለቀ።

የሰውን ልቡን መርምሮ የሚያውቅ እግዚአብሔር፡- ከድንጋይ ውሃ አፈለቅንላችሁ በማለታቸው፥ በሙሴና በአሮን ልብ ሥጋዊ - ደማዊ ትምክህት ያደረገቸው መሆኑን በማየት ተቆጣ፡፡ የሰው ልጅ ስልጣንን ይወዳል፡፡ በሰዎች ዘንድ ታላቅ መባልና መከበርን የማይመኝ ማነው? ሙሴና አሮንም በእግዚአብሔር ፈቃድ የፈለቀውን ውሃ በራሳቸው የተገኘ በማስመሰል ሊከበሩበትና ሊወደሱበት ልባቸው ከጅሎ ሳለ፥ ፍጹም የሆነው እግዚአብሔር ነቃባቸው (አወቀባቸው)፡፡ “እግዚአብሔርም ሙሴንና አሮንን፡- በእስራኤል ልጆች ፊት ትቀድሱኝ ዘንድ፥ በእኔ አላመናችሁምና፤ ስለዚህ ወደ ሰጠኝችሁ ምድር ይህን ጉባኤ ይዛችሁ አትገቡም አላቸው፡፡” ዘኁ. 20:12-13

ከሙሴ በፊት አሮን አስቀድሞ ሞተ፤ ሙሴም እንደ እግዚአብሔር ቃል በሞዓብ ምድር ሞተ፡፡ የሙሴን የመሪነት ሥልጣን ኢያሱ ወሰደ፡፡

የእስራኤል ጎልማሶች የእግዚአብሔርን ፈቃድ ጥሰው በጦርነት ስለተሳተፉ እግዚአብሔር ተቆጣ፡፡ “በግብጽ ምድርና በምድረ በዳ ያደረግሁትን ተአምራቴንና ክብሬን ያዩ እነዚህ ሰዎች ሁሉ፥ አስር ጊዜ ስለተፈታተኑኝ፥ ነገሬንም ስላልሰሙ፥ በእውነት ለአባቶቻቸው የማልኩላቸውን ምድር አያዩም፤ ከነርሱም የናቀኝ ሰው ሁሉ አያያትም፡፡ ባሪያዬ ካሌብ ግን፥ ሌላ መንፈስ¹⁹ ከርሱ ጋር ስለሆነ፥ ፈጽሞም ስለተከተለኝ፥ እርሱ ወደገባባት ምድር አገባዋለሁ፤ ዘሩም ይወርሳታል፡፡” ዘኁ.14:22 - 25

ከግብጽ ምድር ከወጡት ውስጥ በእድሜያቸው ከሃያ ዓመት በላይ የሆኑት በበረሃ ተንከራተቱ፤ በዚያም አለቁ (ሞቱ)፡፡ ጎረምቶችና ወጣት ጦረኞች የሆኑት በኢያሱ መሪነት እየተዋጉና አገር እየማረኩ ከዮርዳኖስ ተራራ ባሻገር ያለውን መሬት ወረሱ፡፡

በበረሃ የሞቱት ሞተው፥ የተረፉት በኢያሱ መሪነት የሚኖሩበት መሬት ስላገኙ፥ እኛ በሚገባን ቋንቋ ቃል ኪዳን ተሳክቷል፤ እንዳው በደፈናው፡- በእስራኤል ልጆች በረሃ ለበረሃ መንከራተት፥ እኛ የተቀረነው እንድንማር የእግዚአብሔር ፈቃድ ሆነ እንላለን (ምድር የተፈጠረችው ለሰው ልጆች መማሪያ እንደሆነ)፡፡

ሕዝቦች ከእግዚአብሔር ትእዛዝ በራቁበት ወቅት ሁሉ እየተጠቁ፥ የርሱን ፈቃድ ሲከተሉ ደግሞ እየቀናቸው፥ በየቀኑ ከእግዚአብሔር እየተማሩ ኖረዋል፡፡ እኛም ከዚህ ታሪክ የሰው ልጅ መከራ ቢጸናበት ለምክንያት መሆኑን፥ ከመከራው የማይማር ከሆነ ደግሞ የባለ ቅጣት እንደሚቀጣ ተመለከትን፡፡

¹⁹ ካሌብን የተለየ ያደረገው የራሱ የተፈጥሮ ጠባይ ነው ወይንስ ልዩ መንፈስ አለው?

ከዳዊት ዘር - ኢየሱስ ክርስቶስ

እስራኤላውያን በወረሱት ምድር እምብዛም አልቀናቸውም። አልፎ አልፎ በዝናብ እጥረት (ድርቅ) ይጠቁ ስለነበር፤ ወደኅረቤት አገር መሰደድ ግዴታ ይሆንባቸው ነበር። በዚህን ጊዜ ውስጥ፥ አንዲት አይሁዳዊት የሆነች ናኦሚን የተባለች ሴት፥ አገሯን ለቃ፥ ከባሏና ከሁለት ወንዶች ልጆቿ ጋር ወደ ሞአብ ተሰዳ ትኖር ነበር። የሞአብ ሕዝብ በእግዚአብሔር የማያመልኩ ሲሆን፥ የሚያመልኩትን እስራኤላውያንን በዝቅተኛ ደረጃ ያዩአቸው ነበረ።

የናኦሚን ሁለቱ ወንዶች ልጆቿ ለሞአብ አገር ሴቶች ተድረው ይኖሩ ነበር። ግን ያ የስደት ኑሮ አልተመቻቸውም፤ በችግርና በበሽታ ተሰቃዩ። ናኦሚን መጀመሪያ ባሏ ሞተባት፤ ቀጥሎም ሁለቱ ልጆቿ በማከታተል ሞቱባትና እጅግ ሃዘንተኛ ሆነች። ባሏንና ሁለት ልጆቿን አጥታ ብቻዋን ስለቀረች፥ የስደት ኑሮና ሃዘን፥ ችግርና መከራ ስለጠናባት፥ ከልጆቿ ሚስቶች (ከምራቶቿ) ተለይታ ወደ አገሯ ለመመለስ ቁርጥ ውሳኔ አደረገች።

ምራቶቿ ግን አብረን እንሄዳለን እንጂ አንለይሽም አሏት። ናኦሚንም፡- “ከእንግዲህ ከኔ ምን አላችሁ? ባሌም ሞቷልና፥ ዳግመኛም ባል አግብቼ፥ ለናንተ ባሎች የሚሆኑ ወንዶች ልጆች እንዳልወልድላችሁ አርጅቻለሁ። ሂዱ ተመለሱ፤ ከዘመዶቻችሁና ከወገኖቻችሁ ጋር ተቀላቀሉ። እኔንም ተዉኝ አገሬ ልግባበት።” በማለት አምርራ ተናገረቻቸው። እነርሱ ግን አንለይሽም ብለው የሙጥኝ አሉ።

ከብዙ ክርክር በኋላ አንደኛዋ ምራቷ ተመለሰች። ናኦሚንም፡- “ይኸው ዓደኛሽም ወደ ዘመዶቿ ተመልሳለችና፤ እባክሽ አንቺም ተመለሺ፤ አታስቸግሪኝ።” ብላ ሩትን ለመነቻት። ሩትም እንዲህ አለች፡- “ወደምትሄጅበት እሄዳለሁና፤ በምታድራበትም አድራለሁና፤ እንድተውሽ፥ ከአንቺም ተለይቼ እንድመለስ አታስቸግሪኝ። ሕዝብሽ ሕዝቤ፤ አምላክሽም አምላኬ ይሆናል። በምትሞቹበት ሥፍራ እሞታለሁ፤ በዚያም እቀበራለሁ። ከሞት በቀር፥ አንቺንና እኔን አንዳች የሚለየን የለም” ብላ ማለች። መጽሐፈ ሩት 1:16 - 18 በዚህ ንግግር ናኦሚን ተረታች። የሩት ፍቅር ከሁሉ በላይ ሆነ፤ የሩት መንፈሳዊነት (ሞራላዊነት) ሥጋዊነትን ረታው።

ናኦሚንና ሩት ብቻ ተያይዘው ወደ ይሁዳ ገቡ። ከዛም ሩት ለናኦሚን ዘመዶች ስንዴ እያጨደች ከምትሰበስበው ጥቂት ስንዴ በደምወዝ መልክ እየተሰጣት፥ ከናኦሚን ጋር የችግር ጊዜ አሳለፈች። በኋላም ናኦሚን የዝዛ ዘመዷን እንድታገባላት ሩትን ገፋፋቻት፤ ሩትም ቦአዝ የተባለውን የናኦሚን ዘመድ አገባች። ከእርሱም ኢየሱድን ወለደች። ኢየሱድ እሴይን ወለደ። እሴይም ዳዊትን ወለደ። ከብዙ ዘመናት በኋላ፥ ከዳዊት ዘር ኢየሱስ ክርስቶስ ተወለደ።

“እንግዲህ ትውልድ ሁሉ ከአብርሃም እስከ ዳዊት አስራ አራት ትውልድ፥ ከዳዊትም እስከ ባቢሎን ምርኮ አስራ አራት ትውልድ፥ ከባቢሎንም ምርኮ እስከ ክርስቶስ አስራ አራት ትውልድ ነው።” ማቴ. 1፡17

አይሁድነት ከክርስቶስ በኋላ

ከክርስቶስ በኋላ ጥቂት አይሁዶች ሃይማኖታቸውን ይዘው ቆዩ፤ እንዲህ እያሉ፦ “ይህ ሃይማኖት ያጸድቃል፥ ይህም ይኮንናል ብለን አናምንም።” “እኔ ሕያው ነኝና፥ ኃጢአተኛው ከመንገዱ ተመልሶ በሕይወት ይኖር ዘንድ እንጂ፥ ኃጢአተኛው ይሞት ዘንድ አልፈቅድም።” ሕዝ. 33፡ 11 ባለው መሠረት፥ እግዚአብሔር ፍጡራኑ ሁሉ እንዲድኑ እንጂ እንዲኮኑ አይፈልግም።

አንድ አይሁድ ገና ከልጅነቱ ጀምሮ የእግዚአብሔር ተከታይ እንጂ የሰው ተከታይ እንዳይሆን ነው የሚነገረው። ሁሉን መጠየቅና መረዳት፥ ማመዛዘንና ጥሩውን ከመጥፎው መለየት፤ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ብቻ በመፈጸም ፍጹም ሰው ለመሆን መታገልን ነው የኛ ሃይማኖት የሚያስተምር። በአንድ ፈጣሪ አምላካችን በእግዚአብሔር እያመንን፥ በሃይማኖቶች መካከል ገንጠል - ፈንጠር ብለን መታየታችን ለምን እና እንዴት እንደሆነ፥ ምን ጊዜም እራሳችንን ከመጠየቅ አላቋረጥንም።

የእግዚአብሔር እውነት በመሬት ይገለጥ ዘንድ፥ ሰማያዊ እውቀትን በሕሊናችን ውስጥ የሚሰርጽልን አምላካችን እርስ በርሳችን እንድንማማር ይፈልጋል። ግን የትኛው ሕብረተሰብ ነው በእውነትና በብርሃን ብቻ እየተመላለሰ ደግነትን ሲሠራ የቆየ? የትኛው ሕብረተሰብ ነው፥ አብሮ በመኖር እርስ በርሱ ተደጋግፎ፥ ተከባብሮ፥ በፍቅር የኖረ? የትኛው የሕብረተሰብ ታሪክ ነው እስከሣሬ ድረስ በሥራው ሁሉ የሚገባውን የራሱን ክብር በመቀዳጀት የእግዚአብሔር ልጅነቱን ያስመሰክረ? የትኛው ሕብረተሰብ ነው፥ ፍጹም የሆነውን ፈጣሪውን ያስደሰተ? ወይም ፈጣሪው እንደሚፈልገው ብቻ የሆነለት።

በሥራችን አልጸደቅንም፤ በሃይማኖታችንም አልጸደቅንም። የፈጠረን እግዚአብሔርን በማመን ላይ ጸንተን፤ እርሱ በፈቀደ መኖራችን በቂያችን ነው።

ከምድር ዋልታም ሆነ ከምድር መካከል፥ ሰዎችን በአለም ዙሪያ በጋራ የሚያቅፋቸው ሁለንተናዊ እውነት በምድር፥ በጠፈር፥ በሥፍራዎች ሁሉ አለ። እውነት አንድ፥ ምንጩ አንድ፥ አመንጪውም አንድ ነው። ግን እኛ እንደመላእክት የሰማዩ ስለማይታየን፥ ይህንን እውነት በጋራ መመልከት አልቻልንም።

እያንዳንዳችን በሃይማኖት የተለያየን ብንመስልም የምንቀራረብበት ውስጣዊ እምነት አለን፤ ይኸውም በእግዚአብሔር ማመን ነው። ሁላችንም የእግዚአብሔርን ፈጣሪነትና ኃይልነት በተለያየ መንገድ የምንገልጽ በመሆናችን፥ እውነት በሁላችንም ውስጥ ይኖራል።”

ምዕራፍ አምስት

የታቦታችን አመጣጥ - ወደ ኢትዮጵያ

እስራኤላውያን በወረሱት የከነአን ምድር ሲኖሩ፥ በሽማግሌዎች ሸንጎ ይተዳደሩ ነበር። መሪያቸውም ሳሙኤል ነበር። ኑሮአቸው የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በመጠበቅ ላይ ያተኮረ ሲሆን፥ ማሕበራዊ ኑሮአቸውም ልክ እንደ ገዳም አይነት ኑሮ የተጠናከረ ይመስል ነበር።

ሳሙኤል ባረጀ ጊዜ ልጆቹን በእስራኤል ላይ ፈራጆች አደረጋቸው። እነርሱ ግን የሳሙኤልን ፈለግ ባለመከተል ጉበኞች ሆኑ። ሕዝቦቹም በዚህ ነገር ተበሳጭተው፡- እንደ ሌሎቹ አገሮች ባለ ንጉሥ ሁኑን ወደ ፊት እንራመድ እንጂ በማለት፥ በመንፈሳዊ መንገድ ሲመራቸው የነበረውን ሳሙኤልን ንጉሥ እንዲሾምላቸው ጠየቁት። እርሱም ወደ እግዚአብሔር ጸለየ። እግዚአብሔርም የሚከተለውን መለሰለት፡- “በእነርሱ ላይ እንዳልነግሥ እኔን እንጂ አንተን አልናቁምና በሚሉህ ነገር ሁሉ የሕዝቡን ቃል ስማ። ነገር ግን ጽኑ ምስክር መስክርባቸው በእነርሱም ላይ የሚነግሠውን የንጉሡን ወግ ንገራቸው።” መጽሐፈ ሳሙኤል ቀዳማዊ 8: 7 - 9

ሳኦል የተባለ ሰው በእስራኤል ላይ ነገሠ። ከሳኦል በኋላ፥ ንጉሡ ዳዊት ሕዝባዊ አስተዳደርን ከእግዚአብሔር ፈቃድ ጋር ለማስተካከል ጣረ። ጠላቶች ቢከቡትም፥ ዘወትር ከመጸለይ ብዛት፥ ኃይልና ብርታትን ከእግዚአብሔር በማግኘቱ በእስራኤሎች ላይ ለረጅም ዘመን ነገሠ።

ንጉሥ ዳዊትም ከአርዮ ሚስት ሰለሞንን ወለደ። ሰለሞንም ንጉሥ ከሆነ በኋላ፥ ሰፊውን ሕዝብ ማስተዳደር ይችል ዘንድ፥ ጥበብን እግዚአብሔር እንዲለግሰው ጸለየ። እግዚአብሔርም ጸሎቱን ሰምቶ ጠቢብ አደረገው፤ በዛውም ላይ ሰለሞን ያልለመነውን ባለጠግነትን ሰጠው። ንጉሥ ሰለሞን በዳኝነቱ እና በጥበቡ እጅግ የሚደነቅ ንጉሥ ሆነ።

የንጉሥ ሰለሞንና ማክዳ የተባሉት የኢትዮጵያ ንግሥት ታሪክ “ክብረ ነገሥት” በተባለ መጽሐፍ ተጽፎ፥ በእንግሊዝኛ፥ በፈረንሳይኛና በአረብኛ ተተርጉሟል። ይህ መጽሐፍ መንፈሳዊ ታሪካችንን ያስታውሳል። ለክርስቲያን ሃይማኖት መሠረት የሆነው የአይሁድ ሃይማኖት እንዴት ወደ ኢትዮጵያ እንደገባ ይገልጻል፤ አያሌ ሃይማኖታዊ ጉዳዮችንም ያወሳል። ብዙውን ጊዜ በሁለት ገጽታው ነው

የሚታወቀው። አንዱ ገጽታው፡- ከንጉሥ ሰለሞን እና ከንግሥት ማክዳ ከተወለደው - ከቀዳማዊ ሚኒሊክ ጀምሮ፤ የኢትዮጵያ ነገሥታትን የዘር ሐረግ የሚያረጋግጥ ነው። ሁለተኛ ገጽታው ደግሞ፡- እግዚአብሔር አምላካችን ማደሪያውን ከሰዎች መካከል ያደርግ ዘንድ ታቦት ይሠራል፤ እንዳለ፤ ያ የርሱ ማደሪያ የሆነ ታቦት፤ እስራኤሎች እንደሚሉት፤ ናቡከደነጾም ያቃጠለው - ቤተ መቅደሱ ሲቃጠል እሱም አብሮ የተቃጠለ ሳይሆን፤ ወደ ኢትዮጵያ የተሰደደ መሆኑን የሚያረጋግጥ ነው። ይህንን ሁለተኛ ገጽታውን - የታቦቱን ወደ ኢትዮጵያ መምጣት ነገር - በእንግሊዝኛ ከተተረጎሙት መጽሐፍት መካከል²⁰ ከአንደኛው Hausman Gerald (1997) በማውጣት ለማስታወሻያ ያህል በአጭሩ ተጻፈ።

ንግሥት አዜብ እጅግ የሚደነቀውን የንጉሥ ሰለሞንን ጥበብ ከርሱ ለመስማት ፈለገች። “በእንቅስቃሴ ትፈትነው ዘንድ መጣች” 1ኛ ነገ. 10፡1 እርሷም እንደ ንጉሥ ሰለሞን ቆንጆ፤ ጠቢብ እና ባለጸጋ ነበረች። ለንጉሡ ብዙ ስጦታዎች ይዛ ኢየሩሳሌም ገባች። ንጉሡም በክብር ተቀብሎ አስተናገዳት። በየጊዜው ያናግራት ስለነበረ፤ ከንጉሡ ብዙ ተማረች። ከሁሉም በላይ፤ ከእግዚአብሔር በስተቀር በሌሎች አማልክት እንዳታምን - ፈጣሪዋን በደንብ እንድታውቅ አደረጋት።

ንግሥት አዜብ በኢየሩሳሌም ቆይታዋ የተደሰተች ብትሆንም፤ ወደ አገሯ መመለስ ስላለባት እንዲያስናብታት ንጉሡን ጠየቀችው። እርሱም ትንሽ እንድትቆይ ስለተማጸናት ፈቃዱን ለመፈጸም ስትል ተስማማች።

ከእለታት አንድ ቀን ንግሥት አዜብ ጨው የበዛበት ምግብ በልታ በውሃ ጥም እንድትቃጠል፤ ውሃ ለመጠጣትም ከርሱ መኝታ ቤት መግባት ግድ እንዲሆነባት ንጉሡ ሁኔታዎችን አመቻችቶ ተኛ። ንግሥቲቱ በውሃ ጥም ስለተቃጠለች እንቅልፍ ሊወስዳት አልቻለም። ንጉሡ እንደተኛ፤ አያየኝም ብላ ውሃ ለመጠጣት ከርሱ መኝታ ቤት ገባች። እርሱ ግን የተኛ መስሎ የርሷን መምጣት ሲጠብቅ ነበርና ልክ እንዳሰበው ሆነለት። በዚህን ጊዜ ከመኝታው ተነሰቶ፤ “እንዳትነኪ ያልኩሽን እቃዬን ለምን ትነኪያለሽ!” ብሎ ውሃ እንዳትጠጣ እጇን ያዛት። እርሷም፡- በውሃ ጥም ተቃጥቼ ከምሞት የፈለግኸውን አድርግ ብላ ፈቀደችለት። ውሃውን ከጠጣች በኋላ ከርሱ ጋር ተኛች፤ በዚያን ሌሊት ቀዳማዊ ሚኒሊክን ጸነሰች።

በዚያን ሌሊት ንጉሥ ሰለሞን ስለወደፊቱ ሁኔታ፡- ስለ ታቦቱ ከእስራኤል መውጣት፤ ለወደፊት የሚወለደውንም ታላቅ መሲህ እስራኤሎች አሰቃይተው እንደሚገድሉት የሚያንጸባርቅ ሕልም ታየው።

²⁰ በቋንቋችን የተጻፈው ባይገኝ፤ ሌሎችም ትርጉሞች ይኖራሉ፤ ለምሳሌ፡- Wallis Budge (1932) - The Kebra Nagast.

ንግሥት አዜብ ጥቂት ከሰነበተች በኋላ፥ ወደአገሯ ለመመለስ የቆረጠች መሆኗን በመግለጽ፥ እንዲያሰናብታት ንጉሡን ጠየቀችው። እርሱም ከርሷ ጋር እንድትቆይ ለመናት። እርሷ ግን በሃሳቧ ጸናች። ንጉሡም ወዳገሯ እንድትመለስ በቅሬታ ፈቀደላት። ከጣቱም ቀለበቱን አውልቆ እንዲህ አላት፡-

“እንዳትረሺኝ ይህንን ውሰጂ፤ አርግዘሽም ከሆነ፥ ለሚወለደው ወንድ ልጅ ወይም ለምትወለደዋ ሴት ልጅ ምልክት ይሆናል። በሕልሜ ጸሐይ ከእስራኤል ወጥታ ወደአንቺ አገር ስትሄድ አየሁ። እግዚአብሔር ካንቺ ጋር መሆኑን፤ ባንቺም ምክንያት አገርሽ እንደምትባረክ ባየሁት ሕልም ተረድቻለሁ። ፈጣሪ አምላክሽን በሙሉ ልብሽ ከማመን፤ የርሱን ፈቃድም ከመፈጸም ወደ ኋላ አትበይ። በይ ሂጂ፤ በሰላም ግቢ።”

ንጉሥ ሰለሞን ለመንገዷ የሚያስፈልጋትን ሁሉ ሰጥቶ ሸኛት። ንግሥት አዜብ ረጅሙ ጉዞዋን ጀመረች፤ ገና የዛሬዪቱ የኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ ሳትገባ፥ በጥንታዊት ኢትዮጵያ (ዛሬ ሱዳን) ውስጥ እንዳለች ወንድ ልጅ ወለደች። ልጇን ታቅፋ ከአክሱም ስትገባም የተደረገላት አቀባበል እጅግ ከፍተኛ ነበር።

ሕጻኑም ባደገ ጊዜ፥ አባቱን አሳዩኝ እያለ እናቱን ይጨቀጭቅ ጀመር። እርሷም፡- ያባትህ አገር በጣም እሩቅ ስለሆነ፥ እዚሁ ከኔ ጋር አርፈህ ተቀመጥ፤ እኔ አባትህም እናትህም እሆንሃለሁ እያለች ታባብለው ነበር።

ልክ እንደ አባቱ መልክ መልካም የሆነ ይህ ወጣት፥ ሃያ ሁለት ዓመት ሲሞላው አባቱን ለማየት ቆርጦ ተነሳ። እናቱም አባብላ ማስቀረት ስላልቻለች፥ በጉዞው ተስማማች፤ አባቱም ሲያየው ልጇ መሆኑን እንዳይጠራጠር ንጉሡ የሰጣትን ቀለበት ሰጠችውና የሚያስፈልገውን ሁሉ አዘጋጅታ ሸኘቺው።

ከረጅሙ ጉዞ በኋላ፥ ጋዛ የሚባል ሥፍራ እንደደረሰ፥ ንጉሥ ሰለሞን የመጣ መስሏቸው ብዙ ሰዎች ተታለው ነበር። ኢየሩሳሌም ገብቶ ከሰለሞን ቤተ መንግሥት እንደደረሰም ዘበኞቹ ንጉሥ ሰለሞን መስሏቸው አሳለፉት። ንጉሥ ሰለሞንም ንጉሥ ዳዊት እንደገና ተወልዶ ወደርሱ ለመምጣት የሚቀረበው መስሎት ደነገጠ። ካጠገቡ ሲደርስ የራሱ ልጅ ስለመሆኑ ምንም ሳይጠራጠር አቀፈውና፥ አፋን፥ ጉንጮቹን እና ግንባሩን ሁሉ ሳመው። ልጇም አባቱን ለማየት በመብቃቱ እጅግ ደስ ብሎት፥ እንደ ምልክት ይሆናል የተባለውን ቀለበቱን ለአባቱ አሳየው። አባቱም፡- አንተ የኔ ልጅ ስለመሆንህ ማን የሚጠራጠር ይኖራል ብለህ ነው? አለው።

ሚኒሊክ ከሰለሞን ቤተሰብ ጋር በሳቅ በጨዋታ እየተደሰተ ሰነበተ። አባቱም ልጁ አብሮት የሚኖርለት መስሎት እጅግ ደስ ብሎት ነበር። ነገር ግን፡- ወዳገሬ እመለስ ዘንድ አሰናብተኝ ብሎ አባቱን ጠየቀ። አባቱም፡- እባክህ ከኔ ጋር ሁን ብሎ እንዲቀርለት አጥብቆ ለመነው።

ልጁም፡- “እኔ የተወለድኩት የሕግ ሚስትህ ካልሆነች ሴት ነው። ከሕግ ሚስትህ የወለድኸው ሮብኦም አለልሁ። እኔም ከእናቴ ጋር እሆን ዘንድ፥ እባክህ ፍቀድልኝና ልሂድ።”

ሰለሞንም፡- “ይህንን ካልክስ፥ እኔም ከአባቴ ከሕግ ሚስቴ አይደለም የተወለድኩት። ሁሉን ቻይ አምላካችን ከሕግ ውጪ በምንሠራው ሥራ ሁሉ አይኮንንም። አምላካችን አባቴን ይቅር ስላለው፥ ከሕግ ሚስቴ ስላልተወለድኩ አባቴ ለኔ የነበረው ፍቅር አልተቀነሰም። ስለዚህ እኔም ሮብኦምን እንደምወድድ አንተንም እንደምወድህ አትጠራጠር። ከኔ ጋር በመሆንህ ምንም የሚጎድልብህ ነገር ስለማይኖር፥ አባክህ አትሂድብን።” ብሎ ተማጸነ።

ልጁም፡-“አባቴ ሆይ! አመጣጤ አንተን አባቴን ለማየት፥ ድምጽህን ለመስማት፥ ምርቃትህንም ለመቀበል ነው እንጂ፥ እዚሁ ለመቅረት አይደለም። እንዳልቀርባት እናቴ አስምላኛለች። እኔም ከእናቴ እና ከአገሬ ተለይቼ መኖር የማልችል ስለሆንኩ፥ ወዳገሬ እመለስ ዘንድ እባክህ አሰናብተኝ” ብሎ አባቴን ተማጸነ።

በዚህን ጊዜ ንጉሥ ሰለሞን በጣም አዘነ፤ ከንግሥት አዜብ ጋር ያሳለፈውን ጊዜ ሁሉ እያሰበ፡ ከበኩር ልጁ በመለየቱ እየተቆጩ፥ ከሌሎች አገር ሴቶች፥ አንድ ሺህ ሚስቶች አግብቼ፥ አንድ ሺህ ልጆች ወልጄ..እያለ በከንቱ ምኞታዊ ሃሳቦች ራሱን ያጽናና ጀመር።

ከልጁ ጋር መኖር አለመቻሉን ሲገነዘብ፥ በዙሪያው ያሉ የመንግሥቱ ባለ ሥልጣን፥ አማካሪዎች፥ ቀሳውስት፥ መኳንንቶች እና ያገር ሽማግሌዎች እንዲሰበሰቡ አደረገ። እንዲህም ብሎ ተናገረ፡- “ከምወደው የበኩር ልጄ ጋር ብኖር ለደስታዬ ወደር የለውም ነበር። ከኔ ጋር እንዲኖር ብዙ ለመንኩት፥ እርሱ ግን ከእናቴ እና ከአገሬ ተለይቼ መኖር አልችልም በማለት፥ ወዳገሩ ለመመለስ ቆርጦ ተነስቷል። ስለዚህ፥ ከእናቴ ቀጥሎ በኢትዮጵያ ላይ ንጉሥ መሆኑ አይቀርምና፤ ሳይሄድ በፊት ከዚሁ እናንግሠው።

የኔ የበኩር ልጄ ንጉሥ ሆኖ ከሚኖርበት አገር፥ የናንተም የበኩር ልጆቻችሁ ከዚያ ሄደው ቢኖሩ፥ ያ እነርሱ የሚኖሩበት አገር እንደራሳችን አገር ሆነ ማለት ነው። እናንተ እዚህ ከግራና ከቀኝ እንደምትቀመጡ፥ የናንተም የበኩር ልጆች በኢትዮጵያ መንግሥት ከልጄ ከግራውና ከቀኝ እንዲቀመጡ፥ ከበኩር ልጆቻችሁ ጋር በአንድነት እንሸኛቸው። ልጆቻችን ከኢትዮጵያ ሄደው ሲኖሩ፥ እኛም በተዘዋዋሪ ሁለት አገር - ሁለት መንግሥት እንደሚኖረን የሚቆጠር መሆኑን አስቡት...።”

ንጉሥ ሰለሞን ንግግሩን እንደጨረሰ፥ ሁሉም በሃሳቡ መስማማታቸውን ገለጹለት። ከዚህ ከሰለሞን ንግግር በኋላ፥ ወዲያውኑ ሚኒሊክን ለማንገሥ ከፍተኛ ዝግጅት ተጀመረ። ሰለሞንን ያነገሠው ሶዶቅ የተባለ ታላቅ ቄስ እንደሆነ፥ ሰለሞንን

በዳዊት በቅሎ ላይ አስቀምጠው ወደ ግዮን እንዳመጡትና ሕዝቡም በዘፈን እና በታላቅ ደስታ እንዳነገሡት ሁሉ፤ ምኒሊክም ሲነግሥ ልክ እንደዚሁ ሆነ።

ሶዶቅ የቅብአቱን ቀንድ ወስዶ ምኒሊክን ቀባውና ዳዊት የሚል ስም ሰጠው። መለከትም ተነፋ፤ በሰለሞንም በቅሎ ላይ አስቀምጠው፤ ከዘፋኞችና ከብዙ አጃቢዎች ጋር ከተማዬቱን በሙሉ እንዲዞር አደረጉ።

ሶዶቅ ዳዊት ብሎ ያነገሠውን ምኒሊክን በየጊዜው ይመክረው ነበር፤ እንዲህ እያለ፡- “ልጄ ሆይ! ኑሮህ በእግዚአብሔር እምነት የጸና ካልሆነ በስተቀር፤ ምንም ነገር አይሳካልህም። ነገር ግን ኑሮህ በእግዚአብሔር እምነት የጸና ከሆነ - ምን ጊዜም ከፈጣሪ አምላክህ ፈቃድ የማትወጣ ከሆነ፤ የምታደርገው ሁሉ ይሳካልሃል። አንተ ብቻ ሳትሆን የምትኖርባት አገርም ትባረካለች።

ጥሩ ሰው ሁን፤ ድሆችን ከሚጨቁኗቸው ግፈኞች ነፃ አውጣቸው። ሰውን ሁሉ በእኩልነት ተመልከት፤ በምትፈርድበትም ጊዜ አድሎአዊ እንዳትሆን ተጠንቀቅ።”

ብዙ እስራኤላውያን የበኩር ልጆቻቸውን ወደ ኢትዮጵያ ለመላክ ዝግጅት ጀመሩ። ወደ ኢትዮጵያ እንዲሄዱ የተነገራቸው የበኩር ልጆች ሁሉ ከምኒሊክ ጋር ጉዞ የሚጀምሩበት ወቅት እየተቃረበ ሲመጣ፤ ከአገራቸው ከእስራኤል መለየታቸው፤ በተለይም ከታቦተ ጽዮን ርቀው መሄዳቸው እያሳዘናቸው በየቀኑ እየተገናኙ እርስ በርስ ይመካከሩ ጀመር።

ከእለታት አንድ ቀን አዛርያስ የተባለ የሶዶቅ የበኩር ልጅ እንዲህ አለ፡- “ከአገራችን ርቀን፤ ከታቦተ ጽዮን ተለይተን ወደማናውቀው እሩቅ አገር ስንሄድ ምን እንደሚደርስብን አናውቅም። ሕብረትና አንድነት ካለን፤ በማይነጣጠል በአንድ ሃሳብ የምናደርገው ሁሉ ይሳካል። ስለዚህ፤ ከዛሬ ጀምሮ እንደ አንድ አካል ሕብረትና አንድነት ይኖረን ዘንድ እንማማል።

እንደምታውቁት የኔ፤ የአባቴ የሶዶቅ፤ እንዲሁም የሁላችንም ሕይወት ከታቦቱ ጋር የተያያዘ ነው። የሚቻለን ቢሆንስ፤ ከታቦታችን ጋር ብንሄድ ነበር የሚሻለን። ጉዞአችን የተቃና እንዲሆን፤ ከምንደርስበትም ሥፍራ ሁሉ በሰላም እንድንኖር ታቦተ ጽዮንን ይዘን ብንሄድ ምን ይመስላችኋል?”

ይህንን መልካም ሃሳብ አዛርያስ ስላቀረበ፤ ሁሉም በደስታ እየተነሱ ይስሙት ጀመር። ከመካከላቸውም አንዱ ተነስቶ እንዲህ አለ፡-“ከአገራችን ተለይተን መሄዳችንን የሚያካክስን ታቦቱን ይዘን መሄዳችን ብቻ መሆኑ ግልጽ ነው። ግን ይህንን ማድረግ እንዴት ይቻላል? ከአዛርያስ አባት ከሶዶቅ በስተቀር ወደ ታቦቱ የሚቀርብ ሰው የለም።”

ሌላውም ቀበል አድርጎ እንዲህ አለ፡-“አንተ አዛርያስ ቁልፉን ከአባትህ ብትወስድ፤ ታቦቱን በቀላሉ ማውጣትና ወደ ኢትዮጵያ መውሰድ ይቻላል።

ነገር ግን እኛ ከታቦቱ ጋር ወደ ኢትዮጵያ ሄደን ደስተኞች ስንሆን፥ አባቶቻችን ከዚሁ ሃዘንተኞች ሆነው መቅረታቸው ነው። ይህ ነገር በኛ መንፈስ ላይ ስለሚያስከትለው ስሜት አብረን ብናስብበት ይሻላል።”

አዛርያስም ቀበል አድርጎ እንዲህ አለ፡-“አባቶቻችን ሃዘንተኞች ሆነው እንዳይቀሩ ለማድረግ፥ ልክ በታቦቱ አምሳያ ሌላ ታቦት ሠርተን፥ በምትኩ እናስቀምጣለን። በአባቱም ሆነ በሌላ ሰው ምንም ጥርጣሬ እንዳያስከትል፥ የታቦቱን አሰራር፥ አልባሳቱን ሁሉ ልክ እንደነበረ አድርገን እናስቀምጥላቸዋለን።”

በድጋሜ ይህንን መልካም ሃሳብ አዛርያስ ስላቀረበ፥ ሁሉም በደስታ ተስማሙ። ወዲያውም እቅዳቸው እንዲሳካ ምን ምን መደረግ እንዳለበት ቀኑን ሙሉ ሲመካከሩ ውለው ተለያዩ።

አዛርያስም ከቤቱ ሄዶ፥ እራቱን በልቶ እንደተኛ፥ ስለእቅዱ እያሰበ እንቅልፍ ወሰደው። በዛኑ ሌሊት አዛርያስን በሕልሙ መልአክ አናገረው፤ ታቦቱን ይዞ ለመሄድ መደረግ ያለበትን ሁሉ በዝርዝር አስረዳው። ከእንቅልፉም ሲነቃ፥ እግዚአብሔር በሃሳቡ የተስማማ መሆኑን ስለተረዳ እጅግ ደስ እያለው፥ ወደ ጓደኞቹ ዘንድ ገሰገሰ።

አዛርያስ ጓደኞቹን አሰባስቦ በሕልሙ ያየውን ሁሉ ነገራቸውና፤ የታቦቱ አምሳያ ተዘጋጅቶ እንዲቀመጥ አደረገ። በሕልሙ የተገለጠለት መልአክ እንደነገረው፥ እውነተኛውን ታቦት ከቤተ መቅደስ አውጥቶ ለመውሰድ እንዳይቻሉ፤ ልዩ የመስዋዕት ማቅረቢያ ቀን እስኪደርስ ድረስ በትእግስት እንዲጠብቁ መከራቸው።

ንጉሥ ሰለሞንና ሕዝቡ ታላቅ መስዋዕት የሚያቀርቡበት ቀን ደረሰ። ሕዝቡም በዚያን የመስዋዕት ቀን ከታቦተ ጽዮን ጋር ሲደሰቱ ውለውና አምሸተው ደክሟቸው ተኝተዋል። አዛርያስም እንደተኛ በሕልሙ መልአክ ከፊትለፊቱ እንደ የእሳት አምድ ቆሞ ታየው። መልአኩም፡- ተነስ! ተነስ! የታቦቱን አምሳያ ያዝና እንሂድ፤ ተነስና ወደ መቅደሱ እንግባ፤ እኔ በሩን እከፍትልሃለሁ ብሎ ቀስቀሰው።

አዛርያስም ወዲያው ከእንቅልፉ ተነስቶ፥ ጓደኞቹን ቀስቀሳቸው። የተሠራውን የታቦት አምሳያ ይዘው ወደ ቤተ መቅደስ ገሰገሱ። በዚህን ጊዜ መልአኩ እየተከተለ ይመራቸው ነበር። በሩን መልአኩ ከፍቶ ታቦቱ ካለበት አስገባቸው። አምሳያውን ታቦት አስቀምጠው፥ አልባሳቱን ሁሉ ልክ እንደነበረ አድርገው እውነተኛውን ታቦት ይዘው፥ የቤተ መቅደሱንም በር ዘግተው ሄዱ።

በማግሥቱም እውነተኛው ታቦት በመንገደኞቹ ልብሶች ተሸፋፍኖ በሰረገላ ተቀምጧል። ሕዝቡም ሁሉ ሊሸኛቸው ከየቤቱ ወጣ። ሕጻናት፥ ሽማግሌዎች፥ እናቶችና አባቶች፥ የቀሩትም እህቶችና ወንድሞች፥ ሁሉም ሊሰናበት ከየቤቱ ወጣ። እናቶችና አባቶች ከልጆቻቸው ሲለዩና ማልቀስ ሲጀምሩ፥ ጠቅላላ ሕዝቡ ሁሉ ልክ አገር እንደተቃጠለ ተሰምቷቸው በታላቅ ሃዘን ይላቀሱ ጀመር።

ከሕዝቡም ጋር እንስሳትም - ውሾችና አህዮችም በተለያየ የጩኸት (የማላዘን) አይነት፥ የሃዘን ድምጾቻቸውን በከፍታ ማሰማት ጀመሩ። ሁሉም (ሰዉም እንስሳቱም) ሳያውቁት የታቦተ ጽዮንን ከኢየሩሳሌም መውጣትም በልባቸው እንደተሰማቸው ሁነው ምርር ብለው አለቀሱ (ተላቀሱ)።

ንጉሥ ሰለሞን ከባልኮኒው ቆሞ የሕዝቡንና የእንስሳቱን ጩኸትና ልቅሶ ሲመለከት ታላቅ ሃዘን ተሰማው። ጸሐይ ከእስራኤል ወጥታ ወደ ኢትዮጵያ ስትሄድ ያየው ሕልሙ ትዝ አለው፤ አባቱ ስለ ኢትዮጵያ የተነበየውንም አስታወሰ። “በፊቱም ኢትዮጵያ ይሰግዳሉ፤ ጠላቶቹም አፈር ይልሳሉ።” መዝ. 72:9 “ኢትዮጵያ እጆቻቸው ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋለች።” መዝ. 68:31

ንጉሥ ሰለሞን ለልጁ የሚያስፈልገውን ሁሉ ከሰጠው በኋላ፥ ለንግሥት ማክዳ የጣቱን ቀለበት እንደሰጣት፥ እንዲሁም ለልጁ መታሰቢያ ይሆን ዘንድ አንድ ሌላ ተጨማሪ ነገር ሊሰጠው ፈለገ። ጥሩ ነገር ሲያስብ፡- ከጣት ቀለበት የሚበልጥ፥ ከብርና ከወርቅ የሚበልጥ፥ ለአንድ ሰው ብቻ ሳይሆን ለኢትዮጵያ ሕዝብም የሚሆን ከታቦቱ ጋር የተያያዘ ነገር መሆኑ ገባውና፥ ከታቦቱ አልባሳት አንዱን ሶዶቅ አንስቶ እንዲሰጠው አዘዘ።

ሶዶቅም ቶሎ ወደ ቤተ መቅደስ ገብቶ ከታቦቱ አልባሳት አንዱን አንስቶ ለሚኒሊክ ሰጠው። ይህንን ሲያደርግ ግን፥ የታቦቱን አልባሳት ሁሉ አንስቶ ከሥሩ ያለውን እንዳያይ፥ አይኖቹ ተጋርደውበት ነበር።

ንጉሥ ሰለሞን ልጁን በሃዘን ተሰናበተው። መንገደኞች ሁሉ ተገናኝተው በአንድነት ጉዞአቸውን ጀመሩ። በቅዱስ ሚካኤል መሪነት መንገዳቸው የተቃና ሆነ። በጥቂት ቀናት ውስጥ ከተከዜ ወንዝ ደረሱ። በዚህን ጊዜ ሁሉ ምኒልክ የታቦቱን አብሮ መምጣት አላወቀም ነበር።

አዛርያስ የታቦቱን ታሪካዊ አወጣጥ - የእግዚአብሔር ፈቃድ ሆኖ፥ በመልአክ እርዳታ እንዴት ከቤተ መቅደስ ወጥቶ ከነርሱ ጋር እንደተጓዘ፥ ሁሉንም በዝርዝር ለሚኒሊክ ነገረው። ሚኒሊክም ይህንን አስደናቂ ታሪክ በሰማ ጊዜ ከደስታው የተነሳ ቁና ቁና እየተነፈሰ እንዲህ አለ፡- “አ! ፈጣሪዎችን አምላካችን፥ ማደሪያህን በሕዝቦች መካከል ለማድረግ አንተ ኢትዮጵያን መርጠክ። ከእንግዲህ የኢትዮጵያ ሕዝብ ባንተ የተባረከ፥ የተቀደሰም ይሆናል።”

ምኒሊክም ከአባቱ እንደ ገጸ በረከት የተሰጠውን የታቦት አልባስ አውጥቶ ለእስራኤላውያን መንገደኞች ባሳያቸው ጊዜ፥ እነርሱም በመደነቅ ይህ እንዴት ሊሆን ቻለ ብለው ሚኒሊክን ጠየቁት። ምኒሊክም፡- አባቱ ሰሎሞን ከታቦቱ አልባሳት አንዱን ሶዶቅ አንስቶ እንዲሰጠው ያደረገ መሆኑን ሲነግራቸው፥ እጅግ በመደነቅ እንዲህ አለ፡- “ሶዶቅ የታቦቱን አልባሳት ሲያነሳ፥ ታቦቱን እንዳያስተውል አይኑን የጋረደ፥ እኛ ትተን የሄድነው የክብር ልብስ እንኳን

ከታቦቱ እንዳይለይ ያደረገ፤ በእውነት ፈጣሪ አምላካችን ከኛ ጋር ነው። በእውነት እኛም የፈጸምነው የእግዚአብሔርን ፈቃድ መሆን አለበት በማለት፤ ፈጣሪአቸውን አመሰግኑ።

ታቦቱን ከተደበቀበት አውጥተው፤ የክብር ልብሱን ካለበሱ በኋላ፤ ከታቦቱ ሥር ከመሬት ላይ እየተደፉ፤ እጃቸውንም ወደ ሰማይ እየዘረጉ፤ ለዚህ ላቢቃቸው አምላክ ታላቅ ምስጋና አቀረቡ። ለደስታቸውም ወሰን አልነበረውም።

የዛን ጊዜ ምኒሊክም ሳያስበው ልክ እንደ አያቱ እንደ ንጉሥ ዳዊት ትንቢት ይናገር ጀመር እንዲህ እያለ፡- አንቺ የእግዚአብሔር ማደሪያው የሆንሽ፤ አንቺ ጽዮን²¹፤ አንቺ ንግሥት፤ እንግዲህ ብድግ በይ ለእኛም ብርታትን ስጪን።

ታቦቱን ይዘው ከኢትዮጵያ ደረሱ፤ ሕዝቡም በደስታ ተቀበላቸው። ንግሥት አዜብም በልጇ መመለስ እጅግ ደስ ብሏት ወዲያው እንዲነግሥ - የኢትዮጵያ ንጉሥ ሆኖ እንዲተካት አደረገች።

ይህንን እግዚአብሔር ጠቅላላ የኢትዮጵያን ሕዝብ እንደሚወድ የሚያረጋግጥ የመንፈሳዊነታችንን ማስታወሻያ ታሪክ፤ እውነተኛ ስለመሆኑ በቂ ማረጋገጫያ የለውም ብሎ በንቀት እየዘለሉ ከማለፍ ይልቅ፤ ማንነታችንን የሚገልጸውን ሁሉ ከዚህም ከዚያም እያገናኙና እያመሳከሩ፤ ከተቀረው የመንፈሳዊነታችን ታሪክ ጋር አያይዞ መመልከት፤ የማንነታችን መሠረት የሆነውን ሁሉ (ኢትዮጵያዊነታችንን) ለይቶ ለማወቅ ይጠቅማል።

²¹ ንጉሥ ዳዊት ለእግዚአብሔር ማደሪያነት የተመረጠቺውን ማርያምን ሲያመለክት እንዲህ አለ፡- “እግዚአብሔር ጽዮንን መርጦአታልና፤ ማደሪያውም ትሆን ዘንድ ወድዶአታልና...” መዝ. 131 - 13

ምዕራፍ ስድስት

የወሳኝ ትንቢቶች መፈጸም

እስከ ዘመናችን የደረሰውን መንፈሳዊ - ሃይማኖታዊ - ባሕላዊ ማንነታችንን፥ በተለይ ታቦቱንና ክርስቲያናዊነታችን የሚያስተሳስረውን ጥልቅ መንፈሳዊ ምሥጢር፥ ከየት ተነስቶ ከዚህ እንደደረሰ ማገናዘብ ግድ ስለሚለን፥ ወደ ቀድሞ ነገራችን ተመልሰን የመንፈሳዊነታችንን ነገር በማስታወስ፥ ከየት ተነስተን የት እንደደርሰን እንመራመር። የምናመልክበት ፈጣሪ አምላካችን ሁሉን ነገር በቅድሚያ አስተካክሎ ለምክንያት እንዳስቀመጠ፥ ይህንንም ነቢያቶች አስቀድመው እንደነገሩን እንመልከት።

የዳዊት ልጅ ንጉሥ ሶሎሞን በምእራብ እስከ ግብጽ ድረስ፥ ሊባኖስን፥ ሶሪያንና ጆርዳንን ሁሉ ይገዛ ነበር። ግን፥ ከእግዚአብሔር የሚሰጠውን የቀና አስተዳደር ኃላፊነት በራሱ የግል ፍላጎት ለወጠው። ከጊዜ በኋላ የልዩ ልዩ አገሮች ቆነጃጅቶችን ሚስትና ውሽማ በማድረጉ ተታለለ።

እግዚአብሔር ሰሎሞንን ተቆጣ። “እግዚአብሔርም ሰሎሞንን አለው፡- “ይህን ሠርተሃልና፥ ያዘዝኩህንም ቃል ኪዳኔንና ስርዓቱን አልጠበቅህምና መንግሥትህን ከአንተ ቀዳድጄአለሁ .. ነገር ግን ስለ ባርያዬ ስለ ዳዊትና ስለ መረጥኋት ስለ ኢየሩሳሌም ለልጅህ አንድ ነገድ እሰጠዋለሁ እንጂ መንግሥቱን ሁሉ አልቀድድም።” መጽ. ነገ. ቀዳማዊ 11፡ 11-13

ያ ሁሉ ግዛት ተቆራርጦ ቀረ። ከሰለሞን በኋላ ይሁዳ ተገንጥሎ ወጣ። እስራኤል ሁለት ተከፈለች።

ኢየሩሳሌምን በናቡከደነጾር የሚመራ የሜሶፖታሚያ (ኢራቅ) መንግሥት ወረራት። ኢየሩሳሌም ተቃጠለች። ሶሎሞን ያሠራውም ታላቁ ቤተ መቅደስ ፈረሰ²²።

²² የዛን ጊዜ ተቃጠለ የሚባለው የታቦቱ አምሳያ ነው። እውነተኛው ታቦት ግን ቀደም ብሎ ወደ ኢትዮጵያ መጥቶ ተቀምጧል።

እስራኤላውያን ተሰደዱ፤ እንደገናም ከተሰደዱበት ተመልሰው ተሰባስቡ። ቤተ መቅደሱንም እንደገና ሠሩት። ከዚያም፥ በሮማውያን ይዝዙ ጀመር። በዚህን ጊዜ ሁሉ ምድራዊ ነፃነትን የሚያጎናጽፍ ታላቅ ንጉሥ ይጠባበቁ ነበር። ቀደም ሲል የተተነበየለት ማን እንደሆነ አልገባቸውም።

“በእሴይ ግንድ በትር ይወጣል፥ ከሥሩም ቁጥቋጥ ያፈራል። .. ።” ትንቢተ ኢሳያስ 11:1 -15

“.... እነሆ ድንግል ትጸንሳለች፤ ወንድ ልጅም ትወልዳለች፤ ስሙንም አማኑኤል ብላ ትጠራዋለች።” ትንቢተ ኢሳያስ 7:14

“ሕጻን ተወልዶልናልና፥ ወንድ ልጅም ተሰጥቶናልና፥ አለቅነትም በጫንቃው ላይ ይሆናል፤ ስሙም ድንቅ መካር፥ ኃያል አምላክ፥ የዘለአለም አባት፥ የሰላም አለቃ ተብሎ ይጠራል። ከዛሬ ጀምሮ እስከ ዘለአለም ድረስ²³ በፍርድና በጽድቅ ያጸናውና ይደግፈው ዘንድ በዳዊት ዙፋንና በመንግሥቱ ላይ አለቅነቱ ይበዛል፥ ለዘላሙም ፍጻሜ የለውም²⁴ ...።” ትንቢተ ኢሳያስ 9: 6-7

እስራኤላውያን ምድራዊ ነፃነትን የሚያጎናጽፍ ታላቅ ንጉሥ ሲጠባበቁ፥ ዘለአለማዊ ሕይወትን እባካችሁ እንኩ የሚል ከዳዊት ዘር ሕጻን ተወለደ። በዚህ ግፍ በሚፈጸምበት ሥፍራ እግዚአብሔር ከሰማይ ፍቅር አወረደ፤ መንፈሱን ከድንግል ማርያም አሳደረ፤ እንደ ሰው ሆኖ ተወለደ (ፍጹም ሰው፥ ፍጹም አምላክ)።

በምድር ላይ ኑሮ እየከፋ በሄደ ቁጥር ሰዎች ፈጣሪያቸውን ያማርሩታል። የሁለት አለም ፈጣሪ ሰማያዊ አባታችን (አምላካችን) እያልን ስናመልክበት፥ እርሱ በዙፋኑ ላይ ተቀምጦ፥ መላእክት ሲያገለግሉት - ፈቃዱን ሁሉ እየፈጸሙለት - እርሱ ደስ እያለው ለዘለአለም ሲኖር፤ እኛ ፍጡራኑ ግን በመኖርና ባለመኖር መካከል ስንንገላታ፥ ምድራዊ አባት እንኳን ለልጆቹ የሚያደርገውን እንክብካቤና ርህራሄ ነፍሳን እንሰቃያለን እያሉ ሰዎች ያጉረመርማሉ (ያማርራሉ)። “አሕዛብ ለምን ያጉረመርማሉ? ወገኖችስ ለምን ከንቱ ይናገራሉ?” መዝ. 2:1- 2

ሕዝቦች ቢያጉረመርሙም፥ አምላካችን፥ እርሱ ራሱ በልጁ በኩል ወደ ፍጡራኑ (ወደ ልጆቹ) መጥቶ፥ አንድ ሰው በተፈጥሮ ችሎታው ሊቋቋመው የማይችለውን መከራና ሥቃይ ተቀበለ። እኛም ብዙ ሰማንና፥ ብዙ አሰብንና፥ በሕይወታችንም ብዙ ነገር ተመለከትንና ለማመን በቃን (በዚህ ምክንያት የሚሰማንን ሁሉ ሳንደብቅ እንናገራለን)።

²³ ይህንን ጥቅስ ሌላ ሰማያዊ ገጽታ ልንስጠው እንችላለን።

²⁴ በመሬት ለዘለአለም የሚባል ነገር የለም፤ የሰውን የመንፈሳዊ ጎኑን ይጠቁማል።

ክርስቶስ በሰዎች መካከል ያለውን ልዩነት በፍቅር ለማጥፋት የጀመረው መንፈሳዊ ተግባር፥ የእኛ የክርስቲያኖች ዘወትር ልንጠቀምበት የሚገባ፥ መመሪያችንና አላማችን ሆነ።

ክርስቶስ በወቅቱ የነበሩትን ሰዎች ሊገባቸው በሚችል መንገድ ሁሉ ብዙ ብዙ ተአምራትን እየሠራ አስተማረ። አንድ ሰው በሥጋ መልሶ መላልሶ ቢወለድ ከሥጋዊነት እንደማይመልጥ፡- አካላዊ ሥጋና መንግሥተ ሰማያት ተቃራኒዎች መሆናቸውን፤ ማንም ሰው ዳግመኛ በመወለድ መንፈሳዊ ሕይወቱን ማጠናከር እንዳለበት በግልጽ አስረዳ። እራሱን ዝቅ አድርጎ፥ የሐዋርያትን እግር አጠበ፥ ..ወዘተ..።

ክርስቶስ በሰዎች መካከል ያለውን ልዩነት በፍቅር ለማጥፋት ሲታገል፥ በርባን የተባለ ኃይለኛ ግን በጉልበቱ ተጠቀመ። የክርስቶስ የመጨረሻ የፍርድ ቀን በደረሰ ጊዜ፡- በርባን ከእስር ቤት እንዲለቀቅ፥ ክርስቶስ በመስቀል እንዲሰቀል ተደረገ። ግን ይህ አስቃቂ ትርኢት የተስፋችን መጨረሻው ሳይሆን የተስፋችን መጀመሪያ ሆነ²⁵።

ሕዝቦች አጉረመረሙ፤ ክርስቶስ ግን ከሥጋዊነት ጋር የተያያዙ ችግሮችን ሁሉ (አካለ ስንኩልነት፥ ሕመም፥ ሞት) ከፍጡራኑ (ከልጆቹ) በማስወገድ በተግባር ላሳየው ርህራሄ፥ እርሱ ያተረፈው በዝግ ፍጡራኑ (ግን ልጆቹ ባልሆኑት) ተሰቃይቶ መገደልን ነበር።

በመስቀል ላይ ሆኖ፡- “ኤሎሄ ኤሎሄ ላማ ሰበክታኒ” ብሎ ጮኸ። ሰይጣንም የክርስቶስን ጩኸት ሰምቶ ነፍሱን ሊያጠፋ ወደ ክርስቶስ ተጠጋ። ክርስቶስም በመለኮታዊ ኃይሉ ሰይጣንን አስሮ፥ እርሱ የሰይጣን መኖሪያ ከሆነው ወደ ሲኦል ወረደ።

“እነሆም የቤተ መቅደስ መጋረጃ ከላይ እስከ ታች ከሁለት ተቀደደ። ምድርም ተናወጠች፥ አለቶች ተሰነጠቁ፥ መቃብሮችም ተከፈቱ፥ ተኝተው ከነበሩትም ከቅዱሳን ብዙ ሥጋዎች ተነሱ፤ ከትንሳኤውም በኋላ ከመቃብሮች ወጥተው ወደ ቅድስት ከተማ ገቡና ለብዙዎች ታዩ። ..” ማቴ. 27:51 ÷ 54

ክርስቶስ ወደ ሲኦል ወርዶ በሰይጣን የታሰሩትን የሰው ልጆች ሁሉ ነፃ አወጣቸው፤ በሦስተኛውም ቀን እንደገና በአካላዊነት ተገለጸ። ብዙ አይሁዶች ወደ ክርስቲያንነት ተቀየሩ።

መስቀሉ ላይ በተቸነከረው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ሐዋርያት ተነሳስተው አውሮፓንና እስያን፥ እንዲሁም ሰሜን አፍሪቃን ክርስቲያን አደረጉት።

²⁵ “...እግዚአብሔርም የሁላችንን በደል በእርሱ ላይ አኖረ። ” ኢሳ. 53:4-7

የክርስቲያን ሃይማኖት ምሥጢር በዚህ የእግዚአብሔር ፍቅር ላይ የተመሠረተ ሆነ።

የእስራኤሎች መበተን እና እንደገና መሰባሰብ

ከክርስቶስ በፊት በ586 ዓመተ ዓለም ናቡከደነጾር ኢየሩሳሌምን እና ንጉሥ ሰለሞን ያሰራውን ቤተ መቅደሱን ካራረሰ በኋላ አይሁዶች ለሰባ ዓመታት በባቢሎን በግዞት ይኖሩ ነበር። ከሰባ ዓመታት በኋላ፥ ንጉሥ ጢሮስ በፐርሺያ (በኢራን) እንደነገሠ፥ አይሁዶችን ነጻ አወጣቸው። ወደ አገራቸው ተመልሰውና ተሰባስበው ቤተ መቅደሳቸውን እንዲሠሩ ፈቀደላቸው።

ሁለተኛው ቤተመቅደስ ተሰርቶ ብዙ ቆየላቸው። ከጊዜ ብዛት አርጅቶ የነበረውን ቤተመቅደስ በይሁዳ ላይ የነገሠ ሄሮዱስ አድሶት ስለነበረ፥ በክርስቶስ ዘመን እጅግ የሚደነቅ ነበር። ሄሮድስ ከሞተ በኋላ የሮማውያን ቅኝ አገዛዝ በአይሁዶች ላይ ስለጸናባቸው፥ አይሁዶች በየጊዜው ያምጹ ነበርና፥ በ66 ዓመተ ምሕረት ታላቅ አመጽ ተቀስቀሰ። በ70 ዓመተ ምሕረት ሮማውያን ኢየሩሳሌምን፥ ቤተመቅደሱንም አፈራረሱ²⁶።

ከሥጋቸው መንፈሳቸው የሚያመዝንባቸው እስራኤላውያን እንዲህ በባርነት ከመኖር መሞት ይሻላል ብለው ማሳዳ ከሚባል ገደል እየዘለሉ ሞቱ። ይህም ማሳዳ የተባለ ሥፍራ በኢትዮጵያ ትግራይ ክፍለ ሀገር ያለውን ደብረ ዳሞን የመሰለ ነው። ዙሪያው ሁሉ ገደል ስለሆነ፥ ለእስራኤል ጀግኖች ጥሩ ምሽግ ሆኖላቸው ነበር። ሮማውያን ይህንን ምሽግ ሊያስለቅቁአቸው ሲመጡባቸው ከገደል እየዘለሉ ሞቱ።

ጥቂት ሰይጣናውያን አይሁዶችና ግብረ አበሮቻቸው ለጥያቄዎቻቸው ሁሉ ክርስቶስ መልስ እንዳይሆንላቸው አስቀድመው በመስቀል ላይ አስቃይተው ገድለውታል። በመለኮታዊ ኃይሉ ከተፈጥሮ በላይ መሆኑን ሲያሳያቸው፥ በሥጋ የታመሙትን ሲያድን እና ሙታንንም ሲያስነሳ፥ እነርሱን ግን ከቅኝ ግዛት አውጥቶ አለማዊ ነፃነትን ስላላጎናጸፋቸው፥ ይህ መሲህ ነው እየተባለ የተነገረለት ማን እንደሆነ አላወቁም፤ የክርስቶስ እቅድ በእስራኤላውያን ላይ ብቻ ሳይወሰን ጠቅላላ የአለምን ሕዝብ ነፃ ለማውጣት መሆኑን አልተረዱም።

በ135 ዓመተ ምሕረት አይሁዶች ከያለበት መንጫጫት ጀመሩ፤ “ከያዕቆብ ኮከብ ይወጣል፥ ከእስራኤል በትር ይነሳል፥ የሞአብንም ማዕዘኖች ይመታል፥ የጌትንም ልጆች ያጠፋል፥....”አሪት ዘኁልቁ 24:17 የሚለውን ጥቅስ እያብሰለሰሉ

²⁶ ማቴ. 24:2፤ ማር. 13:2፤ ሉቃ. 19:44

ያጠኑታል። እንደገና በአንድ ማእከላዊ ኃይል መሰባሰብን እየፈለጉ፥ ግን ይህ ጥቅስ ማንን እንደሚያመለክት አልገባቸውም።

በዚህ ዘመን አይሁዶችን በማስተባበርና በሮማውያን ላይ እንዲያምጹ በማድረግ፥ በጀግንነቱ የታወቀ ሺሞን ባር ኮክባ የተባለ ሰው ተነሳ። ነቢያት የተነበዩለት ይህ ሺሞን ባር ኮክባን ነው በማለት አኪባ የተባለ ሊቅ ለሕዝቦች ሁሉ አሳወቀለት። ባር ኮክባም የአኪባን ድጋፍ በማግኘቱ ብዙ ተከታዮች አፈራ። በአንጻሩ፡- ያችናን ቤን ቶርታ የተባለ የከፍተኛ ፍርድ ሸንጎ መሪ፡- ይህ መሲህ የተባለ ሰው ባር ኮክባ አለመሆኑን አጋለጠ። እንዲህም ብሎ ለአኪባ ተናገረው፡- “ከጉንጮችህ ላይ ሳር ከበቀለ”²⁷ በኋላ እንኳን ቢሆን፥ የመሲሁ የዳዊት ልጅ መምጫው ገና ነው።”

ዳሩ ግን የባር ኮክባ ገናናነት፥ የሕዝቡም የጦርነት ስሜት ስላየለ፥ ባር ኮክባና በዙሪያው ያሰለፋቸው ወታደሮች ሮማውያንን በጦር ለመግጠም ተነሳሱ። ባር ኮክባም ከቆራጥነቱ በስተቀር ባለጌ በመሆኑ፥ እንዲህ ብሎ ጸለየ እየተባለ ይነገራል፡- “እግዚአብሔር ሆይ፥ አትርዳን፤ ግን አታግደን።”

በዚሁም አንጻር፡- “አምላክ ሆይ እባክህ እርዳን” እያሉ የሚጸልዩ ብዙዎች ነበሩ። ከነኚህም መካከል፡- እራሱን በጀንያ ውስጥ አድርጎ፥ አመድ ላይ ተቀምጦ፥ እግዚአብሔርን ካለማቋረጥ የሚለምን አላዛር የተባለ ምስኪን ሰው ነበር። አይሁዶችም፡- አላዛር ከአመድ ላይ ተነስቶ ጸሎቱን እስካቋረጠ ድረስ፥ ድል የኛ ናት ይሉ ነበር።

ከእለታት አንድ ቀን፥ ሰይጣን በሰው ተመስሎ ወደ አላዛር ሲቀርብ ባር ኮክባ ያስተውላል። ይህ ሰው ወደ አላዛር ጆሮ ተጠግቶ ምሥጢር የተናገረ በመምሰል አንሾካሽኮ ጥፍት ሲል ለባር ኮክባ ይታየዋል። ባር ኮክባም፡- “ይህ ሰው ከሰማይ የተላከ መሆን አለበት፥ ለአላዛር ያቀበለውን ምሥጢር ማወቅ አለብኝ” በማለት አላዛርን ቢጠይቀው፡- “ኸረ! ማንም ከኔ ዘንድ የቀረበ ሰው የለም! ኸረ! እኔ ምንም የማያውቀው - የሰማሁትም ነገር የለኝም” ብሎ በፍርኃት መለሰለት። በዚህን ጊዜ ያው በሰው ተመስሎ የታየው ሰይጣን፡- “በል እንግዲህ ምን ትጠብቃለህ? እንዲህ አይን ባይን ሲዋሸህ። በለው! እርገጠው።” በማለት መከረው። ባር ኮክባም አልአዛርን አንድ ጊዜ በእርግጫ ቢመታው፥ አላዛር በጾምና በጸሎት ሰውነቱ ደክሞ ስለነበረ፥ ወዲያው ሞተ።

በዚህን ጊዜ ከሰማይ ድምጽ ተሰማ ይባላል። ይህም ድምጽ፡- “ባር ኮክባ እድልህን በራስህ አጠፋኸው።” ጀግናው ባር ኮክባ የሮማን ወታደሮች ፈጃቸው፤ ነገር ግን መጨረሻው አላማረም። በዚህ የአይሁዶች ጦርነት ሮማውያን አሸነፉ። ባር ኮክባም ሰው ስለማይገድለው፥ እባብ ነክሶት ሞተ ይባላል።

²⁷ ሞተህ በስብስህ ማለት ነው።

እንዲህ አይነት ታሪክ በእስራኤሎች ዘንድ ይተረካል (አፈ ታሪክም ሊሆን ይችላል)። ከዛ በኋላ እስራኤላውያን ያንን አካባቢ እየለቀቁ ሸሹ፤ በአለም ተበተኑ። ከጥንትም ቢሆን፤ እነርሱ ከእግዚአብሔር እየራቁ የሚያደርጉት ነገር ሁሉ ውጤቱ እንደማያምር ከታሪካቸው የታወቀ ሆነ። ያለው አማራጭ አንድ ነው። ይኸውም፡- ከበታኝ ኃይል መራቅና፤ ወደ ሰብሳቢው ማእከላዊ ኃይል መጠጋት ነው።

ባለ ታሪኮቹ በሥጋም በመንፈስም፤
 አንድ ነገድ - አንድ ሕዝብ ተብለው፤ ከጥንት ከአብርሃም፤
 ለእግዚአብሔር የቀረቡት፤ እንዳልተወደዱ፤
 ካገራቸው ወጡ፤ በአለም ተሰደዱ።
 አገር አሰኝ ብሎ መኖር አልተቻለም፤ በሰላም በርጋታ፤
 መቅኖ ቢስ የሆነው፤ ከዚህም ከዚያም ቦታ፤
 የአንድ ሕዝብ ታሪክ ሆነ የውሃ ሽታ።
 የሚያማልድ ጠፍቶ፤ ከቶም የሚማጸን፤
 የእስራኤል ሕዝብ ጩኸት ቆየ ብዙ ዘመን።
 በእውነት የእግዚአብሔር ልጆች፤ ተስፋ የማይቆርጡ፤
 በትንቢቱ መሠረት²⁸፤ ከያለበት መጡ፤
 ቤተ እስራኤሎችም የኢትዮጵያ ዜጎች፤
 ኢየሩሳሌም ገቡ፤ ሊፈልጉ ጌታን፤
 ሁላችን በየማእከላችን - በየእምነታችን፤
 የማይቀር ነው መሰባሰባችን።
 ንዑስ ማእከሎቻችንም ይጠጋጋሉ፤
 በአንድ በእግዚአብሔር አንድ ይሆናሉ።
 የሰው ልጅ እድሉ እንደሰም አይቀልጥም፤
 ችሎታው ቢቀበር መብቀሉ አይቀርም።
 በታኝ ምድራዊነት ቢያራርቅንም፤
 ደካማው ጎናችን ቢለያየንም፤
 በመንፈሳዊነታችን መሰብሰብ አይቀርም።

²⁸ ትንቢተ ሆሴዕ 3: 4 - 5፤ 6:1፤ ሕዝቅኤል 20: 34፤ ኤርምያስ 32:44፤ ኢሳያስ 11: 11-12፤ ኢሳያስ 66:8...።

ምዕራፍ ሰባት

መንፈሳዊ ኑሮ - በኦርቶዶክሳዊነት

ከጥንት ጀምሮ፥ አንድ ወጥ የሆነ የክርስቲያን ሃይማኖት እስኪሰበክ ድረስ፥ በአንዳንድ የኢትዮጵያ ክልሎች ውስጥ ሕዝቦች የራሳቸው እምነት ነበራቸው። ባሕላዊ ኑሮአቸውና የቀን ተቀን ኑሮአቸውም ከዚህ ከእምነታቸው ጋር የተያያዘ ነበረ።

የክርስትና ሃይማኖት ወደ ኢትዮጵያ እስከገባ ድረስ፥ እና ከዚያም በኋላ፥ እስከ ዮዲት ጉዲት ዘመን መጨረሻ (አስረኛው መቶ ክፍለ ዘመን) ድረስ በሰሜኑ የኢትዮጵያ ክፍል የአይሁድ ሃይማኖት ከንግሥት አዜብ ጀምሮ፥ ከልጇ ከምኒልክ እና አብረውት ከመጡትም የእስራኤል የበኩር ልጆች ቀጥሎ የተስፋፋ እንደነበረ ይታወቃል። እግዚአብሔር በቀጥታ የሚያነጋግራቸው ጻድቃንና ነብያት የእግዚአብሔርን ንግግር ለሕዝቡ በቀጥታ እያስተላለፉ፥ ሕዝቡ ከእግዚአብሔር ፈቃድ እንዳይወጡ ብዙ - ብዙ ምክር መክረዎቻቸዋል፤ ይህም ምክር ወደኛ ተላልፏል።

ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰውን ዘር በፍቅር ለማስተሳሰርና በሰዎች መካከል ያለውን ልዩነት በፍቅር ለማጥፋት የጀመረው መንፈሳዊ ተግባር፥ አሁንም እኛ ዘወትር ልንጠቀምበት የሚገባ መመሪያችንና አላማችን ይሆን ዘንድ፥ ሐዋርያት በአለም ዙሪያ እየሄዱ አስተማሩ። እነርሱ በመጀመሪያ ለአይሁዶች ሲያስተምሯቸው መንፈሳዊ ታሪካቸውን በማስታወስ፥ የሚያውቁትንና ዘወትር የሚያነቡትን እየጠቀሱ ነበር። አስቀድሞ የተተነበየለትንም እያመሳከሩ፥ እነርሱ በእንጨት ላይ የሰቀሉት በእውነት እርሱ ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑን ሲነገሯቸው - በግልጽ ያዩትንና የሆነውን መልሰው ሲተርኩላቸው ላለማመን ያስቸግራቸው ነበር። ከአይሁዶችም ብዙዎች አመኑ። ግን በውሱን ሥጋዊ አመለካከት ምክንያት፥ ክርስቲያንነት እና ክርስቲያናዊ አመለካከት ሁለንተናዊ (አለም አቀፍ) ሊሆን አልቻለም።

ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ሰማይ ካረገ በኋላ (ሰላሳ ዓመታት አካባቢ)፥ የኢትዮጵያ ጃንደረባ (የንግሥት ህንደኬ ባለሟል) ወደ ኢየሩሳሌም ሄዶ ነበር። መንፈስ ቅዱስም ፊሊጶስ ከተባለው የክርስቶስ ሐዋርያ ጋር አገናኘው።

ጃንደረባው በትንቢተ ኢሳያስ የተጠቀሰውን ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ወደዚህ አለም መምጣትና ስለ ሰዎች ኃጢአት መሞት በመደጋገም አነበበ።

“እንደ በግ ወደ መታረድ ተነዳ፤ የበግ ጠቦትም በሸላቹ ፊት ዝም እንደሚል፥ እንዲሁ አፉን አልከፈተም። በውርደቱ ፍርዱ ተወገደ፤ ሕይወቴ ከምድር ተወግዳለችና፤ ትውልዱንስ ማን ይናገራል?” የሐ. ሥራ 8፡ 32

ጃንደረባው የአዲስ ኪዳንን የድኅነት ምሥጢር ሳይሰማ ቀረ እንጂ፥ ብሉይ ኪዳንን ጠንቅቆ የሚያውቅ ነበር። ነገር ግን የዚህ ጽሑፍ ትርጉም ግራ አጋብቶት ሳለ፥ ፊሊጶስ በድንገት ከተፍ አለለት። ፊሊጶስም ይህ የሚያነበው የተፈጸመ መሆኑን አስረዳው፤ እስከ መጠመቅም የሚያበቃ ክርስቲያኖቹ ትምህርትን በጥቂት ጊዜ ውስጥ መግባ አጠገበው። ጃንደረባውም ፊሊጶስን፡- ይኸው ውሃ ካለበት ደርሰናልና፤ ያስተማርከኝ ሁሉ አሁን ስለገባኝ አጥምቀኝ፤ እኔም ካሁን በኋላ የክርስቶስ ተከታይ ልሁን አለ። ጃንደረባውም በመጠመቅ ክርስቲያን ሆኖ ወደ ኢትዮጵያ ተመለሰ። የክርስትናም ሃይማኖት ለመጀመሪያ ጊዜ ወደ ኢትዮጵያ ገባ።

የክርስቶስን ትምህርት ቶሎ ተቀብለው በሥራ ላይ ያዋሉ ኢትዮጵያኖች በዙ። “የተርቤስና የደቤቶች ነገሥታት ስጦታን ያመጣሉ፤ የዓረብና የሳባ ነገሥታት²⁹ እጅ መንሻን ያቀርባሉ። ነገሥታት ሁሉ ይሰግዱለታል፥ አሕዛብም ሁሉ ይገዙለታል።” መዝ. 72፡ 10-11 የተባለለትን ንጉሥ አስቀድሞ በመንፈሳቸው ያወቁት ሕዝቦች በቀጥታ ሲነገራቸው በቶሎ የማያምኑበት ምክንያት ሊኖር አይችልምና የኢትዮጵያ ሕዝቦች ቶሎ ክርስቲያን ሆኑ።

ክርስትና ወደ ኢትዮጵያ ከገባ ጀምሮ እስከ ሦስት መቶ ሃምሳ ዓመት ድረስ የክርስትና ሃይማኖት እየተስፋፋ ብዙ ሰው ክርስቲያን ቢሆንም፥ በኢትዮጵያ ሥጋ ወደሙ መቀበልና ጥምቀት መጠመቅ አልነበረም።

ከአንድ ነጋዴ ጋር ወደ ኢትዮጵያ የገባ ፍሬምናጦስ ከሊቀ ጳጳሱ ከአባ (ቅዱስ) አትናቴዎስ “ኤጲስ ቆጶስ ዘአክሱም ወዘኩላ ኢትዮጵያ” ተብሎ በ330 ዓ.ም. ተሾመ። አባ ጎርጎርዮስ፥ 1978

ፍሬምናጦስም አባ ሰላማ በመባል ብዙዎችን በክርስቲያንነት አጠመቁ፤ ሥጋ ወደሙ አቀበሉ። እኛም በእግዚአብሔር ትእዛዝ (ፈቃድ) የተዋሕዶ ኦርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታይ ተባልን።

ቀደም ሲል የታቦቱን አመጣጥ ጠቅሰናል። ምንድነው ይህ የመንፈሳዊነታችን ነገር፡- ጥንት የነበረው፥ ዛሬ ያለው፥ ለወደፊትም የሚኖረው፡- በየቤተክርስቲያናቱ በመቅደሱ የሚገኘው፥ የዓህሉና የፅዋው ማስቀመጫ፥

²⁹ ጥንታዊት ኢትዮጵያን ያጠቃልላል።

የመስዋዕቱ መክበሪያ ታቦት ምስጢር። ምንድነው ይህ የመንፈሳዊነታችን ነገር፡- ከዘመነ ሙሴ እስከ ማርያምና ልጇ፤ እስከ ዛሬና ለወደፊት የሚቀጥለው የቅዱስ ቁርባን ነገር - ከጊዜአዊው መና እስከ ዘላለማዊው የሕይወት እንጀራ። ዮሐ. 6:35-59

በአርቶዶክስ፥ ፃህሉና ዕዋው፥
ምንጊዜም ከታቦቱ የማይለየው፥
እንዲህ የጊዜን ጽንሰ ሃሳብ የሚደመስሰው፥
የጥንቱን ከዛሬውና ከወደፊቱ የሚያገናኘው፥
በእኛ ውስጥ (በአገራችንም) ተቀርጾ ያለው፥
እንዲህ ምስጢሩ የበዛው፤
የምድሩን ከሰማይ ያገናኘው³⁰፤
የእውነት እውነትነት ጊዜ የማይሸረው።
ከእንግዲህስ ይህ ጉዳይ በደንብ ባይገባኝ፥
ምስጢሩም እጅግ ጥልቅ ቢሆንብኝ፥
“ደስ የሚያሰኝህን ፍሬ እሠራ ዘንድ ስጠኝ”።
(ሃበኒ እግበር ፍሬ ዘያሰምረክ)።

በሃይማኖት ጉዳይ የተቀሰቀሰ ጭቅጭቅ³¹ የተወሰኑ ቅዱሳንን ከሚኖሩበት ሥፍራ አፈናቀላቸው። በተለይ ዘጠኝ ቅዱሳን (አባ አሌፍ፥ አባ ጽሕማ፥ አባ አረጋዊ፥ አባ አፍጺ፥ አባ ገሪማ፥ አባ ጳንጠሌዎን፥ አባ ሊቃኖስ፥ አባ ጉባ፥ አባ ይምዓታ)³²፥ ከሮምና ከግብጽ፥ ጸጥታ ወደሚገኝበት ሰላማዊ አገር እንሂድ ብለው ወደ ኢትዮጵያ መጡ። ከነኚህም መካከል በኋላ አባ አረጋዊ የተባሉት (አባ ዘሚካኤል) የደብረ ዳሞን ገዳም የመሠረቱ ናቸው።

የተጠቀሱት ቅዱሳን የኢትዮጵያን ሕዝብ በማስተማር፥ ቅዱሳት መጻሕፍትን በመተርጎም እና ገዳማትን በመመሥረት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያደረጉ ጻድቃን ናቸው። ከነርሱም በኋላ፥ ከጥንት ጀምሮ እስካሁንም ድረስ፥ እንደ ሐረግ በመያያዝ፥ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያናት ሃይማኖታዊ ትምህርት ታንጸው በመንፈስ የመጠቁ በኢትዮጵያ (በኤርትራም) ብዙ ጻድቃንና ቅዱሳን ነበሩ (አሉ)።

አያሌ ቤተ ክርስቲያናት ተሠሩ፤ ቄሶችና ዲያቆናት ተበራከቱ፤ በየጫካውና በየገደሉ ገዳማት ተመሠረቱ።

³⁰ ወደ ዕብራውያን 9: 1-5

³¹ ስለዚህ ጭቅጭቅ በደንብ ለመረዳት - የቤተ ክርስቲያን ታሪክ በዓለም መድረክ (በአባ ጎርጎርዮስ) የተሰኘውን መጽሐፍ ማንበብ ይጠቅማል።

³² ገድለ አቡነ አረጋዊ

ከመንፈሳዊ ታሪካችን ባሻገር፥ በመንፈሳዊ ጉዞ ውስጥ መንፈሳዊ ክስተቶች እንዴት? የእግዚአብሔርን ፈቃድ የሚፈጽሙ መላእክት ከሰዎች ጋር ሆነው ብዙ ብዙ እንደታገሉ አያሌ ማስረጃዎችን ከመጽሐፍ ቅዱስ መመልከት ይቻላል።

እስከዛሬ ድረስ የሰው ልጅ መንፈሳዊ ጉዞ ከማይታየውና ከማይነካው አለም ጋር አንድ አይነት ግንኙነትን ለመመሥረት የተደረገ ጥረት ይመስላል። አጠቃላይ እንቅስቃሴዎች ሁሉ ለአንድ እግዚአብሔር አምልኮት መንገድ ሲጠርጉ እናስተውላለን። ለምሳሌ፡- በመንፈሳዊው አለም ውስጥ፡- እርኩሳን መናፍስት ከቅዱሳኖቹ ጋር እየተጋጨ በመጨረሻ እርኩሶቹ ሲሸነፉ፥ ቅዱሳኖቹ ሲያቸንፉ እንገነዘባለን፤ ምንጊዜም ከመጠፋፋት የሚተርፈው እውነት ነው።

እስከ ንጉሡ ቆስጠንጢኖስ ድረስ ብዙ መጠፋፋቶች ተካሂደዋል። ንግሥት እሌኒና ልጇ ቆስጠንጢኖስ ከዚህ መጠፋፋት የተገኙ ናቸው። በንጉሥ ቆስጠንጢኖስ ዘመንና ከዚያ በኋላ፥ ሰዎች ወደ ባሕር እየሄዱ ሲጠመቁ፥ ቤተ ክርስቲያናት በያለበት ሲመሠረቱ፥ ሰይጣን በአልጋው ላይ ተኝቶ አላንቀላፋም፤ እንደ ሰው እየሆነ ሰዎችን ያታልል ነበር እንጂ።

በአንድ ወሳኝ በሆነ ወቅት ሰዎች ከበስተኋላቸው ያሳለፉት ከንቱ ጊዜ እየቆጫቸው ቶሎ ብለው የሚያምኑ ይሆናሉ። ጻድቃን በፈጣሪ አምላካቸው ስም አንድ ትንሽ ተአምር ሲሠሩ፥ በአንድ አገር የሚኖሩ ጣኦት አምላኪዎችም ይህንን የተሠራ ተአምር ሲመለከቱ፥ እነርሱ ለጣኦት መስገዳቸውን ይተውና፡- እናንተ ሰዎች ከዛሬ ጀምሮ በእናንተ አምላክ እናምናለን በማለት፥ እምነታቸውን ወደ ፈጣሪ አምላካቸው ያደርጉታል። የእግዚአብሔር ታማኝ አሽከሩ የሆነ ሚካኤልም በሰው እየተመሰለ ሕዝቦች ዘላቂውን እውነት እንዲያዩ ይረዳቸው ነበር (ድርሳነ ሚካኤል ዘመጋቢት)። ይህ የሚያመለክተው፡- በአሁኑ ጊዜ በአለም ተስፋፍቶ የሚገኝ ሃይማኖት በሰዎች ትግል ብቻ የተገኘ አለመሆኑን፥ ከምድራዊነት ባሻገር እኛ የማናየው ብዙ - ብዙ መንፈሳዊ ክንውን የነበረበት መሆኑንም ነው። ይህ መንፈሳዊ ክንውን ምንጊዜም ከመጠፋፋት የሚተርፈው እውነት እንዲሆን ያጣድፋል። ለዚህ ነው፥ ለፈጣሪ አምላካችን እየሰገድን፥ ተራዳኢ ለሆኑ መላእክትም ምስጋና የምናቀርብ። በችግር ውስጥ ስንገባ ተናዳፊ ጠላት (ሰይጣን) ሲያስጨንቀን፥ ሚካኤል አለልኝ፥ ገብርኤል ይከተለኛል እያልን እንጽናናለን።

ከስድስተኛው ክፍለ ዘመን ጀምሮ የእስልምና ሃይማኖት በአለም እየተስፋፋ መጣ። የዚያን ጊዜ ኢትዮጵያ ከአለም በመገንጠል በሯን ዘጋች። ቅዱሳን ሰዎችም እንደልብ ወደ ኢትዮጵያ መግባት አቃታቸው። ይህ በዚህ እንዳለፈ፥ ጻዲቁ አባታችን³³ አቡነ ተክለ ሃይማኖት፥ በተአምር ካልሆነ በስተቀር በእግር ተሄዶ

³³ አባታችን እያልን የምንጠራቸው በአክብሮት እንጂ በአምልኮት አይደለም። ከፈጣሪ አምላካችን ሌላ የምናመልከው የለንም።

ማዳረስ የማይቻል አያሌ ሥፍራዎችን በማዳረስ፥ የክርስትናን ሃይማኖት እየሰበኩ (እያስተማሩ)፥ ብዙዎችን ክርስቲያን አደረጓቸው (ከምድራዊነታችን ባሻገር - ቅጽ አንድ - አባሪ አንድ)።

በእስልምና መስፋፋት፥ በግራኝ መሐመድ ወረራና ጥፋትም ሆነ በጣልያን ፋሺስታዊ ግፍ፥ የኢትዮጵያ ሕዝቦች የቀን ተቀን የመንፈሳዊ ጉዞአቸው አልተሰናከለም፤ ማንኛውንም የጠላት ኃይል ከመላእክት ጋር ሆነው ተቋቋሙት እንጂ። ሰው ቢገደል፥ ሀብት-ንብረት ቢወድም፥ ባገሪቷ ላይ ከፍተኛ ጉዳት ቢደርስ፥ ይህ ሁሉ ጥቃት ተደማምሮ የሕዝቡን ሃይማኖት አልበረዘውም፤ እምነቱን አጠናክረው እንጂ።

የፕሮቴስታንት ሃይማኖት በንጉሠ ነገሥቱ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመን ተስፋፋ። ከአባታችን ከአቡነ ተክለ ሃይማኖት ቀጥሎ፥ ብዙ ሚሲዎናውያን በተለይ በደቡብ ኢትዮጵያ በመሰማራት፥ ትምህርት ቤትና ቤተ ክርስቲያን እየከፈቱ፥ ሰዎች መንፈሳዊነታቸውን በክርስቲያናዊነት እንዲያድሱ (እንዲያጠናክሩ) አደረጉ። ከዚህም ጋር ያካባቢው ሕዝብ በዘመናዊ ትምህርት ተሳታፊ ለመሆን በቃ። በዚህ መልካም ሥራ እግዚአብሔር ደስ ይለዋል። ለምን የኔ ሃይማኖት ብቻ አልተሰበከም ብሎ የሚያጉረመርም በዛው በምድራዊ ክፋት የተጠመደ ሰው መሆን አለበት። ጃንሆይም፡- የኦርቶዶክስን ሃይማኖት እስካልነካችሁ ድረስ አንከለክላችሁም በማለት፥ የሚሲዮናውያን ጥቅማቸውን እንጂ ቅራኔያቸውን እንዳያመጡብን በማስጠንቀቅ ነበር ወደ አገር እንዲገቡ የፈቀዱላቸው።

“የሐንስም መልሶ፡- አቤቱ አንድ ሰው በስምህ አጋንንትን ሲያወጣ አየነው፤ ከኛ ጋርም ስለማይከተል ከለከልነው አለው። ኢየሱስ ግን የማይቃወማችሁ ከእናንተ ጋር ነውና አትከልክሉት አለው።” ማር. 9: 49 - 50

ነገር ግን አንዳንድ ፕሮቴስታንቶች የጃንሆይን ማስጠንቀቂያ በመጣስ፥ የኦርቶዶክስን ሃይማኖት እያጥላሉ፥ የራሳቸውን ከፍ እያደረጉ ይሰብካሉ። ከተከታዮቻቸውም መካከል አንዳንዶቹ ወደ ኦርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታዮች ይሄዱና፡- የኛን ሃይማኖት ካልተከተላችሁ በስተቀር መንግሥተ ሰማይን አትወርሱም እያሉ ይሰብካሉ።

የሚጸደቀው በሥራ ሳይሆን በሃይማኖት ቢሆን፥ ከዚህ ሁሉ የአለም ሃይማኖት መካከል፥ የሚጸድቁት የአንደኛው ሃይማኖት ተከታዮች ብቻ ይሆናሉ ማለት ነው። ታዲያ የትኛው ነው ያ ሃይማኖት? ወደኛ ሃይማኖት ተቀየሩ በማለት ፋንታ እንዲሁ ደግ መሥራትን ቢያስተምሩ በተሻለ ነበር።

ፋሺስት ጣሊያን ወደ ኢትዮጵያ ከመግባቱ በፊት፥ ከሕጻን እስከ ሽማግሌ ቅዱስ ቁርባን እየተቀበሉ፥ የቤተሰብ ክብር በመንፈሳዊነት እየታደሰ የሚኖርበት ዘመን

ነበር ማለት ይቻል ይሆናል። ፋሺስቶች የሰው ሕይወት አጥፍተው፥ መሬት ነጥቀው፥ እነርሱ ተደላድለው ሲኖሩ፥ አርበኞች ጫካ ሲገቡ፥ ሴቶችም የጣልያን ውሽማ ሲሆኑ፥ ሴትኛ አዳሪነት በዛን ጊዜ ተጀመሮ ሲቀጥልና እጅግ ሲስፋፋ፥ የሰውም ልጅ ክብሩ ሲቀንስ፥ ሃይማኖታቸው ካቶሊክ የሆኑ ፋሺስቶች ግፍ እየሠሩ ሲቆርቡ፥ የኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ተከታዮች በካቶሊክ ሃይማኖት ላይ ዝቅተኛ ግምት አደረባቸው (ፋሺስታዊነትንና ካቶሊክነትን የማይገነጣጠሉ አስመሰሉት³⁴)።

የኢትዮጵያውያኖች ቅዱስ ቁርባን መቀበልም ከካቶሊኮቹ በጣም መለዩቱ ፖለቲካዊ መልክ ያዘ፤ ብዙ ሰው (በተለይ ወጣቱ) ፋሺስት ጣልያንን ላለመምሰል ሲል እና/ወይም እንዲሁ በተለያዩ ምክንያቶች፥ ቤተ ክርስቲያን ሄዶ ቅዱስ ቁርባንን ከመቀበል ያመነታ ጀመር።

በእውነት ቅዱስ ቁርባን ፍጹም ሰማያዊ ቢሆንም፥ “ከእዚችው ምድር ላይ ሳለን” ነፍስን እና ሥጋን ለማዋሐድ እንጂ፥ ነፍስን አጽድቆ ሥጋን ለመኮነን አለመሆኑን ለይቶ ማወቅ ስለተሳናቸው፥ ፕሮቴስታንቶችም እነርሱ የማያደርጉትን ልክ እንዳልሆነ ወይም እንደማይጠቅም ስለሚቆጥሩት፥ የቅዱስ ቁርባን ጠቃሚነት ጠንካራ ኦርቶዶክሳዊ አቋም በሌላቸው ሰዎች ስነአይምሮአዊ ግንዛቤ ውስጥ ጥርጣሬን አስከተለ። ከሕጻናት በስተቀር ቆራቢዎች፥ ጎስቋሎች፥ አሮጊቶች፥ ሽማግሌዎች፥ ደካሞችና ሕመም የጠናባቸው፥ የማይቆርቡትም፥ ጎረምቶች፥ ልታይ ባዮች - የአለም ሰዎች ሲሆኑ በመመልከት፥ ወጣቱ ይህንን መንፈሳዊ እርምጃ መውሰድ እየፈረ፥ እያፈረ፥ እርግጠኛም ሳይሆንም እየተጠራጠረ ስለመጣ፥ ንስሐ መግባትና መቁረብ እንደ አንዱ “መንፈሳዊ ባሕላችን” የሚቆጠር መሆኑ ተዘነጋ።

ከክርስቶስ በኋላ ለአያሌ ዓመታት፥ ታላላቅ የአለም መሪዎች ሕዝቦቻቸውም በጣላት የሚያመልኩ ነበሩ። የክርስትና ሃይማኖት ከሐዋርያት የጀመረ ቢሆንም፥ ከተለያዩ እምነቶች መካከል ብዙ መዳቀልና መደፍረስ ነበረበት። የኮንስታንቲን ወታደሮች በጋሻዎቻቸው ላይ የመስቀል ምልክት አድርገው በመዋጋት ድልን ከተጎናጸፉ በኋላ፥ የክርስቲያን ሃይማኖት ሕጋዊነት በመንግሥት ደረጃ ተረጋገጠ። ከኒቂያ ጉባኤ በኋላ፥ የሃይማኖት ዶግማ ከቀኖናው በግልጽ ተለይቷል።

በጊዜ ብዛት፥ ሃይማኖት እየጠራ መጣ እንጂ አልደፈረሰም። እስከዛሬ ድረስ አያሌ ጽሑፎች ተቃጥለዋል፤ ከነኚህም ከተቃጠሉት መካከል ስለ ዘላቂው እውነት

³⁴ በዚህና በሌሎች ምክንያቶች፥ በካቶሊክና በኦርቶዶክስ ሃይማኖት መካከል “መሠረታዊ የሆነ የእምነት ልዩነት” አለመኖሩን ሰዎች መቀበል አቃታቸው። ከጥንት ጀምሮ የሮማ ቤተክርስቲያን በኢትዮጵያና በግብጽ ላይ ሲያካሄድ የነበረው የሃይማኖት ተጽንኦ (አባ ጎርጎርዮስ፥ 1978) በፋሺስት ኢጣልያም እንደተባባሰ አይዘነጋም።

የሚያወሱ ጽሑፎች ይኖራሉ። አያሌ ወንጌልን የመሳሰሉ ጽሑፎች ተጽፈውም ነበር። በዚያን ዘመን ከተጻፉት ጽሑፎች መካከል አንዳንዶቹ ከውሸት ጋር ቢዳቀሉም አያስደንቅም።

ከሰብአዊ አይምሮ የፈለቁ ወይም ምድራዊነትንና ሰማያዊነትን አጣምረው የያዙ አያሌ ጽሑፎች በየሥፍራው ተበትነዋል። እነኚህ ጽሑፎች በተለያዩ ቋንቋ ተጽፈው ባገራችንም በግዕዝና ባማርኛ ተተርጉመዋል። የአብዛኛዎቹ መንፈሳዊ ጽሑፎች አላማ ጽሑፎቹ በተጻፉበት አካባቢ የሚኖሩ ሰዎች አምልኮት ወደ ፈጣሪያቸው ወደ እግዚአብሔር ብቻ እንዲያተኩር ለማድረግ ነበር። የጽሑፎቹም ይዘት፡- ታሪካዊነት፣ ትህምርታዊነት፣ መንፈሳዊነት እና ሰብአዊ ስሜታዊነትን አጣምሮ የያዘ በመሆኑ፣ እንደ ጊዜውና አካባቢው ከፍተኛ መንፈሳዊ አስተዋጽኦ ነበረው። በአሁኑም ወቅት ቢሆን፣ በተለያዩ የእድገት ሕሊና ደረጃ ላይ ላሉ ሰዎች፣ እንደየአስተሳሰባቸው እና ጠባያቸው፣ መጠነኛ ወይም ከፍተኛ መንፈሳዊ ድጋፍ ይሰጣል። ግን ወሳኝ፣ በጊዜ ውስጥ በየጊዜው የሚያድገው የሕዝቦች መንፈሳዊ ንቃት መሆኑን ልብ ይሏል።

አሁን ካሉትም ከወደሙትም ጽሑፎች መካከል መገኘት ያለበት እውነት መርቶን ነው ከዚህ የደረስን፤ እውነት የሆነ ሁሉ ቢጻፍም ባይጻፍም እያደር እየሳላ ይመጣል እንጂ አይጠፋምና። ፍጹም ባልሆነ ሰው የሚጻፍን ሁሉ ለምን እንከን ተገኘበት ብሎ በመከራከር ጊዜ ማጥፋት ግንዛቤ ማጣት ነው፤ የሰውን አቅሙን አለመረዳት፣ እራስንም አለማወቅ ነው።

በግንዛቤአዊነት ለሚመለከት ሰው፣ በምድራዊነት ከሚነካካ ከማንኛውም ነገር (ጽሑፍም፣ ሃይማኖትም) የሚበልጠው ፍቅር ነው። ይህንኑ ፍቅር በተለያዩ መንገድ ለማስተማር በተጻፉ አንዳንድ ጽሑፎች ውስጥ እንከን ቢገኝባቸውም ፍቅር ካለ፣ እንከኑ ሁሉ በፍቅር ይደመሰሳል። ይልቅስ ትችት በማብዛት የወገኖቻችንን መንፈሳዊ ቅንኣት እንዳናሰናክል ብንጠነቀቅ እና ፍቅርን ብናስቀድም ይሻላል።

ኢትዮጵያ በመጽሐፍ ቅዱስ

በጥንት ዘመን የኢትዮጵያ መንግሥት ታዋቂ ስለነበረ (2ኛ ነገሥት 19፡9፤ ኢሳ.37፡9..ወዘተ..)፣ እንዲሁም የኢትዮጵያ ሕዝቦች ይህንን ለክርስቲያን ሃይማኖት መሠረት የሆነውን የአይሁድ ሃይማኖት ተቀብለው በመቆየታቸው ኢትዮጵያ የሚለው ስም በመጽሐፍ ቅዱስ በተደጋጋሚ ተጽፎ ይገኛል።

ኢትዮጵያ የተባለችው አገር የቷ ናት? ሕዝቦቿስ እነማን ናቸው? በሚል አርእስት ላይ ሰዎች እንደየግል አስተሳሰባቸው (እንደየሃይማኖት እና የፖለቲካ ተቋማቸውም ጭምር) የተለያዩ አስተያየት ይሰጣሉ። በመጽሐፍ ቅዱስ

የተጠቀሰው ኢትዮጵያ ግን፥ ዛሬ አነስ ብላ ብትታይም፥ አያሌ አፍሪካውያን ብሔረሰቦችን የምታጠቃልል፥ ያቺው ድሮ አንድ ታላቅ አገር የነበረችዋ፥ ዛሬ ተቆራርሳ ትንሽ የሆነችዋም ናት።

በመጽሐፍ ቅዱስ ኢትዮጵያ የሚለው ቃል የሚያመለክተው የአሁኗን ኢትዮጵያ እንደማያጠቃልል አድርገው የሚያወሩ አሉ። በጥንት ጊዜ የነበረው የጂኦግራፊ ክልል በአሁኑ ጊዜ ካለው የተለየ መሆኑ ግልጽ ነው። በጥንት ጊዜ በምሥራቅና ሰሜን አፍሪካ ታዋቂዎች የሆኑት ግብጽና ኢትዮጵያ (ሱዳንን ጨምሮ) ነበሩ።

በክፍል ሁለት ስለ ሰሃራ የአየር ጠባይ መለወጥና ስለ አፍሪካውያን ከበረሃማው ሰሃራ ወደ አባይና የኢትዮጵያ ከፍተኛ ስፍራዎች መሰደድ ጠቅሰናል። ከኖሕ ዘመን በፊት ጀምሮ ከፍተኛ ስልጣኔ የነበራቸው፥ ከኖሕ ዘመን በኋላ የአየር ጠባይ ሲለወጥና እጅግ ሞቃት ሲሆንባቸው ወደ ሰሜንና ምስራቅ አፍሪካ ተሰደው ከዛ የኖሩ ብሔረሰቦች በሙሉ ኢትዮጵያውያን በመባል፥ ከፍተኛ የስልጣኔ እድገት ያሳዩ መሆናቸውን ከታሪካዊ መረጃዎች ጋር በማመሳከር፥ በክፍል ሁለት ከተጠቀሰው የአየር መለወጥና የሕዝቦች ስደት በመነሳት፥ ሰዎች ከየት ተነስተው ወዴት እንደሄዱ፥ በየትኛው የጂኦግራፊ ክልል ተወስነው እንደቀሩ መገመት ይቻላል። ሰሃራ በረሃ ሲሆንባቸው ተሰደው የሚሄዱት ውሃ ከዓመት ዓመት ወደሚፈስበት፥ እንዲሁም ቀዝቀዝ ወደሚለው ተራራማ ሥፍራ መሆን አለበት። ይህም ሥፍራ ሊሆን የሚችለው የነጭ እና የጥቁር አባይ ወንዞች ከሚመነጩበት ጀምሮ፥ የሚፈሱበትን ምድር ሁሉ ተከትሎ፥ እስከሚጠልቁበት ባሕር ድረስ መሆን አለበት።

በተጠቀሱት ሥፍራዎች አካባቢ ኢትዮጵያና ግብጽ በጥንታዊ ባለ ታሪክነት ይታወቃሉ። በጥንታዊት ኢትዮጵያ የሚኖሩ ሕዝቦች ወንዝ ተከትለው ከትመዋል፤ በአለም የታወቀ መንግሥታዊ አስተዳደር መሥርተዋል፤ ከልዩ ልዩ አህጉራት ጋር የንግድ ልውውጥ አድርገዋል፤ በስልጣኔም ታዋቂ ሆነዋል።

ይህንን የከፍተኛ የአባይ ወንዝ ክልል የተባለውን አካባቢ በበለጠ የሚገልጠው ኩሽ የተባለው ቃል ሳይሆን ኢትዮጵያ የተባለው ነው። ኩሽ የተባለው ቃል የኢትዮጵያን አገሩን ሳይሆን ሕዝቡን ነው የሚገልጸው። የሰውን ዘር እና ጂኦግራፊን ለያይቶ ካለማስቀመጥ መደናገር ተፈጠረ።

መጽሐፍ ቅዱስ፡- ኢትዮጵያ የሚለው ቃል የጂኦግራፊ አካባቢን ሲያመለክት (ዘፍ. 2:13፥ 2ኛ ነገሥት 19:9፥ አስ. 1:1፥ አስ. 8:9፥ ኢዮ.28:19...)፥ ኩሽ የሚለው ቃል ደግሞ ዘርን ሲያመለክት፥ “ኩሽም ናምሩድን ወለደ..” ዘፍ. 10:8 በማለት ይለዋል። አንዳንድ ሰባኪያን እንዲህ ለየብቻ የተቀመጡትን ሁለት ስሞች ካላግባቡ ይጠቀሙባቸዋል።

ኢትዮጵያ (ኤርትራንም፥ ሱዳንንም ጨምሮ) ድሮ የነበረች፥ አሁንም ያለች፤ መንፈሳዊ ታሪካችንም ከጥቁር አፍሪካውያን መንፈሳዊ ታሪክ ጋር የሚዛመድ ነው።

ከፍጥረት ጀምሮ እስከ ሙሴ ድረስ፥ ከሙሴ ጀምሮ እስከ ዳዊት ድረስ፥ ከዳዊት ጀምሮ እስከ ክርስቶስ ዘመንና ከዛም በኋላ፥ እንደ እስራኤል የኢትዮጵያም ስም የተጠራ መሆኑ፥ ኢትዮጵያውያን (ጥቁር አፍሪካውያን ሁሉ) - ሁላችንም የእግዚአብሔር ሕዝቦች መሆናችንን ያመለክታል። ከጥንት ጀምሮ መንፈሳዊ ታዋቂነት ያገኘች ይህች አገርም ለጥቁር ሕዝቦች መመኪያ መሆኗን ታቦተ ሕጉን በአካል የሚታቀፉ ቤተ ክርስቲያኖቿ ይመሰክራሉ³⁵።

የምድራዊነታችን ተጽንኦ በመንፈሳዊ ጉዞአችን ላይ

አንድ አገር እና ሕዝቦቿ ጭልጥ ብለው በመንፈሳዊነት ይጓዛሉ፤ የሚጓዙበትንም ሥፍራ ምድራዊነት አያሳያቸውም። ወይም፥ ምድራዊት ኢትዮጵያ ሰማያዊ - ናትና፥ እርሷን በምድራዊ ቋንቋ ለመግለጽ ስንሞክር፥ የመንፈሳዊ ጉዞአችንን ታሪክም ስናወራ፥ ምድራዊ አመለካከትን እየደመሰሰን (አለዚያም ወደ ኋላ እያስቀረን) ካልሆነ አይሳካልንም።

ለኛ የከበደን ምድራዊነታችንን ከመንፈሳዊነታችን ጋር ማጣጣሙ ነው። ፍትሐ ነገሥት የተባለውንም መጽሐፍ በደፈናው ስንመለከተው፥ የምድራዊነትና ሰማያዊነትን ተጻራሪነት ለማስታረቅ የሚሞክር ነው የሚመስለው። ኢትዮጵያ (በከፊልም ቢሆን) ክርስትናን ከመቀበሏ በፊት የምትስተዳደርበት መንግሥታዊና መንፈሳዊ ሕግጋት መመሪያ በብሉይ ኪዳን ላይ የጸና ነበረ። የክርስትናን ሃይማኖት ከተቀበለች በኋላም፥ እስከ አስራ አራተኛው ክፍለ ዘመን ድረስ በጽሑፍ ረቅቆ የተቀመጠ፥ በክርስቲያን ሃይማኖት ላይ የተመሠረተ መንግሥታዊና መንፈሳዊ መመሪያ አልነበራትም።

ይህ ጉዳይ በወቅቱ (በ14ኛው ክፍለ ዘመን) የነበረውን ንጉሥ ዘርአ ያዕቆብን እጅግ እያሳዘነው ቆይቶ ነበር። ለክርስቲያኖች መገልገያ እንዲሆን የተዘጋጀ ጽሑፍ መኖሩን እንደሰማ፥ ይህ ጽሑፍ (ፍትሐ ነገሥት) ከአረብኛ ወደ ግዕዝ በአስቸኳይ እንዲተረጎም አደረገ። በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ተረቆ በሥራ ላይ እስከዋለበት እስከ 1948 ዓ.ም. ድረስ፥ ፍትሐ ነገሥት በኢትዮጵያ ውስጥ

³⁵ “ንግሥት አዜብ በፍርድ ቀን ከዚህ ትውልድ ጋር ተነስታ ትፈርድበታለች፤ የሰለሞንን ጥበብ ለመስማት ከምድር ዳር መጥታለችና። እነሆም ከሰለሞን የሚበልጥ ከዚህ አለ።” ማቴ. 12:42

ሥጋዊና መንፈሳዊ መመሪያ ሆኗል። ከዛም በኋላ ቢሆን መሠረታዊ ግልጋሎቱ አልተቋረጠም (ዲበ ኩሉ ዘውዴ፥ 1986)።

ሥጋዊ ሰው ከመንፈሱ ጋር በሁለትነት የሚኖር ሆኖ ሳለ፤ ምድራዊነቱንና መንፈሳዊነቱን አንድ ላይ የሚያገናኝ ፍልስፍና፤ ከዚህም ፍልስፍና የሚመነጭ ስነ ስርዓት እና ሕግ እንዴት ይገኛለታል? ሰማያዊ መሰል ምድራዊ ወይም ምድራዊ መሰል ሰማያዊ “ሕይወት” ውስጥ ለምንኖር ሰዎች ምን አይነት ሕግ ነው የሚስማማን? በእርግጥ ሰው ሁሉ መንፈሳዊ ስላልሆነ፥ ለብዙሐኑ ማስተዳደሪያ የሚጠቅም ሕግ መኖር አለበት። ግን ሙሴን፥ ሳሙኤልን እና ሌሎችም መንፈሳውያን መምራት ያስቸገራቸውን ሕዝብ በጥቅሉ ለማስተዳደር የሚጠቅም ሕግ ከሕግነቱ አልፎ የሰውን ልጅ ውስጣዊ ተፈጥሮአዊ ጠባይ ሊለውጠው አይችልም።

ክርስቶስ ስለ ፍጹምነት (ሰማያዊ ስለ መሆን) አስተማረን እንጂ፥ በሰዎች ምድራዊ አኗኗር ላይ ጊዜውን አላጠፋም። እርሱ የደቀ መዛሙርቱን እግር አጠበ፤ እርሱ ቀኝ ጉንጭህን ለመታህ ግራ ጉንጭህን ስጠው ብሎ አስተማረ። ይህ እንዲህ ያለው ትምህርት ለምድራውያን ይከብዳል። የእኛም ስነአይምሮአዊ እድገት ለዚህ የደረሰ አይመስልም።

ክርስቶስ የተወሰኑ ሰዎችን ክርስቶሳዊ ለማድረግ፤ በእነዚህም ሰዎች አማካኝነት፥ የአለም ሕዝብ ክርስቶሳዊ እንዲሆን ለማድረግ ሲል ከሁለት ሺህ ዓመታት በፊት መጣ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ብዙ ሰዎች ክርስቲያን ቢሆኑም፥ የክርስቶስን ትምህርት በተግባር መተርጎም (ክርስቶሳዊነት) አስቸጋሪ እየሆነ፥ በምድር ላይ ሰላምና ፍቅርን ማምጣት አስቸግሯል። ይህ ሁሉ ከሰዎች አለመብቃት፥ ከምድርም ክፋት የተነሳ ቢሆንም፥ ይህንን ሁኔታ ፍትሐ ነገሥት ሊያስታርቀው (ሊያርቀው) አይችልም። ታዲያ፥ የሥጋ ነገር ካላበቃ ሰው ሥጋዊ ሆኖ መንፈሳዊነትንም አጣምሮ መኖር የሚችለው በእንዴት አይነት መንገድ እንደሆነ ግራ ያጋባል። አብዛኛው የአለም ሕዝብ በቀጥታ ክርስቶሳዊ መሆን የሚችልበት ደረጃ ላይ ቢደርስ ኖሮ፥ ይህች አለም አንድ ትልቅ ገዳም ትሆን ነበር። በውስጧም የሚኖር የማስተዳደሪያ ደንቧም የገዳም አይነት ይሆን ነበር። ነገር ግን፥ የሰው ሃይማኖቱ፡-

- 1ኛ) ሥጋዊ ኑሮውን ለማሻሻል ብቻ ነው ወይ?
- 2ኛ) ለምድራዊነቱም ለመንፈሳዊነቱም ነው ወይ?
- 3ኛ) መጪውን ዘላለማዊነቱን በምድር በሚኖረው ኑሮ እየተለማመደ ለፍጹማዊነትም የበቃ እንዲሆን ነው ወይ?

ሰዎች እራሳቸውን ዝቅ አድርገው፥ ሃይማኖታቸውን የጋራ፥ እምነታቸውንም የግል አስመስለው (አድርገው) እርስ በርስ ስምም ሆነው በሰላም ሲኖሩ፥ የልባቸው

ቅንነት ወደሚመራቸው ይሄዳሉ። ማንኛውንም የጋራ ሃይማኖት፥ ከግል እምነት ጋር እያስተያየ፥ ከተጠቀሱት ሦስት ጥያቄዎች ጋር ማገናዘብ ይቻላል።

እንከን በበዛበት ምድር ውስጥ ለምን እንከን ተገኘ ብሎ የሚጮህ አክራሪ ነው። በመጨረሻ የሚያቸንፈው እውነት መሆኑን አምኖ በግንዛቤአዊ አመለካከት የሚታገስ ግን ጊዜውን በከንቱ የማያጠፋ ብልህ ነው። በውሸቶች መካከልም እውነት የሚገለጽላቸው ሰዎች ብጽአን ናቸው።

እውነት ነው፤ የሃይማኖት ግልጋሎቱ ለምድራዊነት ከሆነ፥ መንፈሳዊ ግብም ከሌለው፥ መመደዳቂያ እንጂ እውነተኛነት የሌለው ውዳሴ ከንቱ ነው የሚሆን። ቤተ ክርስቲያን ሥጋዊነትን ማደንዘዣ መንፈሳዊነትን ማጎልመሻ ናት፤ ግን የሰው ተፈጥሮ የተለያየ እንደመሆኑ መጠን፥ መንፈሳዊ እድገቱም የተለያየ ነው። የአንድ ሰው እድገቱ ከሕጻንነት ጀምሮ እስከ ሽምግልና በተለያየ ምድራዊና ሰማያዊ እውቀት ይከፋፈላል። ከሥጋዊነት ወደ ፍጹም መንፈሳዊነት ለመሸጋገር ብዙ - ብዙ ፈተናዎች ይኖራሉ። ቤተ ክርስቲያን የሁሉ ናት፤ ነገር ግን በግለሰብ ደረጃ ከሥጋዊነት ወደ መንፈሳዊነት ቀስ በቀስ እየተፈተኑ የሚያድጉ ብዙዎች እንደመሆናቸው፤ ምድራዊነታቸውን ክደው ለነፍሳቸው ብቻ ያደሩም ይኖራሉ።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ከጥንት ጀምሮ አንድ ወጥ ናትና፤ የቤተ ክርስቲያን አስተዳዳሪዎች ማሕበርተኞቻቸውን በፍቅር ያቅፋሉ። ሁሉን እንደየደረጃው፥ ከምድራዊነት ጋር የተዛመደ፥ ባሕሉንና ልምዱንም በመንፈሳዊነት ያቀኑለታል (በሰማያዊነት ያድሱለታል) እንጂ አያወድሙበትም።

የሰዎች ሁሉ አንድ ወጥነት በመንፈሳዊነትና ሥጋዊነት የሚካተት እንጂ መንፈሳዊነቱን ከሥጋዊነቱ ለይቶ፥ ይህ ነው ሃይማኖቱ ሥጋዊነት (ምድራዊነት) የሌለበት ማለት ያስቸግራል። ለምሳሌ፦ ኢትዮጵያውያን በአንድነት ክብረ በዓሎችን ሲያከብሩ፥ በደስታ ሲጨፍሩ፥ ተሰባስበው ታቦቱን ሲያጅቡ፥ ሁሉም እንደየችሎታው ስሜቱን በተለያየ ዜማ ሲገልጽ፦ “እስይ ስለቴ ሰመረ፥ ለሚካኤልዬ ነግሬው ነበረ። አለው አለው ሺ ፈረስ፥ ሚካኤልዬ ሲነግሥ.....”፤ እልል ሲባል፥ ጥሩንባ ሲነፋ...፤ ይህ ስሜት ከሰማይ ወደ ምድር፥ ከምድር ወደ ሰማይ የሚመላለስ ይመስላል፤ ሃይማኖት የኑሮ ዘይቤና ባሕል ሆኖ ለጥሩነትና ለመንፈሳዊ ኑሮ ሲያገለግል፥ በምድር እየኖሩ ሰማያዊ ደስታን እንደመሸመት ይቆጠራል።

ይህ የኛ መንፈሳዊ ባሕል ለሃይማኖታችን ማጠናከሪያ ስለሆነም ነው፥ ከብዙ እንቅፋቶች ሁሉ ባሻገር ዘልቀን ከዚህ የደረስነው። በክርስቲያናዊነታችን በውስጡ ሕሊናችን የሚታሰበን ሁሉ ከእግዚአብሔር ደጅ እንደሚጥለን እያመንን ስንጓዝ፥ የኛ ቀስቃሽ መንፈሳዊ ባሕልን እውነቱን ሳያስጨብጠን አይተወንም።

አብዛኛው ሰው ቤተ ክርስቲያን በመሄድ በምድር ሥጋዊ ኑሮው፥ በሰማይም መንፈሳዊ ኑሮው እንዲስተካከልለት ነው የሚፈልግ። ይህንን ማንኛውም ሃይማኖት ሊቃውንም አይገባውም፤ እምነት ከግለሰብ ልብ ይመነጫልና። ታዲያ፥ ቤተ ክርስቲያኖችን ባንድ በኩል በመንፈስ ስታጠናክረን፥ በሌላ በኩል ደግሞ ለማሕበራዊ ኑሮአችን የሚጠቅመንን ባሕላችንን ብትጠብቅልን፥ ይህ ጥበቃ ልክ እንደ ግርግጻ ሆኖ እርኩሰት ከሞላበት አለም ይከላከልልናል። ይህንን መልካም ጥበቃ የሌሎች ሃይማኖት ተከታዮችም አይተው አደነቁ።

ሆኖም፥ ሃይማኖታችን ይህንን ያህል የቆየው በመንፈሳዊ ጎኑ እንጂ በምድራዊ ታሪካዊነቱና ባሕሉ ብቻ አይደለም። በግብጽ አገር የሚገኙ መንፈሳዊ ወንድሞቻችንና እህቶቻችን በእስልምና ሃይማኖት ተጽንኦ ቢደርስባቸውም፥ እነርሱ እንዳልጠፉ፥ እኛንም ከዮዲት ጉዲትና ከግራኝ መሐመድ ጠብቆ እዚህ ያደረሰን የመንፈሳዊነታችን ብርታት ነው። ይህም ብርታት የተቀሰቀሰው በሃይማኖታችንና በእምነታችን እንጂ በምድራዊነታችን አይደለም። አሁንም ሃይማኖታችንን ፈረንጅ አገር ያመጣው፥ ከዚህም ሥፍራም ብዙ እንዲቆይ፥ ታቦቱንም በአለም ዙሪያ እንዲዞር የሚያደርግ ይኸው ኦርቶዶክሳዊ መንፈሳዊ ጥንካሬአችን ነው።

በድሮ ጊዜ የሰዎች ሃይማኖትና ኑሮ (ባሕላቸውም) የተያያዘ መሆኑን ከታሪክ እንረዳለን። ርቀትና ቅርበት የማይመለከተው መንፈስ፥ በሕብረተሰብ ውስጥ የነገሠበት፥ የሰው ኑሮው በብዛት ሰማያዊ የሆነበት ጊዜ ነበር። ታዲያ ባሁኑም ጊዜ እንዲሁ፥ የሰው ልጅ ሃይማኖቱና ባሕሉ ባንድነት ተጣምረው ኑሮውን የሚያዘልቁለት ቢሆን መልካም ነበር። ነገር ግን እንዲህ አይነቱ አኗኗር፥ ፍቅረ ነዋይ እና ሌሎችም የምድራዊነት ስሜቶች እየተባባሱ በመጡበት ባሁኑ ዘመን እጅግ አስቸጋሪ ሆኗል።

በቀድሞ የኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ የሕዝቦች ኑሮ ከምድራዊነቱ የበለጠ መንፈሳዊው ያመዘነ ስለነበረ ይሆናል ጠንካራ ባሕላዊና ሃይማኖታዊ ውሕደትን ያገኘ። የድሮውን ሳንለቅ፥ የዛሬው ባሕላችንን ከዛሬው መንፈሳዊነታችን ጋር ለማጣጣም ስንታገል ነው እንቅፋት የበዛብን። ሰው እውነትን ፍለጋ ደከመ፤ ደግሞም በብዛት ያደከመው፥ እውነትን ለመፈለግ ሲሯሯጥ እርስ በርስ መጋጨቱ ነው። በሃይማኖት ክርክር አንዱ ሌላውን በጉልበቱ ጥሎ ስለማያሸንፈው፥ ታጋዮች ሁሉ እርስ በርስ እየተሻሹ የመንፈስ ሰውነታቸው ዛለ፤ በሃሳብ ድካም ደነዘዙ።

የክርስቶስ ተከታዮች ሲበዙለት ልዩነትም በዛ። ከሌሎች ኦርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታዮች ይልቅ በተለይ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ እምነት ላይ ትችት የበዛው፡- የኛ ሃይማኖት በኦሪቱ ላይ የተመሠረተ በመሆኑ፤ መሠረታዊ ሃይማኖታችን

የአራቱን እየተከተለ፥ ከወንጌሉ ቃል የራቅን ስለሚመስል ነው። ክርስቲያኖች መባላችን ወንጌል በብሉይ ላይ ሙሉ ሥልጣን ያላት መሆኑን አምንን መቀበላችን መሆኑን ያላወቁ ናቸው ትችት የሚያበዙብን። እኛም ብንሆን፥ ለአራትና ለወንጌል የምንሰጠውን ሚዛንና መጠን በደንብ ለይተን የምናውቅ አይመስልም። ግን በአገራችንም ሆነ በውጪ አገር የኢትዮጵያውያን መንፈሳዊ አንድነት እና እድገት እጅግ ከፍ ከፍ እንዲል የምታደርግ ቤተ ክርስቲያናችን ካላችልን ካለማቋረጥ እየተማርን መንፈሳዊ ጉዞአችንን እንቀጥላለን።

አንዳንድ በምናደርጋቸው ድርጊቶች ግራ የሚጋቡና የሚሰናከሉ አሉ። ስላልታወቀ ነው እንጂ ሁሉም ረቂቅ ፍቺ አለው። “የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ክርስቲያኖች በቤተ ክርስቲያን ስርዓት መሠረት ወንጌሉ ተነቦ ሲያበቃ፤ ቄሱም ሆነ ዲያቆኑ እየዞረ ወንጌሉን ያሳልማል። ይህም ማለት የተነበበውን ቃል ተቀብሎዋለሁ፤ ሕጉን ትዕዛዙን ለመፈፀም ቃል ገብቻለሁ ማለት ነው።” አባ ኤልያስ ሊቀ ጳጳስ፥ 2009

እስቲ የሩቁን ወደፊት እናስበው፤ የትላንትናውና የዛሬውን ወንጌል መሳለም ከወደፊቱም ጋር እያመሳሰልን። ከዚህ ቀጠል በማድረግ ጳጳሱ እንዲህ ብለዋል፡- በመጨረሻው ዘመን የትምህርተ ወንጌል ሕግ በረቂቃ መላእክት የሕግ አስከባሪነት ይከበራል፤ እውነት ወይንስ ውሸት በሚል ከባድ ጥያቄ እያፋጠጡ። ታዲያ እኛ ዛሬ ወንጌሉን ስንሳለም ለወደፊት ለምንጠየቀው ጥያቄ ካሁኑ መልሱን መስጠታችን መሆኑ እኮ ነው።

ሰዎች በከንቱ ይንጫጫሉ፤ ኃይል የእግዚአብሔር ብቻ መሆኑን ይስታሉ። መላእክትም በሰማይ ይሠራሉ፤ ሰውን ለመርዳት ይሯሯጣሉ። ጻድቃንም በመንፈስ ሕያዋን ሆነው ይኖራሉ፤ ለቋሚዎች ሥጋዊ ደህንነት እና መንፈሳዊ ድኅነት ይጸልያሉ። ጻድቃንና ቅዱሳን ማሕበርተኞቻችን በሞት ቢለዩንም፥ መንፈሶቻቸው ምን ጊዜም ከኛ እንደማይለይ አድርገን ነው የምንቆጥረው። መንፈስ ከአካል ሲለይ፥ የጻድቅ ሞቱ ክብሩ ነው እንደምንል ሁሉ፥ የነርሱ ሃይማኖት ሃይማኖታችን፤ የነርሱም እምነት እምነታችን ነው እንላለን። ማሕበራችን አንድ ነው፤ መንፈሶቻችን የተሳሰሩ በመሆናቸው አይለያዩም። በውስጣችን ያለ የግል የሆነ እምነታችን ምንጊዜም የኛ ሆኖ ይቀራል።

ይህንን ሁሉ ከማወቅ ጋር፥ ታሪካዊ ሂደቱን ተከትሎ የመጣው ሃይማኖታችን ወደም ሆነ ሳይወድ ከዚህ ደርሷል። ከበላይ ሆኖ ሁሉን በሚያይ ፈጣሪ አምላካችን ፈቃድ እንጂ፥ ለኛ የሚጠቅመን ሃይማኖት ይህ ነው ብለን አልመረጥንም። የሰውን ድክመቱን ከሃይማኖቱ እየለየን፤ ትኩረታችን በሰው የእምነት ጽናት ላይ ቢሆን ይሻላል። አቅጣጫችን አንድ ነው፤ የወንጌሉን ቃል በመከተል፥ ከፊትለፊታችን የክርስቶስን መስቀል እየተመለከትን ነው የምንጓዘው። ስለዚህ መንገዳችን ጠማማ ሊሆን አይችልም።

የእግዚአብሔር መንፈስ በኢትዮጵያ

ከእስራኤሎች በጽሑፍ ተቀነባብሮ የተቀመጠ ታሪክ፡- ሕዝቦች ከእግዚአብሔር ትእዛዝ በራቁበት ወቅት ሁሉ እየተጠቁ፥ የርሱን ፈቃድ ሲከተሉ ደግሞ እየቀናቸው፥ በየቀኑ ከእግዚአብሔር እየተማሩ እንደኖሩ በጽሑፍ ስላስተላለፉልን፥ እኛ መንፈሳዊ ትምህርትን ከነርሱ ቀስምን። ግን የእግዚአብሔር መንፈስ የጎበኘው (የሚጎበኘው) እስራኤልን (እስራኤላውያንን) ብቻ ነበር ወይ? የእግዚአብሔር መንፈስ ወደ ህንድ አልሄደም? ወደ አስያ አልዘለቀም?

ህንዶችም የእግዚአብሔር መንፈስ ወደአገራቸው እንደገባ በቅዱስ መጽሐፎቻቸው በክብር ስላስቀመጡ፥ እንዲህ ይላሉ፡- የእግዚአብሔር መንፈስ በእውነት ወደእኛ መጥቷል፤ ሰውን ብቻ ሳይሆን፥ እንስሳቱን፥ ጫካውን፥ ወንዙን ሳር ቅጠሉን ሁሉ ባርኮልናል።

በኢትዮጵያም የእግዚአብሔር መንፈስ እንደገባ፥ የሰው ልጅ ባፋ ባይናገር ታቦቶች ሁሉ ይመስክራሉ። እጅግ የሚያሳዝነው ግን እኛ አካላዊ በሆነው በምድራዊ ኑሮአችን ላይ አተኮርንና፥ የኢትዮጵያችንን ታሪክ ስንጽፍ በብዛት የኢትዮጵያን ምድራዊ ኑሮ በሚያንጸባርቀው ላይ ሆነ። እስራኤሎች፡- የሰው ልጅ መከራ ቢጸናበት ለምክንያት መሆኑን፥ ከመከራው የማይማር ከሆነ ደግሞ የባሰ ቅጣት እንደሚቀጣ፥ ቁልጭ አድርጎ በሚያሳየው ታሪካቸው ላይ የመንፈሳዊነታቸውን ነገር በሚገባ ስላስቀመጡልን፥ እኛ ከነርሱ ተማርን። እኛ ከኛ የተማርነው ምንድነው?

በታሪካችን ትንሽ ወደኋላ መለስ ብለን፥ ከቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ጀምረን፥ እስካሁን ድረስ የነበረውን ታሪካችንን ከመንፈሳዊነታችን አንጻር ብንመረምር፥ በእውነት እግዚአብሔር ጣልቃ እየገባ እንዳስተማረን፤ እኛ ኢትዮጵያኖች መከራ ቢጸናብን ለምክንያት መሆኑን፥ ከመከራ የማንማር ከሆነም እንደምንቀጣ መገንዘብ አያቅተንም።

የእግዚአብሔር መንፈስ በኛ ምድራዊ ኑሮ ጣልቃ እየገባ፥ አጥፊውን እየቀጣ፥ እኛ በራሳችን መቋቋም ያለብንን (የሚገባንን) የምድራዊነታችንን ድርሻ አይወስድብንም፤ በውስጣችን እራስን በራስ ማሻሻል ስለፈጠረልን፥ ጥሩውን ከመጥፎው እየለየን በራሳችን እንድንታገል ትቶናል እንጂ። ግን፡- እጅግ ሲበዛ በደል፥ የቅዱስ መንፈስን እንቅስቃሴ የሕዝቦች ጩኸት ያባብሰዋል። ይህንን ነው በተደጋጋሚ ያየነው። እስካሁን ድረስ የደርግ መንግሥት ቢገዛ ኖሮ፥ ወይንም ከደርግ በኋላ የአምባገነን መንግሥት ለወደፊት የሚቀጥል ቢሆን ኖሮ ብለን እናስበው እስቲ። በቀን ተቀን የምሬት ጩኸት፥ የመንፈስን ጣልቃ ገብነት ለመመልከት እንችል ዘንድ ባገራችን ብዙ ብዙ መንፈሳዊ ክስተቶች

ተፈጽመዋል። የሕዝቦችን ጩኸትና የመንፈስን ምላሽ ከመንፈሳዊነታችን ታሪክ ጋር በማያያዝ፥ ይህንን በዝርዝር ለመጻፍ ይህ መጽሐፍ ብቃት ስለማይኖረው ለመንፈሳዊ ታሪክ ተመራማሪዎች እንተወው³⁶።

የቤተ ክርስቲያናትን አሰራር፥ የቁሶቹን ልብስ፥ እና ባጠቃላይ አንዳንድ በመጽሐፍ ቅዱስ መመሪያ መሠረት የሃይማኖት ሰዎች የሚከተሉት ሁሉ የሰማዩን አለም በተለየ መልክ የሚያንጸባርቅ ሊሆን ይችላልና፤ “በመካከላቸው አድር ዘንድ መቅደስ ይሥሩልኝ፤ እኔ እንደማሳይህ ሁሉ፤ እንደ ማደሪያው ምሳሌ...” ዘጸ. 25፡ 8 እንዲል፤ ለሙሴም የሰማይ ቤቱን እግዚአብሔር ሲያሳየው፡- “መቅረዬም ዕቃውም ሁሉ ከአንድ መክሊት ጥሩ ወርቅ ይሠሩ። በተራራ ላይ እንዳሳየሁህ ምሳሌ እንድትሠራ ተጠንቀቅ።” ዘጸ. 25፡ 40 እንዳለው፤ የምድርና የሰማይ ንኪኪ ምንጊዜም የነበረና ያለ ስለሆነ፥ ይህ የቤተ ክርስቲያናትን ቅዳሴ በቅዱስ ያሬድ በኩል ከሰማይ እንደወረደልን፤ የጥንቱን ስናንጸባርቅ፥ የሰማዩንም እየመሰልን የመጣንበትን ረጅም መንገድ፥ ይህንን የመንፈሳዊነታችንን ታሪክ እያስታወስን፥ እስከዛሬ ድረስ እግዚአብሔር ኢትዮጵያን ያልተዋት መሆኑን እናስበው።

የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ታቦት በዘመነ አራት በአካል ተገኘ። ከዛ በኋላ ጠፋ (አክሱም ተቀመጠ)። ከዛ በኋላ ታቦተ ጽዮን የተባለች ማርያም እናታችን ተወለደች፤ ክርስቶስም ከሷ ተወለደ፤ እንደ እኛ ሰው ሆኖ በአካል ተመላለሰ።

ከጥንት ጀምሮ እስከ አሁን ድረስ፥ ኢትዮጵያውያን በጥምቀት እለት ታቦቶችን ከየቤተ ክርስቲያናት ይዘው ከሜዳ ሲያድሩ፤ በሃይማኖታቸው ያልጸኑ፥ ዘመናይ የሚመስሉ ኢትዮጵያውያን ታቦቱን ተከትለው ከሜዳ አላደሩም ነበር። እነርሱም ይህንን የጥንት ሃይማኖት፡- ግማሽ የአይሁድ ግማሽ የክርስቲያን የመሰለ፥ ከሃይማኖቱ ባሕሉ ያመዘነበት ነው በማለት መንፈሳቸውን ከቤተ ክርስቲያናቸው አርቀውት ነበር።

አሁን አሁን ግን ከስደት በኋላ፥ እነኚሁ ዘመናውያን የሚመስሉ ኢትዮጵያውያን (የተማሩ ሳይንቲስቶች፥ መሃንዲሶች፥ ዶክተሮች..ወዘተ..) ይህንን በኢትዮጵያ ምድር እንጂ ሌላ ቦታ የማይታይ ታቦት በአለም ዙሪያ ሁሉ በክብር እንዲታይ

³⁶ ስለዚህ ጉዳይ በጥቂቱ ኢትዮጵያችን እና አንድነታችን በሚል ርዕስ ተጠቁሟል (ከምድራዊነታችን ባሻገር ቅጽ አንድ፥ ክፍል ሦስት)

አደረጉት። ፈለጉት - ፈለጋቸው³⁷። ከሕዝቦች መካከል እግዚአብሔር የቃል ኪዳንን ምልክት የሚሸከሙትን ይመርጣል³⁸።

“በዚያ ዘመን፡- የእግዚአብሔር የቃል የኪዳን ታቦት ብለው ከእንግዲህ አይጠሩም፤ ልብ አያደርጉትም፤ አያስቡትምም፤ አይሸቱምም..” ኤር. 3:16 የሚለው፥ ይህንንም ዘመን የሚያመለክት ቢሆን፥ ኢትዮጵያውያን ግን ታቦተ ሕጉን በአለም ዙሪያ ሁሉ በክብር እንዲታይ አደረጉት። ይገርማል፤ ከዚህ የሚከተለውን ማን ያውቃል? “በሰማይም ያለው የእግዚአብሔር መቅደስ ተከፈተ፥ የኪዳኑም ታቦት በመቅደሱ ታየ።..” የዮሐ. ፈፅሎ 11:19

በአካላዊ አለም ውስጥ ስንኖር ለኛ በመንፈስ ከሚታየን ሌላ በአካልም ከመካከላችን ሆኖ ያሰባሰበንን ታቦት ሁላችንም እያከበርን፥ ለክርስቲያንነታችን ማጠናከሪያ እናደርገዋለን፤ ለምድራዊ ክብር እና ለመመጸደቂያ ሳይሆን።

የተዋሕዶ ኦርቶዶክስ እምነት ተከታዮች ቤተ ክርስቲያን ሄደው ድንጋዩን፥ አጥሩንና መሬቱን ይስማሉ። አንዳንድ የሌሎች ሃይማኖት ተከታዮችም ከሩቅ ሆነው እንዲህ ይላሉ፡- እስቲ ተመልከቷቸው እነኚያን አላማኞች፥ እንደ አሕዛብ ጣኦት አምልኮትን ሲያከናውኑ።

ምዕመን ወደ እግዚአብሔር ቤት በሄዱ ጊዜ፥ ለእግዚአብሔር መንፈስ ማደራያነት ምሳሌ የሆነውን ታቦት በማክበር፥ ሥጋቸውን ጣል፥ ምድራዊ ክብራቸውንም ዝቅ አድርገው፥ ከመሬት ላይ ተደፍተው፥ መሬቱንም ሳም አድርገው፡- የፈጠርከኝ ቸሩ አምላክ እግዚአብሔር ሆይ! እኔ ባንተ አምኛለሁና ላንተ እሰግዳለሁ፥ እያሉ ይጸለያሉ።

“... ራሳቸውንም አዘነበሉ፤ በግንባራቸውም ተደፍተው ለእግዚአብሔር ሰገዱ።” ነህምያ 9: 8 እንዲል፥ እነርሱም በቃላት በማይገለጽ መንፈሳዊ ንግግር ከፈጣሪ አምላካቸው ጋር ተነጋግረው፥ ከተደፉበት መሬትም በእውነት የመንፈስ ሰው እንደሆኑ (እየመሰላቸው) ቀና ብለው ይቆማሉ።

ቁም ነገሩ ያለው ሥጋን ጣል አድርጎ በመንፈስ ከእግዚአብሔር ጋር መነጋገሩ ላይ ነው እንጂ፥ ድንጋይ በመሳምና ባለመሳም ላይ አይደለም። ለፈጣሪአችን የአምልኮት ስግደት እንሰግዳለን፤ ለእግዚአብሔር ማርያም የጸጋ ስግደት እንሰግዳለን፤ ለጳጳሩን፥ እንዲሁም ለማንኛውም ለምናከብረው ሰው ሁሉ የአክብሮት ስግደት እንሰግዳለን።

³⁷ የታቦቱ ከኢየሩሳሌም ወደ ኢትዮጵያ መምጣት የፈላጊና ተፈላጊ መገናኘት የሚገልጽ መሆኑን ልብ ይሏል (የመንፈሳዊነታችን ታሪክ)።

³⁸ “በዚያን ጊዜም የእግዚአብሔርን ቃል ኪዳን ታቦት ይሸከም ዘንድ፥ እርሱንም ለማገልገል በእግዚአብሔር ፊት ይቆም ዘንድ፥ በስሙም ይባርክ ዘንድ እግዚአብሔር እስከ ዛሬ ድረስ የሌዊን ዘር ለየ።” (ዘዱ. 10:8)

“እግዚአብሔር አምላኩ የሚሆንለት ሕዝብ ምስጉን ነው።” መዝ. 33:12

“እመቤታችን ከተወደደው ልጇ ጋር ሁና፥ ጻዲቁ የሴፍና ሰሎሜም በስደታቸው ወራት በግብፅ አገር አድርገው ወደ ኢትዮጵያ ከገቡ በኋላ በደብረ ቢዘን ለጥቂት ወራት ተቀመጡ።” ተአምረ ማርያም ገጽ 150 ከዚያም በማርያም ምሳሌ አድርጎ በሠራት ታቦተ ጽዮን (ታቦተ ሕግ) ወደ ተቀመጠበት ወደ አክሱም ሄዱ። ከዚያም ወደ ጣና ደሴት ሄዱ። ከዚያም በደመና ላይ አሳርጎ የኢትዮጵያን ጠቅላላ ክፍለ አገር አሳያት።

“እናቴ ማርያም ሆይ ስሟኝ፤ ሕፃናትን ካስፈጀ ከሄሮድስ ፍርሃት የተነሳ ከአገርሽ ከኢየሩሳሌም ወጥተሽ ወደ ግብፅና ወደ ኢትዮጵያ ተሰደሽ ስቃይና ችግር ከኔ ጋር በደረሰብሽ ፈንታ የኢትዮጵያን አውራጃዎች በሙሉ ዓሥራት ይሆኑልሽ ዘንድ ሰጥቼሻለሁ።” ተአምረ ማርያም ገጽ 160

እንግዲህ ማነው(ነች) ኢትዮጵያዊ(ት) ክርስቶስን የወለደች ማርያም የመንፈስ እናቱ(ቷ) የማትሆንለት (ላት)? ብዙ ምድራዊነት (ፖለቲካም) የተቀላቀለበት ወሬ እየተወራ እውነቱን ማወቅ አልተቻለም። ስለዚህ እውነት ሁለንተናዊ ሆኖ የሚገለጥበት ጊዜ እስኪመጣ ድረስ የእውነት እውነቱ ለሚገለጥላቸው ብቻ እውነት ሆኖ ይቆያል።

ይህንን በዝርዝር ሳይሆን፥ በጥቅሉ ያቀረብነውን የመንፈሳዊነታችንን ማስታወሻያ ታሪክ፥ ማንም ኢትዮጵያዊ (እስላም፥ ካቶሊክ፥ ፕሮቴስታንት፥ አይሁድ ወይም ሌላ) በጥሞና ይመልከተው። ሁሉም የእናትና ያባቱን መንፈሳዊ ታሪክ አመጣጥ ያጥና። በተለይ የአርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታዮች የአባትና የእናታችንን ሃይማኖት በጥልቀት እንመለከተው። ይህንን ንጹሕ ሃይማኖት በጠባቡ ሳንመለከት፥ ሌሎች ሃይማኖቶችን ሁሉ በፍቅር ለማቀፍ እንነሳ።

ፖለቲካ ቢለያየን እግዚአብሔር ያቀራርበናል ብለን፥ ቤተ ክርስቲያንን የመንፈሳዊነታችን መናኸሪያ ሥፍራ አደረግነው። የፈጣሪያችን ክብር ለአሕዛብም ሁሉ ይገልጥ ዘንድ፥ የታቦተ ጽዮን ምሳሌ ከቅድስተ ቅዱሳን እየወጣ በአይን እንዲታይ እናደርጋለን፤ በማሕጸኗ ፈጣሪዋን ከታቀፈችው ቅድስት እናታችን ጋር እያመሳሰልን። የባረካት፥ ለእናቱ ዓስራት የሰጣት፥ ከእናቱ ጋር በአካል እንደጎበኛት፥ ተመልሶ ያያታል፤ የኢትዮጵያ የድሮ ክብሯ ይመለሳል፤ የኢትዮጵያ የድሮ ክብሯ ይመለሳል።

እንዲህ የሚያኮራ መንፈሳዊ ታሪክ አለኝ ብሎ የሚመጸደቅ፥ የራሱን ከፍ አድርጎ የሌሎቹን የሚነቅፍ፥ እርሱ ምድራዊ ተመጻዳቂ እንጂ መንፈሳዊ ሊባል አይችልም። የብዙ ሺህ ዓመታት መንፈሳዊ ታሪክ፡- ይቅር መባባልን፥ ፍቅርን እና አብሮ በሰላም መኖርን በተግባር የሚገልጽ ካልሆነ፥ ምንም ግልጋሎት እንደማይሰጥ፥ ግን በክብር እንደተቀመጠ ባዶ እቃ ይቆጠራል።

እንዲህም እንዳይታሰብ፥ እንዲህም እንዳይሆን ሁላችንም በመንፈስ ነቃ ብለን በኅምግባርን እንለማመድ። ኑሮአችን ከጊዜአዊ ምድራዊ ስሜት የሚረቅ፥ መንፈሳዊነታችንም ከምድራዊ ክብር የሚላቀቅ ይሁን። ማወቃችን ለትህትና እና ለጽድቅ ሥራ እንጂ ለጥፋት (ብሎም ለኃጢአት) እንዳይሆንብን የእግዚአብሔር መንፈስ ይርዳን።

የመንፈሳዊነታችንን ታሪክ የአለም ሕዝቦች እስኪያውቁት ድረስ የማይተወን መንፈሳዊ ክስተት አለ። የሚታየው ይታየዋል። ይህንን ጉዳይ በስፋት ይመለከቱት ዘንድ ለመንፈሳዊ ታሪክ ተመራማሪዎች እንተወደዱ፥ የያዝነውን አርእስት በሚከተሉት ሁለት ጥያቄዎች እንደምድም፡-

በአሁኑ ጊዜ ከቤተ ክርስቲያን መሄድን የሚያዘወትሩ የተወሰኑ ሰዎች ናቸው። እግዚአብሔር የሚፈልጋቸው ግን የፈጠራቸውን ሕዝቦችን ሁሉ ነው።

- ለምን ሰውን ሁሉ የሚያቅፍ ቤተ ክርስቲያን አልተሠራም?
- ሁላችንም በእግዚአብሔር መንፈስ ከተፈጠርን፥ ለምን በመንፈስ አንድ አንሆንም?

ምዕራፍ ስምንት

መንፈሳዊ ኑሮ - በእስላሞች እና በክርስቲያኖች አለም

ልዩነቶች ከየት መጡ? ከራሳችን ወይንስ ከሰይጣን? በእርግጥ ልዩነቶች የምንላቸው ሁሉ ሳይሆኑ ይችላሉ። እኛ ግን አጉል ልዩነቶችን እየፈጠርን ስንጨቃጨቅ በመቆየታችን እራሳችንን በራሳችን ሳንጎዳ አልቀረንም።

ኢትዮጵያ የሰላማዊ እስላሞች ስደተኞችን አስተናግዳና ጠብቃ እንዳቆየች ሁሉ፥ የእስልምና ሃይማኖትም ሃይማኖቷ ሆኗል።

የኢትዮጵያውያኖችን መንፈሳዊ ታሪክ፥ በክርስቲያኖች ሃይማኖት ብቻ አጠቃሎ ማስቀመጥ ልክ አይደለም (ወይም በቂ አይደለም)። በሰዎች መካከል ሰላምን፥ ፍቅርን፥ ሕብረትና አንድነትን የሚያመጣውን እውነተኛውን በእስልምና ሃይማኖት በኩል አገራችን የገባውን የመንፈሳዊነታችንን ታሪክም ማጥናት ያስፈልጋል።

እስላም

ከሕዝቦች ስደትና ምድራዊ ሥልጣኔ ጋር መንፈሳዊነቱም በየጊዜው እያደገ መጥቶ ከፍተኛ ደረጃ ቢደርስም፥ በአንዳንድ ሥፍራዎች ከውጪ (ከሰው በላይ ካለ ኃይል) ካልመጣ በስተቀር ሰው የራሱን ሃይማኖት በራሱ ፈጥሮ ማሳደግ አልቻለም።

በአንዳንድ ሥፍራዎች (ለምሳሌ በመካከለኛው ምሥራቅ) በጣኦት ማምለክ እያየለ መጣ፤ ሴቶችን ከነፍሳቸው እየቀበሩ ማሰቃየት እጅግ በዛ። ስለዚህ ሰማያዊ ጣልቃ ገብነት አስፈለገ።

"For We assuredly sent among every People a Messenger.." Sura 16: 36³⁹

ትርጉም፡- “በእውነት እኛ ለሕዝቦች ሁሉ መልእክተኛ (ነቢይ) ልከንላቸዋል።” ሱራ 16: 36

³⁹ The Qur'an: Translation by Abdullah Yusuf Ali

የእስልምና ሃይማኖት መሠረታዊ አላማው ሥጋና ነፍስን ለእግዚአብሔር (ለአላህ) ማስገዛት ነው። የሰው ሥጋና ነፍሱ ለእግዚአብሔር የተገዛ ከሆነ፥ ጦርነት አይኖርም፤ እርስ በርስ መገዳደልም ይጠፋል፤ በሰዎች መካከል ጸብና ጭቅጭቅ ጠፍቶ ሰላም ይሰፍናል። እንግዲህ “ሰላም” የተባለው ቃል ሥጋና ነፍስን ለእግዚአብሔር በማስገዛት የሚገኝ ውጤት መሆኑ ነው።

ሕዝቦች በየጊዜው ሃይማኖታዊ መመሪያ ሲሰጣቸው ግን አልገባ እያላቸው ወደ ስህተት በሚያመሩበት ጊዜ ሁሉ፥ እግዚአብሔር መሬት እየወረደ አያስተምርም። ስለዚህ ነው መሐመድ የመጣው።

በእስላም ሃይማኖት ላይ ትችት ይበዛል። እስላሞችም እንዲህ ይላሉ፡-“እንዳንድ ክርስቲያኖች እንደሚያስቡት፥ የእስላም ሃይማኖት የተሳሳተ፥ በእርኩስ መንፈስም የሚመራ ቢሆን ኖሮ፥ ሰዎች ሲጠፉ ዝም ብሎ አያይም እግዚአብሔር። ይልቅስ፥ የእስላም ሃይማኖት የምድር እርኩሳን መናፍስት፥ መሪያቸውም ሰይጣን ባየለበት ዘመን የተሰጠ፤ የእግዚአብሔርን ኃይልነት፥ የሰይጣንን መቸነፍ የሚያበስር እንደሆነ ታሪካዊ ሂደቱ ይመሰክራል።

በነቢዩ መሐመድ አማካኝነት ቁርአን ከእግዚአብሔር ተሰጠን። ይህም መጽሐፍ ሰዎችን ለማሳሳት፥ ከእርኩስ መንፈስ ወይም ከሰይጣን የመጣ ቢሆን ኖሮ፥ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች በተግባራቸው ሁሉ ክፉዎች ይሆኑ ነበር። ግን ይህ አለመሆኑ ለሁሉም ግልጽ ነው።

እስልምናም እርስ በርሳቸው ተዋደዱ፥ ለድሆችም መጽውቱ በማለት፥ ሰዎች ሁሉ በአንድ እውነትና በአንድ እምነት እንዲመሩና መንፈሳዊ አንድነት እንዲኖራቸው ይጥራል እንጂ፥ በእግዚአብሔር አትመኑ፥ መጥፎም እየሠራችሁ ኑሩ አይልም።

በየመስጊዶቻችን “አላህ ወክበር” እያልን እግዚአብሔርን ስናመሰግን እና ስንጣራ፥ ይህም ጥሪ - ይህም ጩኸት - ይህም ጸሎት ወደ ሰዎች ጆሮ ሲገባ፥ የሁላችንም ፈጣሪ የሆነውን አምላካችንን በጋራ አምልኮት ስናመልክ፥ የዛን ጊዜ የእግዚአብሔር ፈቃድ በምድር መፈጸሙን “እናስታውሳለን”።

እስካሁን ድረስ የእስልምናን ሃይማኖት እንዳናስፋፋ እያገዱን ያሉት ሕዝቦች፥ እነርሱም የራሳቸውን ሃይማኖት ለመጠበቅ እንደሆነ እናውቃለን። ወደኛ የሚጠጉትን ለማስጠጋት እንጥራለን እንጂ፥ ሁሉም በእምነቱ ተከባብሮ ሊኖር ይችላል።

እኛ እስላሞች ክርስቶስ እንደ አዳም ካለ አባት፥ ከአንድ ንጽሒት ድንግል ሴት መወለዱን እናምናለን። የሰዎችን ሃይማኖት ከቶራ ቀጥሎ ወደ ወንጌል በማሻገር ክርስቶስ ቅዱሱን መጽሐፍ በከፍታ (አዲስ ኪዳን) እንዲያድግ ማድረጉንም እናምናለን።

ከዚያም በኋላ ነቢዩ መሐመድ በቀጥታ ከእግዚአብሔር ያመጣልን ቅዱስ ቁርአን የአይሁድና የክርስቲያን ሃይማኖት በእድገቱ መድረስ ያለበትን ደረጃ ነው የሚያመለክተን። መሐመድ የቀደሙ ነቢያት ከእግዚአብሔር መልእክት እየተቀበሉ እንደሚያስተላልፉ ያለ ነቢይ ነው እንጂ፤ እንደ ክርስቶስ በቀጥታ ከሰማይ ያልመጣ መሆኑንም እናውቃለን።

በቁርአን መመሪያችን መሠረት፤ ምድራዊነታችንን ጣል አድርገን የምናስተውለው ሰማያዊውን ነው። ይህ የኛ ሃይማኖት የመጨረሻውና እውነተኛው ነው ብለን እናምናለን። ይህም ባይሆን ኖሮ የሰው ልጅ በጠባብ እውቀቱ ሊጽፈው የማይችል ቁርአን ባልተሰጠን ነበር። በእምነታችን፤ በኑሮአችንና በድርጊታችን ሁሉ በቀጥታ ከእግዚአብሔር በመሐመድ በኩል የተላለፈልንን እየተከተልን፤ እኛ አንዱን ፈጣሪ አምላካችንን በደንብ አውቀን ለርሱ ብቻ እየሰገድን እንድንኖር ነው በቁርአን እና ሃዲት በተባሉት መጻሕፍት የተማርነው። ይህንን ክርስቶስ የሚቃወም አይመስለንም፤ ለምን ለኔ መስገድ ትታችሁ ለእግዚአብሔር ብቻ ሰገዳችሁ? ቢል፤ አባ - አባቴ እያለ ከሚጠራው ከእግዚአብሔር ጋር ፉክክር ይሆንበታልና።

እግዚአብሔር በፈለገ ጊዜ የፈለገውን ያደርጋል። የሰዎች ተቃውሞ ለእግዚአብሔር በሚሰግዱ ሰላማዊ ሰዎች ላይ ከማድረግ ይልቅ፤ በምድራዊ ኑሮአቸው ሁሉ የሰይጣንን ሥራ እየሠሩ በሚኖሩት ላይ ቢሆን ይሻላል።

በአሁኑ ዘመን ብዙ ሰዎች (ከማንኛውም ሃይማኖት) ለምድራዊነት ብቻ የሚያገለግል የሰይጣንን መንፈስ እያናፈሱ ነው። የዛሬውና የወደፊቱ እንደ ቀድሞው እንዳይሆን፤ የእስልምና ሃይማኖት ከተሰጠን ጀምሮ፤ ለአንድ ፈጣሪ አምላካችን እየሰገድን እርሱ በሚፈቅደው መንገድ እንድንኖር ግድ ይለናል። በዚህች ምድር በሰይጣናዊ መንገድ እንድንኖርባት አልተፈጠርንም። ፍጡራን ሁሉ ካለ ምክንያትና ካለ አላማ እንዳልተፈጠሩ፤ ካለ ምክንያትና ካለ አላማ መኖር አይገባቸውም። የሰብአዊነት ክብር ሲረክስ፡- እግዚአብሔር የማይወደው ብልግና ሁሉ በምድር ላይ ሲፈጸም፤ ገለልተኛ ሆኖ በመመልከት ፋንታ፤ የአለም ሕብረተሰብ በሰላም፤ በፍቅርና በወንድማማችነት እንዲኖር መታገል ይበልጣል።

በእስልምና ሃይማኖት ውስጥ ከሰው እንጂ ከእግዚአብሔር ያልመጣ ትምህርት ስለመኖሩ ማንም ሰው በቀላሉ ማወቅ ይቻላል። ግን፡- የትኛው ሃይማኖት ነው በውስጡ ከእግዚአብሔር ያልመጣ ትምህርት የሌለበት?

ስለተለያዩ ሃይማኖቶች እንጂ ስለ ተከታዮቻቸው መናገር ጊዜ ማጥፋት ይሆናል። በአይሁዶች ወንድሞቻችንም ይህ ጥያቄ ይነሳል፡- “ግን እስቲ ተመልከቱት፤ የትኛው ሕብረተሰብ ነው በእውነትና በብርሃን ብቻ እየተመላለሰ ደግነትን ሲሠራ የቆየ?” የአጠቃላይ ሕዝቦችን ግብዝነት ከሃይማኖቶች መለየት ተገቢ ነው።

የትኛው ሃይማኖት ነው ከሌላው ሁሉ ተለይቶ የተከታዮቹን ምዕመናን የአጸደቀ? በሁላችንም ሃይማኖት ተከታዮች ዘንድ ኃጢአተኛም ጻድቅም ይኖራል። በእስልምና ተከታዮች ላይ ብዙ ጉድፍ ቢታይም የእስልምና ሃይማኖት እንደዛ አይደለም። አክራሪዎች ባይኖሩብን ኖሮ ይህንን ያህል የጎሳ ልዩነት በመካከላችን አለመኖሩ ግልጽ ይሆን ነበረ። ምንጩ አንድ፣ ውሃም አንድ አይነት ነው። ይልቅስ የምንጠጣውን ውሃ የሚያደፈርሱብንን በአንድነት ሆነን እንከላከል።

ለእውነት የሚቀርበውን የሚያውቅ እግዚአብሔር በፈቀደ፣ ከነልዩነቶቻችን ተከባብረን መኖር ነው የሚበልጠው። የኛ ሃይማኖት ከአይሁድና ከክርስቲያን ሃይማኖት የፈለቀ ባይሆን ኖሮ፣ የኛ እግዚአብሔር ከናንተ እግዚአብሔር ይሏል ማለት ይቻል ነበር። ግን ቁርአንን ላነበበ፣ በእውነት ሃይማኖታዊ መሠረታችን አንድ እግዚአብሔር (የአብርሃም አምላክ) መሆኑ ግልጽ ነው። አዎ! እውነተኛውን እውነት - ያንን አንድ እግዚአብሔር ከአይሁዶችና ከክርስቲያኖች እግዚአብሔር ለይቶ መመልከት የማይቻል ነው።

በእርግጥ በመካከላችን ጥቂት ልዩነቶች ይኖራሉ። በሃይማኖት ብንለያይም ተከባብረን በሰላም አብረን መኖር እንችላለን። የእስልምና ሃይማኖት ክርስቲያኖችን አጥፋ እንደሚል እያስመሰሉ የሃሰት ወሬ የሚያወሩ መኖራቸው ያሳዘነናል። ምድራዊ ፖለቲካን ከሃይማኖት ለይተን ብናወጣ ምናልባት የበለጠ እንቀራረብ ይሆናል።

ፍጹማዊነት በተግባር እንጂ በሃይማኖት አይለካም። የጥሩነት መንፈስ የሚመነጨው ከእግዚአብሔር ከሆነ፣ የማንም ሰው እምነቱ የተለያየ ቢሆንም፣ ጥሩ በመሆን ከተቀራረበ፣ ሁሉም በአንድ የብርሃን ጎዳና ይመላለሳል፤ የጉዞውም መጨረሻው ዘለአለማዊ ጥሩነት ካለበት ሥፍራ የሚያመራ ይሆናል።

አንድ ሰው እራሱን ከግላዊነቱ አውጥቶ፣ ጥልቅ በሆነ ሃሳባዊ - ሃይማኖታዊ ሙግት ውስጥ ቢገባ እና፣ ሳያዳላ በቅንነት ቢመለከት፣ በመንፈስ ከመለያየት ይልቅ፣ በመንፈስ አንድነት የበለጠ ደስ የሚያሰኝ መሆኑን ይገነዘባል።

በሰዎች መካከል የተፈጠረ የሃይማኖት ቅራኔ ሲጠፋ፣ የሚያጠፋውም ከሰው የማሰብ ችሎታ በላይ ያለ ኃይል ሲሆን፣ የዛን ጊዜ ሰው ሁሉ ቆንጆ፤ እምነቱም ያማረ ይሆናል።”

ካቶሊክ/ኦርቶዶክስ

ሰማይ ዙፋኑ፥ ምድር የእግሩ መርገጫ፤ የሰው ልጅ በምድር ሳይፈጠር በፊት፥ የሰማይ መላእክት እስኪንጫጩ ድረስ ርቅቅ ብሎ የጠፋባቸው፤ እራሱን ማተላቅና ማሳነስ፥ በሁለቱ መካከልም አካላዊ ሆኖ መገኘት የሚቻለው፤ ሲፈልግ የሚገዝፍ፥ ሲፈልግ የሚረቅ፤ ሲፈልግ እንደ እሳት፥ ሲፈልግ እንደ እርግብ መሆን የሚችል፤ አካላዊ ሆኖ፥ በጠባብ ደረት ተወስኖ፥ በሰዎች መካከል የሚመላለስ፤ ከጻድቃንና ከቅዱሳን ጋር እየሆነ፥ አካላዊ ትርጉም የማይገኝለትን ተአምራት የሚሠራ፤ ለሁላችንም የጋራ የሆነ ማእከላዊ እውነት ፈጣሪ አምላካችን ብቻ ነው።

ገደብ የሌለው ትልቅነት እና ገደብ የሌለው ትንሽነት በአካላዊነት አይገኝም። እንደ ሰው ሆኖ መከራን የተቀበለ፤ የሞተ፤ የተቀበረ፤ እንደገና ሃላ ብሎ የታየ፤ ቀጥሎም ወደ ሰማይ ያረገ ክርስቶስ ነው። ሁሉን መሆን፥ ሁሉን ማድረግ በሚችል በአንድ እግዚአብሔር (በሥላሴዎች) እናምናለን።

እንደኛው አካላዊ ሆኖ፥ ለማሕደረ መለኮትነት የተመረጠች ይህች ክብርት - ቅድስት ድንግል ማርያም፤ ለኛ እመቤታችን ናት። ከምትወደው፥ ከሚወዳት ልጇ ታማልደናለች፤ መላእክትም ሆኑ ቅዱሳን ያማልዱናል ብለን እናምናለን።

መላእክት ፍጹም መንፈሳውያን (ሰማያውያን) ሲሆኑ፤ ጻድቃን እና ቅዱሳን ሰዎች ደግሞ፥ በምድር በኖሩበት ዘመን ዝንባሌአቸው ከምድራዊነት ወደ መንፈሳዊነት (ሰማያዊነት) ያመዝናል። ስለዚህ የጻድቃን ምድባቸው ከመላእክት ነው። በአካል ባይገኝም (ቢሞቱም) “በሌላ ሥፍራ - በሰማይ” በሕያውነት የሚኖሩ ስለመሆናቸው እናምናለን።

ሕያውነት ማለት በአካላዊነት መታየት ነው እንጂ፥ ሌላ ሊሆን አይችልም የሚሉ በሙታንም መነሳት የማያምኑ ናቸው። እኛ ግን ሕያውነት ማለት በአካላዊነት ከመታየት ባሻገር፥ ርቅቅ ባለ ሰማያዊነት የሚከሰትም ነው እንላለን። “ለእኔ ሕይወት ክርስቶስ ነው፤ ሞትም ጥቅም ነውና፤...” ወደ ፊሊጵስዮስ 1: 21”

ያማልዱናል የምንላቸው ሁሉ፥ ከዘለአለማዊና ሕያው አለም ጋር የሚያገናኙን ናቸው ስንል፥ ይህ እጅግ በጣም ረቂቅ የሆነ ልዩ አለም፥ እውነት ለሚሆንለት ሰው ብቻ ነው እውነት የሚሆነው። የፈጠረን እግዚአብሔር ነው፤ የሚያሳድገንም እርሱ ነው። ከዘመነ ፍዳ ወደ ዘመነ ምሕረት ተሸጋግረን እዚህ ደረስን። በሥጋዊ አፈጣጠራችን ውሴኖች ስለሆንን በምድራዊነታችን እንዳንቸገር፤ በመንፈሳዊ አፈጣጠራችንም በክርስቶስ እንኖር ዘንድ ይህ ነው እምነታችን - ሃይማኖታችን።

ከብዙ እውነት የሚመሳሰሉ ሃሳቦች መካከል፥ በድግግሞሽ (በዘልማድ) አይምሮ የሃሳብ ቁራኛ ይሆንና፥ ሰው ማመን የማይገባውን ሁሉ ያምናል። ስለዚህ፥ ሰዎች

ከዋና ዋና የእምነት ምሶሶዎች (ዶግማዎች) መካከል የሚሰካኩአቸው ፍሬ ሃሳቦች (ንኡስ እምነቶች) ቢኖሩ፥ መሠረታዊው እምነት እስካልተናጋ ድረስ ምንም አይደል። የሃይማኖታችን ቀኖናው በጊዜ የመለወጥና የመሻሻል ጠባያት ሊኖረው ይችላል፤ ዶግማ ግን አይለወጥም። ከሁሉም በላይ መሠረታዊ ሃይማኖታችንን (ዶግማውን) ከቀኖናው እየለየን እንመልከተው። (ዘዳ. 4 :39፤ ዘዳ. 6 : 4 ÷ 8፤ ኤፌሶን 4:6፤ ዮሐ. 3 : 5 እና : 16፤ ፊሊ. 2 : 10፤ 1ኛ ቆሮ. 15 : 4፤ ማር. 16 : 16፤ ዮሐ. 6 :27 እስከ መጨረሻ....ወዘተ..)።

“እንግዲህ የሰማዩ አባታችሁ ፍጹም እንደሆነ፥ እናንተ ፍጹማን ሁኑ።” ማቴ 5 : 48 ሲል፥ እያንዳንዱን ሰው ፍጹም የሚያደርገውን ነገር የጋራ በሆነ ሃይማኖታዊ ሕግጋት (ቀኖና) ማካተት አይቻልም። እንደ መንፈሳዊ መመሪያ ሆኖ የሚቀርበውን ሁሉ እንደ መጽደቂያ (ወይም እንደ ዶግማ) መውሰድ አይገባም።

በሰው የተሞከረው ሁሉ ወደመጨረሻው ተቃርቧል። ካሁን በኋላ ምንም ቢደረግ የሃይማኖትን ዶግማውን ቀርቶ ቀኖናውን እንኳን መለወጥ አስቸግሯል። ከሁሉም በላይ የራስን ሃይማኖት አጥብቆ መያዝና ጽድቅን እየሠሩ መጪውን እየተጠበቁ መኖር ነው ደጉ። ዮሐ. ራዕይ 22 :12 - 13

አንድ ሰው በራሱ አካላዊና መንፈሳዊ ጠባዩ ብቻ ተጠቃሎ እሱነቱ የሚታወቅበትን ለማመልከት ግለሰብ ተባለ። እንዲሁም፥ ብዙ ሰዎች በሕብረት፥ በራሳቸው አካላዊና መንፈሳዊ ጠባያቸው ብቻ ተጠቃለው እነሱነታቸውን በጥቅሉ ለማመልከት ሕብረተሰብ ተባለ። የነኚህ የሁለት ቃላት ትርጉም በመሬት ላሉ ሕዝቦች እንጂ ለሰማያዊው አለም ስለማያገለግል፥ በሰማይ የሚኖሩትን ዘለአለማዊ ሕያዋን አኗኗር፤ አንድነታቸውን እና ሕብረታቸውን አያሳውቀንም። አራት መላእክት መሬት ላይ ቆመው ብናቸው የአራቱን የብቸኛ ጠባዮቻቸውን እየለየን፥ በምድራዊ አመለካከት እገሌና እገሌ ማለት አንችልም።

ሰማያዊ ክብር ከአንድ ሥፍራ ብቻ ነው የሚመነጨው፤ አመንጪውም እግዚአብሔር ነው። እመቤታችንም ካጠገቡ መኖሯ፤ ጸጋን የተመላች አድርጓታል። እኛም ብንሆን፥ የመጨረሻው አላማችን ይህ ምድራዊ ግለሰብአዊነታችን ተደምስሶ ፍጹም ከሆነው ከእግዚአብሔር ጋር በመንፈስ አንድ ለመሆን ነው። ድንግል ማርያም እንዲሁም መላእክትና ጸድቃን በተናጠልና በግላዊነት የሚያከናውኑት ተግባር አይኖርም። ሁሉም የእግዚአብሔርን ክብር ነው በተለያየ መንገድ የሚያንጸባርቁት።

በምድር መኖራችን፥ እስኪገባን ቆይታችን፤ ምንድነው የጋራ የሆነ ለሁላችን? ምስጉን እግዚአብሔር እርሱ በሚመርጣቸው ሰዎች አማካኝነት ይመሰገናል። ማንም ሰው ክርስቶስን መሆን አይችልም፤ ግን ማንም ሰው የእርሱን ምሳሌ መከተል ይችላል። ክርስቶስ ወደ ምድር መውረዱ፥ ከእርሱ ያለውን ለሚከተሉት

(ብሎም ለሰዎች ሁሉ) ሊሰጥና፥ እነርሱም እንዲጠቀሙበት ፈለጎ ነው። (የሐዋ. ሥራ ም. 2)

በመጨረሻዎቹ ሰዓታት ክርስቶስ ስለ መንፈሳዊ አንድነት በመጸለዩ (ዮሐ. ም. 17) አስራ ሁለቱ ሐዋርያት በመንፈስ ቅዱስ በዙ፤ በዝተውም ተጠናክሩ፤ ተጠናክረውም ከምድር በማይገኝ መንፈሳዊ ፍቅር ሰዎችን አቀራረቡ። ስለዚህ፥ በየመንፈሳዊ ማሕበራትና መሪዎቻችን ዙሪያ እየተሰባሰብን የእምነታችን መሠረት የሆነውን ክርስቶስን በልቡናችን ከመሀላችን አድርገን መቆየታችን፥ ወደ ዘለአለማዊው አንድነት ለመሸጋገር ነው። የሰው አምልኮ የሌለበት፥ የሃይማኖት መሪ (ፓፓ፥ ጳጳስ፥ ፓትሪያርክ...) አስፈላጊነት ምሥጢሩ ይህ ነው።

ክርስቶስን የሚወዱ እናቱንም እንደሚወዷት አንጠራጠርም። ከጉያችን የወጡ ፕሮቴስታንቶች የክርስቶስን ቃል ስለሚናገሩ እንወዳቸዋለን። ግን፥ በክርስቶስ መቀራረብ ሲገባን በአንዳንድ ልዩነቶቻችን ምክንያት መራራቃችን ቅር ያስኛል።

ከእግዚአብሔር ድንቅ ሥራዎች መካከል ዋነኛው እኛን ሰዎችን ከድንግል ማርያም ተወልዶ ያዳነበት ጥበብ በመሆኑ፥ ቅድስት ድንግል ማርያም - ወላጇት አምላክ እንዴት የሁላችን እናት ልትሆንልን ትችላለች ብለን እናስበው። የእርሷ እናትነት በሥጋዊነቷ እንዳልሆነ ሁሉ፥ የክርስቶስ እናት እንደ ሌሎች ሴቶች ማህደረ ሰብ ሆናለች ብለው ሲያስቡት ደስ አይልም። ሲታሰቡ ደስ የማይሉ ሃሳቦች ተያይዘው ተያይዘው መጨረሻቸው የማያምር (ውሸትም) ይሆናሉ።

የእመቤታችን ክብር የሰው ሁሉ ክብር ነው። መንፈሳዊ ስሜታችን ከእመቤታችን ጋር የተያያዘ ስለሆነ፥ የርሷ ክብር ሲቀነስ የሁላችንም ክብር ይቀንሳል። ማህደረ መለኮት የሆነች ንጽሕት ድንግል ሴት ክብሯን ዝቅ አድርጎ፥ እርሷ ተመልሳ ማህደረ ሰብ ሆናለች በማለት፥ ከሌሎች ሴቶች ጋር ሲደምሯት በጣም እናዝናለን። በድንግልና ጸንሳ በድንግልና የወለደች፥ በድንግልና እንዳትቆይ ምን ያግዳታል? እንደ ጥንቱ ባሕላዊ ሰው የማያስብ (የዘመኑ ሰው) በድንግልና መቆየቷ ከክብሯ ጋር የተያያዘ መሆኑን አይረዳም።

“እግዚአብሔርም፡- ይህ በር ተዘግቶ ይኖራል እንጂ፥ አይከፈትም፥ ሰውም አይገባበትም፤ የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ገብቶበታልና ተዘግቶ ይኖራል።” ሕዝቅኤል 44፡2

በራስ ስነ አመክንዮ መተማመን እና መንፈሳዊ ምሥጢሮች በማይጣጣሙበት ሥፍራ ሁሉ፥ የሃይማኖት ልዩነት እየከረረ መጣ። አንዳንድ እስላሞችም፡- ሁሉን ማድረግ የሚችል አምላክ ሲፈልግ ሰው መሆን እንደሚችል እያወቁ፥ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ ነው ሲባልም፥ በሰዎች መካከል እንዳለው አይነት ዝምድና አለመሆኑን ስተው፡- እንዴት እግዚአብሔር ልጅ ሊኖረው ይችላል ይላሉ።

ቁርአንን እየጠቀሱ። “ሰማይና ምድርን የፈጠረ እንዴት ልጅ ሊኖረው ይችላል፥ ሚስት ሳይኖረው?...” ሱራ 6:101

ነቢዩ ሙሐመድ ክርስቲያኖች ሃይማኖታቸውን ቅጥ አሳጡት እያለ ይወቅሳል። ግን ነቢዩ ሙሐመድ አሁን ቢኖር፡- ይህንን ጥቅስ የመሳሰሉ፥ በቁርአን ውስጥ የተጠቀሱ፥ ከሰው አይምሮ የፈለቁ አንዳንድ ሰብአዊ አስተያየቶች የእስልምናን ሃይማኖት ቅጥ ያሳጡት መሆናቸውን ይረዳዋል።

የእስላሞች ሃይማኖት በእስላሞች ዘንድ በደንብ አልታወቀም። እንዲሁም፡- የክርስቲያኖች እምነት በእስላሞች ዘንድ በደንብ እንዳልታወቀ ሁሉ፥ እኛም ክርስቲያኖች እርስ በርሳችን በደንብ አልተወቀንም። ማወቅ የሚገባንን ሳናውቅ ለቀረነው ሁሉ እግዚአብሔር አይነ ልቡና ይስጠን።

እግዚአብሔር ለአዳም በገባው ቃል ኪዳን መሠረት፥ እንዲሁም በነቢያት አድሮ እንደተናገረ፥ ጊዜው ሲደርስ፥ በሥጋዊነቷ ፍጽምት ከሆነች ድንግል ማርያም እኛን መሰለ (እግዚአብሔር ከኛ ጋር ሆነ)።

ከመጨረሻው እራት ጀምሮ ሥጋ ወደሙ (ቅዱስ ቁርባን) መቀበል የተቻለው፥ አንድም እንደኛ አካላዊ በሆነች እናታችን አማካኝነት መሆኑ ለሁላችንም ግልጽ ነው። ማርያም እንደኛ ሰው ሆና “ግን” በመላእክት ዘንድ “ልዩ” ሰማያዊ ክብር በማግኘቷ እጅጉን የምትደነቅ፥ የምትከበርና የምትወደድ ሆነች። ለዮሐንስ እናት ሆና እንደተሰጠች ሁሉ፥ እኛም ማርያምን እናታችን አድርገን በመቀበላችን እራሳችንን ከዮሐንስ እና ከክርስቶስ ጋር አዛመድን ማለት ነው።

በሥጋም በነፍስም ንጽሕት ከሆነች ድንግል እናታችን ጋር በመንፈስ አንድነትን መሥርተናል። የእግዚአብሔር ጸጋን የተመላች፥ ከሴቶች ሁሉ ተለይታ የተባረከች እናታችን በልጇ ያገኘችውን ሰማያዊ ክብሯንና ማዕረጓን አረጋገጠችልን፤ (ሃይማኖታችንን አጸናችው፤ ማሕበራችንን ባረከችው)። በመንፈስ ታጠናክረናለች፤ በሃይማኖት ታጸናናለች። ማርያም በልጇ ምክንያት የጠፈር ንግሥት በመሆኗ፥ የኛ የሰብአዊነት - የባሕሪአችን ማመሳሰያችንም ስለሆነች እንኮራባታለን፤ እናፈቅራታለንም።

የሁላችን ድኅነት የተገኘው በመስቀሉ ላይ ደሙን ባፈሰሰው በጌታችን እና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ነው። በእንተ ማርያም መሐረነ ክርስቶስ ብለን መጸለያችንም፥ ከመስቀሉ ሥር ቆማ ያለቀሰች እናቱን ስንጠራበት፥ በፍጹም ሰውእኩቴና በፍጹም መለኮታዊ እሱነቱ የገዛ እናቱን በሙሉ ርህራሄው ሲያስባት፥ እኛንም አብሮ ደምሮ እንዲያስበን በመሻታችን ነው።

በጸሎታችን ማርያም እባክሽ ጸልዩልን (አማልጂን) ብለን የምንለምናት፥ ለእግዚአብሔር በቀጥታ ብንጸልይ እርሱ አይሰማንም ብለን ሳይሆን፥ በጸሎታችን ላይ የማርያም ፍቅርና ርህራሄ እንዲታከልበት ብለን ነው። እሷም እኛን

ስለሆነች፡ ስንጸልይ እርሷም አብራን ትጸልያለች። ስናለቅስ እርሷም አብራን ታለቅሳለች። ስንለምን እርሷም አብራን ትለምናለች። እምዬ ማርያም እንላታለን፤ ፍቅሯን ለመግለጽ ቋንቋ ያጥረናል፡፡

ማርያም እንድታማልደን ለርሷ መጸለያችን፡- ማርያም የድኅነታችን ምክንያት፡ የሕይወታችን መንሰላል፤ የቃል ኪዳን - የተስፋችን ምልክት (ቀስተ ዳመናችን) በመሆኗ፡ እና እርሷም ለሚወዳትና ለሚማጸናት ሰው ድኅነት እንደምትጸልይ ስለምናምን ነው፡፡

እኛ በሰማይ የሚኖሩትን ሁሉ ከኛ ጋር በመንፈስ እንደሚኖሩ አድርገን ነው የምንቆጥረው፡፡ ባጠባባችን ያለውን ሰው ጸልይልን (ጸልዩልን) እንደምንል ሁሉ፡ ሰማያውያንንም ጨምረን፡- ማርያምን፡ መላእክትን እና ጻድቃንን ሁሉ እባካችሁ ጸልዩልን (አማልዱን) ብለን እንለምናቸዋለን፡፡ ይህም በምድር እየኖሩ ሰማያዊ ኑሮን መለማመድ ነው፡፡

ከምድራዊ ችግሮች ሁሉ ባሻገር፡ በመንፈሳዊነታችን በሚሰማን ሰማያዊ ፍቅር ደስ እያለን መኖር ስለምንወድ፡ በኛና በእናታችን በማርያም መካከል ምንም አይነት የፍቅር እንቅፋት እንዳይፈጠር እንመኛለን፡፡ በእውነት እኛ የማርያም ወዳጆች ስለማርያም ፍቅር የሚሰማንን ሌሎችም አውቀው ከኛ ጋር አንድ ቢሆኑ የበለጠ ደስ ይለናል፡፡

መጽሐፍ ቅዱስ የተጻፈው በተለያዩ ዘመናት በምድር ለሚኖሩ ሰዎች እንዲገባቸው ስለሆነ፡ ለኛ ለዘመኑ ሰዎች፡- ከሳይንስ ድጋፍ ጋር እና በትርጉም ጭምር (ሰምና ወርቁን - የተደበቀውን ምሥጢር ሁሉ እየለዩ) ብዙ - ብዙ ካልተፈላሰፉበት በስተቀር በቀላሉ አይገባም፡፡ ከሰማያዊ አለም የሚመጣ ሁሉ እንደአካል ቁልጭ ብሎ ባለመታየቱ ምክንያት፡ ቶሎ የማይገቡን ጉዳዮች በረከቱ፡፡ አንዱን ሃይማኖት ከሌላው በግድ በመለየትና አክራሪ አቋም በመውሰድ ሰዎች የሚከራከሩባቸው ጉዳዮች ሁሉ፡ በአስተያየትና በትርጉም የሚለያዩባቸው ከመሆናቸው በስተቀር፡ በውስጣቸው መሠረታዊ ቅራኔ የላቸውም፡፡

ከመጽሐፍ ቅዱስ አንዳንድ ጥቅሶችን በመቃረም እና፡ እነኝን ጥቅሶች እንደ ብቸኛ እውቀት (እውነት) በመውሰድ እምነትን ከመመሥረት ይልቅ፡ በትንቢት ስለተነገረው የሕጻኑ አወላለድ ጀምሮ ስለ እናቱ የተጻፉትን መጻሕፍት ሁሉ ማመሳከርና ወደ እውነተኛው እውነት ለመጠጋት መሞከር ይሻላል፡፡

በሳይንስም ሆነ በሃይማኖት ስነአመክኖአዊ አስተሳሰቦች ቀጥ ብለው ፈርሳይለቁ (ወዲያ ወዲህ ሳይሉ) መዝለቅ ይገባቸዋል እንጂ፡ የተጻፈውን ብቻ በደረቁ ይዘው አንዴ አንዱን ሌላም ጊዜ ሌላውን ይዘው ሲጓዙ፡ የሃሳብ ግጭት ይፈጠራል፡፡ በዚህ አይነት ከብሉይ ኪዳን እስከ አዲስ ኪዳን የተጻፈውን ሁሉ ብንመረምር፡- በልጇ የከበረች፡ “ጸጋን የተመላሽ” የተባለች የማርያምን ክብር የሚቀንስ ሰብአዊ

ኃይል አይኖርም። የመንፈስ ሥራ እስከዘመናችን እና ለወደፊትም ይቀጥላል። (ዮሐ. 14፡ 15-17፤ ሉቃ 1፡34) ብርሃን ከጨለማ ጋር ሕብረት የለውምና፤ በሁለት ሃሳብ ማነከስ እንዳይሆን (1ኛ ነገ. 18፡21) ከማያስፈልጉ ሃሳቦች ሁሉ በመራቅና በአንድ ልብ መጽናት ያስፈልጋል። (መዝ.118፡97)

ሚዛናዊ አስተሳሰብና እምነት በጽሑፍ ከቀረበው ባሻገር አልፎ ይሄዳል፤ የእምነት ዝምድና ከማወቅ ጋር ብቻ ሳይሆን በስነአመክንዮ ከመመርመርና በአይነ ሕሊና ከመመልከት ጋርም ነውና። ሐዋርያት እንኳን በጊዜው ሙሉ በሙሉ ያላወቁቸው ጉዳዮች ስለነበሩ እንዲገለጽላቸው ሲሉ ሱባኤ ይገቡ እንደነበር ልብ ይሏል። የምናውቀው ሁሉ ካለማወቅ ጋር ቢሆንም፤ የመንፈሳዊ ክስተቶችን ሂደት በማጥናት፤ በራሷ ሳይሆን በማሕጸኗ በተጸነሰው ልጇ የከበረች ይህች ሴት ተመልሳ ማህደረ ሰብ እንድትሆን አለመፈጠሯን፤ ሱባኤ ሳይገቡም ልብ በማለት ሊታወቅ ይቻላል። እርሷ ከክርስቶስ ሌላ አልወለደችም፤ ማሕደረ መለኮት በመሆን፤ ይህንን ታላቅ ክብሯን ይዞ ቆየች እንጂ። “እግዚአብሔር ጽዮንን⁴⁰ መርጠአታልና፤ ማደሪያውም ትሆን ዘንድ ወድዶአታልና...” መዝ. 131 ፥ 13

“ወንድም” የተባለው ቃል ከእናት ለሚወለድ ብቻ የሚያገለግል አለመሆኑን፤ ይህ ቃል እንደየአገሩ ሕብረተሰብ ከአባት ልጅ እስከ አክስትና ያነት ልጅ ድረስ ሊያጠቃልል እንደሚችል፤⁴¹ “ድንግል ትወልዳለች” የሚለውን የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ጊዜ የሚሸረው አድርጎ በቀላሉ ባለመመልከት፤ የክርስቶስንም ከእግዚአብሔር መንፈስ መወለድ፤ “እግዚአብሔር ሳያገባ እንዴት ልጅ ይወልዳል?” ብሎ እንደሚጠይቅ እስላም ሥጋዊ ትርጉም ባለመስጠት፤ ድንግል ወላጁት አምላክ የሁላችንም እናት መሆኗን በማመን፤ በመካከላችን እንደ ግርግዳ የለያየን ቅራኔ ይፈርሳል። በቁርአንም እንደተጻፈ፤ የሁላችንም አምላክ አንድ መሆኑ በቂያችን ነው። “..የእናንተ እና የእኛ እግዚአብሔር አንድ ነው...።”ሱራ 29፡46

ከሐዋርያት ጀምሮ ክርስቲያኖች የአንጋፋዎቻቸውን ታሪክ መዘገቡ። ስለ ጻድቃንና ቅዱሳን ክርስቲያኖች እድገትና እርምጃዎች በጽሑፍ፤ በመናገርም ሆነ በስዕል ለተቀረው አለም አሳወቁ። በእግዚአብሔር መንፈስ የተንቀሳቀሰውንና አለምን ያዳረሰውን የመንፈስ ቅዱስ ኃይል በተለያየ አይነት መንገድ ስለገለጹ መኖሩ ሊታወቅ ቻለ፤ ሌሎችም ይህንን ተመልክተው አወቁ፤ አመኑ። በቅርብ ጊዜ

⁴⁰ አንዱ ዓለም ዳግማዊ (መምህር)፤ 1998፤ ወላጁት አምላክ በነገረ ድኅነት (ገጽ 261 - 280) ይመልከቱ።

⁴¹ አንዱ ዓለም ዳግማዊ (መምህር)፤ 1998፤ ወላጁት አምላክ በነገረ ድኅነት (ገጽ 230 - 242) ይመልከቱ።

የተፈጠሩ ሃይማኖቶች ግን፥ ከዚሁ አጠቃላይ ሃይማኖታዊ እውቀት በመነሳት፥ ይህ አያስፈልግም፥ ይህ አይጠቅምም እያሉ የሚስማማቸውን መረጡ፤ ሊቀበሉት የፈለጉትን (የሚችሉትን) በመውሰድ የተቀረውን ጣሉ። ይህንን ማድረግ ለምን እንዳስፈለገ የሚያውቁ እነርሱ ናቸው።

አዳዲስ ሃይማኖቶች አዳዲስ መልኮች፥ ቀለሞችና ዘርፎች ወጡላቸው። ሰዎችም በተለያዩ ሃይማኖቶች እራሳቸውን ማሰለፍ ይቀላቸው ጀመር። ሁሉም ጥሩ ነው።

ፕሮቴስታንት

ክርስቲያኖች መባላችን፡- የክርስትና ሃይማኖት ከክርስቶስ መስዋዕትነት የቀጠለ፥ በእግዚአብሔር ፍቅር የጸና በመሆኑ ነው። ሰማያዊው አለም ለአካላዊ ሰው ሳይታይ እንዳይቀር ሲል፥ እግዚአብሔር ለተወሰነ ጊዜ ብቻ ልጁን ወደ አካላዊ አለም እንዲገባና እንዲያስተምር አደረገ። ታዲያ በሃይማኖቶች መካከል የተፈጠረው አለመግባባት የእግዚአብሔር መንግሥት ለጊዜው ከምድር ባለመኖሩ ይሆናል። ክርስቶስ ዳግመኛ ሲመጣ የሃይማኖት ልዩነት ይቀራል። አንዱ ያወቀውን ለሌላው እያሳወቀ ተከባብሮ መኖር ይችላል።

የአንድ ሃይማኖት አላማና ግብ የሰውን ልጅ ጠባይ እየለወጠ፥ ደግነትን፥ ፍቅርን፥ እርስ በርስ መተሳሰብን፥ መረዳዳትን፥ አለመጣላትን፥ አለመተማማትን፥ ባጠቃላይ ክርስቶስን መምሰልን ማስተማር መሆኑን እናምናለን። የእግዚአብሔር ፈቃድ ሰው ሁሉ በእርሱ እንዲያምን መሆኑን እናውቃለን (እናምናለን)። ግን ሰው ሁሉ እስላም እንዲሆን እግዚአብሔር መፍቀዱን አላወቅንም፤ አላመንም።

ትኩረታችን በወንጌሉ ቃል ላይ ነው እንጂ፥ በጥንት ጊዜ አማኞችን ለማሳመን በተጻፉ፥ ምንጮቻቸው ባልተረጋገጡ፥ እውነተኛነታቸውም አጠራጣሪ በሆኑ ስነ ጽሑፎች ላይ አይደለም። ዘመን አልፎ ዘመን ተተክቷል። ያለፈው ዘመን ላለፉት ነው። ምድራዊ እድሜ አጭር ናትና፥ ሃይማኖታዊ ትኩረታችን (ትምህርታችን፥ ሃይማኖታዊ ባሕላችንና አኗኗራችን) በወንጌሉ ላይ የጸና ቢሆን ይሻለናል ብለናል።

ባሁኑ ዘመን ጥያቄው ጥሩ ሰው ለመሆን (ክርስቶስን ለመምሰል) ምን መደረግ አለበት? ነው። የወንጌሉን ቃል ስምተን፥ የክርስቶስን መስቀል ብቻ እየተከተልን፥ በአንድ አላማ፥ በመንፈሳዊነት ወደፊት በመገስገስ ነው ክርስቶሳዊ ፍጹምነትን የምንቀዳጀው።

ሃይማኖትን እንደ ስም መጠሪያ፥ እንደ አለማዊ ክብር፥ እንደ ምድራዊ ልብስ ማድረግ ምድራዊነት እንጂ መንፈሳዊነት አይደለም፤ ሥጋዊነትና መንፈሳዊነት

ተጻራሪዎች ናቸውና። ቤተ ክርስቲያን ሥጋዊነትን ማደንዘዣ፥ መንፈሳዊነትን ማሳልመሻ መሆን ይገባታል።

ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ “እናንተ ደካሞች ሸክማችሁ የከበደ ሁሉ ወደ እኔ ኑ፤ እኔም አሳርፋችኋለሁ።” ማቴ. 11:28 ሲል፥ ማእከል የምሆን እኔ ነኝና በኔ ተሰብስቡ፤ ከኔ የሚገኝ ፍቅር ጠቅላላ የአለምን ሕዝብ ሁሉ በመንፈሳዊ ፍቅር ሊያስተሳስር ይችላል ማለቱ ነው እንጂ፥ እኔ ከመካከላችሁ በሥጋ ባልገኝ፥ በኔ ምትክ (ምስል) ሌላ ሰው ምረጡና እርሱ ያሰባስባችሁ ማለቱ አይመስለንም። አንድ ቄስ ከሚስቱና ከቤተሰቡ አልፎ የአንድ ቤተ ክርስቲያን አባላትን በመንፈሳዊ ፍቅር ሊያጠጋጋ፤ አንድ መነኩሴ፥ ራባይ ወይም ሼክ በዙሪያው ተከታዮቹን በመንፈሳዊ ፍቅር ሊያቀራርብ፥ ለጊዜው ውጤቱ ያማረ ቢመስልም፥ በሰው ላይ ብዙ መተማመን ወደማይፈለገው አቅጣጫ ሊያመራ ይችላል በማለት ስለፈራንም ነው፥ በምድር ላይ መንፈሳዊ ሕብረተሰባዊ አንድነትን ሊመሠርት ከሚችል ከክርስቶስ ሌላ ማንም የለም የምንለው።

የማርያም ወንድሞች የተባሉት (ማቴ.12:46፥ ማር.3:31፥ ሉቃ.8:19..) የክርስቶስ ወንድሙ መሆናቸውን እንጂ፥ በምን አይነት መንገድ ወንድሙ እንደተባሉ መጽሐፍ ቅዱስ አይገልጽም። በዚህም ሆነ በዛ ወንድም ከተባሉ ክርስቶስ ወንድም ነበረው ብሎ መቀበልና በተዘዋዋሪ የማርያምን ክብር የሚቀንስ ሃሳብ ማሰራጨት ለየቅል ናቸው።

ማሕደረ መለኮት የሆነች ማርያም፥ የዮሐንስ እናት እና የሰው ልጅ ሁሉ እናት ልትሆን የምትችለው በተለየ መንገድ (በድንግልናዋ) መሆኑን ብዙዎቻችን እየገባን መጥቷል። የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ትምህርት ስንከታተል፥ ስለ ፍጹም ሰውነቱና መለኮታዊ ባሕሪው፥ የሰውን ዘር ስላስከበረች ስለእናቱም ባንድነት እያሰብን እንዲሆን እየተማርን ነው። እንዲህ ያለውን አመለካከት የፕሮቴስታንት ሃይማኖት መሥራቾች እነ ማርቲን ሉተር እና ጆን ካልቪን፥ ሌሎቹም ታላላቅ የሃይማኖት መሪዎቻችን አልተቃወሙም።

በፕሮቴስታንትነት የታወቁ ሃይማኖቶች ብዙኃን ሆነው ሳለ፥ ሁሉንም በአንድ ላይ በማጠቃለል፥ ሁሉንም የማርያም ጠላት ማስመስል አይገባም። እኛ ፕሮቴስታንቶች ሁላችንም አንድ አይነት አመለካከት የለንም። የሃይማኖት ክርክር ሲበዛ፡- እርግጠኛ ሆኖ፥ አውቆ፥ ከሃይማኖቶች ሁሉ መካከል አንዱን መርጦ መከተል ምንኛ ከባድ መሆኑን ነው የሚያሳየው። በአንዳንድ በደንብ ባልተገለጹ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ላይ ትክክሉ ይህ ነው ብሎ መከራከር ደግሞ መጨረሻ የሌለው ክርክር ነው የሚሆን፤ አያሳልቅም።

ጸጋን የተመላች የማርያምን ክብር አንዳንድ ማለሰሶች በጥራዝ ነጠቅነት ሲቀንሱ እናዝናለን። የጌታችንና የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እናቱ ናት ድንግል

ማርያም (ኢሳ.7:14)፤ አይሁዶች እንደሚሉት የዮሴፍ ልጅ አይደለም ክርስቶስ፤ የእግዚአብሔር ልጅ ነው እንጂ (ሉቃ. 1:28)። ማርያምን፥ ክርስቶስን እና እግዚአብሔርን ኃጢአት ከሚሠራ ሰው ለይቶ መመልከት እንደሚያስፈልግ፥ ይህንን እኛም አውቀን የምናምንበት ነው።

በእርግጥ ስለ ማርያም ያለን እውቀታችን ውሴን ነው። ማሕደረ መለኮት የተባለች ማርያም በብሉይ ኪዳን የቃሉ ማደሪያ ታቦተ ጽዮን መባሏ ቀጥ ያለ ስነ አመክኖአዊ ሃይማኖታዊ አስተሳሰብ የሚያስከትል ቢሆንም፥ እኛ ማርያምን በቀጥታ ከጽዮን ጋር አለማመሳሰላችን ብቻ የሚያጣላ መሆን የለበትም።

እኛ ማርያም ታማልደናለች ብለን ስሟን በየጊዜው አለመጥራታችን ነው እኛን የተለየን ያስመሰለን እንጂ፥ እኛ ለጌታችን ለክርስቶስ እናቱ ለሆነችው ቅድስት ማርያም ወዳጆቿ ነን። ከታሪካዊ ሂደቶች ተገንጥሎ የማይታየው እምነታችን ከዚህ ቢያደርሰን፥ ጸረ ሰይጣን እንጂ ጸረ ማርያም አላደረገንም። አንዳንዶች ግን፥ እኛን እንደ ማርያም ጠላት ይቆጥሩናል፤ ሌሎችም በሙሉ አፋቸው ጸረ ማርያም ብለው ይሰድቡናል። ማርያም ግን፥ አዳኞችን በሆነው ልጇ ላይ በመማጸናችን ትወደናለች እንጂ አትጠላንም (ሰዎች እኛን የማርያም ጠላት ቢያደርጉን ማርያም እኛን ጠላቷ አታደርገንም)።

የሰብአዊነት ሃይማኖታዊ እድገት የሚለካው የክርስቶስን ቃል በተግባር ላይ በማዋል ስለሆነ፥ ክፉውን በደግ መለወጥን እና እንደገና በመንፈስ መወለድን እየተማርን የክርስቶስን ዳግመኛ መምጣት እንጠባበቃለን።

የጥንት ክርስቲያኖች የተወሰኑ ሕግጋቶችን እና ልምዶችን ተከትለው ይጓዛሉ። ተከታዮቹም ከልጅነት ጀምሮ በተደነገገው ሕግ ውስጥ ስላደጉበት፥ ሃይማኖታቸውን እንደ ባሕል ማጠናከሪያ አድርገውታል። የነኚሁ የጥንት ክርስቲያኖች ሕብረተሰብ ይህንኑ ሃይማኖታዊ የጋራ ልምድ ተከትሎ ሲጓዝ፡- ለመሆኑ የኛ ክርስቲያናዊ አላማ ምንድነው? ብለው የጠየቁ ሃቀኛ ክርስቲያኖች ናቸው የፕሮቴስታንትን ሃይማኖት የመሠረቱት። አሁንም ቢሆን፥ ጊዜው እየመሸ፤ የክርስቶስም መምጫያ ከቀን ወደ ቀን እየተቃረበ ሲመጣ፥ እኛ ምን እናድርግ? ወግ እና ስነስርዓቱን ብቻ ተከትለን እንጓዝ? ወይንስ የወንጌሉን ቃል በአለም እናዳርስ? በማለት፥ መንፈሳዊ ቅንዓት ያደረባቸው ክርስቲያኖች እጅግ በዙ፤ ተበራከቱ፤ የነርሱ መንፈሳዊ ጥንካሬ ነው የፕሮቴስታንትን ሃይማኖት ከዚህ ያደረሰው።

የጥንት ክርስቲያኖች እውነተኛነት ጥርጥር የለውም። ሕግና ስነስርዓት ያበዛሉ ቢባሉም፤ እነርሱ ይህንን ማድረጋቸው ትክክል አይደለም ማለት አይደለም፤ ይህንን ባያደርጉ ኖሮ ሃይማኖታቸው ቆይቶ ከዚህ አይደርስም ነበርና። ነገር ግን፥ እኛ በአንክሮ መግለጽ የምንወደው፡- እውነተኛ ሆኖ መቆየትና ሃይማኖትን

በተግባር ላይ ማዋል የተለያዩ መሆናቸውን ነው። እኛም የእውነተኛው ሃይማኖት ተከታዮች ነን በማለትና እራሳችንን በማሞካሸት ብቻ ተወስነን እንዳንቀር መንፈሳዊ ቅንኢታችን ነው ከዚህ ያደረሰን።

የሃይማኖቶችን አመጣጥና ልዩነት ስንመለከት፥ ለሁሉም በቂ ምክንያቶች እንደነበሩ ሁሉ፥ እኛ ፕሮቴስታንቶች ከጥንት ክርስቲያኖች ተገንጥለን፥ በጊዜ ብዛት እጅግ ተጠናክረን፥ በአለም ዙሪያ እንዲህ በዝተን መታየታችንን መላው የክርስቲያን ቤተሰብ በደስታ የሚቀበለው መሆን አለበት። ምንጊዜም በመካከላችን ቅር የሚያሰኝ የቃል ልውውጥ ቢኖር እርስ በርሳችን ይቅር እንባላል።

ምዕራፍ ዘጠኝ

መሰባሰባችን

ለሁላችንም ማእከል በሆነው በእግዚአብሔር የመንፈስ ኃይል፥ የመሰባሰባችንን ግዴታዊነት በአንክሮ ለማመልከት ተጻፈ።

የሆዱን ሲያስብ እግዚአብሔርን ያላዳመጠ አዳም (ሔዋንም) ያስተላለፈው ኃጢአት ለሰው ልጅ የአለመደማመጥ ታላቅ ድክመቱ ሆነና ተበታተንን። በእያንዳንዱ ሰው ውስጥ (በክርስቲያኑም፥ በእስላምም፥ በሂንዱም..ወዘተ.) እግዚአብሔር መኖሩን አውቆ፥ በከፍተኛ ግንዛቤአዊ መከባበር ሰው ሰውን ሲያናግረው፥ እግዚአብሔር እንዳናገረው ቢቆጥረውና፥ ሰውና ሰው ቢደማመጥ መሰባሰባችን አይቀርም።

በሕይወታችን የምድራዊነታችን ሁለገብነት የእድገታችን ማነቆ እየሆነ፥ ሥጋዊና መንፈሳዊ ኑሮአችንን አስጨናቂ ቢያደርገውም፥ ከምድራዊነታችንም ለቀቅ እያልን እንድንሄድ የሚያስችል መንፈሳዊ ጠባይ አለን። በምድራዊነታችን ብቻ ተወስነን የምንቀር አይደለንም በእውነት። እያንዳንዳችን እንደየሃይማኖታችን በእምነት እንጽና እንጂ፥ ካለንበት ሥፍራ እግዚአብሔር አለ።

የአለም ሕዝቦች ባለ ብዙ ሃይማኖት ሆነውም አምላካቸውን (ፈጣሪያቸውን) ይፈልጉታል። ለዚህም የእውቀት መብዛትና ማነስ ትርጉም አይኖረውም። ስለዚህ፥ ሰው ሁሉ አሰባሳቢ የሆነውን ማዕከሉን - የገዛ እምነቱን (ሃይማኖቱን) እየፈለገ መሰባሰቡ አይቀርም። እኛም ክርስቲያኖች በአይነ ሕሊና ክርስቶስን እና መስቀሉን ስንመለከት፥ በእግዚአብሔር የሚያምኑ የሌሎች ሃይማኖቶች ተከታዮችም እንዲሁ ወደ እግዚአብሔር መንፈስ ሲጠጉ፥ ሁላችንም ባንድነት እንገናኛለን (እንሰባሰባለን)። “እንግዲህ በሰማያት ያለፈ ትልቅ ሊቀ ካህናት የእግዚአብሔር ልጅ ኢየሱስ ስላለን ጸንተን ሃይማኖታችንን እንጠብቅ።” ወደ ዕብራውያን 4 ፡14

የሰብአዊነታችን ሃይማኖቶች ሁሉ እውነት ካልሆኑ፥ ሁሉም ውሸት መሆን አለባቸው ማለት ይቻል ይሆናል። ግን የሰብአዊነታችን ሃይማኖቶች ሁሉ እውነት ከሆኑ፥ አስቀድመው በመምጣታቸው፥ ወይም በኋላ በመምጣታቸው

እውነትነታቸው አይቀንስም ወይም አይጨምርም፤ እውነትን ጊዜ አይወስነውም፤ ወይም በጊዜ ውስጥ የሚለወጥ ሊሆን አይችልም።

የሰው አስተሳሰብ፥ ከምድራዊ ፍላጎቶች - ከገንዘብም ጋር ስለተዛመደ፥ እውነቶች ስለተወላገዱ፤ ጽሑፎች ስለተበረዙ፤ አንዳንድ መንፈሶችም አብረው ስለተጣመሙ፥ ሃይማኖቶች በዙና እርስ በርስ መግባባት አስቸገረ። ግን የሁላችንንም ሃይማኖት ስንመረምረው፥ መሠረታዊ ፍልስፍናው (እምነቱ/ዶግማው) አንድ አይነት (ወይም ተመሳሳይ) ነው። ሆኖም፥ ለመቀራረብ በምንሻበት ወቅት አንዳንድ ተፈላሳፊዎች ልዩነቶቻችንን የሚያሰፉ ሃሳቦች በመካከላችን ማስራጨታቸው አይቀርም። የሚከተሉት እና የመሳሰሉ ጥያቄዎች ጥበበኞች ካልሆኑ - ፈላስፎችና አዋቂዎች ዘንድ ይሰነዘራል።

- የአለም ሕብረተሰብ እንደየአካባቢው የተለያየ ሕብረተሰባዊ ኑሮ በመመሥረቱ ምክንያት፥ በመካከላችን የተፈጠረው የሃይማኖት ልዩነትም ይህንኑ ልዩነት ያንጸባርቃል። ታዲያ፥ ሁሉም ሃይማኖት ልክ ነው ከማለት ይልቅ፡- ምድራዊ አምልኮቶች ሁሉ የሚያመለክቱት ወደ እውነተኛው አንድ ፈጣሪ አምላክ (እግዚአብሔር) ላይሆን ይችላል ብሎ መጠራጠር አይሻልም? የሚሉ ይኖራሉ።
- እግዚአብሔር ለሁሉም እምነት አንድ እርሱ ብቻ ቢሆን፥ ግን ይህንን አንድ እግዚአብሔር፥ ሰዎች በተለያየ እምነታቸው ብዙ ቢያስመስሉት፥ የተለያዩ ሃይማኖቶችን ሁሉ ልክ ናቸው ማለት፥ ብዙ እግዚአብሔር እንዳለ መቀበል አይሆንም ወይ? የሚሉ ይኖራሉ።
- የሃይማኖት መከፋፈል፥ እኛ ከምናውቀው በስተጀርባ፥ በሰማይ ቤት የሚኖር ሰማያዊ መከፋፈልን የሚያንጸባርቅ ስለመሆኑ/አለመሆኑ ማን ያውቃል? ታዲያ፥ እኛ የምድር ሰዎች እንስማማ ብንል እንኳን፥ በሰማይ ቤት መስማማት ከሌለ፥ ወይም የኛ ከዚህ ሆኖ መስማማት በሰማይም ካልጸደቀ፥ በስተቀር ዘላቂ ላይሆን ይችላል የሚሉ ይኖራሉ።

የተጠቀሱት እና የመሳሰሉት በታኝ ሃሳቦች ምንጊዜም ከመካከላችን እንደሚፈልቁ አውቀን፥ ወደ አንድነታችን እና ሰላማችን ከሚወስደን መንገድ እንዳንወጣ ያስፈልጋል። ምንጊዜም በታኝ ሃሳቦች ከአዋቂዎችና ከፈላስፎች መሰንዘራቸው አይቀርም። ግን ሕልም ተፈርቶ ሳይተኛ አይታደርም እንደሚባለው ሁሉ፥ የአዋቂዎችን ትችት በመፍራት ወደኋላ አንልም። ሦስት ምሶሶዎች (እምነት፥ ተስፋ እና ፍቅር) 1ኛ ቆሮ 13፡13 ሁላችንንም ያጸኑናል።

አንዳንድ ሰዎች፡- ቶሎ ብዬ ሃይማኖቴን ልለውጥ፤ የማያጸድቀውን ትቼ የሚያጸድቀውን ልከተል በማለት ይጨነቃሉ። የሐዋርያው ጳውሎስ ግን አንዱ

ለሌላው መሰናክል እንዳይሆን በማስጠንቀቅ፡- “ለአንተ ያለህ እምነት በእግዚአብሔር ፊት ለራስህ ይሁንልህ” ሮሜ 14፡ 22 በማለት አስገንዝቧል።

አንድ የሕግ አዋቂ፡- መምህር ሆይ፥ ከሕግ ማንኛይቱ ትእዛዝ ታላቅ ናት? ብሎ ጠየቀው። ኢየሱስም እንዲህ አለው፡- “ጌታ አምላክህን በፍጹም ልብህ፥ በፍጹም ነፍስህ፥ በፍጹም አሳብህም ውደድ። ታላቂቱና ፊተኛይቱ ትእዛዝ ይህች ናት። ሁለተኛይቱም ይህንን ትመስላለች። እርስዋም፡- ባልንጀራህን እንደ ነፍስህ ውደድ የምትለው ናት።” ማቴ 22፡35 - 40 ሃይማኖቶች (መሪዎቻቸው ሁሉ) ይህንን አይቃወሙም፤ ደግመው ደጋግመው የሚሰብኩት ይህንኑ የክርስቶስን ቃል ነው።

የእግዚአብሔር አብ ቃል ከልጁ ከኢየሱስ ክርስቶስ ቃል እስካልተለየ ድረስ፥ ክፉውን በክፉ አትቃወሙ የሚለው ቃል የትም ሥፍራ ስለሚያገለግል፥ ከሥጋዊነት ለሚመነጭ ጥቃቅን ልዩነት ክፍተት ሳንሰጥ፥ የሚቀርቡንን ብናቀርብ፥ የራቁትንም ለማቅረብ ብንተጋ፥ ሁላችንም በመሰባሰብ አንድላይ እንሆናለን።

የሰው ልጅ ከሥጋው አካሉ እስካልተላቀቀ ድረስ፥ በተግባር ባይሆንም፥ በአስተሳሰብ ኃጢአት ከመሥራት ላይቆጠብ ይችላልና፤ ለጊዜውም ቢሆን፥ በያለበት ከመ እንስሳ ሆኖ እንዳይቀር፥ በዛች በተሰጠችው ጭንቅላቱ ሁሉም በያካባቢው ተስማምቶ እንዲኖር (ሁሉም እንደየችሎታው በተለያዩ መንገድ እግዚአብሔርን ማምለክ ይችል ዘንድ) እግዚአብሔር እራሱ የተለያዩ ሃይማኖቶችን እንደፈቀደለት፥ በተለያዩ ጊዜያት የተጻፉት ቅዱሳት መጻሕፍት ምስክሮች ናቸው። ሰዎች ፍጹሙን የእግዚአብሔር እውነት እንደየጊዜውና እንደየሥፍራው በጥቂት በጥቂቱ እንደየችሎታቸው እንዲቀሰሙ ተደረገ እንጂ፥ እንኳን ባለፉት ዘመናት ይቅርና፥ ለወደፊት ከመቶ ሺህ ዓመታት በኋላ እንኳን የሚፈጠር ትውልድ ፍጹሙን የእግዚአብሔር እውነት ችሎ አይረዳውም።

በአለም ሃይማኖቶች ሁሉ መካከል መሠረታዊ የሃይማኖታዊ ፍልስፍና ልዩነት ሳይኖር፥ እኛ በራሳችን የአስተሳሰብ ዝንባሌዎች ምክንያት አላስፈላጊ ልዩነቶችን እየፈጠርን፥ እርስ በርስ እስከመጣላትና እስከመገዳደል እንደርሳለን። የፈጣሪያችንን ማንነት ጥቂት (ማለትም እጅግ ጥቂት) የተገለጸልን ቢኖር በዛችም እንጣላለን። ለሰው ጉልበት የሚያጎበድድ አይኖርም፤ የሰላ ጎራዴ ሃይማኖት አያስቀይርም፤ የገንዘብ ብርታትም የሰውን ውስጣዊ እውነትን አይቀብረውም። እውነት ነው፤ ሰውን ከሰው የሚያበጣብጠው የእውነትና የውሸት መደበላለቅ ነው። ሁላችንም በአንድ እግዚአብሔር ነው የምናምነው። ነገር ግን ውሸት ከሁላችንም ዘንድ አለ።

የሚያቀራርበንን ትተን፥ የሚያለያየንን ስለጨበጥን ነው በሃይማኖቶች መካከል ልዩነት ጎልቶ የሚታየን። በሚያለያየን ጉዳይ ላይ የምናጠፋውን ጊዜ ያህል

የሚያቀራርበንን ሃሳብ ብናጠናክር፥ በሃይማኖቶች መካከል ልዩነት ይጠፋና ሁላችንም በመንፈስ አንድ እንሆናለን። በመንፈስ አንድ ስንሆን አንሰባሰባለን፤ ሰብሳቢአችንም ፈጣሪ አምላካችን ነው። በአንድ ማእከላዊ ኃይል ስበት ወደ ፈጣሪ የሚሳብ ይሳባል። በሌላም ማእከላዊ ኃይል ስበት ወደ ሰይጣን የሚሳብ፥ ወደዛው ይሳባል።

በአንድ ሃይማኖት ውስጥ ያሉ ምዕመናን በመንፈስ አንድ ይሆኑ ዘንድ ይቀላቸዋል። በተለያዩ ሃይማኖት ውስጥ ያሉ ምዕመናን ግን በመንፈስ አንድ ይሆኑ ዘንድ ይከብዳቸዋል። የአለም ሕዝቦች በአስር ሺህ ሃይማኖቶች በተከፋፈለበት ባሁኑ ዘመን፥ ከዘመናዊ የኮምፕዩተር ነክ መሳሪያዎች እድገት ጋር፥ አዳዲስ አስተሳሰቦች በከፍተኛ ፍጥነት በየቀኑ በሚባዙበት ወቅት፥ አንድ ወጥ አስተሳሰብ ያላቸውን ሰዎች እንኳን በማጠጋጋት ፍጹም የመንፈስ አንድነትን መመሥረት ያስቸግራል። መፍትሄው ምንድነው?

የእያንዳንዱ ሰው እምነት ቢመረመር (በተለይ ባሁኑ ዘመን፥ እንዲሁም ወደፊት፥ መጨረሻው እስኪቃረብ ድረስ) የተለያዩ ሊሆን ይችላል። በአንድ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ፥ በአንድነት የሚቀድሱ ቀሳውስት በአካል የተለያዩ ቢሆኑ በዛ በመቅደስ ውስጥ ሁሉም አንድ ናቸው። ሃይማኖታቸው አንድ፥ እምነታቸውም አንድ ነው (ለእነርሱ ሃይማኖትና እምነት አንድ ነው)። ከመቅደሱ ሲወጡ ግን፥ መሠረታዊ ሃይማኖታቸው አንድ ቢሆንም፥ እያንዳንዳቸው የሚለያዩበት ውስጣዊ እምነትና አመለካከት ሊኖራቸው ይችላል። ስለዚህ ሃይማኖት የጋራ፥ እምነትም የግል ሊሆን ይችላል። ሆኖም፥ ሕዝቦች የጋራ ሃይማኖት አስፈላጊነታቸው። የጋራ የሆነ ሃይማኖት የሚያስፈልገው ሰዎች ባሕር ላይ እንደወደቀ ኩበት በግለኝነት እንዳይዋልሉ ነው። አንድ ሰው የዝነ እምነቱ ያድነኛል ቢልና ለብቻ የራሱን እምነት ይዞ ቢጓዝ፥ በእርሱ መንፈስ ነፋስ ጨርሶ የመጥፋት እድል ሊያጋጥምው ይችላል። አንዳንድ ጊዜም እንዲህ አይነቱ ጥፍት ማለት ሰውን ሰይጣናዊ ያደርገዋል፤ ወይም ከአጠቃላይ ሰብአዊ ግንዛቤአዊነት ያወጣዋል (የአይምሮ መታወክ ይደርስበታል)⁴²።

ሰዎች በአንድ ሃይማኖት ጥላ ሥር ሲቆዩ መንፈሶቻቸውም አንድ ላይ ይሆናሉ። ዞሮ ዞሮ ግለሰቦች ለግላዊ ስሜቶቻቸው ቅድሚያ በመስጠት ፋንታ መንፈሳዊነትን ቢያስቀድሙ፥ ከሌሎች ወንድሞቻቸው ጋር በመንፈስ መተሳሰራቸው አይቀርም። ይህም መንፈሳዊ መተሳሰር (መንፈሳዊ ማሕበር) የአካላዊነት ሕግ የማይገታው ስለሆነ ረቂቅ ነው።

የአክራሪዎች ጩኸት ሰውን ሲያደናቁር፥

ጥሩው ሰው ገሸሽ አለ ከአማኞች መንደር።

⁴² ከእንደዚህ ያሉ ሰዎች መካከል በማከታተል ሰው የሚገድሉ (serial killers) ይወጣሉ።

በዚህ የሰይጣን ወጥመድ ወድቀን እንዳንቀር፥

ሳይጀመር ይቅር፥ የሃይማኖት ክርክር፤

ዳኛው እስኪመጣ ተከባብረን እንኑር።

ከሰው ማንም የለም፥ ፍጹም በፍጥረቱ፥

ስለዚህ ከሰማይ ተሰጠው፥ ሃይማኖት ለሕይወቱ።

ከሂንዱ - ጠፈራዊ ግንኙነቶችን፥..

ከቡድሃ - ባሕታዊነትን እና ሰላማዊ ኑሮን፥..

ከክርስቲያን - ይቅር መባባልን፥...

ከእስላም - ለድሆች መለገስን፥...

ተመስገን፤ ይህን ሁሉ ተማርን።

ሃይማኖት ሁሉ - እየመራ ከዚህ አደረሰን።

ከእንግዲህም እውቀትን፥ ፍቅርን፥ ሰላምን ከፈለግን፥

ሁሉም ሃይማኖት ነው የሚያስፈልገን።

ግን ይህንን መመልከት ሲያቅት፥

በእውቀት ጉድለት ሽንፈት፥

በፍቅር ፋንታ ጦርነት።

የመሰባሰባችን ግዴታዊነት

ብዙውን ጊዜ ጥበብ ከማመሳሰል ይፈልቃልና፤ እንዲሁ እኛም ስናመሳስል፡- ጠፈር ከተዘረጋ ጀምሮ እየሰፋ ቢሄድም፥ መሰብሰቡ እንደማይቀር ሁሉ፥ የሰው ዘርም ከሦስት ዓይነት መደበኛ ዘር ተነስቶ እጅግ እንደሰፋ፤ እንደገና መሰብሰቡ አይቀርም እንላለን።

በተፈጥሮ ውስጥ ሂደት ሁሉ ማለቅን (መጨረስን) የሚያሳይ ነው። ለምሳሌ፥ በምድር ላይ እሳተ ገሞራዎች በያለበት በብዛት የፈነዳበት ዘመን ነበር፤ የተራራዎች ግንባታ የተጣደፈበት ዘመንም ነበር። ሁሉም ሲጀምር ጣደፍ ጣደፍ ይልና ቀጥሎ ቀርፈ....ፍ ይላል። ጠፈር እየሰፋ ሲሄድ ካጀማመሩ ፈጠን ፈጠን ብሎ ካጨራረሱም የተንቀረፈፈ መሆን አለበት። በምድራችን ውስጥም ስነምድራዊ እንቅስቃሴዎች ካጀማመራቸው ፈጠን ፈጠን ብለው ካጨራረሳቸው የተንቀረፈፉ መሆን አለባቸው። ለምሳሌ፡- ውሃ ወደ ማረፊያው ሳይከማች በፊት በአለም ዙሪያ ልውጠ አለቶችን የፈጠሩ ስነምድራዊ እንቅስቃሴዎች (በታላቅ ግፊትና ሙቀት መጨፍለቅ፥ መጉበጥ፥ መሰንጠቅ፥ መጠጣጠፍ፥ ወዘተ..) ከፍተኛ ነበር፤ ከጊዜ ብዛት እየቀነሰ መጥቶ፥ አሁን የዛን ጊዜ የነበረው አይነት እንቅስቃሴ የለም። እንዲሁም፡- እሳተ ገሞራዎች በአለም ዙሪያ እሳት ወለድ አለቶችን ባከማቹበት ወቅት ስነምድራዊ እንቅስቃሴ ከፍተኛ ነበር፤ አሁን ዝቅተኛ ነው፤ ለወደፊትም እየቀነሰ መጥቶ ጭራሽኑ ያከትማል። የሰውም አካላዊ እድገቱና

እንቅስቃሴውም እንዲሁ ካጀማመሩ ፈጠን ፈጠን ብሎ ካጨራረሱ (በሽምግልና ጊዜ) ይንቀረፈፋል።

ጠፈር መሰብሰብ እንዳለበት ሁሉ፥ ተለያይተው የተቀመጡ ሁሉ መገናኘት (መሰብሰብ) አለባቸው። የሰውም እድገቱ በመንፈሳዊ አንድነቱ ከሚያደርገው እንቅስቃሴ ጋር የተያያዘ ከሆነ፥ ይኸው እንቅስቃሴአችን ወደ መሰብሰባችን ነው የሚመራው። በመሰብሰብ ውስጥ መበተን፤ በመበተን ውስጥም መሰብሰብ ቢኖርም፥ መሰብሰብ የሚያመዝንበት ጊዜ ይመጣል (ተጀምሮም ይሆናል)። ታዲያ፥ የመሰብሰብ ክስተት ካጀማመሩ ቀርፈፍ ብሎ ካጨራረሱ እጅግ የፈጠነ ከሆነ፥ ይህ አሁን እኛ ያለንበት ጊዜ፥ ካለፉት መቶ ዓመታት ጋር ሲወዳደር፥ የመሰብሰባችንን መፋጠን የሚያሳይ ከሆነ፥ ወደ መጨረሻው ተቃርበናል ማለት ነው።

ከዋክብት የመሰብሰባቸውን ሁኔታ የአገረ ከዋክብት ማዕከላዊ የስበት ኃይል ሲያጣድፍ፥ የከሰሙ ከዋክብት በአንዳችነት ተሰባስበው ሲገዝፉ፥ በጠፈር ውስጥ ማእከላዊ የስበት ኃይሎች የአገረ ከዋክብት ማእከሎችን ሲያገናኙ፥ እኛ ከዚህ ሁሉ እንቅስቃሴ የተለየን አይደለንም። ስለዚህ የማመሳሰልን ነገር ከዚህ ከሕብረተሰባችን ጀምረን እንመልከተው። በመካከላችን ማእከላዊውን የስበት ኃይል እንፈልገውና እንጠጋጋ፤ ሰብአዊነት ከፍተኛ ደረጃ ላይ መድረሱን የምናውቀው የዛን ጊዜ ነውና።

በአለም ዙሪያ የሚከሰቱ የኢኮኖሚ ቀውሶችና መበላለጦች፥ እንዲሁም የአየር ለውጦችና የተፈጥሮ አደጋዎች በስነ አይምሮአችን ውስጥ የመሰብሰብን ጠቃሚነት ይሰብካሉ። እኛም ችግሮቻችንን አብሮ ለመካፈልና ለማቃለል ከመሰብሰብ የተሻለ አማራጭ አናገኝም።

እኛ እንደምናውቀው የምድር ተፈጥሮአዊ ሃብት እየቷመጠጠ ነው ያለው። የሕዝብ ብዛት በዚህ ከቀጠለ፥ ከጥቂት ዓመታት በኋላ ምግብ ለሰው ሁሉ አይዳረስም። በባሕር ላይ መኖርና ከባሕር ውስጥም እየተመገቡ መቆየትም የሚቻለው እስከተወሰነ ዘመን ድረስ ነው። ተፈጥሮ እራሷን ለማደስ ብዙ ሚሊዎን ዓመታት ያስፈልጋታል። ታዲያ እስከዛውስ የሰው ልጅ እንዴት ሊሆን ነው? በዘር፥ በሃይማኖትና በርዕዮተ አለም ልዩነቶች ምክንያት፥ ክፋቶች ሲቀሰቀሱና በአለም ዙሪያ ሲዛመቱ፥ የፖለቲካ አምባገነኖችም ጠቅላላ ሁኔታዎችን ሲያባብሱት፥ የዛሬው ዘመን ሰውስ እንዲህ አይነት ሆነ፥ የወደፊቱ ትውልድ ሰውስ እንዴት ይሆናል? ብዙውን ተፈጥሮአዊ ችግር መቋቋም ይቻል ይሆናል። በውስጣችን ያለውን የማይታየውን ልዩነት ተቋቁሞ፥ በጋራ ማሰብና በአንድነት መስራት ነው ያስቸገረው።

ትላንት፡፡ ዛሬና ለወደፊትም በምድር ያለነው እኛው ነን፡፡ አካላዊ ሰውነታችን ይቆራረጣል፤ ነፍሳማ ሕያውነታችን ግን አይቆራረጥም፡፡ እንኳን ለዚች ምድር በዚህች ጊዜ ይቅርና፡፡ ለጠፈር ምድሮች፡፡ ለዘመናትም የምንቆይ ዘላለማውያን ነን፡፡ ስለዚህ ከዛሬው ሁኔታ ተነስተን፡፡ የሰውን እድገቱን፡፡ ረቂቅ የማይታይ ውስጣዊ ጠባዩን፡፡ ተስፋ የማይቆረጥበት የወደፊት ተስፋውን - እድሉን፡፡ አቅጣጫውን - ሂደቱን - መጨረሻውን-መጥፊያውን - እልቂቱን፡፡ ከዚያም አዲስ ትውልድ መተካቱን በአይነ ሕሊና መመልከቱ አይከፋም፡፡

ለወደፊት አለማችንን ከጥፋት የሚያድናት አለም አቀፋዊ መንፈሳዊ አንድነት ብቻ ነው፡፡ ለወደፊት ዘረኛነት ጠፍቶ አብሮ መሥራትና አብሮ ማደግ አለም አቀፋዊ መልክ ያወጣል፡፡ ይህም ሥራ ተጀምሯል፡፡

ዘረኞች ያልሆኑ አንዳንድ በምግባራቸው የተመሰገኑ ታላላቅ ሰዎች ከአሜሪካ፡፡ ከአውሮጳ፡፡ ከእስያ፡፡ ከአፍሪካና ከአውስትራሊያም እንዲሁ አለምን እየዞሩ ጥሩ ጥሩ ሥራ እየሠሩ ናቸው፡፡ ማንም ሰው እንዲህ ጥሩ ለመሥራት ሲነሳ፡፡ እኛም በመንፈስ ስንተባበር፡፡ በአለም አቀፍ ደረጃ፡፡ ከአህጉራት ሁሉ የተውጣጡ ደጋግ ሰዎች ሲበራከቱ፡፡ ምድራዊት አለማችን ሰማያዊ ትሆናለች፡፡

ምድራዊ ሕይወት ባንድ በኩል ከምንጊዜውም ይልቅ ምድራዊ ሲሆን ይታያል፤ በሌላ በኩል ደግሞ ሰማያዊ እየመሰለ መጥቷል፡፡ ሁላችንም የምንሄደው ወደፊት ብቻ ከሆነ፡፡ ማንኛውም የምንሠራው ሥራ ሁሉ “የወደፊቱን” የሚያጠናክር ነው የሚሆነው፡፡

የጠፈርን መሰብሰብ የሚያፋጥነው የማእከላዊ እፍጋታው እየጨመረ መሄድ እንደመሆኑ መጠን፡፡ በእኛም መካከል የመንፈሳዊነታችን መጠናከር እንደ እፍጋታ ሆኖ መሰባሰባችንን ያባብሰዋል፡፡

ከዘር ዘር የምናስተላልፈው ጠባያችን በአካላዊነታችን እዚህ እንዳደረሰን፡፡ ከዚህ ቀጥሎ ይህ አካላዊነታችን ቀጥ የሚልበት ጊዜ መድረሱ አይቀርም፡፡ ከዛ በፊት፡፡ አለም አቀፋዊ ፍቅር እና የመንፈስ አንድነት ግዴታ ነው፡፡

ሰብሳቢዎችን - ማእከላችን - ኃይላችን

ሰዎች በዚህች ምድር ዙሪያ ሲሰደዱ፡፡ አንዴ ሲበተኑ፡፡ አንዴ ሲሰባሰቡ፡፡ ብዙ ተንክራተው ተጉላልተዋል፤ ብዙ ተጠጋግተውም ሞቅ ያለ ኑሮ መሥርተዋል፡፡ በዚህን ጊዜ ሁሉ የመሰብሰብ ተቃራኒው መበተን ሲያይል፡፡ ሰዎች በማሕበራዊ ኑሮአቸው ውስጥ አያሌ መሰናክሎች እየገቡ አተራምሰዋቸዋል፡፡

ሕዝቦች ከቦታ ቦታ ሲዘዋወሩ፤ ሲበተኑና ሲሰባሰቡ እንደቆዩ ሁሉ፤ ሰብሳቢያቸውን (እምነታቸውን) አግኝተዋል። ካሁን በኋላ የመበተን ክስተት ይዳከማል፤ የመሰባሰብ ክስተት ይታያል።

በሃይማኖቶች መካከል የእሳት ግርግዳዎች ተገንብተው፤ ሰውና ሰው መተያየት ቢያቅተውም፤ ምዕመን በመንፈስ እንዳይጠናከሩ የሚያደርጓቸው አስተሳሰቦች ቢበራከቱም፤ ከምድራዊ አመለካከት ወጣ እያሉ፤ በመንፈስ የመቀራረብን ጥሩነት የተረዱ፤ ልዩነትም ቢኖር፤ በአንድ ማእከላዊ ኃይል ዙሪያ መስማማት እንደሚቻል የተረዱ ሰዎች ተበራክተዋል።

በአሁኑ ዘመን እኛ ኢትዮጵያኖችም በአለም ዙሪያ ተበትነናል። ፖለቲካ እንደበተነን፤ ምድራዊ የሆነው ሁሉ እንደለያየን፤ የሕብረተሰብን መንፈሳዊ ጤንነት የሚጠብቅ መድኃኒት - የመንፈሳዊነታችን ኃይል እያጠጋጋን ነው ያለው። ስለ መንፈሳዊነታችን በተነጋገርን ቁጥር እርስ በርሳችን እየተቀራረብን ነው የመጣነው። በጉልሁም ቢሆን በረቂቁ፤ ግለሰብ ለሕብረተሰብ፤ ሕብረተሰብም ለግለሰብ - አንዱ ለሌላው ሲያስብለት፤ ይህ ነው መንፈሳዊ አንድነት ማለት፤ የሁሉንም ስሜት የሚጠብቅ - ፍቅር የሚገለጽበት ደስተኛ ሕይወት።

ከሁሉ በላይ ፍጹም፤ ከሁሉ በላይ እውነት፤ አንድ እግዚአብሔር ብቻ ስለሆነ፤ እርሱን ለማግኘት ስንል ወደ ማደሪያው እንሄዳለን። ከዚህ ከተቀደሰ ሥፍራ፤ በአንድ በክርስቶስ ፍቅር፤ በአንድ መንፈስ ቅዱስ ቅኝት፤ ከፈጣሪ አምላካችን ከእግዚአብሔር ፊት ቆመን እናመሰግናለን፤ እንጸልያለን፤ እንሰግድለታለን። ማን አለን ማእከላዊ ሰብሳቢ ለእኛ (ለእስላሞች ፤ ለክርስቲያኖች፤ አይሁዶች፤ ለሂንዱዎች..ወዘተ) ካለ እግዚአብሔር።

ከሙኒስትነት ወይም ካፒታሊስትነት፤ ወይም ሌሎች አለማዊ ርዕዮቶች - ምድራዊ የሆነ ነገር ሁሉ - የአለምን ሕዝብ አንድ ሊያደርገው ካልቻለ፤ ሌላ ምን ይቀረናል? አለም አቀፋዊ መንፈሳዊ አንድነትን በአንድ ጊዜ፤ በአንድ ትውልድ ማምጣት ያስቸግራል፤ ግን ቀስ በቀስ ይቻል ይሆናል። ሰው ሁሉ የራሱን ሃይማኖት ሳይለቅ፤ በአንድ አለም አቀፋዊ ክርስቶሳዊነት ለመቀራረብ ቢሞክር፤ ይህ የምናስበው ሉላዊ መንፈሳዊ አንድነትና ሰላም ለወደፊቱ ትውልድ ይቀል ይሆናል።

ሃይማኖትን በጥልቀቱ ሲመለከቱት ከምድራዊነት ባሻገር አርቅቆ የሚያስኬድ፤ ሳይንስን በእመርታ የሚያሳድግ ሊሆን ይችላል። ሁላችንም የጋራ በሆነው እውነት ከተስማማን፤ የሳይንቲስቶችና የሃይማኖት መሪዎችም ዝንባሌ በአዎንታዊነት መንፈሳዊ አንድነትና ሰላምን ከመፈለግ ጋር ከሆነ፤ በሳይንስና በሃይማኖት፤ እንዲሁም በተለያዩ ሃይማኖቶችም መካከል የተገነቡ ግርግዳዎች ይፈርሳሉ።

ለሳይንስም ለሃይማኖትም ማእከላዊ ኃይል ሊሆን ይችላል እግዚአብሔር። የክርስቶሳዊነት አላማው በሰዎች መካከል ልዩነቶችን በፍቅር ደምስሶ፤ ለእግዚአብሔር እየሰገዱ መኖር ነው። በምድር ላይም ጥሩነት በፍቅር ይቀሰቀሳል። ካለ ፍቅር ወደ ሰማያዊ አለም ተሸጋግረን ከእግዚአብሔር መንፈስ ጋር ሰማያዊ አንድነትን ለመመሥረት አንችልም⁴³።

መጀመሪያ የነበረ፤ በኋላም ያው የርሱ የሆነ አንድ ቃል፤

የርሱና እሱው የሆነ አንድ ማዕከል፤

ወደር የሌለው እፍጋታ፤ ታላቅ የመንፈስ ኃይል።

የሰው ልጅ የድኅነትን ምልክት ሲያስተውል፤

በፍቅር ስበት መቀራረባችን ሲቀጥል፤

ሁሉም በእግዚአብሔር ሲጠቃለል..

ከእንግዲህ አያቋርጥ መመልከታችን፤

መልክ ሰማይን፤

የእግዚአብሔርን የዙሪያውን፤

የጻድቃን፤ የመላእክቱን፤

ከዚያው ነውና መሄጂያችን፤

መሰባሰቢያ ጽዮናችን።

⁴³ “.. እምነት ሁሉ ቢኖረኝ፤ ፍቅር ግን ከሌለኝ ከንቱ ነኝ። ..” 1ኛ ቆሮ. 13:1-3

ምዕራፍ አስር

የሰብአዊነት ወደፊት (ሀ)

ያለፈውን እና የዛሬውንም በሰፊው አውርተን ስናበቃ፡- በዚህ ተስፋ በማንቆርጥበት አለም ውስጥ የወደፊቱ እንዴት ይሆን? ብለን መጠየቃችን አይቀርም። ተስፋ የማይቆረጥበት የሰብአዊነት ወደፊት የምድራዊና የሰማያዊ ሂደቶች ቅንጅት ስለሆነ፤ በሰዎች ዘንድ ሊታወቅ ሳይታወቅም ይችላል። ግን ለምድራዊ ኑሮአችንም ቢሆን፤ የወደፊቱን ማሰላሰብ ሳይበጅ አይቀርም።

ከጥቃቅን የወደፊት ድርጊቶች በስተቀር፤ ስለአጠቃላይ የሰብአዊነት ወደፊት ሰው ሊያውቅ ባይችልም፤ የሂደቶችን አቅጣጫ ተመልክቶ፤ ከዚህስ ይህ ሳይከተል አይቀርም በማለት፤ የትላንትና እና የዛሬው በወደፊቱ ሲተርጎም ምን እንደሚመስል ለማየት ይሞክራል (በተጨማሪ አባሪ ሁለትን ይመልከቱ)።

ስለ ኑሮ፤ ስለ ጊዜ፤ በጠቅላላ ስለ አለማችን መጨረሻዋ ጉዳይ፤ ተደስተው የሚኖሩና እየተሰቃዩ የሚኖሩ ሰዎች እኩል እንደማይሰማቸው ሁሉ፤ ስለወደፊቱ የተነገረ ትንቢትም በአንድ አይነት መንገድ አለመተርጎሙ አያስደንቅም። ለመሆኑ መጨረሻው ለጠፈር አካላውያን ሁሉ ነው? ወይንስ ለምድራችን ብቻ? መጨረሻ የሚለው ቃል አንጻራዊ ነው። የምንኖረውም እየሞትን ነው። በትንሹና ከትንሹ የምናውቀው ለጠቅላላ ጠፈር ያገለግላል (ይሆን?)

ስለሰማያዊው አለም የተነገረ እጅግ በጣም ጥቂት ነው፤ ብዙ ቢነገረንም ሳይገባን ይችላል። ለአንዱ የሚገባው ለሌላው ሳይገባው ይችላል። ነገር ግን፤ እምነት ለአንድ ግለሰብ እውነት ከሆነለት፤ ያ እምነት የግሉ ይሆናል። ወደፊት⁴⁴ ስለሚጠብቀን ቤታችን በግልጽ ልናውቅ ያልቻልንበት ምክንያት፤ ከእውቀት ማነስ አይደለም (እውቀት ሁሉ ነበረ፤ አለ፤ ይኖራልም)።

ከአምስቱ ስሜቶቻችን መካከል፤ በማየት የሚመጣ ግንዛቤ ሊኖር የሚችለው፤ የብርሃን ነጸብራቅ ወደ አይምሮ ሰሌዳ ሲገባና የማየት ስሜቶቻችንን ሲያንቀሳቅስ ነው። አይምሮ ሊመዘግብ የሚችለው ደግሞ ከሞገዶች ውስጥ የተወሰነ ጠባይና “ፍጥነት” ያላቸውን ብቻ ነው። ከዛ “ውጪ” ከሆነ፤ አይምሮ መመዝገብ ያቅተዋል፤ ሰውም አይገባውም። መናፍስት ከፊትለፊታችን ቢመላለሱ

⁴⁴ የወደፊቱን በሁለት ከፍለን የቅርቡና የሩቁ ወደፊት ብንል፤ ቅርቡ እሩቅ፤ እሩቁም ቅርብ ሊሆን ስለሚችል፤ ባጠቃላይ ነገን፤ የዛሬ ወርን፤ የዛሬ 1000 ዓመትን፤ የዛሬ አንድ ሚሊዎን ዓመታትን ወይም ከዛ በላይ፤ ሁሉንም ወደፊት ማለቱ ይሻላል።

አናያቸውም፤ ምክንያቱም የሰው አይምሮ አይቶ ሊመዘግበው ከሚችለው ጠባይና ፍጥነት በላይ (ውጪ) “ስለሚነጉዱ” ነው። ባጠገባችን ቢገተሩም፥ በአይን አይታዩም፤ እነርሱ እጅግ ረቂቃን ናቸውና።

የሁኔታዎችን መፈጸም ለማወቅ ከብርሃን ፍጥነት አስቀድመው የሚያዩ ስለወደፊት ቤታችን ተናገሩ፤ የሁሉም ቃል አንድ ሆነ። ካላየሁ አላምንም የሚል ሁሉ በብርሃን ሞገድ ብቻ የሚተማመን ስለሆነ፥ ጊዜው እስኪደርስ ይጠብቃል።

ሳይንቲስቶች ሞገዶችን በመሳሪያ ሲመዘግቡ፡- ከበጣም ፈጣን እስከ በጣም ዝግተኛ ድረስ ያለውን “ሁሉ” ነው፤ ሞገድ የሆነ ሁሉ ከሳይንሳዊ መሳሪያ አያመልጥም እያሉ። ግን ሞገድ የአካል መግለጫ በመሆኑ ሳይንቲስቶች ሊመራመሩበት ቢችሉም፥ የመርገብገብ ጠባያቸው በሰከንድ ከሁለት ትሪሊዎን በላይ ሲሆን፥ ከሰብአዊ ግንዛቤ ውጪ ይሆናል።

ሳይንቲስቶች ከጠፈር ወደ መሬት የሚገቡ የኮስሞስ ጨረሮች (cosmic rays) መኖራቸውን ሲነግሩን እናምናለን፤ ከጎናችን ያለው ወገናችን በምልክት የሚታየውን ሁሉ ሲናገር ግን የሚያምነው ሰው ይጠፋል። ክርስቶስም ለኒቆዲሞስ እንዲህ አለው፡- “ስለ ምድራዊ ነገር በነገርኋችሁ ጊዜ ካላመናችሁ፥ ስለ ሰማያዊ ነገር ብነግራችሁ እንዴት ታምናላችሁ?” ዮሐ. 3፡12

ከድምጽ ሞገድ ይልቅ የብርሃን ሞገድ ስለሚፈጥን የመብረቅን ብልጭታ ካየን በኋላ ነው የነጎድንዱን ድምጽ የምንሰማው። ስለዚህ፥ የአንዱ ሞገድ ከሌላው ሞገድ መፍጠን የድርጊቶችን መፈጸም አንዱን ከሌላው አስቀድሞ ያሳውቀናል ማለት ነው።

የማየት ችሎታ ኖሮት መስማት የተሳነው እና የመስማት ችሎታ ኖሮት ማየት የተሳነው የመብረቁን መኖር በተለያዩ ጊዜ ነው የሚያውቁት። የማየት ችሎታ ኖሮት መስማት የተሳነው መብረቅ ቢጮህ፥ ከማየት በስተቀር አይሰማውም። የመስማት ችሎታ ኖሮት ማየት የተሳነው ደግሞ፥ መብረቅ ጩኸታም መሆኑ እንጂ፥ ምን አይነት መልክ ያለው አውሬ መሆኑን አያውቅም። ስለዚህ፥ አይናማው የድርጊቶችን መፈጸም ከማይሰማው አስቀድሞ ስለሚያውቅ፡- ይኸውልህ ያ አንተን የሚያስፈራህ አውሬ ሊጮህብህ ነውና ተጠንቀቅ ብሎ ትንቢት ተናጋሪ (ጠንቋይ) ይሆንበታል።

የተጠቀሱት ሁለት ሰዎች በአራት ስሜቶቻቸው ብቻ ጠፈርን መተርጎም እንዳቃታቸው በቅርብ ተከታትለው የተመለከቱ ሰዎች ቢኖሩ፥ እነርሱ ባለ አምስት ስሜቶች በመሆናቸው ኩራት ይሰማቸው ይሆናል፤ ግን ባለ አስር ስሜት ያለው ሰው ቢኖርስ?

የሰው ልጅ ባፈራው ሥልጣኔ አማካኝነት ከአምስቱ ስሜቶቻችን ሁለቱን ብቻ በተለያዩ መሳሪያዎች አጎላናቸው። የሩቁን አየን፤ ከሩቅ ሰማን። ግን አሁንም

የማሸተት ችሎታችን ከውሾች የማሸተት ችሎታ አይበልጥም። ጣፋጩን ቀመስን፤ ግን ረሃብ የማንችል ነን። ለቆዳችን ተስማሚ የሆነ አካባቢ ፈጥረን ተለሳልስን፤ ግን በራድ ዘመን ቢመጣ ከሞት ሊያድነን የሚችል ሥልጣኔ የለንም።

እኛ ጠፈርን የምንተረጉመው በአምስት ስሜቶቻችን ብቻ ነው። ይገርማል! ታላቁ ጠፈር በአንድ ታናሽ ፍጡር እና በአምስቱ ስሜቶቹ ብቻ ሲተረጎም። ከዛሬ አንድ ሺህ ዓመታት በፊት የነበረ ኮከብ ዛሬ ይታየናል። የዛ ኮከብ ብርሃን ወደአይናችን ለመድረስ ብዙ ሺህ የብርሃን ዓመታት ፈጅተውበታል። ብርሃኑ አይናችን በደረሰ ጊዜ ይህ ኮከብ ያውና እንላለን። ግን ባሁኑ ወቅት ያ ኮከብ ሞቶ ሊሆን ይችላል። በአይናችን የማየት ችሎታ ስንኮራ፥ አይናችን የሌለውንም ያሳየናል። ባሁኑ ወቅት አዳዲስ የተወለዱ ከዋክብት ቢኖሩም፥ ብርሃናቸው ወደአይናችን ካልደረሰ በስተቀር አናያቸውም። ስለዚህ አይናችን ያለውንም ይደብቅብናል። ታዲያ ምንድነው የኛ ኩራትና ትእቢት? ሁሉን እናውቃለን ማለት።

የሰው ጥበብ በእግዚአብሔር ፊት እንደ ዜሮ ይቆጠራል። ማንም ሰው ያሻውን ቢቀባጥር ምንም ለውጥ አያመጣም። ጠቢብ የተባለው ሳይንቲስት፥ ጻዲቅ የተባለውም ሃይማኖተኛ፥ ወይም ሞኝ የተባለው መሃይም፥ ሁሉም የሚመስለውን ይነጋገር እንጂ፥ ይህ ሰው ነው ሁሉን የሚያውቅ የወደፊቱን መተንበይ የሚችል ማለት ከንቱ ነው።

ለወደፊት እንዲህ ይሆናል ማለት፡- አንተ እግዚአብሔር እንዲህ ታደርጋለህ እንደማለት ይቆጠራል። ነገር ግን ማንኛውም ወሬአችን ሰውን ከሰው የሚያቀራርብ፥ ውይይታችንም ሰውን በጋርዮሽ እንዲያስብ፥ በበለጠም እንዲግባባ የሚያደርግ ከሆነ፥ እኛ የአለምን ሕዝብ በጠቅላላ የጋራ ችግር ውስጥ የሚከት ሁኔታ ከመምጣቱ በፊት ማሰባችንን እግዚአብሔር ይወዳል። ስለ መጪው ዘመን እና መሄጃችን በትንሹም ቢሆን እያገናዘብን እንድንመለከት ይህ የክርስቶስ ቃል ያደፋፍረናል፡- “ምሳሌውንም ከበለስ ተማሩ፤ ጫፍዋ ሲለሰልስ፥ ቅጠሏም ሲያቆጠቁጥ፥ ያን ጊዜ በጋ እንደቀረበ ታውቃላችሁ።” ማቴ. 24:32

ተስፋችን - እስከ ሰማያዊ መኖሪያችን

ያለፈው ባይኖር ኖሮ የዛሬው እንደማይታወቅ ሁሉ፥ ካለፈውና ከዛሬው የተነሳ ሂደት በይቀጥላል ቢታሰብ የወደፊቱን ያሳየን ይሆን? ብለን መጠየቃችን አልቀረም። ስለምንኖርባት ምድር በተለያዩ መልክ (በሃይማኖት፥ በፖለቲካ፥ በኢኮኖሚ) ጥልቅ ግምገማ እየተደረገ፥ መጪውን ጊዜ እያየነውና እየተዘጋጀንበት ለመኖር እንፍጨረጨራለን፤ አይናችን እያየ ገደል ከምንገባ ብለን።

እንዳው በጥቅሉ፡- ይህች ምድር ቅራኔ የበዛባት ናትና፤ መጨረሻዋ የሚካተተውም እርሷና ቅራኔዎቿ አብረው ሲጠፉ መሆን አለበት እንላለን። ቅራኔ ግን፥ ከጅምሩ ይበረታና የሚቀንስበትና የሚያይልበት ጊዜ ይኖራል። ሆኖም፥ ከመጥፎነት ይልቅ ጥሩነት የሚበልጥ ስለሆነ፥ በመጨረሻ የሚያቸንፍ ጸንቶም የሚቀረው ጥሩው መሆን አለበት።

ጥሩነት ሰማያዊ ሆኖ ለዘለአለም ይኖራል፤ ክፉም ቀን ቢመጣና ሰውም ስቃይ ቢበዛበት እግዚአብሔር አምላክ መጨረሻውን ያሳምረዋል። ሆኖም፥ ለማያቋርጥ መቆየት (ዘለአለማዊ መሰንበት)፥ ከአንዱ ወደሌላው መለወጥ (መቀየር) ግዴታ እንደሆነ ልብ ይሏል።

ስለ ምድራችን የሚጠቅመውን ከማሰብ ባለማቋረጥ፥ እንደ ገና ይህቺን ምድራችንን ከጠፈር አካላት ከሚመጡ ኃይላት ጋር እያገናዘብን፥ የወደፊቱን በአይነ ሕሊና ስንቃኝ፥ ሁሉም (ነፍስ ያለውም የሌለውም) ወደ ፊት የሚንዝ መሆኑን ብቻ እናውቃለን እንጂ፥ የጠቅላላ ሰብአዊነትን ጉዞ (ከአዳም ጀምሮ) በሦስት ከፍለን፥ የመጀመሪያ፥ የመካከለኛና የመጨረሻ ለማለት አንችልም። ግን እንዳው በጥቅሉ፥ መወለድና መሞት ለዘለአለም ስለማይቀጥል፥ ይህ አካላዊ አለም መጀመሪያ እንደነበረው ሁሉ መጨረሻም ይኖረው ዘንድ ግዴታ ነው እንላለን።

ጠፈር ከተዘረጋ ጀምሮ አያሌ ምድሮችና በውስጣቸውም የሚኖሩ አካላዊ ሕያዋን ነበሩ፤ አሉም ከተባለ፥ አያሌ ምድሮች፥ አካላውያን ሕያዋኖችም ጠፍተዋል ማለት ነው? ታዲያ፥ እስከዛሬ ድረስ ለአካላውያን ሕያዋኖች ሕይወት የሰጡ ስንት ጸሐዮች ሞተው ይሆን? በዛውስ መጠን የስንቱ ጠፈራዊ ሕያዋን ሕልውና የውሃ ሽታ ሆኖ ቀርቷል።

ብርሃንና ሙቀት በሚሰጡ በጸሐዮች ውስጥ የሚገኙ ነጻጆች (ሁለት የሃይድሮጂን አተሞች አንድ ሂሊየም እየፈጠሩ የሚቀሩ ኃይሎች) ሊያልቁ ሲል፥ የጸሐዮቹም ሰውነቶች ጠባሳዎች ሲያበጁና ግልጥልጥ ሲሉ፥ ጠፈራዊ ምድራዊያን - አካላዊ ሕያዋን ሁሉ ባሏበት ጥፍት ይላሉ።

ከብዙ ሺህ (ወይም ከብዙ ሚሊዎን ዓመታት) በኋላ፥ የኛም ጸሐይ አንዴ በግ ብላ ከመጥፋቷ በፊት፥ የመጨረሻ የመሰናበቺያዋ ወቅት በአንዳንድ ምልክቶች ይታወቅ ይሆናል። ዛሬ በአይን የማትታየዋ ጸሐያችን፥ በኋላ በደረቅ አይን አካላቷ በግልጽ ሲታይ፥ ነዶ - ነዶ ቀሪው ነዳጅ ምን ያህል ጊዜ እንደሚቆይ በደንብ መገመት ይቻል ይሆናል። ግን ማነው እስከዚያ ድረስ የሚቆይ?

የኛ ጸሐይ የምትጨልመው ከብዙ ሚሊዎን (ወይም ቢሊዎን) ዓመታት በኋላ ይሁን እንጂ፥ ጠፈር እጅግ ቀዝቃዛ ስለሆነ፥ ጸሐይ ጨርሶ ከመጥፋቷ በፊት፥ ሙቀቷ ትንሽ በሚቀንስበት ወቅት (በቅርብ ጊዜ ወስጥ - ከሚቀጥለው ወይም ከሚቀጥሉት ብዙ የበራድ ዘመናት በኋላም ቢሆን)፥ አካላዊ ሕያዋን ሁሉ ጭራሹኑ ከምድር ገጽ መጥፋታቸው አይቀርም።

በዘመናችን ሙቀትን በተለያዩ ዘዴዎች ለማግኘት በቅተናል፤ ግን የክረምት ብርድን መቋቋም የተቻለው በዓመት ውስጥ ለጥቂት ወራት ነው እንጂ፥ ዓመቱን ሙሉ የሚቀጥል ቢሆን ካቅም በላይ ነው የሚሆን።

ባጠቃላይ፥ ለወደፊት ለአካላዊ ሕያዋን ከመሬት ይልቅ የባሕር ኑሮ ነው የሚሻላቸው። ይህንን የባሕር አለም እንደ ትልቅ ተስፋ የሚቆጥሩት ሳይንቲስቶች ጥናትና ምርምራቸውን ገና ካሁኑ እንደጀመሩ ሁሉ፥ በባሕር ውስጥ ካሁኑ መኖሪያ ማዘጋጀት ለወደፊት ነዋሪዎች ዋነኛ አማራጭ መሆኑ ነው። ከመሬትም ሆነ ከባሕር አንዳንድ ለሕያዋን የወደፊት መቆያ ሥፍራዎች ተብለው የሚታሰቡትን ሁሉ ማጥናት፥ አንዱ ተስፋ የማይቆረጥበት የወደፊቱ እድል ፈንታችን ነው።

ሥጋዊ ሞት ለሰው ሁሉ የሚዳረስ ቢሆንም፥ በምድር የአካላዊ ሕያዋን ሁሉ መጨረሻ እስኪሆን ድረስ፥ የሞቱት ሞተው የተረፉትም ለዘመናት ከትውልድ ትውልድ እራሳቸውን ያቆያሉ። በመጠነኛ ብርሃንና ሙቀት ውስጥም ለኑሮ አስፈላጊውን እንቅስቃሴ ማድረግን ሳይወዱ በግድ ይለምዱታል።

ሙቀት ለተወሰነ ጊዜ በምድርም በባሕርም የሚቆይ ከሆነ፥ የሚቀረው ችግር ጨለማነት ስለሆነ፥ ይህንኑ ችግር ተቋቁመው አብዛኛውን ጊዜ በባሕር፥ ለጥቂት ጊዜም ወደ ምድር ብቅ እያሉ የሚኖሩ፤ እንደ አሳ የሚዋኙ፥ እንደ ጅብ በጨለማ የሚያዩ፥ በመጠኑ የሚተነፍሱ፥ በመጠኑ የሚበሉና የሚጠጡ..ወዘተ. ፍጥረታት (ሰው አይሉት አውሬ?) ትንሽ በምድር ይቆዩ ይሆናል።

ዛሬ እኛ የምናውቃቸው ሕዝቦች ሁሉ፥ ረሃብና ጥማት የማይችሉ፥ ጥቂት ቢቀዘቅዛቸው ወይም ቢሞቃቸው በቀላሉ የሚሞቱ ለስላሳዎች ናቸው። እግዚአብሔር ሁሉን አስተካክሎ ፈጥሮላቸው ነው እንጂ፥ በራሳቸው ተፈጥሮን ተቋቁመው ብዙ ሊኖሩ አይችሉም። በሰሜን ዋልታ የሚኖሩ ድቦች ግን ከሦስት

እስከ አምስት ወራት ድረስ በትንሽ በትንሹ እየተነፈሱ፤ ካለ አንዳች ምግብ፤ የክረምቱን ወራት ተኝተው ያሳልፉታል (hibernation)።

የኛይቱ ምድር ጸሐይ ስትጨልም፤ ከጠፈር ውስጥ ከሚገኙ ሌሎች ምድሮች መካከል በአንዳንዶቹ ላይ ሕይወት ያብባል ተብሎ ስለሚታሰብ፤ አልሞት ባይ ተጋዳይ የሆነ የሰው ዘር ለወደፊት የሚያዋጣው ወደ ባሕር ውስጥ በመግባትም ቢሆን፤ ወደ ቬኑስ እና ወደ ሜርኩሪ በመዝመትም ቢሆን፤ ወይም እዛው ጸሐይ ላይ ጉብ ብሎ እንጨት አቀጣጥሎ እሳት እንደመሞቅ ያለውንም ሃሳብ ቢመኝ፤ አካላዊ ሕያው ሆኖ የሚቆይበትን ከማሰብና ከማድረግ ወደኋላ አይልም - ተስፋ የማይቆረጥበት የወደፊቱ እድል ፈንታችን - አካላዊ ሕልውናችን።

ጠፈርን በቃሉ የዘረጋ አምላክ፤ እርሱ በፈለገ ጊዜ ከዋክብትን አጠጋግቶ የጠፈርን ቅዝቃዜ ሊቀንሰው ይችላል። አዳም ከገነት ወጥቶ በምድራዊነቱ ሲሰቃይ የሚያልመው እንደገና ወደ ገነት መግባቱን እንደነበረ፤ እኛም ወደ ሌላ ፕላኔት ለመዝመት ከማሰብ ይልቅ፤ ከምድራዊነታችን ተላቀን ስለምንሄድበት ልዩ አለም (ሰማይ - ገነት) በጉጉት እየተጠባበቅን፤ እግዚአብሔርን በጸሎት መማጠን ነው የሚያዋጣው።

መፈጠር ማለት ካለመኖር ወደመኖር (ከመሆን ወዳለመሆን) መሸጋገር ከሆነ፤ የተፈጠረ ሁሉ (ነፍስ ቢኖረውም ባይኖረውም) ሲፈጠር እራሱን ሆኗል ማለት ነው። እራሱን መሆን ያቃተው ሁሉ ይሞታል (ይፈርሳል)። ይህንንም፤ ከጨረር ረጪ ተለዋዋጭ ንጥረ ነገሮች (radio active elements) ጠባይ ጋር ያመሳስላል።

ታዲያ፤ ማንኛውም የጠፈር አካል ከተፈጠረ ጀምሮ እስካሁን ድረስ እራሱን ሆኖ ቆይቷልና፤ እራሱን ሆኖ መቆየት ሲያቅተው ይሞታል (ግን አይጠፋም)። እንደገና አካል ሆኖ ይወለዳል፤ ወይም በሰማያዊ አካልነት (በፍጽምተ አካላዊነት) መኖር ይጀምራል።

ምድር እራሷን መሆን እያቃታት ስትለዋወጥ እንደቆየች ሁሉ፤ ለወደፊትም እንዲሁ እየተለዋወጠች ትቆያለች። ግን ከጠፈር አካላት ሁሉ ጋር ባላት ግንኙነት፤ ተለውጣ - ተለውጣ ፈጽሞ እራሷን (ምድራዊ አካላዊ) መሆን ቢያቅታት፤ የመጨረሻ እድሏ እራሷን ከምድራዊ አካላዊነት ወደ ሰማያዊ አካላዊነት (ንጽረ አካላዊነት) መለወጥ ነው።

ስለ ጠፈር መሰብሰብ ባወሳነው መሠረት፤ ጊዜው ይርዘምም ይጠርም፤ ይህ አካላዊነት ቀጥ የሚልበት ወቅት ይመጣል (ይሆናል?)። ቀኑ ቢፋጠንም/ባይፋጠንም፤ አንድ ቀን ወደ ሰማያዊው አለም ግቡ - ግቡ የሚባልበት ወቅት ይመጣል (ይሆናል?)። ከዛ በፊት ግን፤ ይህ የተበታተነ ሕብረተሰብ በፈጣሪ አምላኩ የቅዱስ መንፈስን እንድንትን ለማግኘት እርስ በርሱ

እንዲፋቀር የሚያደርጉ ሁኔታዎችን ለመፍጠር መትጋት ይኖርበታል፤ ማንኛውም ሃይማኖት የበኩሉን ያደርግ ዘንድ ውዴታው ወደ ግዴታ መለወጡ አይቀርምና።

ኃጢአት ተሠርቶ ሲያልቅ?

የሰውን ውስጣዊ ክፋት የሚያባብሰው ምድራዊነት (ለሥጋ ብቻ ማሰብ-ሰይጣናዊ መንፈስ) መሆን አለበት እንጂ፤ ሰው ያን ያህል መጥፎ ሆኖ አለምን ለማጥፋት አይችልም። እንግዲያውስ፤ እያንዳንዱ ሰው የሚሠራው ሥራ ሁሉ በሰማይ ቤት ከተጻፈ፤ “የአለምም መጨረሻ” በሰማይ ቤት ከታወቀ፤ መሆን ያለበት እንዲሆን ግዴታ ነው። ይህም ማለት፡- ዛሬና ለወደፊት የሚሠራ ኃጢአት የተጻፈ ስለሆነ፤ መሠራት ያለበት ኃጢአት ሁሉ ይሠራል⁴⁵።

ኃጢአት ተሠርቶ ሲያልቅ፤ የጻድቃን ቁጥራቸው የተፈለገውን ያህል ሲሆን (መሬትን የመሳሰሉና ሌሎች ከመሬት የተሻሉ ሥፍራዎች ሲዘጋጁ ማለትም ሊሆንም ይችላል)፤ የዚያን ጊዜ የዚህ ትውልድ “መጨረሻ” ይሆናል። መሠራት ያለበት ሁሉ (ኃጢአትም ቢሆን) ይሠራል። እርስ በርስ መደባደብ፤ መጣላት (ጦርነት) የማይቀር ነው፤ ግን ሁሉም ፍጻሜ ይኖረዋል። መታሰብ ያለበት ሁሉ (ክፉውም፤ ጥሩውም) ይታሰባል፤ ከዚያም ቀጥሎ (ከማሰብ ጋር ተያይዞ) መደረግ ያለበት ሁሉ ይደረጋል። መበተን ያለበት ሁሉ ይበተናል፤ መለየት ያለበት ሁሉ ይለያል። ይህ ሁሉ ለምንድነው? አካላዊ - ሃሳባዊ ልዩነቶች ሁሉ ቁልጭ - ቁልጭ ብለው እንዲታዩ እኮ ነው። ጥቁሩ ጥቁር ብሎ፤ ነጩም ንጥት ብሎ፤ ቢጫውም ብጭጭ ብሎ መታየት አለበት።

በአካላዊ አይናችን ብቻ ሳይሆን፤ በመንፈሳዊውም እንመልከትና፤ የምድራችንን አካላዊና ሰማያዊ ገጽታ እያሰላሰልን፡- ወደ ተጠቀሰው ቁልጭ ቁልጭ ብሎ መታየት ደረጃ ተደርሷል ወይ? ብለን እንጠይቅ። ታዲያ ስንመለከተው፡- የአለም ሕዝብ በአካላዊ ቁመናው፤ በአስተሳሰቡ፤ በሃይማኖቱ፤ በሥልጣኔው፤ ባጠቃላይ ፍጥረቱና ሥራው ሁሉ ቁልጭ - ቁልጭ ብሎ ታይቷል። ከእንግዲህ የተቀረው መሰባሰብና አንድ መሆን ነው።

በምድር በመኖር የሚሠራ ሥራ (ክንውን) ሁሉ፤ በእውነት እስከሞት የሚያደርስ ቢሆንም፤ ለሰው ልጅ አስፈላጊ በመሆኑ፤ ይኸው ሰው ሁሉ በሕይወት ይኖራል፤ ወይም (እና) ይህ ለሰው ልጅ አስፈላጊ የተባለው ምድራዊ ሥራ (ክንውን) ወደ ልዩ አለም የሚከተው ይሆናል⁴⁶።

⁴⁵ መጽሐፈ ዕዝራ ሱቱኤል ምዕራፍ 3ን ከኦርቶዶክስ መጽሐፍ ቅዱስ ይመለከቷል።

⁴⁶ “ይማረክ ዘንድ ያለው ማንም ቢኖር ወደ ምርኮነት ይሄዳል፤ በሰይፍ የሚገደል ማንም ቢኖር ራሱ በሰይፍ እንዲገደል ይገባዋል።...” ዮሐ.ራዕ. 13፡9

የአስቆሮቱ ይሁዳ በልቡ ያሰበውን ቶሎ ያደርግ ዘንድ ክርስቶስ ለይሁዳ እንዲህ አለው፡- “የምታደርገውን ቶሎ ብለህ አድርግ፡” ዮሐ. 13:27 የሚሠራው ሁሉ ተሠርቶ ካበቃ⁴⁷ በኋላ - አካላዊ ሃሳባዊ ልዩነቶች ቁልጭ - ቁልጭ ብለው መታየታቸው ሲያበቃ፥ መቀራረብ (መሰብሰብ) ይከተላል፡፡

እስከዚህ ግልጽ ከሆነ፥ የመቀራረብን (የመሰብሰብን) መልካም ጎን እንመልከተው፡፡ መሠራት ያለበት ኃጢአት ተሠርቶ ካላለቀ፥ በእርግጥ አቸናፊው ቅዱስ መንፈስ መሆኑ በግልጽ አይታወቅም፡፡ ግን፥ እግዚአብሔር የሰዎችን ጩኸት ይሰማል፡፡ ቅዱስ መንፈሱን በጎ ወደሚያስቡ ሰዎች ይልክላቸዋል፡፡ እግዚአብሔር ለተጎዱ ሰዎች ሁሉ (አዋቂ/አላዋቂ ሳይል፥ እውነተኛ/ሃሰተኛ ሳይል፥ ነጭ፥ ጥቁር፥ ሂንዱ፥ አይሁድ..ወዘተ. ሳይል) ያስብላቸዋል፡፡

የአለም “መጨረሻው” የተወሰነ ከሆነ፤ ይህንንም የሚወስነው የሰው መጥፎነት ወይም ጥሩነት ከሆነ፥ የሰውን መጥፎነት ወይም ጥሩነት የሚያሳለምን የውጭ ኃይል መኖር አለበት፡፡ ይህም የውጭ ኃይል ሥራውን ከሠራ፥ የአለም መጨረሻ ልክ በተወሰነለት ወቅት ሊፈጸም እርግጠኛ ይሆናል፡፡ ይህም ማለት፥ አቅጣጫ ቢስ ከሆነው የሰዎች እንቅስቃሴ፥ የበላይ ሆኖ አቅጣጫ የሚያስይዝ መንፈስ፡- አለም በተወሰነ አቅጣጫ አምርታ፥ “መጨረሻዋ” እንደተፈለገው እንዲገባደድ ያደርጋል ማለት ነው፡፡ ይህንን መሠራት ያለበት ኃጢአት ሁሉ ይሠራል፤ የሚለውን ኃይል ቃል ከእስራኤላውያን መሰደድ እና አራት ትውልድ ያህል ከግብጽ መቆየት፥ እስከዛው ድረስም ለእስራኤላውያን በሚሰጥ መሬት ላይ አዋራውያን ኃጢአታቸውን እየሠሩ ከመቆየታቸው ጋር ማመሳከር ይቻላል፡፡ “...በአራተኛው ትውልድ ግን ወደዚህ ይመለሳሉ፤ የአዋራውያን ኃጢአት ገና አልተፈጸመምና፡” ኦሪት ዘፍ. 15: 16

በምድራችን ኃጢአት ተሠርቶ የሚያልቀው መቼ ነው? የሰው ልጅ ክፉም ደግሞ ነውና፤ ክፉቱ በውጭ ኃይል (እርኩሳን መናፍስት) የከፋ፥ ደግነቱም በውጭ ኃይል (ቅዱሳን መናፍስት) የጎላ ስለሆነ፥ ሰው በሁለት ተከፍሎ እርስ በርሱ ይጨራረሳል፡፡ ሰውን ሰው ሊያጠፋው አይችልም፡፡ ለወደፊት በቦንብ የሚበተኑ በስባሽ ቁስ አካሎች በጨረር መልክ የአካላዊ ሕያዋንን ሲጠቀጥቁ ከሞት የሚተርፉት በመባዛት ኑሮአቸውን ይቀጥላሉ፡፡ በዚያን ጊዜ በተራራማ ሥፍራዎች ውስጥ፥ በባሕር አካባቢ በሚገኙ ዋሻዎች ውስጥም ተደብቆ የሚኖር ሰው መደበኛ ምግቡ አፈር ቢሆን፤ ሳርና ቅጠልም የተለየ በዓል ሲከበር የሚበላ የክብር ምግብ ቢሆን፥ የአካላዊ ሕያዋን በምድር የመቆያ ጊዜ ከተራዘመ፥ የሰው ልጅ እየተቸገረም ቢሆን ኑሮውን ይቀጥላል፡፡

⁴⁷ “ዓመፀኛው ወደፊት ያምጽ ርኩሱም ወደፊት ይርከስ፤ ጸድቁም ወደፊት ጽድቅ ያድርግ፤ ቅዱሱም ወደፊት ይቀደስ አለ”፡፡ ዮሐ.22:14

የመጨረሻው ዋዜማ

ምድራችን በተለያዩ አቅጣጫዎች (በጀኦግራፊ፥ በአየር ጠባይ..ወዘተ..) ወጣ ገብ ስለሆነች፥ ለወደፊትም ከመጥፎውና ከጥሩው፥ አንዴ አንዱ ሲያመዝን፥ ሌላም ጊዜ ሌላው ሲያመዝን፥ በተፈራራቂ ለብዙ ጊዜ እንግልት ይበዛባታል።

ሕዝቦች አለማዊና መንፈሳዊ ስሜቶቻቸውን በዜማ - በጨኸት ሲገልጹ እንደቆዩ ሁሉ፥ ለወደፊትም ይህ ይቀጥላል። አሁን አለማዊ ዘፈን የሚባለው ቀስ በቀስ እየተለወጠ፥ ፍጹም መንፈሳዊ ይሆንና፥ የዛን ጊዜ ሙዚቃ ለሰው ልጅ እንደ አየር፥ ውሃና ምግብ አስፈላጊ ይሆናል። ብሶት ግን በልፍለፋና በጨኸት ብዛት ይቃለላል እንጂ ፈጽሞ አይሰናበትም።

መንፈሳዊ መዘምራንም ከምድራዊነት ወደ ሰማያዊነት በሚያመዝነው መንፈሳዊ ስሜቶቻቸው ተስፋ ካለመቁረጥ፥ በጨኸት የማያውቁትንና ያላዩትን ሲጣሩ - ሲጣሩ ነው እዚህ የደረሱት። ለወደፊትም የጸሎት፥ የጥሪና የምስጋና መዝሙሮቻቸውን ይቀጥላሉ። “በክብር ከፍ ከፍ ብሎአልና፥ ለእግዚአብሔር እዘምራለሁ፤.. ..ጉልበቴ ዝማሬዬም እግዚአብሔር ነው....” ዘጸ. 15:1-2 እያሉ ይዘምራሉ።

የአለም ሕዝብ በሁለት ተቃራኒ ስሜቶች ሲወጠር፥ ሃዘንና ደስታም ይቀላቀሉና፥ አንዱን ከሌላው መለየት ያቅታል፤ ዘፈን እያስመሰለ ብሶቱን ሁሉ የሚለፈልፍ ይበዛል። በአለም ዙሪያ የሙዚቃ ዜማዎች (ኖታዎች) ቀስ በቀስ ይህንን አሳዛኝ ሰብአዊ ስሜት በማጠቃለል የሚገልጹ ስለሚሆኑ፥ እንዲህ አይነቱ አሳዛኝና አስደሳች ዜማ ለሁሉም ሰው አንድ አይነት ይሆናል። ይህም የሚያበስረው የዚህ ትውልድ ሰው “ከራሱ” የመሰናበቻው ወቅት መቃረቡን ነው።

“.. ..የእግዚአብሔርን ስም እጠራለሁና፤ ለአምላካችን ታላቅነትን ስጡ። እርሱ አምላክ ነው፤ ሥራውም ፍጹም ነው፤ መንገዱም ሁሉ የቀና ነው፤ የታመነ አምላክ፤ ክፋትም የሌለበት እርሱ እውነተኛና ቅን ነው።” ዘዳ. 32:1 እያለ ሙሴ እንደዘመረ፤ ከሙሴ እስከ ዛሬ ዘልቆ፥ ለወደፊትም እና ለምንጊዜም እግዚአብሔር በመዝሙር እንደሚመሰገን ዮሐንስ ሲገልጽ፡-“የእግዚአብሔርን በገና ይዘው በብርጭቆ ባሕር ላይ ሲቆሙ አየሁ።” ብሎ ፡- “ሁሉን የምትገዛ አምላክ ሆይ ሥራህ ታላቅና ድንቅ ነው፤ ...” ዮሐ. ራዕይ 15: 3 እያሉ ዘመሩ ብሏል። እኛም እያዘምን፥ እየቀደስን፥ እየዘመርን፥ እየዘፈንን፥ እያንጎራጎርን መጪውን እንጠባበቃለን።

በመጨረሻው ዋዜማ የሰው ልጅ በአይምሮው ሕመምተኛ እንዳይሆን፥ ሃይማኖት ለስሜትም መቆጣጠሪያም ሆኖ በየትምህርት ቤቱ ይሰጣል። ሃይማኖት በምድራዊነት ላይ አለመተማመንን እና በሰማያዊ ተስፋ መደሰትን፥ ምድራዊ

ሃዘንን መለማመድና፥ በሚያናድድ ሁኔታ ውስጥ ሁሉ ትእግስተኛነትን የሚያስተምር ነው። ይህ ትምህርት፡- ቋሚዎች መጪውን የከፋ ጊዜ ለመቋቋም፤ ስሜቶቻቸውንም መቆጣጠር እንዲችሉና እንዲጠናከሩ ያደርጋል።

ማንኛውም ምድራዊ አመለካከት እስኪጠፋ፥ ወይም ሕዝቦች ሁሉ በአንድ በእግዚአብሔር ሃይማኖት እስኪጠቃለሉ ድረስ፥ ይህቺ አለም በራሷ ሕዝቦችና ከውጪ በሚመጣ ኃይል ትቀጠቀጣለች። አክራሪዎችና ግብረአበሮቻቸው እስኪጠፉ ድረስ ታላቅ እልቂት ይሆናል።

ማንኛውም አይነት አድሎአዊነት (ዘረኛነት፥ ጾታዊነት፥...ወዘተ.) እስኪጠፋ ድረስ፥ ይህቺ አለም በራሷ ሕዝቦችና ከውጪ በሚመጣ ኃይል ትቀጠቀጣለች። አክራሪዎችና ግብረአበሮቻቸው እስኪጠፉ ድረስ ታላቅ እልቂት ይሆናል።

በጥቅሉ ስንመለከተው፥ ለወደፊት ሕዝቦች ሁሉ በምድራችን በሚገኙ ሃይማኖቶች የታቀፉ ቢሆኑም፥ ጥሩውን ሰው ከመጥፎው ለመለያ፥ ለወሳኝ የቅዱስና የእርኩስ መንፈስ ጦርነት ነው እንጂ፥ በሃይማኖቶች መካከል የኅላ ልዩነት ኖሮ እርስ በርስ አያጋጭም።

ከሚመጣው ታላቁ የጥፋት ዘመን ቀጥሎ የሚቀጥለው ትውልድ ከምድራዊነት አልፎ የሚሻገር እስከ ጠፈር የሚዘልቅ ከፍተኛ ንቃተ ሕሊና ይኖረዋል። የዛን ጊዜ እግዚአብሔር ለሚያምኑበትና ለሚሰግዱለት ሁሉ (እስላም፥ ክርስቲያን፥ አይሁድ፥ ሂንዱ...ወዘተ..) አምላካቸው ይሆናል⁴⁸።

በምድራችን ላይ አንድ መንግሥት ሌላውን ለመገልበጥ ሲነሳ፥ የደጋፊዎችና የተቃዋሚዎች ጦርነት ተካሂዶ ነው። አሸናፊው መንግሥት፥ ተሸናፊው እንደገና እንዳይነሳበት ለማረጋገጥ ሲል፥ ተቃዋሚዎቹን ወደ እስር ቤት ይከታቸዋል። ከዚያም እንደፈጸሙት ጉዳት እየታየ ፍርድ ይሰጣቸውና ይቀጣሉ። የተቀጡት እንደተቀረው ሕዝብ በሰላም የሚኖሩ ከሆነ ምሕረት ይደረግላቸዋል፤ ዳግመኛ በመንግሥት ላይ አመጽ በማስነሳት አገር የማያውኩ ሁሉ በነጻ ይለቀቃሉ። በምድራችን ላይ የጠባይ ማረሚያ (እስር ቤት) ያስፈለገው ለዚህ ነው። ይህንን የመሰለ ቅጣት በሰማይም ሊኖር እንደሚችል አንባቢ ያስተውላል (አባሪ ሦስት)።

⁴⁸ “እግዚአብሔር ጽዮንን ይሠራታልና፤ በክብሩም ይገለጣልና።” መዝ. 102:16

አዲስ ሰው

በአንዲት ወቅት (ከብዙ ሺህ ዓመታት በኋላም ቢሆን) አካላዊ ሕያዋን ሁሉ (እንስሳትም፥ እጽዋትም) ውድም ብለው የሚጠፉበት ወቅት መምጣቱ አይቀርም፤ ግን ከዛ በፊት ብዙ መለዋወጦች ይኖራሉ። ዝግመተ ለውጥ ያይደለ፥ እንደ ቅጽበተ ፍጥረት የመሰለ ለውጥ መምጣቱ አይቀርም።

እግዚአብሔር እንደገና አዲስ ሰው ቢፈጥር፥ ያ አዲስ ሰው ቀጥቅጠው ቢገድሉትም በዝነ ኃይሉ ነፍስ ዘርቶ የሚነሳ ባይሆንም፥ ከሁለት ሺህ ዓመታት በፊት የተወለደውን ኢየሱስ ክርስቶስን ይመስላል ብንል እንዲህ ነው፡-

“እርሱ በእግዚአብሔር መልክ ሲኖር ሳለ፥ ከእግዚአብሔር ጋር መተካከልን መቀማት እንደማይገባ⁴⁹ ነገር አልቆጠረውም። ነገር ግን የባርያውን መልክ ይዞ፥ በሰው ምሳሌ ሆኖ፥ ራሱን ዝቅ አደረገ።...”ፊሊጵስዩስ 2:7

ምድራዊ አስተሳሰብን ለአንድ ጊዜ ወደኋላ ብለን - የሥጋን ነገር ትተን፥ የመንፈስን ነገር እናስበው። የሰው ልጅ እንዲህ እንደተጠቀሰው አይነት ጠባይ ሲኖረው (በመንፈሱ ክርስቶስን ሲመስል)፥ ሰብአዊነት በአንድ ፍቅር (One Love)፥ አንድ ልብ እና አንድ ሃሳብ ወደፊት ብቅ ይላል፤ ያብባል፤ በደስታ ወደፊት ይጓዛል።

ትንቢት ያልሆነ - እንዳው በደምሳሳው ለውጥ ይመጣል ማለት - ለወደፊት የሰው ልጅ የበለጠ እግዚአብሔርን (መንፈሱን - ጥሩነቱን) እየመሰለ ይመጣል እንደማለት ይቆጠራል። ይህንን ማንም ሊያውቀው እንደሚችል ሁሉ፥ ይህ እንደሚሆን አምነን፥ እግዚአብሔርን ካሁኑ በበለጠ በመንፈስ ለመምስል የምንጥር ደስ ይበለን።

መላው ጠፈርን እንደ አንድ ትንሽ ኳስ በእጁ ይዞ ማቆየት የሚችል፤ ጠፈርን መዘርጋትና ማቆየት፥ ካቆየም በኋላ ማጥፋት የሚቻለው እግዚአብሔር የኛን ሕልውና ለዘለአለሙ የሚያስከብርበት ልዩ አለም እያዘጋጀልን መሆኑን ወንጌሉ አሳውቆናል⁵⁰። ከምድራዊነታችን ባሻገር - በአካላዊነት ከሚታየው ጠፈር አንጻር ሲተያይ እጅግ ትልቅ የሆነ ሌላ አለም ይኖራል፤ የዘለአለም ደስታ ወዳለበት እንሄዳለን ብለን አምነናል።

⁴⁹ ይህ ጠለቅ ያለ ትርጉም ስለሚኖረው፥ በሠፊው ካልተብራራ ቶሎ ሳይገባ ይችላልና፤ ከሃይማኖት ምሁራን ጋር መወያየትን ይጠይቃል።

⁵⁰ “..እኔ ባለሁበት እናንተ ደግሞ እንድትሆኑ ሁለተኛ እመጣለሁ፤ ወደ እኔም እወስዳችኋለሁ..” (ዮሐ.14:3)

ይህ ያሁኑ ሁኔታ ለዘለአለም እንደማይቆይ ለማንም ሰው ግልጽ ነው። ለወደፊት የተፈጥሮ ሁኔታዎች ይለዋወጣሉ። ስለዚህ ወይም አምላካችን በፈቀደ እንለወጣለን⁵¹።

ሰዎችም ተፈጥሮን በራሳቸው ችለው ስለማይቋቋሙ በቶሎ ይሞታሉ፤ ቀባሪ ስለማይኖር፤ መሬቱ ሁሉ ሬሳ ብቻ ሆኖ፤ የብዙ ሰው (ወይም የሰው ሁሉ) መጨረሻ ይሆናል። ግን አምላካችን ለሚሠራው ሥራ ሁሉ ጠፈራዊ ምክንያት ይኖረዋል። ከእንግዲህስ፤ ሰውና ምድር አብረው (ተያይዘው) ይጠፋሉ እንጂ፤ ሰውም እንደ ዳይናሞች ምድር ከመጥፋቷ በፊት አይጠፋም። እንዲሁም የምድራዊነት የመጨረሻው መጨረሻ ሲገባደድ ብቻ ነው ምድራዊነት ጭልጥ ብሎ ጠፍቶ ስማያዊነት የሚተካው። የዛን ጊዜ ሰው በአካላዊ ሰውነቱ መቆየቱ ያከትማል።

የዛሬው ሰው ብዙ የሚበላ፤ ቶሎ የሚደክመው፤ ቶሎ የሚሞትም ነው። ታዲያ፤ መቼ ነው እግዚአብሔር ይህንኑ የተዳከመ አካላዊ ሰው የሚያድሰው - በጥበቡ አዲስ አካላዊ ሰው የሚፈጥረው?

በዘመኑ ጄኔቲክ ኢንጂነሪንግ - ዲ ኤን ኤዎችን በመነካካት አንዳንድ የሰውነት አብራኮችን መለዋወጥ የሚቻልበት ዘመን ይመጣ ይሆናል። በሽታዎችን መቋቋም የሚያስችል ኬሚካል ቢፈጠርና ሰውም ጤነኛ ሆኖ ዕድሜው ቢረዘምለት፤ ይህ ሁሉ ለወደፊት የሚፈጸም ሊሆን ይችላል።

የዘመኑ ሰው የሚገባው፤ ሰው የሚያውቀውን የዲ ኤን ኤን ሥራ ነው። ከዚህ በበለጠ ረቂቅ የተፈጥሮ ምሥጢር፤ እግዚአብሔር ይህንን አካላዊ ሰው ቢለውጠውና አዲስ ሰው ቢፈጥር፤ ይህ አዲስ ሰው በአየር ላይ የሚንጠለጠል፤ በባሕር ላይ የሚንሳፈፍ፤ በባሕር ውስጥም መኖር የሚችል፤ በትንሹ የሚበላ፤ ለፍጥረታት ሁሉ የሚያስብ፤ በዚህች ምድር ላይ ከእንስሳት፤ ከአውሬዎችና ከእጽዋቶች ሁሉ ጋር በስምምነት ለመኖር የሚችል ቢሆን፤ የዘመናችን ጄኔቲክ ኢንጂነሪንግ እንዲህ አይነቱን ጥበብ ከየት ያገኘዋል?

የዛሬው ዘመን ሰው በሽተኛና ደካማ ከመሆኑም በላይ በጠባዩ ብልሹ ነው። እንዲህ ያለ ሰው ቶሎ መጥፋት አለበት። በምትኩ በመልኩና በቁመናው አንድ ወጥ - ቆንጆ፤ በአስተሳሰቡና በእምነቱ ቀና፤ ደግሞ በአጠቃላይ ጥሩ - አዲስ ሰላማዊ -

⁵¹ “እነሆ አንድ ምሥጢር እነግራችኋለሁ፤ ሁላችንም አናንቀሳፋም፤ ነገር ግን የኋላኛው መለከት ሲነፋ፤ ሁላችንም በድንገት በቅጽበት አይን እንለወጣለን፤ መለከት ይነፋልና፤ ሙታንም የማይበሰብሱ ሆነው (ፍጽምተ አካላዊ ሆነው) ይነሳሉ፤ እኛም እንለወጣለን።” 1ኛ ቆሮ. 15:52-53

ክርስቶሳዊ ሰው ይፈጠራል (ይሆን?)። ይህ አዲስ ሰው ብዙ ዓመታት የሚኖር - በመቶ ዓመቱ እንደ ማይክል ጃክሰን የሚደንስ ጠንካራ ይሆናል (ይሆን?)።

የወደፊቱን የሰው ዘር መምሰል ተጀምሯል፤ ይህም ይቀጥላል። በአለም ዙሪያ የተበተኑ ዘሮች ሁሉ ባንድነት ሲሰበሰቡ - በአንድ የሰው ዘር ብቻ ሲጠቃለሉ፡- ሃይማኖት፣ ቋንቋ ባሕልና ስነአይምሮአዊ አመለካከቶች ሁሉ አንድ አይነት ሲሆኑ፣ ይህ ሳይሆን አይቀርም የአዲሱ ሰው መፈጠሪያ ቅድመ ዝግጅት።

እኛ ምን እናቆይላት ለምድራችን?

ማንም ሰው ለጥሩነት የሚያደርገው አስተዋጽኦ በተለያዩ መንገድ የሰብአዊነትን መንፈስ ያሳድገዋል። ግማሽ ሰውነቱን በቡቱቱ የሸፈነ፣ ከቁሻሻ ሥፍራ ምግብ የሚለቅም፣ አይምሮውን የሳተ ሰውም በእግዚአብሔር አምሳል የተፈጠረ ስለሆነ፣ ይህ ሰው ሲሞት በቋሚ ሰው የሚታሰብበት ጥሩነቱ ከሌሎች ሰዎች ጋር ያገናኘዋል።

ሰብአዊነት እድሜው በሚሊዎን ዓመታት ቢቆጠር፤ የሰው ልጅ ሕይወት እንደ ውሃ ጎርፍ ቢመሰል፤ እንዲሁም ከሰብአዊነት ውስጥ የአንድ ግለሰብ እድሜ በሰማንያ ዓመት ቢተመን፤ ያ ዛሬ ተወልዶ ነገ የሚሞት ሕጻንም ለሰብአዊነት የሚያደርገው አስተዋጽኦ ይኖረዋል። እኛ የዛሬዎቹ፣ እኛ የትላንትናዎቹ፣ እኛ የነገዎቹ ባንድ ላይ ተጠቃለን በሕያውነት ምንጊዜም አለን፤ ስለዚህ፣ ሕጻኑ ለምክንያት ተወልዷልና፣ ለምክንያት ይሞታል፤ ሕጻኑ በምድር ላይ መፈጠሩን እንኳን ሳያውቅ ቢሞትም፣ ሰብአዊነት ያውቃል። የሞተውም ያልሞተውም፣ ለወደፊት የሚወለደውም - ሁሉም እኛው ነን።

የአንድ መንፈሳዊ ሰው የመኖር ትርጉም (ፍልስፍና) የሚለካው በምንድነው? ከተፈጠሩ ጀምሮ ብዙ ዓመታት የማይኖሩትንና የሚኖሩትን ባንድ ላይ አጠቃለን ብንመለከተው (ሰብአዊነትን እንደ ውሃ ጎርፍ ብናስበው)፣ የእድሜ መርዘምና ዓመት መቁጠር እንኳን ምንም ትርጉም አይሰጥም። ታዲያ፣ እኔ - እኔ እያሉ በራስ ላይ ማተኮር ምንድነው? ግለሰባዊነት ከሕብረተሰባዊነት ጋር አብሮ እንዲዘልቅ የሚያደርጉትን ሁሉ በአዎንታዊነት ብንመልከት፣ ይህ የጋራ ንቃት ከጋራ ጥፋት ሊያድን ይችላል።

አንዳንድ ሰዎች ገና ከልጅነታቸው የራሳቸውን ኑሮ ሳይኖሩ ለሌላው ብቻ እየደከሙ (በመንፈሳዊ ግልጋሎት ወይም በሌላ) ሕይወታቸውን መስዋዕት ያደርጋሉ። ምንድነው የመንፈሳዊነት ፍልስፍና? መኖራችን ሁላችንንም እንዳቅማችን ለሰብአዊነት መስዋዕትነት እንድንበቃ ካላደረገ። የሰዎች መስዋዕትነት በሚዋደዱ ቤተሰቦች በየጊዜው ይከሰታል፤ መንፈሳዊ ሆኖ መኖርና መስዋዕትነት የማይነጣጠሉ ናቸውና።

የክርስቶስ ወደ ምድር መምጣት ባጠቃላይ ሰብአዊነትን ወደ ጥሩ ለመለወጥ ካልሆነ ለምን አስፈለገ? ዘለአለማዊ ሕይወት ከአካላዊው ሰብአዊነት ምን ያግኝ? የአንድ መንፈሳዊ ሰው የመጨረሻ አላማው የሰብአዊነትን መንፈሳዊ ጎኑን በማሻሻል አለምን የተሻለ መኖሪያ ሥፍራ ከማድረግም አልፎ ለመጪው አለም የሚያዘጋጅ ካልሆነ፤ የእኛ የእያንዳንዳችን መንፈሳዊ ሕይወትም ተደማምሮ አጠቃላይ ሰብአዊነትን ጥሩ ካላደረገው የመንፈሳዊነታችን ጥቅሙ ምንድነው?

በምድር ላይ መከራ እንደ ፈተና ሆኖ፤ የደጋጎች መስዋዕትነት ከምንጊዜውም በበለጠ የሚፈለግበት ጊዜ ይመጣል። በምድር ላይ የሰው መፈጠር ሰው ለሰማይ መንግሥት ተስማሚ እንዲሆን ከሆነ፤ መስዋዕት መሆን ያለበት ሰው ሁሉ መስዋዕት ይሆን ዘንድ ግዴታ ነው። በአለም ታዋቂነት ያገኙ ሁሉ እንደ ተራ ሰው ሆነው አልኖሩም፤ የተወሰነ መስዋዕትነትን አሳይተዋል እንጂ። መስዋዕትነት ወደ መንፈሳዊነት የሚያመራ ከፍተኛ የእድገት ሕሊና መመዘኛ ነው። ፍቅርም እራስን መስዋዕት እስከማድረግ ያደርሳል። “እኔ እንደ ወደድኋችሁ እርስ በርሳችሁ ትዋደዱ ዘንድ፤ ትእዛዜ ይህች ናት። ነፍሱን ስለወዳጆቹ ከማኖር ይልቅ ከዚህ የሚበልጥ ፍቅር ለማንም የለውም።” ዮሐ 15:12 - 14

አንባብያን ሆይ! በዚህ አለም ላይ ብዙ ሰዎች በሰማያዊ እውነትና በምድራዊ እውነታ መካከል ይገባታሉ፤ የምድራዊነት መጨረሻው ምድራዊነት ቢሆን ይመረጣል? ወይንስ የምድራዊነት መጨረሻው ሰማያዊነት ቢሆን ይመረጣል? ምድር ትጠፋለች፤ አካልም አፈር ይሆናል። ለዘለአለማዊና ለማይጠፋው መንፈሳዊ ሕይወታችን ምን እናድርግ? ታዲያ፤ እኛ ምን እናቆይላት ለምድራችን? የሰማይ መንግሥት ከምድርም እንዲሆን፤ እኛ ምን እናድርግ በበኩላችን? መልሱም ተነግሯል፤ ተጽፏል፤ ተሰብኳል።

ሌሎች የሚያደርጉትን ብቻ ስንከተል የራሳችንን የፈጠራ ችሎታ በገዛ ራሳችን አናጥፋው። ከኛ ዘንድ የመነጨ አንድ አዲስ ነገር ቢገኝ፤ መጻፍና ማውራት አንፍራ። የራሳችን ከራሳችን የፈለቀ የሆነውን ሁሉ አናቃለው። መንፈሳዊነትን እየተውን “ምድራዊነትን” ብቻ እየተከታተልን ከቆየን ከራሳችን መገንጠላችን ነው። እውነት በጊዜ ውስጥ እጅግ እየሰተስፋፋና እየጎላ ይሄዳልና፤ በአፍም በጽሑፍም የተላለፉ መንፈሳዊ እውቀቶችና ምክሮች ሁሉ በጊዜ ውስጥ ለሕዝቦች ሁሉ መዳረሳቸው አይቀርም። ከቀን ወደቀን እውቀታችን ሁሉ በአካላዊ አለም እየጎለመሰ ቢሄድ፤ ይህ እውቀታችን መንፈሳዊነታችንን እንዳይደብቅብን እንጠንቀቅ። እኛ የተገነባነው በአካል ቢሆንም በውስጣችን መንፈስ አለን። “ሰው ግን ክቡር ሆኖ ሳለ አያውቅም፤ እንደሚጠፋ እንስሶች መሰለ።” መዝ. 49:15

መንፈሳዊነት የጎደለው ሕይወት እና መሪ የሌለው ወታደር አንድ ናቸው። በኑሮአችን ሁሉ መንፈሳዊነት የበላይ ሆኖ መምራት አለበት፤ እንደሚጠፋ እንስሶች እንዳንሆን። እውር ሆኖ ለተወለደ ሰው በአይን ስለሚታይ ቁሳቁስ ሁሉ

በቋንቋ ገልጽ ማስረዳት እንደማይቻል ሁሉ፤ የእግዚአብሔርን ማንነቱን ለማወቅና ለማሳወቅ የሚቻለው ማንም ሰው አይኖርም።

ስለ መንፈስ ጉዳይ፥ ስለ እግዚአብሔር፥ ስለ መላእክት፥ ባጠቃላይ ስለ ሰማያዊው አለም ማንም ሰው ከተፈቀደለት ውሱን እውቀት በላይ ማወቅ አይችልም። ለማመን ማወቅ ካስፈለገን እና፥ ካላወቅን አናምንም የምንል ከሆነ፥ ምንጊዜም ሳናውቅ መኖራችን ነው። ግን አንድ ምርጫ አለን፤ ይኸውም አስቀድሞ ማመን ነው። አስቀድሞ ያመነ፥ የእምነቱን ያህል የሚገለጥለት ሰማያዊ እውቀት ይኖራል። አስቀድሞ ማመን እና የሚከተለውን መጠበቅ ይሻላል፤ አስቀድሞ በመጠራጠር ሁሉን ነገር ከማጣት። ስለዚህ፥ የምናምን እንጂ የምንጠራጠር አንሁን።

ሰው ሁሉ ካለ ሥጋ ተጽእኖ የሚከተለውን መንፈሳዊነቱን እያየ ይመስክራል፤ ከማመን በኋላ እውቀት ይገለጻል። በጊዜ ውስጥ ውሸት ሁሉ እየወደቀ ሥፍራውን ለእውነት እየለቀቀ ሲሄድ፥ ውሸት ረግፎ ሲያልቅ፥ እውነት ብቻ ይቀራል። የዛን ጊዜ የማያምን፥ አምኖም የማያውቅ አይኖርም።

የሰው ልጅ ሃይማኖት ቢኖረውም ክፉና ደጉ በሃይማኖቱ ውስጥ ቁጭ ብሎ ሥራውን ይሠራል። አንዳንድ ጊዜ ሃይማኖት በቅዱስና በእርኩስ መንፈስ መካከል ያለውን ልዩነትም በደንብ ጎልቶ እንዳይታይ ሊያደርግ ይችላል። በተፈጥሮ ደግ የሆኑ ሰዎችን፥ ሃይማኖት የበለጠ ደግ ሲያደርጋቸው፤ በተፈጥሮ መጥፎ ለሆኑት ግን ሃይማኖታቸው የጦር መሳሪያ ሆኖ ሰውን ከሰው ያጨራርሳል።

የሰው አይምሮ እግዚአብሔርን ከምድራዊነት ውጪ በሰማይ በመንግሥቱ ሊመለከት መቻሉ የሃይማኖቱን ጥራት፥ የእምነቱንም ጥንካሬ እንደሚያመለክት ሁሉ፥ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተካተቱ ሃይማኖታዊ ፍሬ ሃሳቦች አላማ፥ መንፈሳዊነታችንን በማጠናከር፥ ለማንኛውም ነገር አመለካከታችን ከምድራዊነት ባሻገር አልፎ እንዲሄድ ለማድረግ ነው። ከምድራዊነታችን ባሻገር የሚኖረን አመለካከት ከሞትን በኋላ ለሰማያዊ ኑሮ ብቻ ሳይሆን፥ ለምድራዊ ኑሮአችንም - ለሰላማችን፥ ለማህበራዊ ኑሮአችን እና ለአንድነታችን እንደሚጠቅመን ከተገነዘብን፥ የመንፈሳዊነታችንን ነገር ችላ አንልም።

የሰው ሁሉ እምነት ሁሉን ሊያውቅ በሚችል በእግዚአብሔር ላይ የሚያተኩር ቢሆን፥ እኛ የማናውቀው ሁሉ እግዚአብሔርን በማወቃችን ተተካ ማለት ነው። የጎደለውን በሚያሟላ በእግዚአብሔር በኩል እርስ በርስ ተስማምተን አንድነታችን እና ሠላማችን አገኘን ማለት ነው። በአንድ የተወሰነች ወቅት የማወቅም ሆነ የአለማወቅን አንጻራዊነት ተገንዝቦ በሕይወቱ የተሻለውን አማራጭ የሚወስድ ጠቢብ ነው። በተለይም ከራሱ አልፎ ለምድራችን - ለሰብአዊነት የሚያስብ ምስጉን ነው።

የሰው ሃሳቡ ርቅቅ ሲል መግቻ የለውምና፤ ከቅርቡ ወደሩቁ፤ ከሩቁ ወደቅርቡ፤ ከሚታየው ወደማይታየው፤ ከማይታየው ወደሚታየው፤ ከጉልሁ ወደረቂቁ፤ ከረቂቁ ወደጉልሁ፤ የሥጋውን፤ የመንፈስንም ሥራ እየተመላለሰ (እየደጋገመ) ማውራት ደስ የሚለው ይህ ሰው የተባለ ፍጥረት፤ የገዛ ስነአይምሮውን እየተከተለ ሲጓዝ፤ ሳይንቲስት፤ አዋቂ፤ ፈላስፋም ነኝ እያለ ብዙ አውርቷል በከፍታ።

እስካሁን ድረስ ከምድራችን - ከጠፈራችንም እንወቅ እንጂ ብለን በመነሳት፤ የሳይንሱን፤ የሃይማኖቱን ሁሉ ስንወያይ ከዚህ ደረስን። ሁሉን ነገር የምናይበት የአይምሮአችን ትኩረት ከምድራዊነት ባሻገር እንዲሆን በማድረግ፤ የምናውቃቸውን ጉዳዮች ከምድራዊ ባህርይ ውጪ እየተረጎምን፤ ከሃይማኖታችንና ከእምነታችን ጋር ለማዛመድ ጣርን። በጋራ የምናስበውን ሁሉ እያጠቃለልን፤ ከዚያም ትንሽ ዘለቅ ብለን የማይታየውን በሃሳብ ለመቃኘት ሞክርን። በሳይንሳዊ መረጃ ያልተደገፈ መንፈሳዊ ነገር ሁሉ እርስ በርሳችን እንዳንግባባ ለሚያግደን ሰዎችም፤ ሳይንሳዊ - መንፈሳዊ የአመለካከት ዝንባሌ ለመፍጠር ሞክርን። ራቅ ብሎ ወደ ጠፈር በሃሳብ መጓዝ፤ ቀጥሎም ወደራስ መምጣቱ አንዱ የሰብአዊነት ምልክት ነውና፤ ይህ እንዲህ ያለው የሃሳብ ምልልስ በጣም አስፈልጎናል።

የሰው እድገት በአካላዊነቱ ብቻ ሳይሆን በመንፈሳዊነቱም ጭምር ነው (መሆን አለበት) ከሚል ሃሳብ ተነስቶ ሕዝቦችን ሁሉ ወደ መንፈሳዊነት እንዲጨመሩ የሚመክር፤ ለቆንጆ ምድራዊ ሕይወት ፍለጋ ብቻ ስላልሆነ፤ በራሳችን ላይ ሃሳብ አበዛን። ግን ይህ ሃሳብ ጥሩ ስለሆነ፤ ከብዛቱ የተነሳ በመንፈስ አነቃን፤ ደስተኞችም አደረገን። በማንኛውም እውነት በሆነ ነገር (በሳይንሳዊ እውነት፤ በሃይማኖታዊ እውነት..) ጸንቶ መቆየት ውጤቱ ያማረ እንደሚሆን፤ በእውነት ጸንቶ የቆየ ጸሎቱም እንደሚሰምርለት አንጠራጠር። ካመንን፤ ከፈለግን፤ ከጠየቅን፤ ከጸለይን፤ ምንጊዜም ቅዱስ መንፈስ ካጠገባችን ሆኖ ይራዳናል (ይህ መጽሐፍ ምስክር ነው)።

የሰብአዊነት እድገቱ (ይህ ሰው የመሆን - የማሰብና የመተሳሰብ ፍጥረታችን)፤ ለመጨረሻው እያሰናዳው ነው ያለው እንጂ፤ ሂደ ሂደ ካንድ ሥፍራ ሲደርስ በድንገት አይቀጭም፤ የሚያስብልን አምላካችን ከምድራዊነታችን አላቆ ከዚያ ሳያሻግረን አይተወንም። ሂንዱም ሆነ አይሁድ፤ እስላምም ሆነ ክርስቲያን፤ የሁላችንም መጥፎነት ከውስጣችን ሲጠፋ (ከምድራዊነታችን ስንላቀቅ)፤ የዛን ጊዜ አንድ እንሆናለን። ግን እስከዛው፡- በእግዚአብሔር ቤት እስክንገናኝ ድረስ - አብረን እንሁን እና እርስ በርሳችን እየተማማርን እንቆይ።

ከዚህ አለም ውጥረት፤ ጽብና ጭቅጭቅ፤ ንትርክና ክርክር፤ ከውጣ ውረዱ፤ ከሃዘንና ብስጭቱ.. ወዘተ. ሁሉ ባሻገር ክርስቶስን መስሎ ማደር የሚችል ጻድቅ መሬትን ይወርሳልና፤ በጸሎትና በሥራችን ሁሉ መንፈሳዊነታችንን በማጠናከር

ወደ እውነት - ወደ እግዚአብሔር እንጠጋ። ከነልዩነቶቻችን ደስ እንዲለን የሚያደርግ ጊዜ ይመጣል። በእውቀታችን አንኩራ፤ አንመካ፤ አንንቀፍ፤ አንሳደብ፤ አንዝለፍ፤ ትችት አናብዛ፤ አንፍረድ። በፍቅር መንፈሳዊ አንድነታችንን እንገንባ። ለዚህም እግዚአብሔር ይርዳን።

በምድር ያልጨረሰው ሥራ ከሰማይ ይጠብቀን ይሆናል። በዚህም ሆነ በዚያ ፍጹማዊ ሰው ለመሆን የሚያበቃንን ሁሉ እየሠራን እንድንኖር እንገደዳለን። ስንሞት እንኖራለን፤ ከዚያም ሆነን የእግዚአብሔርን ሥራ በበለጠ ለማድነቅ የሚያስችል እውቀት ይኖረናል። ከእንግዲህ መጨው ጊዜ በጣም አስፈሪና አስከፊ ቢሆንም፥ በግራና በቀኝ ከሚታየው የሰዎች እልቂት በስተጀርባ ሰብአዊነት በማያቋርጥ ጉዞ ወደፊት ይገስግሳል፤ ውሸት በያለበት ሲረግፍ፥ እውነት በምትኩ ሲያብብ፥ መጨረሻው ጥሩ ይሆናል። ስለዚህ፥ ለተሻለ ሕይወት እንዘጋጅ፤ የእግዚአብሔር መንፈስ አይለየን። እግዚአብሔር የርሱን ፈቃድ አውቀን እንደፈቃዱ እንድንሠራ ያድርገን። ሁላችንንም ለመንግሥተ ሰማይ ያብቃን።

ወደ ላይ እንኳን ባይወጣ፥ የሰማይ ቤትም ባይኖር፥

ስንት ደስ የሚል ነገር ሞልቷል በዚህቺው በምድር፥

መጥፎው ሲወጣለትና ጥሩው ብቻ ሲቀር።

ከጥንት ጀምሮ የተሰበከውና የተማርነው፥

በልዩ ልዩ የሃይማኖት መጻሕፍት የተጻፈው፥

በአምላካችን አንድነታችንን የሚያረጋግጠው፥

ደስታን የሚሰጠው፥ (ሮሜ 10:12)

ከተጠቀምንበት በቂያችን ነው፥ በቂያችን ነው።

በየብስና በባሕር ሲርመሰመሱ ነፍሳት፥

ሁሉም ባካባቢው፥ በአካላዊነቱ ሲታይበት፥

ማን ነበር የሚያደንቅለት - ይህን የእግዚአብሔር ፍጥረት።

እኛ ወይም የኛ መንፈስ፥ ገና አካላዊ ሳንሆን፥

ማን ያውቃል? ካሁን በፊት አይተን ያደነቅነውን፥

ረስተነውስ ቢሆን።

እንደ ሳሙኤል አምስት መቶ ዘመን እንደቆዩው፥

የትንቢቱን መፈጸም - ሕጻኑን ለመታቀፍ እንደቻለው፤

ያቆየናል እንጂ በሥጋም ባይሆን በመንፈስ፥

በምድር በጠፈርም ቢሆን ለመመላለስ።

ሁሉም ሲፈጸም ለማየት፤

አለዚያማ ማን ይሰንብት?

ለእግዚአብሔር ማን ይቅርለት?

ሲነጋ ሲመሸ - ድንቅ ሥራውን ማን ይመስክርለት።

ነገር ግን የኛ ምርጫ ከሆነ ከእምነት ይልቅ ክህደት፥
 ከእግዚአብሔር ጋር አለመተያየት፥
 መጥፋት - ጭልጥ ብሎ መቅረት፤
 ይህ ነው አንዱ የሰማያዊ ድንጋጌ ምልክት፥
መለየት - ከጠላት አምባ መግባት - ገሃነመ እሳት ማለት።
 ግን መደማመጥ ቢኖር በግንዛቤ አዊነት፥
 መስማማትም ቢኖር፥ እግዚአብሔርን በመፍራት፥
 ተጠጋግተን በፈቃዳዊ አንድነት፥
 ተሰባስበን በአምኃ ቅድሳት፥
 እንዲህ ነው በቅድስና መመቻቸት፥
 ሌላው የሰማያዊ ድንጋጌ ምልክት፥
 አለመለየት፥ ከእግዚአብሔር ቤት መግባት።
 ካመንን፥ በድን ብንሆንም በሥጋችን፥
 ነፍሳችን ይኖራል፥ ይቀጥላል ግዴታውን፥
 እንድናደንቅለት የእግዚአብሔር ሥራውን፥
 ደስ እንዲለው - ደስ እንዲለን፥
 እስከ አለም መጨረሻ፥ ከዛም በኋላ ቢሆን።
 ሳንጠፋ ከምድር ብዙ ቆይተናል፤
 ማድረግ ያለብንን አሁን አስተውለናል።
 እስክንገናኝ - እስክንገናኝ፥ ከእግዚአብሔር ቤት፥
 ከመሄዳችን በፊት፥ ከመጣንበት፥
 አንድነትና ሰላሙን ያብዛልን፤
 ፍቅሩን ያድለን ለሁላችን።
 አቤቱ እናመሰግንሃለን፤
 ክብርህን ለመናገር ስላበቃኸን፥
 የእጅህንም ሥራ ለማወጅ ስላነቃኸን።

ተፈጸመ

አስጀምሮ ላስጨረሰን ለፈጣሪ አምካችን ታላቅ ምስጋና ይድረሰው።

አሜን።

በእውነት ፈጣሪ አምላካችን እግዚአብሔር ፍጹምና ኃይል፥
 ስሙ ክቡር፥ ለዘለአለምም የተመሰገነ ነው።

አባሪዎች

አባሪ አንድ፡- የጊዜ እርከኖች

አባሪ ሁለት፡- የሰብአዊነት ወደፊት (ለ)

አባሪ ሦስት፡- ሰማያዊ ድንጋጌ እና ሰብአዊ ግንዛቤ

አባሪ አራት፡- ጸሎታት

አባሪ አንድ

የጊዜ እርከኖች

የስነ ምድር (ጂኦሎጂ) የጊዜ እርከኖች

- ሕይወት አልባ ፕሪካምብሪያን (Precambrian)– ዘመነ አረኪያን (Archean)
- ከ4600 ሚሊዎን ዓመታት እስከ 2500 ሚሊዎን ዓመታት አካባቢ - አካላዊ ሕያዋን ያልታዩበት።
- ባለ ሕይወት ፕሪካምብሪያን ዘመነ ፋኔሮዞይክ (Phanerozoic) - ከ2500 ሚሊዎን ዓመታት አካባቢ እስከ 570 ሚሊዎን ዓመታት አካባቢ - እጅግ ጥቃቅን አካላዊ ሕያዋን በጥቂቱ የታዩበት።
- ቀዳማይ ሕይወት (Paleozoic) - ከአምስት መቶ ሰባ ሚሊዎን ዓመት አካባቢ እስከ ሁለት መቶ አርባ ሚሊዎን ዓመት አካባቢ - አካላዊ ሕያዋን በብዛት የታዩበት።
- መሐል ሕይወት (Mesozoic) ከሁለት መቶ አርባ ሚሊዎን ዓመት አካባቢ እስከ ስልሳ አምስት ሚሊዎን ዓመት አካባቢ - በመሬትም በባሕርም ሕይወት የተበራከተበት ዘመን - ዳይናሞር የተባለ የመሬት ግዙፍ እንስሳ የኖረበት።
- ደኃራይ ሕይወት (Cenozoic) ከስልሳ ሚሊዎን ዓመት አካባቢ እስከ ዛሬ ድረስ - የመሬት እንስሳት መካከል ዝሆን፥ ጎሽ፥ አንበሳና ኑብር፥ ዝንጀሮና ሎጣ፥ በባሕር ውስጥም ሻርክ የተባለው አሳ በሊታ የታዩበት።

የሰብአዊነት የጊዜ እርከኖች

- ዘመኑ የማይታወቅ - ሰማያዊ ሰው (“አዳምና ሔዋን”) ከሚሻክላዊነት ወደ አካላዊነት የተሸጋገሩበት፤
- መቶ ወይም ሁለት መቶ ሺህ ዓመታት - እስከ አሁን - ሥጋዊ ሰው (“አዳምና ሔዋን”) በመሬት ላይ።
- በግምት ከ100 ሺህ ዓመታት፤ አካባቢ⁵² - እስከ 10 ሺህ ዓመት አካባቢ ድረስ - የተለያዩ ስደቶች በተለያዩ ሥፍራዎች፡-
 - በግምት ከ53 ሺህ ዓመታት ጀምሮ - ስደት ከአፍሪካ ወደ አውስትራሊያ፤
 - በግምት ከ40 ሺህ ዓመታት ጀምሮ - ስደት ወደ ሥልጣኔ፤
 - በግምት ከ15 ሺህ ዓመታት ጀምሮ - ስደት ወደ ሰሜን አሜሪካ።
- ከ10 ሺህ ዓመት በፊት - በራድ ዘመን ሳይለቅ፤ በአንዳንድ ሞቃት ሥፍራዎች አካባቢ - በባሕር ዳርቻዎች፤ በሰሃራ ሜዳማና ለም ሥፍራዎች ለተወሰኑ ዓመታት (ምናልባት ለአንድ ሺህ ዓመታት) ሰዎች ሳይሰደዱ የኖሩበትና በከፍተኛ ደረጃ የሰለጠኑበት (ከኖሕ በፊት የነበረ ሥልጣኔ)፤ የጥንታዊያን ኢትዮጵያውያኖችም ስልጣኔ።
- 10 ሺህ ዓመት አካባቢ ጀምሮ እና የኖሕ ዘመን (የጥፋት ውሃ) ተብሎ ከሚታሰበው ዘመን አካባቢ፡- ኢትዮጵያውያን የሄኖክ ዘሮች - የኖሕ ቤተሰቦች፤ በአንድ ወጥ ዘራቸው ወደ ሰሜንና ምሥራቅ (ወደ ቱርክ ወይም ወደ ኢራክ..) ተሰደው ሳለ፤ በሦስት የዘር ቀለም መለያ - በሦስት ዘሮች በግልጽ የታዩበት።
- ከ10 ሺህ ዓመት አካባቢ ጀምሮ እስከ 6 ሺህ ዓመት አካባቢ - ከኢትዮጵያ ከፍተኛ ሥፍራዎች የተዛመተ፤ የሰሜን አፍሪካውያን ከፍተኛ ስልጣኔ፤ የአውሮፓውያንም ግብርና (6500 ዓመታት አካባቢ)።
- ከ6 ሺህ ዓመት አካባቢ - እስከ 4 ሺህ ዓመት አካባቢ - የሰሃራ ድርቅ - የሰሜን አፍሪካውያን ስደት - ወደ አባይ ወንዝ መጠጋትና መሰልጠን (የግብጾች ማለትም የሰሜን አፍሪካውያን - የኢትዮጵያውያን ስልጣኔ - የፒራሚድ ግንባታ)፤ ከነባር እስያውያን ጋር የንግድ ልውውጥ -

⁵² የተጠቀሱት ዓመታት ለውይይት መድረክ እንዲከፍቱ የተቀመጡ ናቸው።

የእስያውያን የቀድሞው ስልጣኔ፤ የደቡብ አውሮፓውያን የቀድሞ ስልጣኔ፤ የሰሜንና የደቡብ አሜሪካውያን የቀድሞ ስልጣኔ።

- ዐ ከላይ የተጠቀሱትን ግምታዊ የጊዜ እርከኖች በክፍል ሁለት ከተጠቀሱት ተፈጥሮአዊ ክስተቶች እና ታሪካዊ መረጃዎች ጋር ማመሳከር ይገባል።

“ታዋቂ” - ታሪካዊ የጊዜ እርከኖች

- 3228 - 3102 ዓመተ ዓለም ሽሪ ክሪሽና የተወለደበትና የሞተበት ዘመን።
- 2200 ዓመተ ዓለም አካባቢ⁵³ - የአብርሃም ከሜሶፖታሚያ መስደድ እና ወደ ከንኦን ምድር መምጣት - ሶዶምና ኅሞራ...።
- 1900 - 1500 ዓመተ ዓለም - የእስራኤላውያን ስደት በግብጽ ምድር...።
- 1400 - 2000 ዓመተ ዓለም - ዘመነ መሳፍንት - ናኦሚን - ሩት፥ ሳሙኤል፥....።
- 1000 ዓመተ ዓለም⁵⁴ - ቅዱስ ዳዊት የነገሠበት ዘመን።
- 960 ዓመተ ዓለም - ንግሥት አዜብ ቀዳማዊ ምኒልክን የወለደችበት፥ ታቦታችንም ወደ ኢትዮጵያ የገባበት ዘመን። በዚህ ዘመን የመጀመሪያው ቤተ መቅደስ በንጉሥ ሰለሞን ተገነባ።
- 925 ዓመተ ዓለም - እስራኤላውያን ከሁለት በመከፈል (እስራኤልና ይሁዳ በመባል) ወደ ሰሜንና ወደ ምሥራቅ ተሰደዱ።
- 1000 - 500 ዓመተ ዓለም - ዘመነ ነብያት (ዳንኤል፥ ሕዝቅኤል....)
- 722 ዓመተ ዓለም - እስራኤል በአሲሪያ ግዛት - ነቢዩ ኢሳያስ።
- 586 ዓመተ ዓለም - ናቡከደናጾር ኢየሩሳሌምን ያዘ።
- 539 - 445 ዓመተ ዓለም - ጢሮስ የነገሠበት - የእስራኤላውያን ከስደት መመለስ (በኢየሩሳሌም ቤተ መቅደሱ የተገነባበት ዘመን - እዝራና ነሕምያ...)።
- 63 ዓመተ ዓለም - የአይሁዶች በሮማ መንግሥት መገዛት።
- 4 ዓመተ ዓለም⁵⁵ - የመድኃኒታችንና የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ልደት።

⁵³ The Student Bible 1990: New International Version, pp.1148 – 1149

⁵⁴ Coogan Michael D. 2003

- 29 ዓመተ ምህረት - የጌታችንና የመድኃኒታችን ስቅለት።
- 66-100 ዓመተ ምህረት - ብዙ አይሁዶች ከሮማውያን ጋር ተጋጭተው በማሳዳ ገደል የተሰዉበት፤ የአዲስ ኪዳን ወንጌሎች የተጠናቀቁበት፤ የክርስትና ሃይማኖት ለመጀመሪያ ጊዜ ወደ ኢትዮጵያ የገባበት።
- 325 ዓመተ ምህረት - የኒቂያ ጉባኤ፤ (የአትናቴዎስ እና የአርዮስ ጭቅጭቅ)፤ የኦርቶዶክስ እምነት የረቀቀበት።
- 335 ዓመተ ምህረት - ቅዱስ ቁርባን መቀበል፥ ስርአተ ቅዳሴ...ወዘተ...።
- 570-632 ዓመተ ምህረት - ነቢዩ መሐመድ የኖረበት።
- 732 ዓመተ ምህረት - ሙስሊሞች እስከ አውሮፓ የዘለቁበት።
- 1096 ዓመተ ምህረት - የመጀመሪያው የሃይማኖት ጦርነት።
- 1914 - 1918 ዓመተ ምህረት - የመጀመሪያው የዓለም ጦርነት።
- 1939 - 1945 ዓመተ ምህረት - የሁለተኛው የዓለም ጦርነት።
- 1948 ዓመተ ምህረት - የዓለም ቤተ ክርስቲያናት ማሕበር የተመሠረተበት፤ - የእስራኤል መንግሥት የተመሠረተበት፤ - መሃተመ ጋንዲ የተገደለበት።
- 1969 (ግንቦት) የሰው ልጅ ጨረቃን የረገጠበት።
- 1972 የኢትዮጵያ ሕዝባዊ አብዮታዊ ፓርቲ (ኢሕአፓ) የተመሠረተበት።
- 1974 ዓመተ ምህረት - በኢትዮጵያ አብዮት የፈነዳበት።
- 2012 ዓመተ ምህረት እና ለወደፊት - በሰውና በተፈጥሮ የሚመጡትን ችግሮች ሁሉ በጋራ ለመቋቋም፤ አለም አቀፋዊ ትብብር ይሰበካል፤ መንፈሳዊነትም ከምንጊዜም የበለጠ ይጠናከራል።

⁵⁵ ክርስቶስ የተወለደው ሄሮድስ ሳይሞት ከሆነ፥ ሄሮድስ የኖረበት ጊዜ ከሌሎች ታዋቂ ታሪካዊ ጊዜያቶች ጋር ሲመሳከር፥ ጊዜውን ወደ ኋላ ይጎትተዋል። ይህ የአውሮፓውያን የዘመን አቆጣጠር የጊዜ መዛባት ያለበት መሆን ከዌብ ሳይቶች ይመልከቱ።

አባሪ ሁለት

የሰብአዊነት ወደፊት (ለ)

የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን በመንተራስ፥ ሳይንሳዊ “እውነታዎችንም” በማስደገፍና አመሳስሎ በመመልከት፥ የወደፊቱን የበለጠ እንድናስብበት ከክፍል ሦስት (ምዕራፍ አስር) የቀጠለ።

ትንቢት እሙን መነሻ ቢኖረውም፥ በተለያዩ መንገድ ይተረጎማል። ለምሳሌ፡- የሰማይ መንግሥት በምድር ላይ እንደሚሆን ትንቢት አለ። ግን ይህ መንግሥት ምን ዓይነት መንግሥት ነው? የሚቆየው ለምን ያህል ጊዜ ነው?

የመጨረሻው መጨረሻ ሲቃረብ፥ ሰዎችን ለሰማያዊ ኑሮ ለማዘጋጀት ሲባል፥ ሰላምና ፍቅር ለትንሽ ጊዜ (ምናልባት ለሺህ ዓመታት ብቻ) በምድር ላይ የሚሰፍንበት ዘመን ይመጣ ይሆናል።

የሰማይ መንግሥት በምድር ላይ ቢሆን፥ ይህንን አካላዊ ምድራዊ ችግር (የምድራዊነት ሥረ መሠረት) ያቃልለዋል ወይ? ይህ የምናውቀው አካላዊ ክስተት የሚቀጥለው እስከመቼ ድረስ ነው? ምድር ከተፈጠረች ከ4.5 ቢሊዎን ዓመታት ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ ያለው ዘመን እንደ አንድ ቀን ቢቆጠር፥ እኛ አካላዊ ከሆን ጀምሮ የኖርነው ለአራት ሴኮንዶች ብቻ መሆኑ ነው። ለአንድ ደቂቃ እንኳን ያህል በምድራችን አልኖርባትም። ትንቢት ተናጋሪዎች ግን ያቺ አንድ ደቂቃ ከማለቋ በፊት እንጠፋለን እያሉ ያስፈራሩናል።

በአይሁድም ሆነ በክርስቲያን ሃይማኖት፥ ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ አለም እንደሚመጣ ይታመናል። ነገር ግን፥ ስለ አለም መጨረሻ ክርስቶስ የተናገረውና አይሁዶች የሚያምኑበት ትንቢት ከኛ ከክርስቲያኖቹ የተለየ ይመስላል።

አይሁዶች፡- ለወደፊት የሚመጣው መሲህ ሰው ነው። መሲህ ሲባል ሰው ነው ሊሆን የሚችል እንጂ እግዚአብሔር ሊሆን አይችልም። እግዚአብሔር የበላይ ሆኖ፥ ይህ ሰው የሆነ መሲህ የአለም ሁሉ ገዢ ይሆናል፤ ከእግዚአብሔር በሚሰጠውም ኃይል በዚህች ምድር ላይ ሰላምና ጸጥታን ያስከብራል ይላሉ።

በክርስቲያኖች የሚታመንበትም ይህንኑ የሚመስልና የማይመስልም ጎን አለው። የማይመስለው መሲህ ሲባል ሰው ነው መሆን ያለበት የሚለው ነው። የሚመስለው

ደግሞ በሦስት ይከፈላል፡- አንደኛው፡- ክርስቶስ ሲመጣ በምድር ላይ ለሺህ ዓመታት ይነግሳል የሚለው ነው። ሁለተኛውም፡- ክርስቶስ ሲመጣ በምድር ላይ ለዘላለም ይነግሳል የሚለው ነው። ሦስተኛውም ክርስቶስ ሲመጣ በምድር የሚቀሩት ቀርተው እኛን ወደሰማይ መንግሥት ይወስደናል የሚለው ነው - ዘላለማዊ መንግሥት በምድር ለቀሪዎች - ዘላለማዊ መንግሥት በሰማይ ለሂያደኞች (ሌላ ትርጉም እና/ወይም ማብራሪያ እንደሚኖር ልብ ይሏል)።

እኛ ከጊዜ ወደ ጊዜ በመንፈሳችን እግዚአብሔርን እየመሰልን ስንመጣ፥ ይህ አካላዊ ሕልውናችን እስከመቼ ያቆየናል? ለዚህ ምንም ተጨባጭ መልስ ላናገኝ ስለምንችል፤ በቅድሚያ ይህንን ጥያቄ መመለስ ለምን እንደሚያቅተንም እንመርምር።

ክርስቶስ የወደፊቱን ከተናገረበት ቀን ጀምሮ፥ የመጨረሻው መጀመሪያ የቀጠለ እንደሆነ አድርገን ብንወስደው፥ ጥያቄው መቅረብ ያለበት እንዲህ ነው፡- የመጨረሻውን መጀመሪያ የሚያበስሩ ሂደቶች እየተገባደዱ ናቸው ወይ ያሉት?

በዚህች ምድር ላይ መጨረሻው የተጀመረው ክርስቶስ ወደ ሰማይ ካረገበት ቀን ጀምሮ፥ ወይም መንፈስ ቅዱስ ከወረደበት ቀን (ከጸራቅሊጦስ) ጀምሮ፥ ወይም በምድር ላይ የመጀመሪያው ቤተ ክርስቲያን ከተሠራበት ቀን ጀምሮ አድርገን ብንወስደው፥ ወይም ክርስቶስ የመጣው መጨረሻውን ለመጀመር እንደሆነ አድርገን ብንወስደው፥ ክርስቶስ ተመልሶ የሚመጣው ጀምሮት የሄደውን መጨረሻ ለመጨረስ መሆን አለበት ማለታችን አይቀርም⁵⁶።

የመጨረሻውን ለመጀመር የመጣ ክርስቶስ የመጨረሻውን ለመጨረስ ይሆናል ተመልሶ የሚመጣ⁵⁷።

ታዲያ የመጨረሻው መጀመሪያ የራሱ ክስተት እንዳለውና፥ እስካሁን ድረስ የመጨረሻው መጀመሪያ እንዳላለቀ (እንዳልተጨረሰ) ሁሉ፥ የመጨረሻው መጨረሻም የራሱ ክስተት ይኖረዋል፤ ይህም ክስተት ሺህ ዓመት ወይም ከዛ በላይ ሊወስድ ይችላል።

የአለም የመጨረሻው መጨረሻ የሚገባደደው መቼ ነው? ብሎ መጠየቅ፥ ይህ የኛም የሕልውናችን ምልክት የሆነ ሁለንተናዊ የማያቋርጥ ቅራኔ (በአካላውያን ውስጥ ያለ ቅራኔ) መቼ ነው የሚያቆመው ብሎ እንደመጠየቅ ይቆጠራል።

⁵⁶ “የሰው ልጅንም በኃይልና በብዙ ክብር በሰማይ ደመና ሲመጣ ያዩታል፤ መላእክቱንም ከታላቅ መለከት ድምጽ ጋር ይልካቸዋል፤ ከሰማያትም ዳርቻ እስከ ዳርቻው ከአራቱ ነፋሳት ለእርሱ የተመረጡትን ይሰበስባሉ።” ማቴ. 24:30 ÷ 31

⁵⁷ “የገሊላ ሰዎች ሆይ፡- ወደ ሰማይ እየተመለከታችሁ ስለምን ቆማችኋል? ይህ ከእናንተ ወደ ሰማይ የወጣው ኢየሱስ ወደ ሰማይ ሲሄድ እንዲያችሁት፥ እንዲሁ ይመጣል አሉአቸው።” ዮሐዋ. ሥራ 1:11

የአካላዊነት ቅራኔ የሚያበቃ፥ አካል ሲጠፋ ወይም ወደ ሌላ “ነገር” ሲቀየር ከሆነ፥ በዛ “ነገር” - በንጽረ አካላዊነት ውስጥም እንደገና ሌላ አይነት ቅራኔ ይኖር ይሆናል።

ከዛሬ ሁለት ሺህ ዓመታት በፊት ክርስቶስ እንዲህ ብሎ ነበር፡- “ከዚያች ወራትም መከራ በኋላ፥ ወዲያው ጸሐይ ይጨልማል፤ ጨረቃም ብርሃኗን አትሰጥም፤ ከዋክብትም ከሰማይ ይወድቃሉ፤ የሰማይ ኃይላት ይናወጣሉ።” ማቴ. 24፡ 29

የተሰረዘባቸውን መነሻ በማድረግ፥ ቀደም ሲል (በክፍል አንድ) ከጠቀስናቸው ሳይንሳዊ ምርምሮች ጋር እናገናኛቸውና፤ ከሳይንስም ከሃይማኖትም ደስ የሚለውን በአይነ ሕሊና ለማየት እንሞክራለን።

ጸሐይ ይጨልማል ቢል፥ ሌሎች ከዋክብት እንደሚሞቱ እርሷም ትሞታለች (ትከሰማለች) ማለት ነው። ጸሐይ ስትከሰም፥ ጨረቃ ከጸሐይ የምታገኘው ብርሃን ይቀርባታል። “..ጸሐይ ይጨልማል፤ ጨረቃም ብርሃኗን አትሰጥም.. ” ማቴ. 24፡ 29

ጠፈር ዝግ ከሆነ፥ አንድ ቀን አካል ሁሉ ወደ አንድ ማእከላዊ ሥፍራ መሰባሰቡ አይቀርም። ከዛ በፊት ግን በማንኛውም ጊዜ የነበረ የጠፈር መናወጥ፥ ትንሽ ከፍ ቢል፥ “አንዳችነት”ን እንደሚያስከትል ተመልክተናል። ይህ ከታላቁ መሰብሰብ በፊት የሚከሰት አንዳችነት፥ በታላቁ መሰብሰብ ወደ ሌላ አለም ስለመሸጋገር የምናስበውን አያስናክለውም፤ ምክንያቱም፥ ሌላ አለም የምንለው ካሁን በፊት የነበረ፤ አሁንም ያለ፥ ለወደፊትም የሚኖር ነውና።

“ከዚያች ወራትም መከራ በኋላ”፥ በማለት የጊዜውን አይነት ጠቆመልን እንጂ፥ “ስለዚያች ቀንና ስለዚያች ሰዓት ግን ከአባት በስተቀር፥ የሰማይ መላእክትም ቢሆኑ፥ ልጅም ቢሆን የሚያውቅ የለም።” ማቴ. 24፡ 36 በማለት የመጨረሻው መጨረሻ በሰው የማይታወቅ መሆኑን ነገረን - በእግዚአብሔር ፈቃድ፥ ለወደፊት በሚፈጸሙ ክስተቶች ውስጥ የጊዜ መፋጠን ወይም መራዘም “እንደየአስፈላጊነቱ” የሚፈጸም መሆኑንም ገለጸልን።

“እንደየአስፈላጊነቱ” ስንል፥ እንደ ጠባያችንም ማለታችን ነው። ለምሳሌ፡- የመጀመሪያው የዓለም ጦርነት ከተፈጸመ ከ27 ዓመታት በኋላ ነበር የሁለተኛው የዓለም ጦርነት የተከተለው፤ ከዛ በኋላ የሦስተኛው የዓለም ጦርነት ሳይቀሰቀስ ይኸው ከ60 ዓመታት በላይ ቆይተናል። ይህም ሌላ ጦርነት እንደገና ተቀስቅሶ ማለቂያችን እንዳይሆን የተቻላቸውን ሁሉ የሚያደርጉ ሰዎች (ጥሩውን የሚያስቡ ፖለቲከኞች፥ መንፈሳውያን ሃይማኖተኞች፥ መከራዎች ሽማግሌዎችም) በመኖራቸው ነው።

እኛ በበኩላችን በሰላም ለመቆየት የሚያስችለንን ስናደርግ፡ ከላይ ሆኖ ሁሉን የሚመለከት አምላካችን ደግሞ፡ ጥሩ ለሚያስቡ የሚያስብላቸው ስለሆነ፡ በተፈጥሮ አደጋ ምክንያት የምንጠፋበት ሁኔታ የሚከተል ቢሆን እንኳን፡ እርሱ የተፈጥሮን ሂደት ለውጦ ከጥፋት ሊያድነን ይችላል። በክፋታችን የምንጸና ከሆነም፡ የተፈጥሮን ሂደት አቻኩሎ ቶሎ ሊያጠፋን ይችላል።

እንግዲህ አካላዊ ክስተቶችን ብቻ እየተከተሉ ትንቢት መናገር የማያዋጣ መሆኑን ልብ ይሏል። ሳይንቲስቶች የተፈጥሮን ሂደት በመመልከት የወደፊቱን ለመተንበይ ይፍጨረጨራሉ፤ ግን አልቻሉም። የእሳተ ገሞራ የትና መቼ እንደሚፈነዳ መተንበይ አልተቻለም። ስለ ነገው የአየር ሁኔታ ተራው ሰው ሊያውቅ ከሚችለው ትንሽ ሻል አድርገው ተናገሩ እንጂ፡ መቼ የአውሎ ነፋስ ተነስቶ ከየት ሥፍራ አደጋ እንደሚያስከትል እንኳን ለማወቅ አልተቻለም...።

የወደፊቱን መተንበይ የማይችሉበት አንዱ ምክንያት፡ በተፈጥሮ ውስጥ ሰው ሊያውቅ ዘንድ የማይቻለው፡ ሌላ እግዚአብሔር ብቻ የሚያውቀው ሕግ ስለሚኖር፤ እኛ መደበኛ የምንለውን የተፈጥሮን ሕግ (ሂደት) እግዚአብሔር ሊያፈናቅለው፡ ሊለውጠው፡ ሊያስቀረውም ይችላልና ነው።

ወደ ቀድሞ ነገራችን እንመለስና፡ ከዋክብት ይከስማሉ ስንል፤ ከዛሬ ሁለት ሺህ ዓመታት በፊት፡ ዛሬና ለወደፊትም ሰው እንደሚሞት ሁሉ እነርሱም የሚሞቱ በመሆናቸው ነው። ታዲያ፡ ክርስቶስ “ከዋክብትም ከሰማይ ይወድቃሉ” ሲል፡ ሰፊው ጠፈር እያለ፡ መሬት ላይ ብቻ ይረግፋሉ የሚል ይመስል ይሆናል። ነገር ግን በሠፊው ጠፈር ውስጥ፡ ከዋክብት ሲከስሙ፡ በስበት የሚወድቁበት ሌሎችም ፕላኔቶችና ጨረቃዎች መኖራቸውን ተገንዝበናል (ከአንዳችነት ጋር ያመሳስሏል)።

አሁንም አንድ ግልጽ ያልሆነ ነገር ይኖራል። ይኸውም፡ ይወድቃሉ ሲል፡ ወደፊት የሚፈጠረውን ክስተት ብቻ የሚያመለክት ይመስላል። ወደፊት የሚፈጸም ነገር ሁሉ ወደፊት “ብቻ” አይደለም የሚፈጸመው። ለወደፊት ብዙ ከዋክብት የሚረግፉበት ሁኔታ ይፈጠራል ቢል፡ ከዛ በፊት ይህ አልነበረም ማለት አይደለም፤ የወደፊት መነሻው መቼ ነውና?

የተጠቀሱት ሁሉ የሚፈጸሙ መሆናቸውን ሲያረጋግጥ፡ ይህ ትውልድ ከማለፉም በፊት ይህ ሁሉ ከመፈጸም አያመልጥም አለ። “እውነት እሳችኋለሁ፤ ይህ ሁሉ እስኪሆን ድረስ ይህ ትውልድ አያልፍም። ሰማይና ምድር ያልፋሉ፤ ቃሌ ግን አያልፍም።” ማቴ 24: 34

ይህ ትውልድ አያልፍም የሚለውን ክፍል በሚከተለው መንገድ መመልከት ይቻላል። ሁሉ ነገር ከሁሉ ነገር ጋር ስለሚያያዝ፡ ከጥንት ጀምሮ መጨረሻችን እስኪሆን ድረስ በጠፈር የሚከናወነው ሁሉ ይመለከተናል።

ከዛሬ ሁለት ሺህ ዓመታት በፊት የክርስቶስ በመስቀል ላይ መስቃየትና መሞት፥ የዛሬውና የወደፊቱ ትውልድ የማይረሳው ነው። የርሱ ስቃይ የሰዎችን ስሜት እየነካካ አንድ የሚያሳውቀን ነገር ባይኖር ኖሮ - በዚያን ጊዜ ክርስቶስ የተሰማውን ሕመም እኛም እንድንገነዘብ የሚያደርግ ስነአይምሮአዊ ሕሊና ባይኖረን ኖሮ - የርሱ ስቃይ የኛም ስቃይ ባይሆን ኖሮ፥ የክርስቲያን ሃይማኖት እንዲህ ባልተስፋፋ ነበር። በየዓመቱ በሕማማት የክርስቶስን ስቃይ ለማስታወስ ስንል፥ እኛም ሥጋችንን በጸሎትና በስግደት እናደክማለን።

በጠፈር ውስጥ የሚከናወኑ ክስተቶች ሁሉ በማንኛውም ትውልድ (ዘመን) የሚፈጸሙና በመፈጸም ላይ ያሉ ናቸው። የዛሬ ሚሊዎን ዓመታት ወደኋላና ወደፊት የሚፈጸም ክስተት ሁሉ ዛሬም የሚፈጸም ነው። ስለዚህ፥ ሰማይና ምድር እስኪያልፉ ድረስ - መጨረሻው እስኪመጣ ድረስ - ምን ጊዜም የሚሆን ነገር ከመሆን ሊያመልጥ አይችልም ብንል፥ የሚከተሉትን በማስታወቅ ነው።

- አንድ ክስተት ሥር ነቀልም ቢሆን፥ ቀስስተኛም ቢሆን፥ ራሱን የቻለ ክስተት ነው፤ ሁሉም “መጨረሻ” ለምንለው ምክንያት ይሆናልና።
- “መጨረሻው” እንዲጣደፍ የሚያደርግ ሁኔታም ራሱ “መጨረሻ” መሆን አለበት (ከፈለግን ንዑስ መጨረሻው እንበለው)።

በየደቂቃው ብዙ ሰዎች ይሞታሉ። እነርሱን እንዲሞቱ ያደረገ ሁኔታ ሰዎችን ሁሉ ገድሎ ገድሎ ይጨርሳል። ታዲያ ሰው ሁሉ ሞቶ ሲያልቅ ነው መጨረሻ የሚባለው? “መጨረሻ” የተባለውን ቃል እንደ ክስተት ብንቆጥረው በየቀኑ “መጨረሻ” ይኖራል።

ክርስቶስ “የሰማይ ኃይላት ይናወጣሉ” ቢል፥ ካሁን በፊት አልተናወጡም ማለት አይደለም። በመጠኑም ሆነ በከፍተኛ ደረጃ የሰማይ ኃይላት ተናውጠዋል፤ ይናወጣሉም።

ሰማይና ምድር እስኪያልፉ ድረስ - መጨረሻው እስኪመጣ ድረስ - ምን ጊዜም የሚሆን ነገር ከመሆን ሊያመልጥ አይችልም ብንል፥ መጨረሻው እንዲጣደፍ የሚያደርግ ሁኔታም እንደሚኖር በማመን ነው። ስለዚህ፥ ይህንን በየጊዜው የሚኖረውን “ቀስስተኛ የጠፈር መናወጥ” ለወደፊት ለጠፈር መሰብሰብ ምክንያት ከሚሆኑ ስር ነቀል ጠፈራዊ መናወጦች ገንጥለን አናየውም።

መጀመሪያ ሲጀመርና መጨረሻ ሲጀመርም ሂደት አለ። ሂደት የሚያቆመው መጨረሻው ሲጨረስ ብቻ ነው። ለምሳሌ፡- የአለም መጀመሪያ ሲጀመር በተወሰነ ሂደት ውስጥ እያለፈ እንደነበር ሁሉ፥ የአለም መጨረሻ ሲጀመርም በተወሰነ ሂደት ይኖራል፤ ይህም ሂደት አንዴ ከተጀመረ፥ የመጨረሻው መጨረሻ እስኪገባደድ (ጠፈር እስኪሰበሰብ) ድረስ ይቀጥላል፤ ይቀጥላል...። እኛም በዚህ ሂደት ውስጥ፥ በየጊዜው የመጨረሻው መጨረሻ የቀረበ ይመስለናል፤ ይህ

የመጨረሻው መጀመሪያ ሂደት ስሜታችንን እየጎነታተለ፥ መጨረሻው መጣ! የአለም መጨረሻ ደረሰ! እያለ በየጊዜው ይነግረናል። በሃይማኖት ይህንን መምሰል ነው ከእውነታ ጋር ማገናኘቱ ያስቸገረን።

አጠቃላይ ሂደቶችን ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ እንድንመለከት ክርስቶስ አስተማረን። ክርስቶስ የመጨረሻውን መጀመሪያ ጀምሮ ሄደ፤ ከክርስቶስ በኋላ የአለም መጨረሻ የመሰለበት ብዙ ጊዜ ነበር፤ ለወደፊትም ይኖራል። መጨረሻው ሲጀመር ማለት የአለም መጨረሻ የሚመስለበት ጊዜ ይበዛል ማለት ነው። ስለዚህ ይህ መምሰል ይቀጥላል - ይቀጥላል - ይቀጥላል።

ክርስቶስ የአለም መጨረሻ በዚህ ቀን ይሆናል ብሎ አለመናገሩ፥ የአለም መጨረሻ (የመጨረሻውም መጨረሻ) ገና ብዙ ጊዜ የሚቀረው ስለሆነ ይሆናል። በኖሕ ዘመን እግዚአብሔር እንዲህ ብሎ እንደተናገረ፡- “በምድር ዘመን ሁሉ መዝራትና ማጨድ፥ ብርድና ሙቀት፥ በጋና ክረምት፥ ቀንና ሌሊት አያቋርጡም።” ዘፍ. 8:22 ከተፈጠረች አራት ቢሊዎን ዓመታት በላይ ለሆናት ለዚህች ምድር፥ ይህ የመጨረሻ መጀመሪያ እስኪጨረስ የሚኖረው ሂደት ብዙ ሺህ ወይም ሚሊዎን ዓመታት ቢፈጅ እንኳን አያስደንቅም።

ስለዚህ፡- ክርስቶስ “ይህ ሁሉ እስኪሆን ድረስ ይህ ትውልድ አያልፍም” ሲል፤ እንዲሁም፥ “ከዋክብትም ከሰማይ ይወድቃሉ፤ የሰማይ ኃይላት ይናወጣሉ” ሲል፥ የትላንትናውን፥ የዛሬውንና የወደፊቱን በማጠቃለል መሆኑን ልብ እንበል። ከዚሁም ጋር፥ የተጠቀሱት ክስተቶችም (የከዋክብት መውደቅና የሰማይ ኃይላት መናወጥ) ለወደፊት በከፍተኛ ደረጃ በመከናወን የመጨረሻውን መጨረሻ እንደሚያስከትሉ እናስተውል።

ክርስቶስ በምድር ሲመላለስ፥ ተከታዮቹ ከፍተኛ መንፈሳዊ ዝንባሌ ስለነበራቸው፥ ስለሰማያዊው አለም ንገረን - ንገረን እያሉ ይጨቀጭቁት ነበር። እርሱ ግን በራሳቸው እንዲያውቁ ይገፋፋቸው ነበር። ብልህ አስተማሪ ተማሪዎቹ በራሳቸው እንዲማሩ መመሪያ ይሰጣል፤ መንገድ መንገዱንም ያሳያል። ብልህ ያለሆነ አስተማሪ ግን፥ እራሱ የሚያውቀውን ብቻ ተናግሮ ዝም ይላል። ተማሪዎቹም የተነገራቸውን ከመመለስ አልፈው እንደአስተማሪያቸው መሆን ያስቸግራቸዋል።

ለኃይሉ ወሰን፥ ለችሎታውም ገደብ የሌለበት አምላክ፥ ተአምራቱን ሁሉ ማወቅ ለሚገባው ሰው አሳውቆ፥ ክብሩን በዛ ሰው አማካኝነት ይገልጣል። “በስሙ ለሚያምኑት ለእነርሱ የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣንን ሰጣቸው።” ዮሐ. 1፡12 ክርስቶስ በምድር ላይ የሠራው ተአምራት በተከታዮቹ እንዲቀጥል አደረገ። “አሥራ ሁለቱንም ወደ እርሱ ጠራ፤ ሁለት ሁለቱንም ይልካቸው ጀመር፤ በርኩሳን መናፍስትም ላይ ሥልጣን ሰጣቸው፤ ለመንገድም ከበትር

በስተቀር እንጀራም ቢሆን ከረጢትም ቢሆን መሐለቅም በመቀነታቸው እንዳይዙ አዘዛቸው።” ማር. 6: 7

ከክርስቶስ በፊት ነብያቶች የወደፊቱን እየተናገሩ የሰውን ልጅ በመንፈሳዊነት ወደፊት አራመዱት (ገፋፉት)፤ ከክርስቶስ በኋላ እያንዳንዱ ሰው እራሱን መምራት እንዳለበት መንገድ መንገዱን እራሱ ክርስቶስ አሳይቶናል። የቀድሞ ነቢያቶችን ትንቢት እንዳንጠብቅ፤ እራሳችን ሂደቶችን በመመልከት፥ ማወቅ የሚገባንንም ያህል እንድናውቅ፥ ተግተን መጠበቅ እንዳለብንም ተምረናል።

ለዓለም መጥፋት ምልክት የሚሆኑ ሂደቶች ሁሉ በተደጋጋሚ ታይተዋል፤ ይህች ምድር ግን አልጠፋችም። አንዳንድ የዘመኑ ሰባኪያንም ክርስቶስ ከተናገረው ትንቢት ርቅቅ ለማለት እየቃጣቸው፥ የአለም መጨረሻ የሚሆነው - ክርስቶስ የሚመጣው - በዚህ ዓመተ ምህረት ነው በማለት ይተነብያሉ። እነርሱ ሃሰተኞች መሆናቸውን ጊዜ አሳይቶናል። የተነበዩት አለመፈጸሙን እያወቁ፥ ምንድነው የሳትኩት ነገር ብለው እራሳቸውን በመጠየቅ ፋንታ፥ አሁንም ለሌላ ትንቢት ይሸቀዳደማሉ። ሁሉ ነገር ግልጽ ሊሆን በማይችልበት አለም ውስጥ ስንኖር፥ ትንቢት መናገር ቀላል እንደማይሆንልን ነው የሚያረጋግጡት።

ሁለት ሺህ ዓመታት አለፉ። ለምን ብሎ ክርስቶስ ይመለስ? ለምን ብሎስ መሬት ይውረድ? ሕዝቦች እንደቀደሙ አይሁዶች በጠላትነት እንደማይነሱበት ሳያረጋግጥ ክርስቶስ ተመልሶ ይመጣል?

የቀኑን መቃረብ/አለመቃረብ ለማገናዘብ ይረዳ ዘንድ፥ ስለእኛ ስለራሳችን ሁኔታ በቅድሚያ እንወቅ። ይህችን ምድር አንድ ትልቅ ሠርግ እንደሚደገስበት አለም አድርገን እንቁጠራት። የሠርግ ዝግጅት ከተጀመረ ጀምሮ፥ የሚከናወን ሂደት የሠርጉ እለት ሲቃረብ ከሚኖረው ሂደት ለየት ስለሚል፥ ይህ ዝግጅት እየተገባደደ መሆኑን መገመት አያቅትም።

ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መጨረሻውን ጀምሮ፥ የሠርጉን ድግስ እንድንደግስ ለኛ ትቶልን ሄዷል። “እኔም እልሃለሁ፥ አንተ ጴጥሮስ ነህ፥ በዚህች አለት ላይ ቤተ ክርስቲያኔን እሠራለሁ፥ ...” ማቴ. 16:8 እንዳለ፥ በዚህች ምድር የሚደረገው የሠርግ ዝግጅት ክርስቶስ ወደ ሰማይ ካረገ ጀምሮ የቀጠለ ነው። ከጥንት ጀምሮ እስካሁን ድረስ በአለም ዙሪያ ሁሉ፥ ቤተ ክርስቲያናት፥ ሌሎችም የአምልኮት መቅደሶች ይሠራሉ። ይህ ሥራ - ይህ ዝግጅት ተገባዶ አልቋል ወይ?

የአምልኮት ሥፍራዎች መብዛት፥ በምድር ላይ መንፈሳዊነት እየተስፋፋ መምጣቱን - የክርስቶስን ቃል በመከተል የድግስ ሥራ በአለም ዙሪያ እየተከናወነ መሆኑን ያሳያል። ስለዚህ በእርግጥ መጨረሻው ተጀምሯል፤ ግን ተገባዷል ወይ?

“..እኔ ባለሁበት እናንተ ደግሞ እንድትሆኑ ሁለተኛ እመጣለሁ፤ ወደ እኔም እወስዳችኋለሁ።” ዮሐ. 14:1-4 ብሎ በግልጽ እንደነገረን፤ በሰማይም በምድር የሚደገሰው ድግስ ሲጠናቀቅ፤ ክርስቶስ ለሁለተኛ ጊዜ መጥቶ ይወስደናል።

በኛ በኩል እየተደገሰ ያለው ድግስ እንዴት እንደሆነ በምሳሌ እንመልከት፡- በአንድ መንደር ሠርግ ሲሆን፤ አዋቂዎችና ሽማግሌዎች ባንድነት በመምከር፤ ሰውን ሁሉ ስለሚይዝ ታላቅ ድንኳን ይወያያሉ። በብዙ ምሶሶዎች የተደገፈ፤ እጅግ ትልቅ ድንኳን (ጊዜያዊ ቤት) የቴክኒክ እውቀት ባላቸውና በመሃንዲሶች ይሠራል፤ በውስጡም ታላቅ መድረክ፤ ወንበሮችና ጠረቤዛዎች ይዘጋጃሉ።

የሠርጉ ቀን ሲቃረብ፤ የጎደለውን ሁሉ ለሚሟላት ዋነኛ ደጋሾች ከወትሮው የበለጠ ይጣደፋሉ። የቀኑም መቃረብ ሲታሰብ፤ ዝግጅቱ እየተገባደደ ከሆነ፤ ደስ የሚል ስሜት ይሰርጻል፤ ዝግጅቱ እየተገባደደ ካልሆነም ያሳስባል። የሠርጉ ቀን ሲቃረብ፤ አንዳንዶቹ በጣም ተግተው ይሠራሉ፤ ሌሎቹ ግን በሠራተኞቹ ላይ ትእዛዝ በማብዛት እና ለሠርጉ ክንውን እንቅፋት በመሆን ያውካሉ፤ እርስ በርስ እስከመጣላት የሚያደርስ የሃሳብ ግጭት የሚፈጠርበት ሁኔታም ይኖራል። በዚህን ጊዜ ሰነፎቹ ሲጣሉ፤ ትጉዎቹ የሚታያቸው የሠርጉ ክንውን ብቻ ስለሆነ፤ ተግተው ይሠራሉ እንጂ አይጣሉም።

ከዋነኛ ደጋሾች ሌላ፤ በወሬም በሃሳብም የሚራዱ ሰዎች ዝግጅቱን በተወሰነ አቅጣጫ እንዲካሄድ ሲያደርጉት፤ ዘፋኞችም ከመንደር ተጠራርተው ከበሮአቸውን መደለቅና መዝፈን ሲጀምሩ፤ ግርግር ሲበዛ፤ አንዳንዶችም ከሥራውም ከዘፈኑም ሳይሆኑ፤ ግን ስለ ሠርጉ ማማር ተገቢውን የወሬ ሞቅታ ሲሰጡት፤ የዛን ጊዜ የሠርጉ ቀን መቃረቡ ይታወቃል።

የተጠቀሰውን የሠርግ ድግስ ምሳሌ በማመሳሰል፤ ትንቢት በመናገር ፋንታ ሂደቶቹን ብቻ ብናስተውል፤ በምድር ላይ ለአንድ ታላቅ ድንኳን የሚሆን፤ እጅግ ብዙ ምሶሶዎች ቁመዋል፤ ሠርግ ሲሠረግ ቆይቷል ማለት ነው። ድንኳኑን የሚሠሩ ሰዎችም እርስ በርስ ባለመስማማት እየተጣሉ፤ የድንኳኑ ቅርጽ በየጊዜው እየተለዋወጠ መጥቷል። በታላቁ ድንኳን ውስጥ ለመግባት የፈሩ፤ ዳር ዳሩን የሚሸከረከሩ ወሬና አሉባልታ የሚወዱ ሰዎች፤ ይህ ድንኳን ይፈርሳል፤ የተጠበቀውም ሠርግ አይዘልቅም፤ ሠርገኛውም አይመጣም እያሉ ብዙ - ብዙ የተንኮል ወሬዎች ያናፍሳሉ።

ሆኖም፤ በምድር ላይ ቤተ መቅደሶች፤ ቤተ ክርስቲያናት፤ መስጊዶችም ፈካ ፈካ ብለው ይታያሉ። አያሌ ሰዎች ተሰባስበው በጋራ ይጸልያሉ፤ የሰው መነሻውና መድረሻው፤ ፍቅር መጀመሪያው፤ ፍቅር መጨረሻው መሆኑን ያበስራሉ።

ተደጋግሞ ሲነገር (ሲሰበክ) ዓመታት አልፈዋል፤ አብዛኛው የአለም ሕዝብ በእግዚአብሔር ያምናል። በየአምልኮት ሥፍራዎች (በቴሌቪዥን..ወዘተ.)

የሚሰበከው ሁሉ፥ ምንጩ የእግዚአብሔር የሆነ እውነት (ቃል) የሰውን ልጅ ንቃት ወደ ከፍተኛ ደረጃ አድርጎታል፤ መጨረሻውን ለመጀመር የመጣ ክርስቶስ መጨረሻውን ለመጨረስ ተመልሶ የሚመጣው፥ ሰብአዊነት በመንፈሱ ሲያድግ ነውና⁵⁸፡፡

ዘመናት ሲለዋወጡ፥ መንፈሳዊነት ከአስተሳሰብ ጋር አደገ እንጂ ብቻውን አላደገም፡፡ ግን እድገት አሳይተናል ወይ? በአሁኑ ዘመን በዘር የበላይነት የሚያሳዩ ዘረኞች የዘር መድልኦ እያደረጉ፤ በሴቶች ላይ የበላይነት የሚያሳዩ ወንዶች ሴቶቻቸውን እየጨቁጉ፤ የሃይማኖት የበላይነት የሚያሳዩ አክራሪዎችም የሰውን ልጅ በሃይማኖት በማቀራረብ ፋንታ ሰውን ከሰው በሃይማኖት እያለያዩ፤ እነኚህና የመሳሰሉት በታኝ ድርጊቶች እየተፈጸሙ፥ ጊዜው ተቃርቧል ማለት ይቻላል?

በግለሰብ ደረጃ፡- ይህች ምድር ብዙ ጸድቃንን አፍርታለች፤ ጸድቃንም በመንፈስ ብዙ - ብዙ ተአምራት ሠርተዋል፡፡ ግን የመጨረሻው መጀመሪያ ከተጀመረ ጀምሮ የሰው ልጅ ወደ ከፍተኛ መንፈሳዊ ንቃት ሳይገባ ድግሡ የተጠናቀቀ ሊመስለን ይችላልና፤ ተዘጋጅተናል ወይ? ብለን እራሳችንን እንጠይቅ፡፡

በመጨረሻው ዘመን ሰይጣን አይሎ ምድርን ይቆጣጠራል፡፡ “በርኩስትም ጫፍ ላይ አጥፊው ይመጣል፤ እስከተቆጠረውም ፍጻሜ ድረስ መቅሰፍት በአጥፊው ላይ ይፈስሳል፡፡” ዳን. 9:27 “..መቅደሱንም ግንቡንም ያረክሳሉ.....የጥፋትንም ርኩስት ያቆማሉ፡፡” ዳን. 11:31 በትንቢቱ መሠረት፡- ሰይጣን በምድር ላይ ያለው ኃይል ከምን ጊዜውም በላይ የሚሆንበት ጥቂት ዘመን ይመጣል፤ “እንግዲህ በነቢዩ በዳንኤል የተባለውን የጥፋትን ርኩስት በተቀደሰችው ስፍራ ቆሞ ስታዩ አንባቢው ያስተውል፤” ማቴ. 24:15 ብሎ ክርስቶስ እንደተናገረ፤ ዘለአለማዊ ድል (ደስታ) ከመከራ በኋላ መሆኑን እናስበው፡፡

ከዋክብትና ጨረቃዎች የጠፈር አካላት ሁሉ የእግዚአብሔርን ቃል ሰምተው እንደሚታዘዙ፥ የዛን ጊዜ የሰውም ልጅ እንደዚሁ ይሆናል፡፡

ስለወደፊቱ ስናስብ፥ በምድራችን ላይ ችግር ስለበዛ ይህንን ችግር በምድር ላይ ለማቃለል ከማስብ ጋር “ብቻ” ባይሆን የአስተሳሰብ አድሎአዊነትም ይቀራል፡፡ ከአጠቃላይ ሳይንሳዊ - ጠፈራዊ አመለካከት አንጻር፥ በሃይማኖታዊ ፍልስፍና፥ እና ካለ አድሎአዊነት ብናስበው፥ እድል ፈንታችን ከምድራዊነታችን ባሻገር ዘልቆ ይሄዳል፡፡

⁵⁸ “ለአሕዛብም ሁሉ ምስክር እንዲሆን ይህ የመንግሥት ወንጌል በአለም ሁሉ ይሰበካል፤ በዚያን ጊዜም መጨረሻው ይመጣል፡፡ ማቴ. 24:14

የሰብአዊነት ቆንጆ ባሕሬያት መገለጥ

በደምሳሳው ስንመለከተው፥ ለወደፊት የመጥፎ ነገር መኖር ጥሩውን የበለጠ ጥሩ ያደርገዋል። በዚህች ኃጢአት በምታሠራ ምድር ውስጥ ኃጢአት ሁሉ ተሠርቶ ሲያልቅ፥ የዚያን ጊዜ በምድር የሰማይ መንግሥት ይመሠረታል።

“አንተ በደልን የማትወድድ አምላክ ነህና፥ ክፉ ካንተ ጋር አያድርም። በከንቱ የሚመኩ በአይኖችህ ፊት አይኖሩም። ክፉ አድራጊዎችን ሁሉ ጠላህ።” መዝ. 5:4-5 ከሚለውም፡- ክፉው ብዙ እንደማይዘልቅ እንረዳለን።

ስለዚህ፥ ከኃጢአቶቻችን ጽድቆቻችን ሲበዙ፥ የመቀራረባችንም (የመሰባሰባችንም) ሁኔታ እያመዘነ ሲመጣ፥ የወደፊት ተስፋችን - እድላችን ይሰምራል - ያማረ - እንደ ማር ወለላም የሚጣፍጥ ይሆናል። የዛን ጊዜ የሚከተሉት እና የመሳሰሉ የሰው ልጅ ቆንጆ ቆንጆ ባሕርያት ይገለጣሉ⁵⁹።

- የሰውን ችግር ለመቅረፍ ሲሉ፥ በማንኛውም ረድፍ (አለማዊ/መንፈሳዊ) እርዳታቸውን የሚለግሱ ሰዎች ይበዛሉ።
- ማንም ሰው ለሌላው ኃላፊነት እንዳለበት ታዋቂ ይሆናል። ስለዚህ፥ አንድ ግለሰብ የራሱን ችግር ከሌሎች ጋር ይካፈላል⁶⁰፤ የራሱን ችግር በራስ መወጣት ይቀራል⁶¹።
- የምድራዊ ኑሮአችንን እንቅፋቶች ለመቀነስ እርስ በርስ መረዳዳት እንደሚያስፈልግ በመማር፥ ከሰው ፍጥረቱ በብዛት መንፈሳዊነቱ የበለጠ ይሆናል።
- አዲስ መንፈሳዊነት የበዛበት ትውልድ የአሁኑን ምድራዊነት የበዛበትን ትውልድ ይተካል።

⁵⁹ በተለያዩ አቅጣጫዎች ሊተረጎሙ የሚችሉትን የቅዱስ መጻሕፍትን ትርጉም ተከትሎ ለወደፊት ይህ ይሆናል ብሎ ማመን፥ ከግል አስተሳሰብ አልፎ በሃይማኖታችን ዶግማ ላይ ምንም የሚያመጣው ለውጥ አይኖርም። ለዚህ ነው ለወደፊት ይህ እና የመሳሰሉት ይፈጽሙ ይሆናል በማለት በዚህ መጽሐፍ ከሃይማኖታዊ ፍልስፍና ጋር ለማዛመድ የተሞከረ።

⁶⁰ የሕዝቦች ግንዛቤአዊነት እንደ አቢግያ ሆኖ፥ ያለው ለሌለው ይሰጣል እንጂ፥ እንደ ናባል ሆኖም ሆኖ ወደ ጥፋት አያመራም። መጽሐፈ ሳሙኤል ቀዳማዊ 25: 3 መጨረሻ።

⁶¹ ለማንኛውም ጥያቄ መልስ፥ ለችግሮችም መፍትሔ እንደሚኖራቸው ግልጽ ነው።

- በግለሰብም ሆነ በሕብረተሰብ፥ አንዱ የሌላውን (ዘሩን፥ ጾታውን፥ ሃይማኖቱን፥ ጾሎቱን፥ ወዘተ...) እንዳይንቅ ጥንቃቄ ይደረጋል። ሉቃ. 18:9-14
- ካለ ዘር ልዩነትና ካለ አድልኦ፥ በቅንነት የሚያገለግሉ፥ በእውነትም የሕዝቦችን ጥቅም ከግል ጥቅም አስበልጠው የሚያዩ መንግሥታት ለአለም ሕብረተሰብ እድገት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያደርጋሉ።
- ባለ ብዙ ብሔረሰብ አገሮች፥ ብሔረሰቦቻቸው በመንፈሶቻቸው አንድነት ዘላቂ ሰላም በውስጣቸው ይሰፍናል።
- ወደ ኋላ የቀሩ አገሮች ሁሉ እራሳቸውን ከተቀረው የአለም ሕብረተሰብ ጋር እኩል ለማራመድ ከፍተኛ ቁስአካላዊ እድገት ያሳያሉ⁶²። በዚያውም መጠን ሞራላዊ እድገት ማሳየታቸው አይቀርም።
- ከአጋዴን እና ከባሌ አካባቢ የነዳጅ ዘይት በብዛት ይመረታል፤ ኢትዮጵያ በጣም ሃብታም ትሆናለች።
- ሶማሊያና ኤርትራ ኢትዮጵያን ይወዳጇታል፤ አብሮ ለመኖር የሚያበቃ የጋራ መግለጫ ያወጣሉ፤ አብሮም ለመኖር ይስማማሉ።
- በውጪ የሚኖሩ ኢትዮጵያኖች ወዳገራቸው እየተመለሱ ከውጪ አገር የቀሰሙትን እውቀት ካገራቸው ላይ በሥራ ያውላሉ።
- ኢትዮጵያውያን (ኤርትራውያንም) ከያለበት ይሰባሰባሉ።
- አዲስ አበባ ኤርትራውያንን እና ሌሎችም ፈንጠር ያሉትን ሁሉ የምታገናኝ የብሔረሰቦች መናኸሪያ ትሆናለች።
- ሰውን ውጪያዊ እሴቱን እንደ ውስጣዊ እሴቱ ማንነቱን የማይገልጠው ይሆናል። ይህም ማለት፦ ሰው በአንጎሉ አስቦ ከአፉ በሚወጣው፥ ከአፉ ወጥቶም በዘልማድ የሚፈጽማቸው የቀን ተቀን ድርጊቶቹ የገዛ ጠባዩን ይወስናሉ (ማር. 7:14)።
- የሰው ሚዛኑ እሴቱን የሚገልጡ ውስጣዊ ጠባዩ ብቻ እንጂ፥ መልኩና ቁመናው፥ ሃብት ወይም ድህነት ወይም ሌላ ቁሳቁስ አይሆንም። ስለዚህ ለወደፊት ሰው በውስጣዊ ጠባዩ ይመዘናል፤ እርስ በርስ የሚበላለጠውም በውስጣዊ ጠባዩ ነው የሚሆን።

⁶² በከፍተኛ ፍጥነት በመገስገስ ላይ ያለው የኮምፒውተር እውቀት ይረዳቸዋል።

- “ወግ አጥባቂ” በመሆን ወደ ፍጹማዊነት መጠጋት ስለማይቻል፤ ካለማቋረጥ እራስን በማሻሻል ወደ ፍጹማዊነት ለመጠጋት መዋከር የማንም ግለሰብ፥ መንፈሳዊና አለማዊ ድርጅት ሁሉ አሳማ ይሆናል።
- ኋላ ቀር ልምዶችና ጎታች ባሕሎች ይቀራሉ፤ ሰው ሁሉ ጎጂውን (የማይጠቅመውን) ሁሉ እየጣለ፥ እራሱን ለመሻሻል የሚረዳውን ይወስዳል፤ ወደ የጋራ ፍጹማዊነት ለመጠጋት ጥረት ይደረጋል (ማር. 7፡ 7-13)።
- መንፈሳዊነት ከጭንቀት የሚያስወጣ መሆኑን ሰው ሁሉ ከራሱ ኑሮ ይማራል።
- ማንኛውም ለመንፈሳዊ እድገት እንቅፋት ሊሆን የሚችል አስተሳሰብ (ፍርዳትና ጥርጣሬ የሚያመጣ) ሁሉ ቀርቶ፥ ለማንኛውም ግለሰብ ሙሉ ነፃነትና ፈቃደኛነትን የሚሰርጽ አስተሳሰብ ይጸናል።
- በአለም ዙሪያ ሰዎች በመንፈሳዊ ማሕበሮች (እንደ ማርያም ማሕበር፥ ገብርኤል ማሕበር..ወዘተ.) እየተደራጁ መንፈሳዊነታቸውን በጋራ ይለማመዳሉ (በተግባር ይገልጻሉ)።
- ክርስቲያኖች መንፈሳዊ ማንነታቸውን በየጊዜው የሚያስታውሱበት፥ ወደ መንፈሳዊነት የሚመራቸውን፥ ድኅነት የሚያመጣላቸውን ቅዱስ ቁርባን (ሉቃ. 22፡7-23፤ ዮሐ. 6፡35-40) ለመቀበል ይዘጋጃሉ⁶³፤ ቅዱስ ቁርባንን በአዎንታዊነት ለመቀበል ይናፍቃሉ⁶⁴።
- ማንም ሰው የሚፈልገውን ሃይማኖት ከቤተሰቡ ተረክቦ፥ ወይም በራሱ መርጦ፥ እምነቱንም የግሉ አድርጎ፥ መንፈሳዊነቱን ለማሳደግ የሚወስዳቸው እርምጃዎች ሁሉ የራሱ (የግሉ) እንደመሆናቸው፤ በመንፈሳዊ ሕይወት ውስጥ ማንኛቸውም ልዩነትን የሚፈጥሩ ሃሳቦች ሁሉ ይወገዳሉ።

⁶³ ቅድመ ዝግጅቶቹም የሚከተሉት ናቸው፡- ሀ) ኃጢአትን ለመምሕረ ንስሐ መናዘዝ - መዝ. ም 6 እና መዝ. ም. 50 ያለውን መጸለይ፤ ለ) ስለሠሩት ኃጢአት እግዚአብሔርን ይቅርታ መጠየቅ፤ ሐ) ለሌሎች ወገኖችም መጸለይ፤ መ) እግዚአብሔር የይቅርታንና የምሕረትን መንገድ እንዲመራ መለመን (መዝ 118)፤ ሠ) ስለአለፈው ኃጢአት ራስን መውቀስ፤ ረ) መንፈስን ለንስሐ ማነቃቃት - የፍርድን ቀን እያሰቡ ይቅርታን መለመን ናቸው። (አቡነ ሸኑዳ 3ኛ - ውርስ ትርጉም በዲያቆን ታደሰ ወንድም አገኘሁ፥ 1993፤ የንስሐ ሕይወት - ገጽ 19)።

⁶⁴ በዕለተ አርብ የስቅለት ቀን ለመስገድ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሄደው የሰገዱ ሁሉ፥ ኃጢአታቸው እንደተሠረየላቸው ቢያምኑ፤ በዕለተ ዕውድ የትንሳኤውን በዓል ሲያከብሩ ይቆርቡ ዘንድ ፍላጎታቸውን ለቁቡ (ለመምሕረ ንስሐ) ይገልጻሉ፤ ይቆርባሉም።

- ለወደፊት ሃይማኖት እና መንፈሳዊነት እየተጠናከረ የሚሄደው፥ የማንም ሰው የግል እምነቱ፥ ከአስተሳሰብ ነፃነቱ ጋር በጣምራነት የሚዘልቅ ስለሚሆን ነውና፤ ሳይንስና ቴክኖሎጂ ከሃይማኖታዊ አስተሳሰቦች ጋር ባንድነት ያድጋሉ እንጂ፥ አንዱ ተገንጥሎ ለብቻው አያድግም፡፡
- የሰው እውቀቱ ሁሉ የእግዚአብሔር መሆኑ በግልጽ ታውቆ፥ ማንኛውም ምድራዊ ትምህርት የመጨረሻ አላማው የእግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ (መዝ. 118፡ 129) ለመግለጽ ይሆናል፡፡ ስለዚህ፥ ሰው ሁሉ ሳይንሳዊ - ጠፈራዊ መሠረታዊ እውቀት ያገኝ ዘንድ፥ ስለ ከዋክብትና ሌሎችም የጠፈር አካላት ይማራል፡፡
- አይምሮአቸውን በሳይንስ ያጣበቡ ሳይንቲስቶችም፥ አሁን አሁን ለሃይማኖት ክፍተት እየሰጡ ሳይንሳዊ እውቀቶቻቸውን ሁሉ እግዚአብሔርን ከማወቅ ጋር እያጣመሩ ናቸው፡፡ ማንኛውንም እውቀት እንደማርና እንደ ስኳር ከሚጣፍጠው መንፈሳዊ ትምህርት ጋር በማዋሃድ፥ ስለ መንፈሳዊነታችን በበለጠ ለመረዳት የሚያስችል የትምህርት ፕሮግራም ይወጣል፡፡
- የሰብአዊነት ሃይማኖት አንድ ብቻ ስላልሆነ፥ በአለም ያሉ ሃይማኖቶች ሁሉ በየትምህርት ቤቱ ይጠናሉ፡፡
- ስለ ሃይማኖት ክፍተኛ እውቀት ያላቸው ሁሉ (ከማንኛውም ሃይማኖት) ስለመንፈሳዊው አለም በየትምህርት ቤቱ (በዩኒቨርሲቲዎችም) እንዲያስተምሩ ይጋበዛሉ፡፡ እነርሱም የእግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ በበለጠ ለማድነቅ የሚረዳቸውን፥ ስለ ጠፈር ሳይንሳዊ ትምህርት (ስለ ከዋክብት ጥናት) ይከታተላሉ፡፡
- በመጽሐፍ ቅዱስ ከተገለጸው ውጪ፥ ስለ ፍጥረት እውነቱን የሚያውቅ የለም ብሎ ማከላከል ይቀራል፡፡
- የጠፈር ተመራማሪዎችና ጂኦሎጂስቶች የእግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ በየመንፈሳዊ መድረኮች ላይ እየወጡ እንዲገልጹ ይጋበዛሉ፡፡ እነዚህም ተጠራጣሪዎች ያልሆኑቱ - አማኞቹ ናቸው፡፡
- የዳርዊንን የዝግመተ ለውጥ ትምህርት በማስተካከል፥ እውነተኛውን የእግዚአብሔር ዝግመተ ለውጥ (ከመንፈሳዊነት ጋር የተዛመደውን) አብራርተው የሚጽፉ፥ የሚያስተምሩም ይበዛሉ፡፡
- ባዮሎጂስቶችም የእግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ በየመንፈሳዊ መድረኮች ላይ እየወጡ እንዲገልጹ ይጋበዛሉ፡፡ እነዚህም ተጠራጣሪዎች ያልሆኑቱ - አማኞቹ ናቸው፡፡

- የአለምን ሕብረተሰብ ምድራዊነት አንቆ ስለሚይዘውም፥ ከጊዜያዊ ጥቅሙ እያለፈ የወደፊት ሕይወቱን የሚያሳምርለትን መንፈሳዊነቱን ማየት እያቃተው፥ ወደፊት በመሄድ ፋንታ ወደኋላም ሲጎተት ቆይቷል። ከእንግዲህ በምድር ላይ ካለ ብዙ ችግሮች ለመቆየት የሰውን ያለፈ ሥጋዊና መንፈሳዊ ታሪኩን በማጥናት ካለፉ ስህተቶች መታረም የውዴታ ግዴታ ይሆናል።
- የሰው ልጅ ለሕብረተሰባዊ አንድነቱ ቅድሚያ እየሰጠ፥ እርስ በርሱ ይቅር እየተባባለ፥ በሰላምና በፍቅር በጋራ መሥራት ይጀምራል።
- እስከዛሬ ድረስ የአለም ሕዝብ በአካሉና በሃሳቡ ብትንትን ብሎ መቆየቱ፥ የሰው ማንነት በአካሉና በአስተሳሰቡ ቁልጭ ብሎ እንዲታይ አድርጎታል። በአለም ላይ ያሉ ሃሳቦች (ሳይንስ፥ ፖለቲካ፥ ሃይማኖት፥ ወዘተ..) ሁሉ፥ ቁልጭ ቁልጭ ብለው ስለታዩ፥ የሰው ልጅ ችሎታውና፥ በልዩነቶች መካከልም እድገቱ በግልጽ ታይቷል። ይህንን በመለያየት የተጀመረ መበተን በመቀራረብ መሰብሰብ ይተካዋል።
- አንዱ ከሌላው እየተማረ፥ በሚያቀራርቡ ነጥቦች ላይ በማተኮርና አብሮ በመሥራት ለአንድ አላማ መቆም የውዴታ ግዴታ ይሆናል።
- መንግሥታዊ አስተዳደር ከመንፈሳዊ ስነ ምግባር ጋር ይዛመዳል፤ የዚያን ጊዜ ሰው ሁሉ በጋራ እድገት፥ መንፈሳዊ አንድነትና ሰላሙን ስለሚያገኝ ደስተኛ ኑሮ ይኖራል።
- የሰው ዘር ሁሉ ባንድነት አብሮ ሲኖር በአስተሳሰቡ (ስነአይምሮአዊ፥ ሃይማኖታዊ፥ ባሕላዊ..ወዘተ..)፥ በአካላዊ ቁመናውና በመልኩም ጭምር እየተቀራረበ ይመጣል። የዛን ጊዜ፥ ከመቀራረብና ከመመሳሰል የተነሳ፥ ባሕል፥ ቋንቋ፥ ሙዚቃ..ወዘተ. አለም አቀፋዊ መልክ ያወጣና እጅግ ደስ የሚያሰኝ ይሆናል።
- አሁን በምድር ያሉ ሃይማኖቶች እስከ ዳግም ምጽአት ድረስ እንዳሉ ሆነው የሚዘልቁ ቢሆን እንኳን፥ የሰውን እድገቱን በሚያንጸባርቅ በክርስቶሳዊነት ፍቅር፥ ሰላምና መንፈሳዊ አንድነት ይፋጠናል⁶⁵።
- ሦስቱ የክርስቲያን ሃይማኖቶች (ኦርቶዶክስ፥ ካቶሊክና ፕሮቴስታንት) አንድ ይሆናሉ፤ የነርሱም አንድነት የክርስትና ሃይማኖት በአለም ዙሪያ እንዲጠናከር ያደርጋል። ይህም፡- በይቅርታውና በደሙ የአለም ሕዝብ ሁሉ ድኅነቱን እና አንድነቱን ለማረጋገጥ መብቃቱን ነው የሚያበስረው።

⁶⁵ ስለ አለም ሰላም የሚሰብኩ እስላሞች ክርስቶሳዊያን ናቸው። ከሰው ሁሉ ጋር በሰላም መኖርን የመረጡ ሂንዱዎችም በአስተሳሰባቸው ክርስቶሳዊያን ናቸው። ሰው ሁሉ ኃጢአት ከመሥራት እየራቀ ጥሩ የመሆን ዝንባሌው ወደ ክርስቶሳዊነት ይመራዋል።

- ከምድራዊነታችን ባሻገር የሰማይ መንግሥት ስለመኖሩ በሰው ሁሉ ዘንድ ታዋቂ ይሆናል፤ የወደፊቱ ሰው በሰላምና በፍቅር ከመኖር የተሻለ አማራጭ አይኖረውምና፤ ለአለም ሰላምና ለምድራዊ ችግሮች ሁሉ መፍትሔ ሲባል ሰው ሁሉ ስለ ክርስቶስዊነትን ይማራል።
- በሃይማኖታቸው አይሁዳውያን የተባሉ፡- “አይሁዶች ለክርስቶስ” በሚል መርሐ ክርስቶስዊነትን እንደሚሰብኩ ሁሉ፡ እስላሞችና ሌሎች ክርስቲያን ያልሆኑ ሁሉ፡ ስለ ክርስቶስዊነት በግልጽ የሚያስተምሩበት (የሚሰብኩበት) ጊዜ ይመጣል።
- እግዚአብሔር የሰውን ልጅ በራሱ እንዲማር የሚለቀው በራሱ ማድረግ የሚችለውን አድርጎ እራሱን በራሱ እንዲረዳ ያህል ነው እንጂ፡ እግዚአብሔር ለምንጊዜም ዝም ብሎ አያይም። ስለዚህ፡ ሰው በራሱ ማድረግ ከሚችለው ሁሉ በላይ ሲሆንበት፡ የሰማይ ኃይላት (መላእክትና ጳውሎስ) ለእርዳታ ከሰማይ ወደ ምድር ይላካሉ። ይህ እርዳታ ካሁን በፊትና ዛሬም ለጠየቁ ግለሰቦች ደርሷል፤ ለወደፊትም ይቀጥላል በሰፊው።
- እስከዛሬ ድረስ የአለም ሕብረተሰብ ለራሱ የሚሆን መስተዳደሪያ ደንብ አውጥቶ፡ ፈራጅ (ዳኛ) አበጅቶ፡ ያጠፋ ሁሉ እንደየጥፋቱ ሲቀጣ፡ ማሰር፡ በድንጋይ መውገር፡ እጅ መቁረጥ፡ የሞት ቅጣት፡..ወዘተ.. ሲያከናውን ቢቆይም፡ የሰው ልጅ ይህንን ሁሉ በማስተዋል፡ከተደጋጋሚ ጥፋቶች ለመላቀቅ አልቻለም። ከእንግዲህስ የአጠቃላይ የአለም ሕብረተሰብ መንፈሳዊ ኃይላት ስለሚያይሉ፡ በግለሰብ ደረጃ ሰው የራሱ መንፈስ ተቆጣጣሪው፡ ፈራጁ (ዳኛው)፡ መጥፎ ከመሥራት የሚያድነው የበላይ ተቆጣጣሪው ይሆንለታል። የዛን ጊዜ ፖሊስና ወታደር ይጠፋል።
- መንፈሳዊነት የሰዎችን ውስጣዊ ባሕሪ ሲለውጠው፡ የዛን ጊዜ ሰዎች ሁሉን ነገር በግንዛቤአዊነት እየተመለከቱ በከፍተኛ ሞራላዊ ሕይወት⁶⁶ ይኖራሉ። ለአለም አቀፋዊ መንፈሳዊ ርዕዮት እራሳቸውን ያዘጋጃሉ።
- የሕዝቦችም ንቃተ ሕሊና ከሉላዊ ንቃተ ሕሊና አልፎ ወደ ጠፈራዊ ንቃተ ሕሊና የሚያመራ ይሆናል።

⁶⁶ ከኃጢአት ሁሉ በመራቅ፡- ፈጽሞ አለመዋሸት፡ በቃል መርጋት፡ ቀጠሮ ማክበር፡ ቁም ነገረኞችን፡..ወዘተ. የመሳሰሉት ሁሉ የመልካም ሰው ጠባይ መለዩ ናቸውና፤ አይጓደሉም።

- የሃይማኖቶች ሁሉ ጽኑ ስነ አመክኖአዊ መንፈሳዊ አስተሳሰብ (ፍልስፍና) እያለ፥ በምድራዊነት አመለካከት የተነሳ እርስ በርስ መጣላት ለወደፊት ይቀራል።
- በሰዎች የቀን ተቀን ንግግር ውስጥ ሰዎች የሚጠቀሙባቸው ቃላት፡- አዎንታዊነትን፥ ትህትናን፥ ምስጋናን፥ ሰላም ወዳድነትን፥ ፍቅርን እና ተስፋን የሚያስተጋቡ፥ ደስተኝነትንም የሚሰርጹ ይሆናሉ። ስለዚህ፥ ለወደፊት መንፈሳዊ ያልሆነ ሰው ጓደኛ ያጣል።
- ሕዝቦች (ኅልማሶችና ሽማግሌዎችም) ኃጢአት ከመሥራትና ከክፉ ነገር ሁሉ ሲርቁ፥ በአስተሳሰባቸው ቅንነት ልክ እንደ ሕጻን ይሆናሉ።
- መንፈሳዊ ቅንአት ላደረባቸው ክርስቶስ ይመራቸዋል፤ ድንግል ወላጁ ተአምላክ ማርያምም ለሚወዷት “ትታያቸዋለች”..
- ሰው ሁሉ እንደየሃይማኖቱ በመንፈሳዊ ቅንአት የሚፈልገው ሁሉ ይሆንለታል...።
- ለወደፊት በምድር ላይ በሚከናወኑ አንዳንድ አስቃቂ የተፈጥሮ አደጋዎች (የአየር ለውጥ፥ የመሬት መናወጥ፥..ወዘተ...) ምክንያት ሕይወት ያለው ሁሉ ችግር ውስጥ መውደቁ የማይቀር ነው። ሆኖም በተለይ የሰው ልጅ የሚደርስበትን ችግር ለመቋቋም፥ በጋራ ከሚፈጽማቸው አካላዊ ክንውኖች ሌላ፥ መንፈሳዊ አንድነቱንም ስለሚጠቀምበት፥ የሚያጋጥመውን ችግር ሁሉ (አንድ ሳይቀር) ለመወጣት የሚችል ጠንካራ ይሆናል።
- እስከዚህ የተጠቀሰው፥ በራሳችን መንፈሳዊ ጠባይና በምድራዊነታችን መካከል በሚኖረው ቅራኔ ምክንያት፥ የወደፊቱ ሰው የግድ ልዩና አዲስ ጠንካራ ፍጥረት እንደሚያደርገው ያመለክታል።
የወደፊቱ ልዩና አዲስ ጠንካራ ፍጥረት ለምድራዊ ኑሮ የማይጨነቅ፥ ከገንዘብ ፍቅር የሰው ፍቅር የሚበልጥበት፥ ቢደኸይ፥ ቢቸገር እንኳን በምድር ላይ ደስ ብሎት የሚኖር፤ ባጠቃላይ ጽድቅ ሰው ነው። “ጽድቃን ምድርን ይወርሳሉ፤ በእርስዎም ለዘለአለም ይኖራሉ።” መዝ. 37፡ 29
- እኛ ሰዎች ለወደፊት ስንለወጥ፥ ኑሮአችንም የተጠቀሱትን እና የመሳሰሉትን ሲመስል፥ ምድራዊነታችን ቀስ በቀስ ወደ ሰማያዊነታችን እየተመለሰ መሆኑን ያበስራል፤ በመጨረሻም ሰማያዊ ሕልውናችን ለዘለአለሙ የጸና ይሆናል።

- በተስፋ ስለምንጠባበቀው አለም በተደጋጋሚ ስንነጋገርበት ቆይተናል። “እግዚአብሔር ግልጥ ሆኖ ይመጣል። አምላካችን ይመጣል፤ ዝምም አይልም።” መዝ. 49:3
- የአለም ሕብረተሰብ መፈራረምን ዘመን በተስፋ እየተጠባበቀ ይኖር ዘንድ፥ የእግዚአብሔር መንፈስ ማሳረጊያውን ያሳምረዋል።

አባሪ ሦስት

ሰማያዊ ድንጋጌ እና ሰብአዊ ግንዛቤ

ሠፊውን አካላዊ ጠፈር የሚገዛ የተፈጥሮ ሕግ መኖሩን፥ ግን ይህንን ሕግ ከእግዚአብሔር በስተቀር ማንም ማወቅ እንደማይችል በክፍል አንድ ግልጽ ሆኗል። አዎ! በምድር ላይ ሕብረተሰብን የሚያስተዳድር ሕግ እንደመኖሩ ሁሉ፥ በሰማይም ተመሳሳይ ሕግ ሊኖር ይችላል። እንዲሁም አካላዊ ቅራኔዎች በጠፈር ውስጥ ሁሉ እንደሚኖሩ ሁሉ፥ በሰማይም አካላዊ ያልሆኑ ቅራኔዎች ይኖሩ ይሆናል።

እንግዲያውስ፥ በሰማይም ሰማያዊ ድንጋጌዎች መኖራቸውን ሰዎች ያውቁ ዘንድ ስለ ገሃነመ እሳት (አስደንጋጭ ጽኑ ቅጣት) ነገር የሚከተለውን የመሰለ ተነገራቸው፡- እናንተ ኃጢአተኞች ከክፉ ሥራችሁ ባትቆጠቡ፥ በሰማይ ቤት ቅጣት ይጠብቃችኋል። እንደጥፋታችሁ (ኃጢአታችሁ) በምድር ባትቀጡና ባትታረሙ፥ በሰማይ ቤት ልክ የተቀረውን መደበኛ የሰማይ ሰው እስክትሆኑ ድረስ ትቀጣላችሁ።

ይህ ከሰማያዊ ድንጋጌዎች አንዱ የሆነ የገሃነመ እሳት ነገር (ምሥጢር) ምንድነው? ሲሉ ሰዎች ይጠይቃሉ፤ ጥልቅ ሃይማኖታዊ እውቀት ባይፈታው፥ ሳይንሳዊ አመለካከት ይፈታዋል፤ ሳይንሳዊ አመለካከት ባይፈታው ከሰው አይምሮ ውጪ ይሆናል እያሉ። ፍጠረን ሳንለው ፈጥሮን፥ በምድር የተሰቃየነው አንሶ፥ እንደገና በሰማይ ቤት ለዘለአለም እንድንቃጠል ገሃነመ እሳትን ለሰዎች ያዘጋጀ አምላክ እጅግ ጨካኝ መሆን አለበት ይላሉ። አንዳንድ ጊዜ ሃይማኖትም ግልጥልጥ ስለማይል፥ በጭፍኑ ከማመን በስተቀር ሌላ አማራጭ ያለ አይመስልም።

በሚዋደዱ ባልና ሚስት መካከል የቅሬታ መንፈስ ቢፈጠር፥ እርስ በርሳቸው በሠፊው ለመወያየት በር ቢከፍቱ ቅሬታው ወደ ፍቅር እንደሚለወጥ ሁሉ፥ እኛም በፍርኃት ስለማናነሳው ስለ ገሃነመ እሳት ጉዳይ ብንወያይ፤ ለኛ ለሰዎች ከእግዚአብሔር ከጭካኔው እና ከፍቅሩ የትኛው እንደሚበልጥ ለማወቅ ይረዳናል።

አንዳንድ ሰዎችም ከራሳቸው ግንዛቤ ውጪ የሆነውን ሁሉ በዝቅተኛ ይመለከቱታል። እንደ ሰዎች የሕሊና እድገት መጠን፥ የገሃነመ እሳት ጽንሰ ሃሳብ መኖር ወይም አለመኖር፥ እንዲገባን ከሚፈለገው ጋር እና እንዲገባን

ከማይፈለገው ጋር ቢገናኝ፥ ሰዎች ሊያውቁ በማይችሉት ነገር ላይ መነጋገር፥ እንዳው በከንቱ ጊዜ ማጥፋት ሊሆን ይችላል።

ከእድገተ ሕሊና ጋር የማይጣጣም ሳይንስ ወይም ሃይማኖት እንደ ተውሶ እቃ ወይም እንደ ግንጥል ጌጥ ይቆጠራል እየተባለ፥ ሁሉን ነገር በሰው የማሰብ ችሎታ ማካተት ስለተለመደም ይሆናል በዘመናችን የሃይማኖቶች አይነት እንዲህ የተበራከተው።

ጥንት እንዲህ አልነበረም። ሃይማኖት ሲባል ከሰማይ እንደመጣ ስለሚቆጠር፥ በስነ አይምሮ እየተመረመረ፥ ግማሹ የሚጣል፥ የተቀረውም የሚወሰድ አልነበረም። የምንለያየውም በብዛት ይኸው በሰው አስተሳሰብ በተነካካውና በተለዋወጠው ላይ መሆኑን የሚገነዘብ - የሰውን ጉድለቱን የሚያስተውል፥ ጠፈርን የዘረጋ የታላቁ አምላካችንን የእግዚአብሔርን ጥበብ በሰው ሚዛን እንማይመዘን ይረዳል። ሃይማኖትም እምነት መሆኑ ቀርቶ፥ በሰዎች የሃሳብ ማዕበል ሲንገላታ፥ ለአንዱ የሚስማማ ፍሬ ሃሳብ ለሌላው የማይጥም ሲሆን፥ የማይጥመው ሰው ሲተወዋው፤ የሚጥመው ሰው ሲቀበለው እናያለን። ሃይማኖት ከሱቅ ገብተው፥ ሲያዩት ለአይን ደስ እንደሚልና እንደሚገዛ ልብስ ሆነ።

ቁም ነገሩ፡- አንድ ነገር ለሰው እውነት መምሰሉ ወይም አለመምሰሉ አይደለም፤ የሚሆን ነገር ሁሉ፥ እውነት የሚሆነው እንደየፍላጎታችን ሳይሆን፥ መሆን ያለበት (እግዚአብሔር የፈቀደው) ብቻ ነው እንጂ።

የማይመስልም ነገር ካለ፥ የመኖሩ እውነት ለምን የእምነታችን ማረጋገጫያ አይሆንልንም? ምድራዊ ችግሮችን (አለማወቅንም) እየረሱና ችላ እያሉ መኖር ሲያቅተን እና ከችግር ለማምለጥ ስንሻ፥ ከአይምሮአችን የሚመነጨው ሃሳብ ወሰን አይኖረውም። ይሁን፤ ይሁን፤ ዛሬም ነገም እኛው ስለሆንን ወደራሳችን እንመለስ። በስነአይምሮአችን የሚጉላላውን እንበትነው።

የምናምንበትን እንድናውቀው ወይም ባናውቀውም ለምናምንበት ነገር ማጠናከሪያ ይሆንልን ዘንድ፥ በብዙ ሰዎች አይምሮ ስለሚጉላላ ስለ ገሃነመ እሳት ጉዳይ በሚከተሉት ጥያቄዎች እንጀምር፡-

- የገሃነመ እሳት ዘለአለማዊነት ከሰው የክፋት ዘለአለማዊነት (የሰይጣን መኖር) ጋር የተያያዘ አይደለም ወይ?
- መንግሥተ ሰማያት የማይገባ ነፍስ ካለ፥ እስኪገባ ድረስ ተፈላጊውን ትምህርት ይወስድ ዘንድ፥ የተዘጋጀለት ማረፊያ ሥፍራ ይኖር ይሆናል እንጂ፥ እኛ የሰው ልጆች ይህች ምድራችን በሥጋ ያቃጠለችን አንሶ ለምንድነው ለሁለተኛ ጊዜ በእሳት የምንቃጠለው?

- የገሃነመ እሳት ከዚህ ቁርጥርጥ የግለሰብ ሕይወት ጋር ያለው ግንኙነት ምንድነው?
- የገሃነም እሳት መኖር በጠፈር ለሚኖሩ ሁሉ እርግጠኛ ቢሆን፤ እኛን ሰዎችን በተመለከተ፤ ቅጣት የሚደርሰን በዚህ በምድር ላይ ነው ወይንስ ሌላ ቦታ ሂደን ነው የምንቀጣው?
- በሚገባን ቋንቋ ሲነገር፡- ገሃነመ እሳት ማለት የሚያቃጥል ማለት ሲሆን፤ ይህም ምድራዊ ኃጢአቶችን እየሠራ ለሚኖር ሰው ኃጢአት መሥራቱን እስኪተው ድረስ ዘለአለማዊ ቅጣት መኖሩን እንዲገነዘበው ብቻ የታቀደ ይሆን?
- በሰማይ ቤት መፈጠር በምድር ላይ ሞት ነው ካልን፤ ሰማይና ምድር የተለያዩ እንደመሆናቸው መጠን፤ መቃጠል የሚለው ቃል ትርጉሙ ሰማያዊ ከሆነ፤ እኛ እንደምናስበው አይነት የሥጋ ማቃጠል አይነት ሳይሆን ይችላል። ታዲያ ምን አይነት ማቃጠል ሊሆን ነው? ይህስ ማቃጠል ያማል ወይ? ማመምስ ሥጋዊ አገላለጥ አይደለምን? ወይስ ለነፍስም የሚያገለግል አገላለጥ ነው?
- በምድራችን ላይ እሳት ቢኖር፤ የሚያጠፋው ውሃም ይኖራል። የገሃነመ እሳት የማቃጠል ባሕርይ ሥጋዊ ካልሆነ፤ “ያቃጥላል” ለሚለው ቃል ትርጉም አይገኝለትም። እሳት አካላዊ ሆኖ ማቃጠልም ምድራዊ ትርጉም ቢኖረው፤ ስለ ነፍስ መቀጫ ማወቅ የማንችል መሆናችንን አይደለም ወይ የሚያሳየው?

ሥጋ ቢቃጠል ከመቅጽበት ተኮማትሮና አሮ ያልቃል፤ ከመቃጠሉም በፊት በስብሶ ይጠፋል፤ ታዲያ የሚቃጠለው ነፍስ ከሆነ፤ መቃጠል የሚለው ቃል ለነፍስ አያገለግልም፤ ነፍስ ቢቃጠልም እንደ አካል ሕመም የማያውቅ ነውና (ነወይ?)።

"The soul can never be cut to pieces by any weapon, nor burned by fire, nor moistened by water, nor withered by wind" B.G. 2:23

ትርጉም፡- “ነፍስ በመሳሪያ አይቆራረጥም፤ በእሳት አይቃጠልም፤ በውሃ አይርስም፤ በነፋስ አይዝግም።” ብ.ጊ. 2:23

ስለ ገሃነመ እሳት የምንነጋገረው ከምድራዊነት ወይንም ከሰማያዊነት አንጻር መሆኑ ተለይቶ ካልታወቀ፤ በቋንቋ አለመግባባትም ይኖራል ማለት ነው።

የቋንቋ ችግር ስለመኖሩ እንመልከት፡- “እነሆ ነፍሳት ሁሉ የእኔ ናቸው...ኃጢአት የምትሠራ ነፍስ እርሷ ትሞታለች።” ሕዝቅኤል 18:4 ትሞታለች አለ እንጂ ትቃጠላለች አላለም።

ዮሐንስም “በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘለአለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ..” ዮሐ. 3:16 አለ እንጂ እንዳይቃጠል አላለም። በትርጉም ካልተለየ በስተቀር፥ “ለዘለአለም” የሚያቃጥል እሳት እና “ለዘለአለም” የሚቃጠል ሰው (ነፍስ) መኖር ከስነ አመክንዮ ውጪ ይሆናል።

ገሃነም የተባለው ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ በተለያዩ መንገድ መገለጹን እንመልከት።

“እሳት ከቁጣዬ ትነዳለችና፥ እስከ ሲኦል ድረስ ታቃጥላለች...” ዘዳ. 32:22

“ነፍሴንም ከታችኛዬቱ ሲኦል አድነሃታልና...” መዝ. 86:13

“ሲኦልና ጥፋት በእግዚአብሔር ፊት የታወቁ ናቸው፤ ...።” ምሳሌ 15:11

“ሲኦልም ሆዴን አስፍታለች፤ አፍዋንም ያለ ልክ ከፍታለች፤ ከበርቴዎቻቸውና አዛውንቶቻቸው፥ ባለጠጎቻቸውም፥ ደስተኞቻቸውም ወደ እርሷ ይወርዳሉ።” ኢሳ. 5:1

በምድር ላይ ጥፋት ያጠፋ ሰው መቀጮው ብዙ አይነት ነው። በሰማይም እንዲሁ ሊሆን ይችላል። ግን በዝርዝር እንዳይነገር ተብሎ፡- ባጠቃላይ ገሃነመ እሳት ተባለ (ይሆን?)።

ከጥንት ጀምሮ፥ ኢየሩሳሌም ውስጥ ገሄኖም የተባለ ቁሻሻ ሥፍራ አለ። እስካሁን ድረስ ከዚህ ሥፍራ የሚኖሩ እንደዝቅተኛ ሰው ይቆጠራሉ። ጌሄኖም (ገሃነም) የመጥፎ ሥፍራ መግለጫ ቃል ሆኗል።

በትንቢተ ሕዝቅኤል፡- ኃጢአት የምትሠራ ነፍስ - እርሷ ትሞታለች ሲል፥ ነፍስ ዘለአለማዊ ሕያው እንዳትሆን በውስጧም “አንዲት ተከላካይ ነገር ቢኖርባት” እርሷ (እኛ የማናውቃት- ስም ያልሰጠናት) ትሞታለች እንደማለት መቁጠር ይቻል ይሆናል።

ክርስቶስም፡- ነፍስንም ሥጋንም በገሃነም ሊያጠፋ የሚችለውን ፍሩ ሲል፤ ዮሐንስም፡- በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘለአለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ ሲል፥ ዘለአለማዊ ሕይወትን ያላገኘ (ከሰማይ መንግሥት ያልገባ) እንደጠፋ የሚቆጠር መሆኑን ለመግለጽ ይሆናል (የሚቃጠል ሳይሆን)።

ለሁለት አለም የሚያገለግል ቋንቋ እንዴት ሊኖር ይችላል? ካሁን በፊት የተጻፉት የሃይማኖት መጻሕፍት፥ በድግግሞሽ ስለ ገሃነመ እሳት መኖር ያመለከቱ ቢሆንም፥ ሰው በየዋህነቱ “የሚመስለውን” ይቀበላል።

እስቲ የሚከተለውን እንመልከት፡- ለሦስት መቶ ዓመታት በጠፈር ሲመላለስ፥ በሥጋዊ አይኑ (ወይም በመንፈሳዊ አይኑ?) ያየውን (የተመለከተውን) ሲናገር ሄኖክ እንዲህ አለ፡- “በዚያም ቦታ ዓይኖቼ ጥልቅ ቁላን አዩ፥ አፉም የተከፈተ ነው። .. ይህም ጥልቅ ቁላ አይመላም።” ሄኖክ 14:12 -13

“እነዚያም ሰባው ነገሥታት መምራት ተወቀሱ፤ ኃጢአተኞችም ሆኑ፤ እነሱም ወደዚሁ ጥልቅ ገሃነም ወደቁ። እንደዚሁ እሳትን በተመላ ምድር መካከል አንድ ገሃነም ተከፍቶ አየሁት።” ሄኖክ 34:9 - 10

ይህንን በሄኖክ የተገለጸውን ገሃነመ እሳት በሁለት መልኩ እንመልከተው። ሄኖክ ይህንን እሳት ያየው በሥጋዊ አይነት ከሆነ፤ ይህ ገሃነመ እሳት ጭራሽ አካላዊ ነው። በጠፈር ውስጥም (በሰማይ ያይደል!) ገሃነመ እሳትን የመሳሰሉ፤ ብዙ አስፈሪ አካላዊ ሥፍራዎች ይኖራሉ። ነፍስ በእንዲህ ያለ አካላዊ ሥፍራ የምትቃጠል ቢሆን፤ እሷንም አካላዊ ማስመሰላችን ነው።

ሄኖክ የገለጸው ገሃነመ እሳት በመንፈሳዊ አይነት ያየውን ቢሆን፡- እነዚያም ሰባው ነገሥታት ...ወደዚሁ ጥልቅ ገሃነም ወደቁ ሲል፤ በገሃነም የሚገቡ አካላዊ ያልሆኑ ኃጢአተኞች መላእክት መሆኑን ይገልጻል። ይህስ ለኛ ስላልሆነ፤ ቃጠሎው ለነርሱ እንዴት እንደሆነ ማወቅ አይቻልም።

ሄኖክ ብዙውን ጊዜ ስለመላእክት ያወራል፤ ለምሳሌ፡- “በዚያችም ቀን ቅዱስ ሚካኤል የመንፈስ ቅዱስ ዕውቀቱ ወደ ኃዘን ይወሰደኛል፤ ያበሳጨኛል፤ ብሎ ለቅዱስ ሩፋኤል መለሰለት። ደቂቀ ሴት ስለሚቀበሏት ስለ ተሰወረችውም መከራ ..እነሱም በፊቷ እንደ ሰም የሚቀልጡባት የመከራይቱን ጭንቅ መታገስ የሚቻለው ማነው ብሎ መለሰለት..” ሄኖክ 19:1 - 3

ሄኖክ በጠፈር የተመላለሰ ሰው ስለሆነ፤ የርሱን ጽሑፍ በቀላሉ መመልከትና፤ ስለኛ ስለመሬት ሰዎች ብቻ እንደሚያወራ አድርጎ መውሰድ ትክክል ሳይሆን ይችላል።

የሰማይ ቤት መኖሪያችን ሰው እንደየሥራው ከሚሰጠው ፍርድ ጋር የሚያያዝ ቢሆን፤ ይህም ምድራዊ ኑሮ በሌላ መልኩ ከሰማይም የሚቀጥል ቢሆን፤ መቀጫ ሥፍራ (ገሃነመ እሳት) የግድ መኖር አለበት። ለጥሩነት ተቃራኒ ካለው፤ መንግሥተ ሰማያትም ጥሩ ከሆነ፤ ተቃራኒው ገሃነመ እሳትም ይኖራል። ስለዚህ የሄኖክ ጽሑፍ፡- ገሃነመ እሳት ለመጥፎ መኖሩን (ለሰይጣን)፤ ከሰዎችም መካከልም ለሰይጣን ምልምሎች መቀጣጫ የተዘጋጀ ሥፍራ መሆኑን ይጠቁማል።

ገና ሰው ሳይፈጠር፤ እስካሁን ድረስና ለወደፊትም፤ ሰይጣን ይቀጣል። የሰው ልጅም ባጠፋ ቁጥር እንዲሁ ይቀጣል፤ ይህም የገሃነመ እሳት ሕልውና የጸና - ሰማያዊ እና ዘለአለማዊ መሆኑን ያመለክታል። ይህ ገሃነመ እሳት (መቀጫ ሥፍራ) ዘለአለማዊ ይሆንና፤ ማንም አካላዊ ያልሆነ ሰው (ሰማያዊ - ሚሻክላዊ ሰው) ባጠፋ ቁጥር ይቀጣባታል።

ሰው ሰማይ ቤትም ከገባ በኋላ ኃጢአት የሚያወራ ሁኔታ “ቢያጋጥመው”፤ ለጥፋቱ መቀጫ ሥፍራ (በካቶሊክ ፐርጋቶሪ) መኖሩ የዘለአለማዊነትን እውነታ

ያረጋግጣል። የሰማይ ሰው ዘለአለማዊ ከሆነ፥ ኃጢአት በሠራ ቁጥር መቀጫ ሥፍራ - ጥልቅ ቁላ - ጥልቅ ገሃነም - ገሃነመ እሳት (እስር ቤት) አለለት ማለት ነው።

ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንዲህ አለ፡- “እጅህ ወይም እግርህ ብታሰናክልህ ቆርጠህ⁶⁷ ከአንተ ጣላት። ሁለት እጅ ወይም ሁለት እግር ኖሮህ ወደ ዘለአለም እሳት ከምትጣል ይልቅ፥ አንካሳ ወይም ጉንድሽ ሆነህ ወደ ሕይወት መግባት ይሻልሃል። ዓይንህ ብታሰናክልህ፥ አውጥተህ ከአንተ ጣላት፤ ሁለት ዓይን ኖሮህ ወደ ገሃነመ እሳት ከምትጣል ይልቅ፥ አንዲት ዓይን ኖራህ ወደ ሕይወት መግባት ይሻልሃል።” ማቴ. 18:8 - 9

ይህ ጥቅስ ገሃነመ እሳት መኖሩን እና ገሃነመ እሳት ምን ያህል መጥፎ እንደሆነ በሥዕላዊ መንገድ ይገልጻል። “ወደ ዘለአለም እሳት ከምትጣል” ሲል ለዘለአለም “የሚነድ” እሳት መኖሩን ይገልጻል⁶⁸። ግን ይህ ማለት ለዘለአለም የሚቃጠል ሰው ይኖራል ለማለት አይደለም። ይህ ጥቅስ ለዚህች ለጠፊ ምድራዊ ኑሮ ከመስገብገብ ይልቅ ለዘላቂው ሰማያዊ ኑሮ መትጋት የሚሻል መሆኑን በአንክሮ ይገልጻል።

የመጥፎ ሥራን መጥፎነት ለተገነዘበ፥ የዚህ መጥፎ ሥራ ሽልማት ገሃነመ እሳት ቢሆንም ባይሆንም፥ መጥፎ ሽልማት እንደሚሆን መረዳት አያስቸግርም። አካል እስኪጠፋ ድረስ ቅራኔ ስለሚኖር፥ አካልና አካላዊ ሕይወት ባለበት ሥፍራም የእርኩስና የቅዱስ መናፍስት ቅራኔና ትግል መኖር አለበት⁶⁹፤ ስለዚህ ሰይጣን በጠፈር ሁሉ አለ⁷⁰። ሰይጣን በጠፈር ሁሉ ካለ፥ እርሱንና እርኩስ መንፈሱን የሚያጠፋ ቅዱስ መንፈስ ከጠፈር ሁሉ ይኖራል።

በመጽሐፍ ቅዱስ ዘለአለም የሚለው ቃል የአነጋገር ዘይቤ ሆኖ በረጅም ዘመን የሚፈጸም ሁኔታን (ድርጊትን) ለማመልከት ሊሆን እንደሚችልም የሚጠቁሙ ጥቅሶች ስላሉ፥ እነርሱንም እንመልከታቸው።

⁶⁷ ከእግዚአብሔር የሚያርቁህን ነገሮች ሁሉ (ምድራዊነት) ከአንተ አርቅ ማለት ነው። ከእግዚአብሔር በመራቅ የሚገኝ ጥቅም ሁሉ ጊዜያዊ መሆኑን፤ ተቸግሮም ቢሆን ወደዘለአለማዊነት የሚመራውን መንገድ መምረጥ የሚሻል መሆኑን ይገልጻል። ከሥጋዊ ሰውነት ሰማያዊ ሰውነት የሚሻል መሆኑንም ያመለክታል።

⁶⁸ የእሳት ማቃጠሉን ለምድራችን እንደሚያገለግል ቆጥረን፥ በሰማይ የሚኖረውን ትርጉም እናቆየው።

⁶⁹ በማንኛውም አካል ባለበት ሥፍራ ሁለት ተጻራሪዎች የግድ መገኘት አለባቸው።

⁷⁰ ሰይጣን በጠፈር ሁሉ መታወቂያ ቁጥሩን ይዞ ይኖራል (ጠፈርን ሁሉ ይቃኛል)።

“.....ስለዚህ ለዘለአለም ባሪያ ይሆነኛል ብሎ ዳዊትን አመሰግነው።” ሳሙ. 27:12 እስኪሞት ድረስ ማለቱ ነው እንጂ ሰው ለዘለአለም ባሪያ ሊሆን አይችልም።

እንዲሁም በእንግሊዝኛው King James Version:- "Let the king live for ever.." ሲል በአማርኛው ደግሞ:- “..ንጉሡ ሺህ ዓመት ይንገሥ።” ነሕምያ 2:3-12 ይላል። አሁንም ንጉሡ ለረጅም ጊዜ ይኑር ማለቱ ነው፤ ሰው ለዘለአለም ወይም ሺህ ዓመት አይነግሥም።

ገሃነመ እሳት ለመጥፎ መናፍስት (ለሰይጣን) መቀጣጫ ሲሆን፥ ሰውም ከነርሱ ጋር ከተባበረ፥ ተመሳሳይ ቅጣት እንደሚደርስበት ክርስቶስ ተናግሯል።

“በዚያን ጊዜ በግራው ያሉትን ደግሞ ይላቸዋል፡- እናንተ ርጉማን ለሰይጣንና ለመላእክቱ ወደ ተዘጋጀ ወደ ዘለአለም እሳት ከእኔ ሂዱ። ተርቤ አሳበላችሁኝምና፥ ተጠምቼ አላጠጣችሁኝምና ...” ማቴ. 25:41 - 42

ለኛ ለእግዚአብሔር ልጆች መጥፎ መሥራት ቃጠሎ፥ ለመጥፎ ሰው መጥፎ መሥራት ጨዋታ እንደሚሆን ሁሉ፤ ይህ ገሃነም የተባለው ሥፍራ ለመጥፎዎቹ መኖሪያ ሥፍራቸው ቢሆን፥ ለጻድቃን ግን በመኖሪያነት ሲታይ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት የበዛበት ይሆናል፤ ከእግዚአብሔር መራቅም እንደ እሳት ማቃጠል ይቆጠራልና።

ዕዳ ማስከፈያ ሥፍራ?

በምድር ላይ ሳለች ኃጢአት የሠራች ነፍስ ቅጣቷን በምድር ሳትፈጽም የዘለአለም ሕይወት ወደሚገኝበት ወደ ሰማይ እሂዳለሁ ብትል ሳትታሰርና ሳትቀጣ አይሆንላትም። ከጉድለቷ ጋር ብዙ መቆየትም ስለማትችል፥ ሞትን፥ ጥፋትን፥ ኃጢአትን፥ ባጠቃላይ መጥፎ ነገርን ሁሉ ባንድነት ከውስጧ አስወግዳ፥ ሕያው ሆና ትኖራለች፤ ለዘለአለም የሚቆይ ፍጹማዊ እውነት ብቻ ነውና።

በምድር ኃጢአት ያበዛ ሰው ሳይሞት ወይም ከሞት በኋላ ቅጣት አይቀርለትም። ለምሳሌ፡- አንድ ጨካኝ አረመኔ አንድ ሺህ ሰው ገድሎ እርሱ ግን በምድር ላይ ሳይሰቃይ በድንገት ቢሞት፥ ያንን ሰው የሰማይ መንግሥት አይለቀውም።

ቅጣት በሰማይ ያስፈለገው በምድር ላይ የሚሰጥ ቅጣት አድሎአዊ ስለሆነ ይሆናል። “የሰው ልብ ከሁሉ ይልቅ ተንኮለኛ፥ እጅግም ክፉ ነው፤ ማንስ ያውቀዋል? እኔ እግዚአብሔር ለሰው ሁሉ እንደ መንገዱ፥ እንደ ሥራው ፍሬ እሰጥ ዘንድ፥ ልብን እመረምራለሁ፤ ኩላሊትንም እፈትናለሁ።” ኤር. 17:9-10

እንዲል፡ በምድር ላይ ትክክለኛ ፍርድ አይኖርም፤ የሰውን ኃጢአት ሰው መርምሮ ሊደርስበት አይችልምና፡፡

ሰው ሲሞት፡ ያ ጥንድ ሰው ሲነጣጠል፡ የዚያን ጊዜ ለዛ ተገንጥሎ አንድ ወጥ ለሚሆን ሰው (ሰማያዊ ሰውነት ያገኘች ነፍስ) የሚሰጥ ፍርድ ትክክለኛ ይሆናል፡፡ ስለዚህ ኃጢአት ሠርታ በምድር ላይ ዕዳዋን ሳትከፍል አምልጣ ሰማይ የገባች ነፍስ፡ በግድ ዕዳዋን መክፈል ስላለባት፡ ወደ ዕዳ ማስከፈያ ሥፍራ (ሲኦል፡ ጥልቅ ቄላ - ገሄኖም - ገሃነም..) ትገባለች፡፡ ይህንን ጉዳይ የተለያዩ ሃይማኖቶች በተለያዩ መንገድ ይገልጹታል፡፡ አንባብያን ከሂንዱዎች ስለ ሁለት አለማት - ስቫራጋም እና ናራካም⁷¹፡ እንዲሁም ከካቶሊኮች ስለ ጊዜአዊ መቆያ ሥፍራ - ፐርጋቶሪ⁷² ጉዳይ ቢመለከቱ፡ በሰፊው ጠፈር ውስጥ ያለነው እኛ ብቻ ካልሆንን፡ የገሃነመ እሳትም ጽንሰ ሃሳብ የዛኑ ያህል ሊሰፋ እንደሚችል- እንደ ሂንዱዎች ናራካም (ከመሬት ትንሽ ለየት ያለ ሥፍራ) ሊሆንም እንደሚችል መገመት አያስቸግርም፡፡

የጠፈር አካላት ሁሉ ከመጠፋፋት የተረፉ በመሆናቸው፡ ከመጥፋት የተረፉት ሁሉ አጥፊዎቻቸውን እንደ ዘለአለማዊ አጥፊ ከመመልከት በስተቀር ሌላ ምርጫ የላቸውም፡፡ በተቃራኒውም እንዲሁ ነው፡፡

ገሃነመ እሳትን እንደ የመጥፋት ምልክት አድርገን ብንመለከተው፡ ሕልውናው የጸና መሆኑን ያረጋግጣል፡፡

ከመጠፋፋት ተርፈን መኖራችን ከዚህ ቢያደርስን፡ አሁንም አጥፊያችን ከውስጣችን አልጠፋም፡፡ አጥፊው እንዳይበረታብን መከላከያ ዘዴውን ሁሉ ከሃይማኖት በየጊዜው እየተማርን ነው፡፡

በምድራዊነታችን ውስጥ ሰማያዊውንም በቅንነት ለማየት ስንሞክር፡ የመጨረሻው ማረፊያችን ጥሩ (መንግሥተ ሰማይ) ይሆናል፡፡

“የምናመልከው አምላካችን ከሚነድደው ከእሳቱ እቶን ያድነን ዘንድ ይችላል፡፡” ዳን. 3: 17

በማናውቀው ውስጥም የሚያስከፋና የሚያስደስት ይኖራል፡፡ ሆኖም ያ የሚያስከፋ ወይም የሚያስደስት ነገር በምን አይነት መንገድ ወደኛ

⁷¹ ናራካም፡- ከማንኛውም ምድራዊ እንቅስቃሴ በስተጀርባ ፍርድ ይኖራል (ለጥሩ ሥራ ሽልማት፡ ለመጥፎ ሥራም ቅጣት)፡፡ የሰው ልጅ በምድራዊ ኑሮው የፈጸማቸው ሁሉ የግለሰቡን ምድራዊና ሰማያዊ ኑሮ ይወስናሉ፡፡ ስለዚህ፡ ሰው ሲሞት ጥሩ ሰዎች ሳይቀጡ በደስታ ወደሚኖሩበት የብርሃን አለም - የሰማይ መንግሥት (ስቫራጋም) ወይም መጥፎ ሰዎች እየተቀጡ እና በየጊዜው እየታረሙ ወደሚኖሩበት የጨለማ አለም (ናራካም) ይገባሉ፡፡ ይህም እንደግለሰቡ አጭር ጊዜ ወይም ረጅም ጊዜ ነው - ጊዜአዊ ነው፡፡

⁷² ፐርጋቶሪ፡- የሰው ልጅ ሲሞት ነፍሱ ለጊዜው የምትሰነብትበት ሥፍራ ነው፡፡

እንደሚመጣና ስሜቶቻችንን እንደሚለዋውጥ አላወቅነውም። ግን፥ በዚችው በምድራችን ሊገባን የሚችለውን በስሜት ከተገነዘብን፥ የኛ ምርጫ ለመከፋት ምክንያት ከሆኑት ነገሮች መራቅ እና ወደሚያስደስቱ ነገሮችም መቅረብ ይሆናል። ይህንኑ በምሳሌ እንመልከት።

እነሆ በአንድ የአፍሪካ አህጉር፥ በአንዲት መንደር ውስጥ፥ ሁለት ባርያዎችን እየገረፈና እያሰቃየ በማሠራት የከበረ አንድ መጥፎ ነጭ ሰው ነበር። ከሁለቱ ባርያዎች አንደኛው በተፈጥሮው ጥሩ ነበር። ሌላኛው ግን በተፈጥሮው መጥፎ ነበር።

ከእለታት አንድ ቀን ሁለቱ ባርያዎቹ ተጣሉና፥ መጥፎው ባርያ ጥሩውን ባርያ ደብድቦ ገደለው። ያም ነጭ ከበርቴ ባርያውን ባርያው ስለገደለበት ተናዶ ገዳዩን ባርያ አሰቃይቶ ገደለው። እርሱም ከጥቂት ቀናት በኋላ ታመመና ሞተ።

ሁለቱ ገዳዮች (ባርያና ባርያ ገዢ) ኃጢአተኞች ስለሆኑ ለሰይጣን በተዘጋጀ ሥፍራ (ገሃነመ እሳት) ገቡ። ያ ጥሩ ሰው ግን ከመልካሙ ሥፍራ (መንግሥተ ሰማይ) ገባ።

ከእለታት አንድ ቀን፥ ይህ ጥሩ ሰው በመንግሥተ ሰማያት ደስ በሚሉ ሥፍራዎች ሲመላለስ፥ ከሩቅ የሚነድ እሳት አየ። ወደ እሳቱ ቀረብ ብሎም ለማስተዋል አካባቢውን ለቆ ተጓዘ። ከኋላውም አንድ ጠባቂ መልአክ ይከተለው ነበር። ወደ እሳቱም በተጠጋ ጊዜ በውስጡ የሚመላለሱ ሰዎች ተመለከተ። እሳቱ ይነዳል፤ በውስጡም ያሉ ሰዎች ሕያዋን ናቸው። ይህ እንዴት ይሆናል ብሎ ሲጠጋ አንድ ጥቁርና አንድ ነጭ ሲደባደቡ ተመለከተ። እነኚህም በምድር ላይ ነጩ ጌታውና ጥቁሩ ገዳዩ መሆናቸውን ሲገነዘብ፥ እጅግ በመገረም ወደ እሳቱ የበለጠ ተጠጋ፤ መልአኩም ተከትሎት ከጎኑ ቆመ።

ጥቁሩ ሰው በመሬት ላይ የነበረው ጉልበት ከዚህም ሥፍራ ያለ ይመስላል። በነጩ ሰው ላይ በረታበት፤ በጥፊ በጡጫ በእርግጫ እየደበደበ እረፍት አሳጣው። በዚህን ጊዜ ያ ጥሩ ሰው ሃዘን ተሰማውና ከጎኑ የቆመውን መልአክ፡- ይህ ድብድብ እስከ መቼ ድረስ ይቀጥላል? አለው። መልአኩም ለዘለአለም ቢቀጥል አንተ ምን አገባህ! አለው።

ጥሩው ሰው፡- ይህ ትክክለኛ ፍርድ አይደለም በማለት ለመልአኩ መለሰለት። ይህንን ስለተናገረ መልአኩ ተናደደና፡- አንተ ማነህ የእግዚአብሔርን ፍርድ የምታቃልል! ብሎ ዘለፈው። ጥሩውም ሰው፡- እኔ የእግዚአብሔርን ፍርድ ማቃለል አይደለም፤ የገሃነመ እሳቱ እያቃጠላቸው፥ እርስ በርስ መደባደቡም ሲጨመር እጅግ አሳዝኖኝ ነው እንጂ! ብሎ መለሰለት።

መልአኩ ዝም ሲል፥ ጥሩው ሰው እንዲህ አሰበ፡- የገሃነመ እሳት ማቃጠልና ዘለአለማዊነት ይቅርታ ለማያደርጉ ሰዎች ብቻ መሆን አለበት። ሰው ቂምና

በቀልን ከልቡ ካጠፋ በእሳት መቃጠል የለበትም። ምናልባት እነኚህ ሰዎች ይቅር ቢባላቸው ከሁለቱ አንዱ ችግር ይቃለልላቸው ይሆናል። ለማንኛውም ከመሃላቸው ገብቼ ልገላግላቸው።

እኔ ይቅር ብላቸው ድብድባቸውን የሚያቆሙ መስሎኛል በማለት፥ እራሱን ለመሰዋትና እነኚህን ሁለት ሰዎች ለማዳን ቆረጠ። ወዲያውም፡- ወደ እሳቱ ገብቼ ልገላግላቸው ብሎ ሲናገር፥ መልአኩ እጅግ ተናደደ።

“አንተም ገሃነም እሳት ውስጥ ገብተህ ለዘለአለም በገዳይህ መገደል፤ ለዘለአለሙም በባሪያ ገዢህ መደብደብና መሰቃየት ትፈልጋለህ?” ብሎ በመቆጣት፤ ይልቅስ ከመጣንበት እንመለስ ብሎ አዘዘው። ዳሩ ግን ጥሩው ሰው በመንፈስ ቅዱስ እየተገፋፋ ወደ ገሃነም እሳት ውስጥ ገባ። መልአኩም እየተመለከተ፥ ምንም ማድረግ ሳይቻለው፥ እንደ ፈዘዘ ቀረ።

ጥሩው ሰው ከእሳቱ ውስጥ ሲገባ እነኞ የሚደባደቡ ጥቁርና ነጭ ድብድባቸውን አቆሙና ወሬ ማውራት ጀመሩ። ይህም ጥሩ ሰው ብዙ - ብዙ ነገር ይነግራቸው ጀመር። በመጀመሪያ፥ ይህ ጥሩ ሰው በምድር ላይ ባርያ የነበረውን ገዳዩን፥ ይቅር ብዬሃለሁ አለው። ገዳዩም እኔ የገደልኩት ሰው እኔን ይቅር ካለኝ እኔስ ለምን ገዳዩን ይቅር አልለውም ብሎ፥ በምድር ላይ ባርያ ገዢ የነበረውን ነጩን ሰውዬ ይቅር አለው።

ቀጥሎም ነጩ ሰው ይጸጽተው ጀመር። ምድራዊ ሕይወታችሁን በሙሉ በባርነት ቀንበር ስላንገላታሁአችሁ ይቅር ትሉኛላችሁ ወይ? ብሎ ጠየቃቸው። እነርሱም በአንድነት ሆነው ይቅር ብለንሃል አሉት። ሦስቱም በይቅርታ ፍቅር ተሳሰሩ። ከዛን ጊዜ በኋላ ያ ገሃነም የነበረው ሥፍራ ተለውጦ የሳቅና የደስታ ሥፍራ ሆነ።

መልአኩም ከውጭ ሆኖ ሦስት ሰዎች ስምም ሆነው ሲጫወቱ አስተዋለ። እነርሱም ለእግዚአብሔር ምን ይሳኑዋል፤ ለእግዚአብሔር ምን ይሳኑዋል፤ ገሃነምን ወደ መንግሥተ ሰማያት የለወጠ፤ እያሉ ይዘምሩና ይቀድሱ ጀመር።

መልአኩም ይህን ሁሉ ሁኔታ በመመልከት ተደናገረ። ያ ሥፍራ ገሃነም እሳት መሆኑ ቀርቶ ከፊቱ ልውጥ ሲልበት ሊያምን አልቻለም። ይልቅስ ይጠብቀው የነበረውን ሰው ከቁጥጥሩ ውጪ ሆኖ ስለሄደበት፥ የተሰጠኝን ሥራ አላከበርኩም በማለት፥ ከዳር ሆኖ ተጣራ፤ የሚሰማውም በማጣቱ ተደናገጠ። ፈጣሪዬ እኔን በቸልተኝነቴ ይቀጣኛል ብሎ ለራሱ ፈራ።

ደጉም ሰው ከእሳቱ መካከል ወጥቶ ለመልአኩ አንድ አዲስ ነገር በፈገግታ ይነግረው ጀመር። “ሰዎች በምድር ላይ ሲኖሩ፥ የበደለ ይቅርታ ለመጠይቅ፥ የተበደለም ይቅር ለማለት እድል ሳያጋጥማቸው በሞት ይቀጠፉና ከዚህ ሥፍራ ይመጣሉ። ይህ በሁለት ወገን ያልተከፈለ ዕዳ ከምድር ባይከፈል፥ የግድ ከዚህ

መከፈል እንዳለበት ተገንዝቤ፥ ይህንን በምድር ሳይከፈል የቀረውን ታላቅ ዕዳ እንዲከፈል ለማድረግ በመቻሌ እጅግ ደስ ብሎኛል።”

መንፈስ ቅዱስም ወደ መልአኩ ቀረበና ስለማያውቀው ጉዳይ መከረው - ከእርሱ የማወቅ ችሎታ በላይ ሌላ ነገር መኖሩን ገለጠለት። መልአኩም፡- በእውነት ይህ ገሃነመ እሳት እኔ እንዳሰብኩት አይነት ላይሆን ይችላል፤ በእግዚአብሔር ፍርድ ውስጥ ጣልቃ አትግባ ብዬ ስናገር ካለማወቅ ጋር መሆኑን ተገነዘብኩ። ገሃነመ እሳት መቀጫ ሥፍራ ቢሆንም፥ ቅጣቱ በምን አይነት መንገድ እንደሚካሄድ አልገባኝም ነበር። የእግዚአብሔር ፈቃድ በሌለበት ሥፍራ ሁሉ የርሱ ፈቃድ እንዲኖር ለማድረግ መንፈስ ቅዱስ የማይደርስበት ሥፍራ የለም። ማንኛውም ነገር እንደየአስፈላጊነቱ፥ በጊዜ ውስጥ ሊቀየር ሊሻርና ሊለወጥ እንደሚችል መንፈስ ቅዱስ ገለጠልኝ። ከሰው ልጅ ኃጢአት ትንሿም ብትሆን ሳትጠፋ፥ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ገብቶ ተደስቶ መኖር እንደማይቻል፤ በምድር ያልተከፈለ ዕዳ ከዚህም ሊከፈል እንደሚቻል አሁን ገባኝ ብሎ ጭጭ አለ።

በሰማይም በምድርም ሊሆን የሚችለውንና ሊሆን የማይችለውን ሁሉ እንዴት የሰው ልጅ ሊያውቅ ይችላል? መቼም ከሃሳባዊ ምሳሌ በመነሳት ይህ ከሆነ ይህ ይሆናል አይባልም። ግን፥ በምድር ያለ ጥሩነት በሰማይም ቢቀጥል፤ የሰማይ ሰው ጥሩነቱን ለመግለጽ ሲል እራሱን እስከመሰዋት ሊደርስ አይችልምን?

የማይረሱና ይቅርታ የማያደርጉ ሰዎች ይቅር አለማለታቸው የውስጥ በሽታ ሆኖ ሲያቃጥላቸው፤ በአንጻሩም ሰዎች ምድራዊ ችግሮችን (አለማወቅንም) እየረሱና ችላ እያሉ፤ ይቅርታ እያደረጉ ሲኖሩና ምድራዊ ኑሮአቸው ሲሻሻል እናያለን። እንደ እሳት የሚያቃጥል ነገር በይቅርታ እንደሚጠፋ ከዚህ ከምድራዊ ኑሮአችን ከገጠመን ተረድተናልና፤ ይህ ምሳሌ ለዚህ ለምድራችን የሚያገለግል ከመሆኑም በላይ፥ የሰው ልጅ ይቅር እያለና እየረሳ መኖር እንዳለበት፥ አለበለዛ ይቅር አለማለቱና ያለመርሳቱ ኃጢአት እንደ እሳት ሆኖ እንደሚያቃጥለው ማስመልከቱም በቂ ነው።

“እግዚአብሔር መሐሪና ይቅር ባይ ነው፤ ከቁጣ የራቀ ምሕረቱም የበዛ። ሁልጊዜ አይቀስፍም፤ ለዘለአለምም አይቆጣም። ” መዝ. 103:8 “..ምሕረትን ይወድዳልና፤ ቁጣውን ለዘለአለም አይጠብቅም።” ሚኪያስ 7:18

እስከዛሬ ድረስ ስለ ገሃነመ እሳት ሲነገረን በመቆየቱ ማወቅ የሚገባንን ያህል ስናውቅ ቆይተናል። ነገር ግን ማወቃችን በሥጋዊነታችን ምክንያት ከስሜታዊነታችን ጋር የተያያዘም ሊሆን ይችላል። እኛም የምናውቀው በገደብ እንደሆነ፥ የገዛ አስተሳሰባችንም ምን ያህል በውስጡ አንጻራዊነት እንዳለበት ከሚከተለው ምሳሌ እንመልከት።

አንድ ሕጻን እንዲህ ብሎ አባቱን ጠየቀ፡- አባቴ ሆይ፥ ሰው ሲሞት የሚሄድበት አለም ምን ይመስላል? አባትዬውም ለልጁ እንዲህ ብሎ መለሰለት፡- ይህንኑ በምድር ላይ ያለውን ነው የሚመስለው፡፡ እዚህ የምታያቸውን ሰዎች ሁሉ ከዛም በልዩ መልክ (ልዩ አይነት የመንፈስ ሥጋ ለብሰው) ታያቸዋለህ፡፡ ከሕጻንነትህ ጀምሮ አርጅተህ እስክትሞት ድረስ፥ ከሰዎች ጋር የሚኖርህም ግንኙነት፥ በልዩ መልኩ ከዚያም ይጠብቅሃል፡፡ ይህም ማለት፥ ከዛ ሥፍራ ሕይወት ዘለአለማዊ ስለሆነ፥ እዚህ ያስደሰትከው ሰው እዛ ለዘለአለም ያስደሰትሃል፤ ከዚህ የጎዳኸው ሰው ደግሞ ከዛ ለዘለአለም ይጎዳሃል አለው፡፡

ልጅዬውም ተንኮለኛና ተደባዳቢ ስለነበረ፡- በጥፊ፥ በጡጫ፥ በእርግጫ የተማታውን፥ የተሳደበውን፥ ያደረገውን የተንኮል ሥራ ሁሉ በማሰብ ላይ እንዳለ ላብ አሰመጠው፡፡ መጥፎ ድርጊቶቹ ሁሉ በዘለአለማዊነት ሲያጠቁት ታሰበውና እየተንቀጠቀጠ ልፍስፍስ ብሎ መሬት ላይ ወደቀ፡፡

አባትዬውም በመጨነቅ፡- ልጄ ምን ሆንክብኝ? ምን ሆንክ? ብሎ ጠየቀው፡፡ ልጄም በተዳከመ አንደበት፡- አባቴ ሆይ! ከዚህ ሳለሁ ተሰማኝ አለው፡፡ አባትዬውም ምንህን ነው የተሰማህ? እጅህን ነው? እግርህን ነው? እራስክን ነው?.....ብሎ በሃዘን ይጠይቀው ጀመር፡፡ ልጅዬውም በቀስስተኛ ድምጽ፡- መንፈሴን ነው ብሎ መለሰለት፡፡

አባትዬው ልጅዬውን እንዲያውቅ አደረገው፡፡ ምንህን ነው የተሰማህ ሲለው ልጅዬው መንፈሴን ነው ያለው አባትዬው፡- ሰዎችን ሁሉ በመንፈስ ታያቸዋለህ ብሎ ስለነገረውና መንፈስ ምን እንደሆነ በራሱ መንገድ ስለተረጎመውና በገዛ ራሱ ግንዛቤ ስለተመራ ነው፡፡

አባትዬው ልጁን እንዲያውቅ ያደረገው ሲያድግ ጥሩ ሰው እንዲሆንለት ብሎ ነበር፡፡ እምነት ሰው ከተነገረውና እንዲያውቅ ከተደረገው ውስጥ የሚመነጭ ከሆነ፥ እግዚአብሔርም ማን - ምን እንደተነገረው እና ማን - ምን እንዳወቀ ያውቃል፡፡

ሰብአዊነት የጋራ እውቀቱ፥ መንፈሳዊ ግንዛቤውም እጅግ ከፍ ከፍ እያለ ያድጋል፡፡ በዚህን ጊዜ፥ የግለሰቦች የጋራ ግንዛቤ እንደ ገሃነመ እሳት ሆኖ ኃጢአተኛውን ያስቃየዋል እንጂ፥ ገሃነመ እሳት “በራሱ ሕልውና የሚጸና” ነው ለማለት የሚያበቃ እውቀት የለንም፡፡ ምናልባት የሚከተለው በኢትዮጵያ ቅዱሳት መጻሕፍት የተጻፈ ታሪክ (ተአምር)፥ ለማለት የፈለግነውን ነገር ለየት ባለ መልክ ይገልጻው ይሆናል፡፡

የንጉሥ ልጅ የሆነች ዓመተ ዮሐንስ እጅግ የምትወደው ወዳጇ ፈረስ ሲጋልብ ድንገት ወድቆ ሞተባትና እጅግ አዘነች፡፡ የወዳጇን ነፍስ ለማዳን በበኩሏ የሚቻላትን ሁሉ አሰበች፡፡ ከዮሐንስ መጥመቁ ጋር አንድ ለኛ የማይገባ የመንፈስ

ዝምድና ስለነበራት፥ አስተሳሰቧ ወደዚህ ወደ ዮሐንስ መጥመቁ መንፈስ መራትና እንዲህ አሰበች፡- አያቴ ዘርዓ ያዕቆብ የጌታችንን መስቀል ከኢየሩሳሌም ባመጣ ጊዜ፥ የብዙዎችን የቅዱሳን አጽም አብሮ አምጥቶ አስቀምጧል። ከአጽሞቹም መካከል፥ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ያጠመቀ የዮሐንስ አጽም ይገኛል። ስለዚህ ይህ የወዳጄ ሬሳ የመጥምቀ መለኮት ዮሐንስ አጽም ከሚገኝበት፥ ስሙም ከሚጠራበት ሥፍራ ሄዶ ቢቀበር የወዳጄ ነፍሱ መንግሥተ ሰማይ ይገባልኛል። ይህንንም ከፍቅሯና ከደግነቷ የተጸነሰ ሃሳቧን ለብዙ ሰዎች አካፈለች።

ነገር ግን ባካባቢዋ ያሉ ሰዎች - ዘመድ አዝማድ ሁሉ፡- ይህ አንቺ የምትደው ሥፍራ ግሽን ደብረ ክርቤ ነው፤ ካለንበት በእግር ተጉዞ ብዙ ቀናት የሚፈጅ ስለሆነ፥ ሬሳው እዛ እስኪደርስ ይበሰብስና ይሸታል፤ ይህ ሊሆን የማይችል ሃሳብ ነውና ከአይምሮሽ ይውጣ። ሬሳው እዚህ ይቀበር ብለው መከሯት።

ቄሶችና ሊቃውንትም የርሷን ሃሳብ አላጸደቁትም። እርሷ ግን በሃሳቧ ስለጸናች፥ ሬሳውን በቁርበት አስጠቅልላ፥ በነጭ ጨርቅ አስገንዛ፥ ከጥቂት ሰዎች ጋር ጉዞ ጀመረች።

ከምስት ቀናት ጉዞ በኋላ፥ በመጥምቀ ዮሐንስ ስም የተሠራ ቤተ ክርስቲያን ካለበት ከአንዲት መንደር እንደደረሱ፥ አስከሬኑን ከቤተ ክርስቲያኑ ቅጽር ውስጥ አሳርፈው፥ እነርሱም ከድካማቸው አረፍ ብለው ተቀመጡ።

የቤተ ክርስቲያኑ ካህናት ሁኔታውን ካጠኑ በኋላ፥ ሬሳው ሳይቆይ ቶሎ እንዲቀበር አሳሰቡ። ዓመተ ዮሐንስ ግን፡- ቤተ ክርስቲያኑን ከፍታችሁ፥ እጣን አጠሳችሁ፥ ቅዳሴ ቀድሳችሁ፥ ሥጋ ወደሙን ሰውታችሁ ለወዳጄ ነፍስ ደህንነት ለምኑልኝ አለች።

በዚህን ጊዜ ከካህናት ከፍተኛ ተቃውሞ ደረሰባት። እንዲህም ብለው አስጠነቀቁ፡- ሰው በነፍሱ እያለ ኃጢአቱን ተናዞ፥ ሥጋ ወደሙን ለመቀበል አምኖ ለመጣ እንሰዋለን እንጂ፥ ከኃጢአቱ ለሞተ ሰው ሥጋ ወደሙን አንሰዋም። ይህማ ፈጣሪያችንን መፈታተን ይሆንብናል፤ ሐዋርያትም እንዲህ ያለውን ስርዓት አላዘዙንም አሏት።

እርሷም በዚህ ቁርጥ ውሳኔ እጅግ አዝና ስታለቅስ ሰውነቷ ደክሞ እንቅልፍ ወሰዳትና ተኛች። በሕልሚያም (ከብዙው በጥቂቱ) ቅዱስ መጥምቀ መለኮት ዮሐንስ በነጭ ወፍ ተመስሎ ወዳጄን ከእሳት ጉማሬ ሆድ ውስጥ አውጥቶ ሲሰጣት፥ ነፍሱንም ወደ ሰማይ ሲያሳርግላት አየች።

በማግስቱም ይህንን ሕልም ለካህናትና ሊቀ ካህናቶች በማብራራት አስረዳች። እነርሱ ግን፥ ሰው ከኃጢአቱ ከሞተ በኋላ፥ እርሱ ባልሠራው መልካም ሥራ እንዲህ አይነት ምህረት ይደረግለታል ብለው ሊያምኑ አልቻሉም።

ሊቀ ካህናቶቹም እንዲህ አሉ፡- ሕልም በሰው ልጅ ጭንቅላት ውስጥ የሚታይ ትርጓሜት ነው። መናፍስትም ሰው እንቅልፍ ሲወስደው ጭንቅላቱ ውስጥ ድርጊቶችን እንደ ትያትር በአይምሮው ይከቱበት ይሆናል።

ምንጊዜም የሕልም አመጣጡ ሁለት አይነት ስለሆነ፤ ይህ አንቺ ያየሽው ሕልም አመጣጡ ከቅዱስ መንፈስ ካልሆነ፤ አንቺን እና ሕዝቡንም ወደ መጥፎ ለመምራት የታቀደ ሊሆን ይችላል።

ሰው በምድር ሲኖር በሠራው ሥራ ይጸድቃል እንጂ፤ ከሞተ በኋላ ራሳው የተቀበረበት ቤተ ክርስቲያን ነፍሱን መንግሥተ ሰማይ ያሰገባዋል ብሎ ማመን ሃይማኖታችንን የሚቃረን ከመሆኑም በላይ፤ ለአንድ የተወሰነ ተንኮል የተጠነሰሰ መሆን አለበት።

በእውነትም ሕልምሽን ስንመረምረው ከእምነታችን ጋር የሚቃረን ነው እንጂ፤ ከቅዱስ መንፈስ የመነጨ አልመሰለንም በማለት አስፈራርሯት። እርሷ ግን በውስጧ ልክ መጥመቁ የሐንስ እንደሚለፈልፍ እየለፈለፈች፤ ያየችው ሕልም በቀጥታ ከቅዱስ መንፈስ የመጣ መሆን አለበት ብላ፤ ላንቃዋ እስኪደርቅ ድረስ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን እየጠቀሰች ተከራክረች።

በዚህን ጊዜ ካህናትና ሊቀ ካህናቶች ተመካክረው፡- በእውነት ይህ ያንቺ ሕልም አመጣጡ ከቅዱስ መንፈስ የመጣ ከሆነ፤ ሕዝቡ ሁሉ እንዲያምን እግዚአብሔር ተአምራቱን ይግለጽልን ብለው ሄዱ።

በማግስቱ፤ የሚከተለው ተፈጸመ፡- በዛች መንደርና አካባቢዋ ሁሉ በክፉ አድራጊዎች እጅግ የተከበረ፤ ጋኔል እየጎተተ ብዙ ሰዎችን ወደ እርሱ መንፈስ በመምራት ያሳሳተ ጠንቋይ ነበር። ይህ ጠንቋይ ብዙ ሕዝብ በተሰበሰበበት ሥፍራ በአደባባይ ተሰቅሎ ሲንፈራገጥ ታየ። ይህንን አስደንጋጭ ትእይንት የተመለከቱ የጠንቋዩ ተከታዮች ሁሉ በታላቅ ፍርዖት ፈርተው ሸሹ።

ቄሶችና ሊቃውንት በጠቅላላ ይህንን ተአምር በተመለከቱ ጊዜ እንዲህ አሉ፡- ለዓመተ የሐንስ የቀረባት መንፈስ አመጣጡ ከእርሱ መንፈስ ቢሆን ኖሮ ከዚህ ጠንቋይ ጋር ይወዳጅ ነበር። ነገር ግን፤ ይህ በተቃራኒ መንፈስ ላይ ብርታቱን ያሳየን ኃይል የዓመተ የሐንስ ሕልም አመጣጡ በእውነትም ከቅዱስ መንፈስ መሆኑን ያመለክታል በማለት አመኑ።

ከዚያም በኋላ፡- ቤተ ክርስቲያኑን ከፍታችሁ፤ እጣን አጠሳችሁ፤ ቅዱሴ ቀድሳችሁ፤ ሥጋ ወደሙን ሰውታችሁ ለወዳጄ ነፍስ ደህንነት ለምኑልኝ ባለችው መሠረት፤ ለዓመተ የሐንስ የምትፈልገውን አደረጉላት።

አንዳንድ ሰዎች የተጠቀሱትን ተአምራታዊ ድርጊቶች በማስመልከት እውነተኛ አይደለም በማለት ለመከራከር ይቃጣቸው ይሆናል። ከታሪኩ ይልቅ ትምህርቱን እንመልከት።

ከዚህ ታሪክ፡- ሁለት ኃይላት - ሁለት አለማት መኖራቸውን፤ እኛም በመሀል ተመልካቾች (ወይም ሳንወድ ተሳታፊዎች) መሆናችንን እናስተውላለን። እግዚአብሔር እያንዳንዱን ሰውና እምነቱን ይመለከታል፤ ሲዳኝም በግለሰብ ደረጃ እንጂ፤ በጋራ፤ በሕብረተሰብ፤ በዘርና በወገን፤ ባካባቢና በአገር ደረጃም እንዳልሆነ፤ በእግዚአብሔር እና በአንድ ግለሰብ መካከል ስለሚኖር ግንኙነት፤ ከግለሰቡና ከእግዚአብሔር በስተቀር የሚያውቅ ማንም ሊኖር እንደማይችል የሚያሳይ ታሪክ ነው።

መሠረታዊ እምነታችን ከአምላካችን የመጣ ስለሆነ፤ የማይጨመርበት፤ የማይቀነስለት፤ የማይለወጥና የማይሻር ነውና፤ ዓመተ ዮሐንስ ስነስርዓትና ሕግጋትን (ቀኖና) በተመለከተ ብትማጸን፤ የቀሳውስቱን መሠረታዊ ሃይማኖት (ዶግማውን) አልተቃረነችም። እግዚአብሔር የሰውን ሥራውን እንጂ፤ ሃይማኖቱን (ቀኖናውንም ሆነ ዶግማውን) የማይመለከት መሆኑን ከዚህ ታሪክ ማገናዘብ ይቻል ይሆናል።

ካህናትና ሊቀ ካህናቶች ባንድነት፤ ከተለመደው ምግባራቸው ውጪ ለዓመተ ዮሐንስ ሲሉ ፈቃደኝ ፈጸሙላት እንጂ፤ ከኛ በላይ የሚያውቅ የለም በማለት የርሷን እውነት አላወደሙባትም፤ መንፈሳዊ ቅንዓቷንም አላኮሰሱባትም። ለወዳጇ ያላት ፍቅር እና እምነት ወደ ሌላው አለም ሊሸጋገር እንደሚችልም የሚያበስር ተስፋ መገባት እንጂ፤ በሃሳቧ በጉልበቷ የደከመችበትን ሁሉ በመናቅ፤ ተስፋ አስቆርጠው አልሸጁትም።

የእግዚአብሔርን ፈቃድ (ዳኝነቱንስ) ማን ይረዳዋል? ሁሉም ሰው አርጅቶ አይደለም የሚሞተው። ታዲያ፤ ኃጢአቱን ተገንዝቦ፤ ተናዞ (ንስሃ ገብቶ)፤ ቅዱስ ቁርባንን ለመቀበል ያልበቃ ገና በወጣትነቱ በድንገት ቢሞት፤ ከሞተ በኋላ ምህረትን የማያገኝ ስለመሆኑ ማን ያውቃል?

ወደ ሰማይ ተነጥቀው ከሚሄዱት ሌላ በምድር ላይ የሚቀሩት የመጨረሻውን መጨረሻ እየተጠባበቁ ይኖራሉ ብንልም፤ ይህንን እንዲሆንም እንዳይሆንም የሚያደርገው እግዚአብሔር ነው። የፈለገውን ማድረግ የሚችል እግዚአብሔር፤ እርሱ የፈለገውን ያደርጋል።

የሚችን ነፍስ ከጻድቃን ጎን እንዲያስቀምጥልን ቀሳውስት ይጸልያሉ፤ እኛም በእምነት እንጸልያለን፤ የማዳኑ ሥራ የእግዚአብሔር ነው። ሰው ቢሞትም ቀሪ

ዘመዶቹና ወዳጆቹ ጥሩውን እስካሰቡለት ድረስ - እግዚአብሔር ለአንዱ ብሎ ሌላውን እንደሚምር፥ ከመጽሐፍ ቅዱስ በተደጋጋሚ ተጠቅሷል⁷³።

ሙሴ ለወገኖቹ ጸለየ፡- “አቤቱ ቁጣህ በታላቅ ኃይልና በጽኑ እጅ ከግብጽ ምድር ባወጣኸው በሕዝብህ ላይ ስለ ምን ተቃጠለ?...” ዘጸ. 32፡11 ሙሴ በውስጡ እግዚአብሔርነት ስላለው እግዚአብሔር ሰማው። እኛ ሁላችንም በውስጣችን እግዚአብሔርነት ስለአለን ይሰማናል።

እውነት የምትገኝበት ሥፍራ ይህ ብቻ ነው ብሎ፥ ተደላድሎ ከመቀመጥ፥ እውነትን ለማግኘት መሮጥ ይበልጣል። እውነትን ለማግኘት ብቻ የሚሮጡ ከአንድ ሥፍራ ይገናኛሉና፤ እርሱም እግዚአብሔር የሚገኝበት ነው።

ሚዛናዊ አስተሳሰባችን ከእምነታችን ጋር አይጋጭም። እውነት የሚመስለውንና የማይመስለውን በስነአይምሮ ለመመዘን ቋንቋ አያስፈልገውም። ቢናገሩት ለገለጻ የሚያስቸግር ነገርን ሁሉ፥ በዝምታ አርቅቆ በማሰብና በመንፈሳዊ ዝንባሌ በመተርጎም ሊታወቅ ስለሚችል፥ ዘግየት ብሎ ማመዛዘን ይሻላል፤ ማንም ሰው ከሚያውቀው (እንዲያውቅ ከተደረገው) ተነስቶ ወደ እግዚአብሔር በሚወስደው ጎዳና ትንሽ ከተራመደ፥ የመንፈስ ኃይል ያዘልቀዋልና⁷⁴።

የሰው ልጅ ኃጢአተኛነት በምድራዊነቱም መሆኑን እያወቅን፥ ይህ ሰው ለምን ይህንን እምነት አልተከተለም በማለት፥ በሃሳባዊ እምነታችን እራሳችንን ወደ ጽድቅ ሌላውንም ወደ ገሃነም ስንከተው፥ ይህ የኛ የርህራሄ ጉድለት - ከኛ የመነጨ ገሃነመ እሳት .. የሚያቃጥል።

ስለ ነፍስ መቃጠል በሥጋዊ አመለካከት የሚገባንን ያህል ገብቶን ግን፥ አሁንም ስለ ነፍስና ሥጋ አንድነትና ልዩነት፥ ሙታን ከመቃብር ሲነሱ ስለሚኖራቸው ሰውነት፥ ሰዎች በየቀኑ ሲሞቱ የመጨረሻውን ዘለአለማዊ ሕይወት እስኪያገኙ ድረስ ስለሚቆዩበት ሥፍራ ሁሉ አናውቅም።

በኔ ሃይማኖት ውስጥ ምንም የማይታወቅ ነገር የለም የሚል ሰው ግን ተመጻዳቂ፥ አክራሪም ነው።

⁷³ ዮናስ አሳ ነባሪ ሆኖ ሦስት ቀን ካደረ በኋላ፥ ወደ ነነዌ ሄዶ ሰበከ፤ ጮኸ፡- በሦስት ቀን ነነዌ ትገለበጣለች አለ። የነነዌም ሰዎች፥ ንጉሡም የነቢዩን ቃል ሰምተው ፈሩ። በጸምና በጸሎት ተጸጽተው ወደ እግዚአብሔር ቀረቡ። “እግዚአብሔርም ያደርግባቸው ዘንድ በተናገረው ክፉ ነገር ተጸጽቶ አላደረገውም።” ትንቢተ ዮናስ 3፡10

⁷⁴ እግዚአብሔር ፍጡራኑን ሁሉ (ሁሉንም) ይፈልጋቸዋል። “ምን ይመስላችኋል? ለአንድ ሰው መቶ በጎች ቢኖሩት፥ ከእነርሱም አንዱ ቢባዝን፥ ዘጠና ዘጠኙን በተራራ ትቶ፥ ሄዶም የባዘነውን አይፈልግም?” ማቴ. 18፡12

ከአፍአዊ ትረካዎች (ስብከቶችና ትምህርቶች) ሁሉ በስተጀርባ ለግለሰቦች የሚጠጋ መንፈስ ቅዱስ ከሕሊና ዳኝነት ጋር ለአንባብያን የሚበጃቸውን የሚሰጥ እርሱ እግዚአብሔር ብቻ ነው፤ አንባብያን በዚህ ጽሑፍ በግልጽ ከማይገለጡት ጉዳዮች በስተጀርባ እውነቶችን በራሳቸው ይመርምሩ። ከሁሉም በላይ በእግዚአብሔር ያለን እምነት የጸና ይሁን። አሜን።

አባሪ አራት

ጸሎታት

ከእለት ህኪት አድነን

ቸሩ እግዚአብሔር አምላካችን፥
በመንፈስ - በሥጋ ፈጣሪያችን፤
ስንጨነቅ አንተው ነህ መጽናኚአችን፤
ስንፈራ አንተ ነህ መመኪያችን፤
ስንጠቃ አንተ ነህ መከታችን፤
አለማወቅ ሲያሳውረን፥ አንተ ነህ ብርሃናችን።
አቤቱ አምላካችን፥ ተስፋ መመኪያችን፥
አንተ ነህና፥ እውነት መመሪያችን፤
ባንተ መንፈስ ክልል ምንጊዜም እንድሆን፥
ጠብቅ ልጆችህን፥ ተመልከት ፍጥረትክን።
የሰማይ መንግሥት አልታይ ቢለን፥
እምነት ከእውነት አልሰምር ቢለን፥
በአለማዊነታችንም እንቅፋት ቢበዛብን፥
ምድራዊ ችግሮች ተስፋ ቢያስቆርጡን፥
ቸሩ እግዚአብሔር አምላካችን፥
ባንተ ነው ትኩረታችን፤
ባንተ ነው ተስፋችን።
ከጨለማ/ከጉርጓድ አውጣን፥
ቀናውንም መንገድ አሳዩን፤
ድርጊታችን ሁሉ ወዳንተ የሚመራ ይሁንልን።

ድክመታችንንም ተመልከት፤ ፈቃድህ ይፈጸምልን።

አቤቱ የፈጠርከን ቸሩ አምላካችን ሆይ! ኃጢአታችንን ብቻ ሳይሆን ተፈጥሮአዊ ድክመታችንንም ተመልከትልን።

በልባቸው ጥሩዎች ሆነው፥ ጥሩ ሥራ ለመሥራት እየፈለጉ፥ ነገር ግን ምድር መጥፎ ስለሆነችባቸው ብቻ ጥሩ ለመሥራት ላልቻሉ ሰዎች እንጸልያለን።

የሰማዩን አለም ለማየት ባለመቻላቸው ትኩረታቸው በምድራዊ ሕይወታቸው ላይ እየሆነ በመንፈሳቸው ለሚጎዱ እንጸልያለን።

ጥሩ ሥራ ለመሥራት በትግል ላይ እንዳሉ፥ በግዴታ መጥፎ ሥራዎችን እንዲሠሩ ለሚገደዱ እንጸልያለን።

በልባቸው ጥሩነታቸው እና መጥፎነታቸው በመታገል ላይ ሳሉ፥ ከቁጥጥራቸው ውጭ በሆነ ምክንያት፥ ለመጥፎ ሥራ እየተሸነፉ ከስህተት ውስጥ ለሚገቡ እንጸልያለን።

በተለያዩ ምክንያት ኃጢአት ከመሥራት ያልተቆጠቡ ሰዎችን ሁሉ፥ ኃጢአታቸውንና በደላቸውን ብቻ ሳይሆን፥ ምድር ያተረፈችላቸውንም የፈተና ክብደትም አምላክ ሆይ እባክህ ተመልከትላቸው።

አምላክ ሆይ! አንተ ለሁሉም እንደየሥራቸው ፍርድ እንደመስጠትህ፤ በአንተ ሚዛናዊ ፍርድ ጣልቃ ለመግባት ሳይሆን፤ እባክህ በምድራዊ ኑሮ የሰዎችን ችግር ተመልከት።

አቤቱ! ሁሉን የምታውቅ፤ ከሁሉ በላይ ያለኸውም አንተ ነህ።- በጸሎታችን የምንለምንህን ሁሉ አንተ አስተካክለህ፥ መልካሙን ሁሉ ታደርግ ዘንድ፤ አሁንም ለወደፊትም ያንተው ፈቃድ ይፈጸምልን እያልን እንለምንሃለን። አሜን።

የንስሐ መጀመሪያ ስጠኝ

ከውዳሴ ማርያም ገጽ 110

“አቤቱ በንስሐ እንባ እንደ አገለገሉህ እንደ ወንበዴውና፥ እንደ ቀራጩ፥ እንደ ሴሰኛይቱም አድርገኝ። አቤቱ የሚያረጋጋ የይቅርታ መልአክን እዘዝልኝ። አቤቱ የጠፋች የባሪያህን ነፍስ አድነህ ወደማታልፍ መንግሥትህ አግባት። የነጥኡንም መመለሱን ነው እንጂ ሞቱን የማትወድ ሆይ! አቤቱ የሚያገለግልህን ልቦና ስጠኝ። በአንተ አምኛለሁና፤ ስለ ይቅርታህ ብዛት አንተን ፈለግሁ እንጂ፥ ያለ አንተ ሌላ የፈለግሁት የለም። እኔ ደሃ ችግረኛ ስለሆንኩ፥ ዘወትር አዝናለሁ። በሥራዬም ምንም ምን ደስ አላሰኘሁም። አቤቱ ከእንግዲህ ወዲህ የንስሐ መጀመሪያ ስጠኝ። በረድኤትህም ክበበኝ። ድካሜንም በክብር መስቀልህ አጋዥነት አጽናልኝ። ራሴንም ከወደቅሁበት አንሳው። በሠራሁት በኃጢአቴ ብዛት አትቆጣጠረኝ። ከኃጢአቴም የሚያነጻኝ ከአንተ በቀር ሌላ የለምና፤ ጠላት (ሰይጣን) አስቶኝ እኔ በስንፍናዬ ያበላሸኝትን የወይንህን ሥፍራ አርማት፤ ኮትኩታት። ክብርት ጥምቀትህም ያነጻቻት ምድርህን አትተዋት፤ አሜከላና እሾክ በቅሎባታልና። ነገር ግን የእርቅ መልአክን ላከው፤ ከሰይጣን ሥራና ርኩሰት ሁሉ ዳግመኛ ያነጻት፥ ያጸራትም ዘንድ። እግዚአብሔር ሆይ! ጽኑ ኃይል ገናና አንተ ነህና፤ ላንተ የዘላለም ክብር ይገባሃል። አሜን በእውነት።”

ሰላማችንን እና አንድነታችንን ስጠን።

አምላክ ሆይ፥ ሕዝቦች ሁሉ ለፍቅር፥ ለሰላምና ለአንድነት የሚቻሉ፥ በጽድቅ ጎዳና በአንተ ፈቃድ የሚመላለሱ የእውነት ሰዎች ለመሆን በሚያደርጉት ጥረት ቅዱስ መንፈስህ እንዳይለያቸው እንለምንሃለን።

በዚህ መጽሐፍ የተጠቀሱ ሃሳቦች ልዩነቶችን የሚደመስሱ፥ መግባቢያና የሚያቀራርቡ ታደርጋቸው ዘንድ እንለምንሃለን።

ይህ መጽሐፍ በእጁ የገባ፥ ለማንበብም የጀመረ፥ በከፊል ወይም በምልአት አንብቦ የጨረሰ፥ ወይም ሲነበብለት የሰማ፥ በመጽሐፉ ውስጥ ስለተጠቀሱት አንዳንድ ጠቃሚ ሕብረተሰብአዊ - መንፈሳዊ ጉዳዮች ያሰበ፥ እንደገና አብራርቶ በመጻፍም ሆነ ከጎኑ ካለው ሰው ጋር በማውራት ለበጎ መንፈስ ጥርጊያ መንገድ የከፈተ ሁሉ፥ አምላክ ሆይ ከአንተ መንፈስ ርቆ እንዳይሄድ፤ ወደጥሩው የሚመራ እንጂ የሚሰናከል እንዳይሆን አንተ ጠባቂ አድርግለት።

አቤቱ እግዚአብሔር አምላካችን ፈጣሪያችን ሆይ! እኛ ሰዎች አብረን ስንኖር በፖለቲካ፥ በሃይማኖት እየተለያየን እርስ በርሳችን ከመጣላት የሚያድነንን፥ ሰላማችንን እና አንድነታችንን የምናገኝበትን መንገድ አንተ ታሳውቀን ዘንድ፤ በምድራዊነታችን ከእለት ህኪት፥ ጤነኞችና፥ ደስተኞችም ታደርገን ዘንድ እንለምንሃለን።

አቤቱ እግዚአብሔር አምላካችን ፈጣሪያችን ሆይ! ቅዱስ መንፈስህን ከአለም ሕዝቦች አታርቅ፤ የምንኖርበትን አገራችንን ባርክልን፤ ለምድራችን ሰላምን ስጠን፤ ኢትዮጵያን ጠብቃት፤ መልካሙን መንግሥታዊ አስተዳደር አምጣላት።

አሜን። አባታችን ሆይ።

ዋቢ መጻሕፍት

ትንሳኤ የመጻሕፍት ማሳተሚያ ድርጅት (አሳታሚ)፥ 1990፤ ፍትሐ ነገሥት ንባቡና ትርጓሜው፥ ትንሳኤ የመጻሕፍት ማሳተሚያ ድርጅት፥ አዲስ አበባ፡፡

ወሰኔ ይፍሩ፤ አዘጋጅ፤ 1990፤ ሄኖክ፤ በየዓመቱ የሚታተም የኢትዮጵያ ጥናትና ምርምር መጽሔት፥ 1101 S.W. Washington St. Suite 129 Portland, OR 97205

እሸቱ ታደሠ ወንድም አገኘሁ (ዲያቆን) እና ደጀኔ ሽፈራው በላቸው (ዲያቆን)፥ 1991፤ ወላዲተ አምላክ በመጽሐፍ ቅዱስ፥ ኢትዮጵያ መጻሕፍት ድርጅት፤ አዲስ አበባ፡፡

ዓባይነህ ካሴ፥ 1992፤ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት፥ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ አንደኛ መጽሐፍ፥ አሳታሚ ማኅበረ ቅዱሳን፥ አዲስ አበባ፡፡

ዓሥራት ገብረ ማርያም፤ 1991፤ ትምህርተ መለኮት፥ ሁለተኛ እትም፥ ንግድ ማተሚያ ቤት ድርጅት፥ አዲስ አበባ፡፡

የጥንት ሊቃውንት እንደጻፉትና እንደተረጎሙት፥ 1946፤ ገድለ ተክለ ሃይማኖት፥ ትንሳኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት፡፡

የጥንት ሊቃውንት እንደጻፉትና እንደተረጎሙት፥ 1983፤ ተአምረ ማርያም፥ አንደኛ መጽሐፍ፥ አዘጋጅና አከፋፋይ ተስፋ ገብረ ሥላሴ፥ አዲስ አበባ፡፡

የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማሕበር (አሳታሚ)፥ 1980፤ መጽሐፍ ቅዱስ፥ የብሉይና የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት፥ መጀመሪያ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት ታተመ፥ United Bible Societies Africa Regional Centre Nairobi, Kenya.

ዲበኩሉ ዘውዴ፥ 1986፤ ፍትሐ ነገሥት ብሔረ ሕግ ወቀኖና፥ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት፥ አዲስ አበባ፡፡

ልዑለ ቃል አካሉ (መምህር)፥ 1994፤ ሥርአተ አምልኮ ዘኦርቶዶክስ ተዋሕዶ፥ አትላንታ ቅድስት ማርያም ቤተ ክርስቲያን፥ ዩ ኤስ ኤ፥ አታሚ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት አዲስ አበባ፡፡

ጥዑመ ልሳን ካሣ (ሊቀ ካህናት - ርዕሰ ደብር)፥ 1981፤ ያፌድና ዜማው፥ ትንሳኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት፥ አዲስ አበባ፡፡

ኢንተርናሽናል መጽሐፍ ቅዱስ ማሕበር፥ 2001፤ መጽሐፍ ቅዱስ፥ አዲሱ መደበኛ ትርጉም፥ International Bible Society.

ኤፍሬም አሰፋ ወረደወርቅ፥ 1992፤ **አዲሱ የአማርኛ መዝገበ ቃላት**፥ ሁለተኛ እትም፡፡

ኤፍሬም አሰፋ ወረደወርቅ፥ 1995፤ **ሚሊዝየም እንግሊዝኛ-አማርኛ መዝገበ ቃላት**፥ Revised Edition.

አንዱ ዓለም ዳግማዊ (መምህር)፥ 1998፤ **ወላዲተ አምላክ በነገረ ድንኳት፥ ጎትመተ ብራና ማተሚያ ድርጅት**፥ አዲስ አበባ፡፡

አቡነ ሸኑዳ 3ኛ የግብፅ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ፓትርያርክ (ውርስ ትርጉም በዲያቆን ታደሰ ወንድም አገኘሁ)፥ 1993፤ **የንስሐ ሕይወት**፥ ኢትዮጵያ መጻሕፍት ድርጅት፤ አዲስ አበባ፡፡

አባ ጎርጎርዮስ፥ 1978፤ **የቤተ ክርስቲያን ታሪክ በዓለም መድረክ**፥ ትንሳኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት፥ አዲስ አበባ፡፡

አባ ኤልያስ ሊቀ-ጳጳስ፥ 2009፤ **በአዲስ መሠረት ላይ የነበረው ጥረት**፥ Washington D.C 20018 USA.

ተክለ ጻድቅ መኩሪያ (1951)፤ **የኢትዮጵያ ታሪክ 2ኛ መጽሐፍ**፡፡

ተስፋ ገብረ ሥላሴ (አዘጋጅ)፥ 1964፤ **መዝሙረ ዳዊት ወጸሎታት ዘነቢያት ወመዐልየ ዘስለሞን**፥ ተስፋ ገብረ ሥላሴ ማተሚያ ቤት፥ አዲስ አበባ፡፡

ተስፋ ገብረ ሥላሴ (አዘጋጅ)፥ 1978፤ **ገድለ አቡነ አረጋዊ**፥ ተስፋ ገብረ ሥላሴ ማተሚያ ቤት፥ አዲስ አበባ፡፡

ተስፋ ገብረ ሥላሴ (አዘጋጅ)፥ 1992፤ **መልክአ ሚካኤል በአማርኛ**፥ ተስፋ ገብረ ሥላሴ ማተሚያ ቤት፥ አዲስ አበባ፡፡

Abdullah Yusuf Ali (Translation by), 2002: **The Qur'an**, Published by Asir Media

Bhaktivedanta Swami Prabhupada A.C (His Devine Grace), 1972, 1983:

Bhagavad Gita As it is, The Bhaktivedanta Book Trust

Bartusiak Marcia (edited and with Introduction), 2006: **Archives of the Universe**, Vintage Books, A Division of Random House, INC. New York.

Charles Darwin, 1958: **The Origin of Species**, Signet Classics.

Close Frank, 2009: **Anti Matter**, Oxford University Press.

Coogan Michael D., 2003: **World Religions**, Duncan Baird Publications, London.

Davidson Basil, 2005: **Africa in History**, Touchstone, Rockefeller Center, New York, N.Y.

Drage Hale Rosemary, 2004: **Understanding Christianity**, Duncan Baird Publishers, London.

Elain Murray Stone, 2004: **A Saint and His Lion, The Story of Tekla of Ethiopia**, Paulist Press.

Ehrlich Carl S., 2003: **Understanding Judaism**, Duncan Baird Publishers, London.

Hammond, 2002: **Concise Atlas of World History**, 6th Edition, Map Makers for the 21st Century; HarperCollins Publishers.

Hausman Gerald, 1997: **The Kebra Nagast**: St. Martin's Press, New York

Hawking W. Stephen and Leonard Mlodinow 2010: **The Grand Design**, Bantam Books, New York.

Hawking W. Stephen, 1988: **A Brief History of Time**, From the Big Bang to Black Holes, Bantam Books.

Hawking W. Stephen, 2005: **The Theory of Everything**, The Origin and Fate of the Universe, Phoenix Books.

Houston Drusilla Dunjee, 2007: **Wonderful Ethiopians of the Ancient Cushite Empire**, NuVishon Publications, LLC, Sioux Falls, SD, USA.

Jackson G. John, 1939 and 1985: **Ethiopia and the Origin of Civilization**, NuVishon Black Clasiic Press, Baltimore, MD., USA.

John Brockman (editor), 2010: **This will Change Everythng**, Ideas That Will Shape the Future. HarperCollins Publishers, New York, N.Y.10022.

Laszlo Ervin, 2006: **Science and the Enchantment of the Cosmos**, The Rise of the Integral Vision of Reality, Inner Traditions, Rochester Vermont.

Mary and John Gribbin, 2003: **From Atoms to Infinity**, Icon Books.

Muhaiyaddeen Bawa M.R., 1987, revised 2004: **Islam and World Peace, Explanations of a SUFI**, The fellowship Press, Philadelphia, PA.

Oldstone Moore Jennifer, 2003: **Understanding Confusianism**, Duncan Baird Publishers, London.

Rana Fazale & Ross Hugh 2004: **Origins of Life**, Navpress, Colorado Springs, CO80920.

Ross Hugh 2010: **Beyond the Cosmos, What Recent Discoveries in Astrophysics Reveal About the Glory and Love of God**, 2010:Signalman Publishing, Orlando, Florida.

Southwood, Richard 2002: **The Story of Life**, Oxford University Press.

Steinberg Milton, 1975: **Basic Judaism**, Harcourt Brace Jovanovich, Publishers. San Diego, New York, London.

The Student Bible, 1990: **Holy Bible**, New International Version, Zondervan Bible Publishers, Grand Rapids, Michigan.

Wallis Budge (1932): **The Kebra Negast**, Oxford University Press, London, Humphrey Milford.

የቃላት ትርጉምና ተጨማሪ ማብራሪያ

አገረ ከዋክብት	በአንድ የጠፈር ክልል ውስጥ ማንኛውንም አካል (ከዋክብት፥ ጨረቃ ወዘተ..) በውስጡ ያቀፈ (galaxie):: የከዋክብት ሰልፍ ወደ አንድ የተወሰነ የጠፈር ስፍራ (እፍጋታ ወደበዛበት አካባቢ) ጠምዘዝ ይላል:: የአገረ ከዋክብት ቅርጾች አራት አይነት ናቸው:: እነርሱም፡- ክባዊ ጥምዝዝ (spiral)፥ ነጠላ ጥምዝዝ (barred spiral)፥ ዘርጋ ያለ ሉል (elliptical) እና ቅርጽ ቢስ (irregular) ናቸው::
ሁለንተናዊ ግንኙነት	የሁሉ ነገር እርስበርስ መያያዝ (መዛመድ)፥ በአካልና በመንፈስ::
ሃይድሮጂን	ከንጥረነገሮች ሁሉ በይዘቱ ዝቅተኛ የሆነ፥ ባለ አንድ ኢሌክትሮን እና አንድ ኑክሊየስ:: (hydrogen)
ሕይወት አልባ	ሕይወት የሌለው (non living thing)
ሕዋስ	ዝቅተኛው (የመጨረሻውና ትንሹ) ባለ ሕይወት አካል፤ ዝቅተኛው የሕይወት ክፍል:: አንድ ሕዋስ በውስጡ ለሕይወት አስፈላጊ የሆኑትን ፕሮቲኖች በሕዋሱ ሽፋን (cell membrane) ውስጥ አቅፎ ይይዛል:: በፕሮቲን ውስጥ ያሉ ኬሚካሎች እንደ ሰንሰለት የተያያዙ አሚኖ አሲድ የተባሉ ናቸው:: የአንድ ሕዋስ የሕይወት ተግባራት በጠቅላላ ከዲ ኤን ኤ ጀምሮ እስከ ፕሮቲን ግንባታ ድረስ በዚህ የሕይወት ሕዋስ ውስጥ ይካተታል::
ልውጠ አለቶች	በሙቀትና በግፊት የተለወጡ ጥንታውያን አለቶች (metamorphic rocks)
መንትያ ፍጥረት	እራሱን የመሰለ ፍጥረት:: ክሎን - clone የአንድ ዕጽ አካል መልሰው ቢተክሉት፥ የሚበቅለው አዲስ ዕጽ እና የመጀመሪያው ዕጽ በተፈጥሮ ጠባያቸው አንድ አይነት ይሆናሉ:: በውስጣቸው የሚኖረው ዲ ኤን ኤ አንድ አይነት ይሆናል::

	ክሎን ማድረግ በገበሬዎች ዘንድ ቀደም ብሎ የታወቀ ነው። ዶሊ የተባለችው በግ ግን በክሎን የተገኘች የመጀመሪያዋ እንስሳ በመሆኗ ነው የተደነቀችው።
መስሎ ማደር	መስሎ መኖር፤ እራስን በራስ ለመለወጥ የሚያስችል ከአካባቢው ሁኔታ ጋር ስምም ሆኖ ለመኖር የሚያበቃ ለፍጡራን ሁሉ የተሰጠ መመሪያ። (mutation)
መካነ አራዊት	የተለያዩ አራዊቶች ከተፈጥሮአዊ መኖሪያቸው ተወስደው የሚኖሩበት ውሱን ሥፍራ (zoo)
መቅረዝ	በዘይት የሚበራ ኩራዝ ወይም ፋኖስ።
ስቫራጋም፡-	በሂንዱ ጥሩ ሰዎች ሳይቀጡ በደስታ የሚኖሩበት የብርሃን አለም - የሰማይ መንግሥት ነው።
በራሂ ጂን (gene)	በኬሚካሎች የተመዘገበ ወሳኝ አካላዊ መልክ ጠባይ።
ባዶነት	በውስጡ ምንም ነገር የሌለበት። (vacuum)
ብርሃን	ከጸሐይና ከከዋክብት የሚፈነጠቅ ጨረር ሁሉ ብርሃን ይባላል። ሆኖም፥ ከሩቅና ከተለያዩ ከዋክብት ወደመሬት የሚደርሰው ብርሃን የተለያየ ነው። ብርሃን በሞገድ መልክ የሚጓዝ ሆኖ ሳለ፥ በጸሐይ ብርሃን ውስጥም የተለያዩ ሕብረ ቀለሞች የሚታዩት፥ የሞገዶቹ ርዝመት (wave length) የተለያየ በመሆኑ ነው። የሰዎች የማየት ችሎታ ለሰው አይን በሚያመች የሞገድ ጠባይ ብቻ የተወሰነ ስለሆነ፥ ባለ አጭር ሞገድና ባለ ረጅም ሞገድ ከሆኑት ሞገዶች መካከል ያለው ብቻ ነው በአይምፎኦችን ተቀርጾ የምንገነዘበው።
ብርቅነት	አንድ ቁጥር እጅግ ትልቅ በሆነ ቁጥር ሲካፈል ወደ ዜሮ የሚጠጋ እጅግ ትንሽ ቁጥር እንደሚሆን፤ ይህንን ትንሽነት - ወደ አንድ ነጥብ መጠጋት የሚገልጽ። (singularity)
	ቁስ አካል ሁሉ ተሸማቆ የሚጠፋበት፤ የጽልመተ ጥልቀትን (black hole) ማእከል የሚገልጽ ስለሆነ፥ ይህም ጽልመተ ጥልቀት በብርቅነት ይገለጻል።
አንዳችነት	የጠፈር አካላት እርስ በርስ ሲደራረቡ የሚፈጠረው ታላቅና ግዙፍ አካል - የብርቅነት ተቃራኒ። ከመጨረሻ የጠፈር መሰብሰብ በፊት፥ የጠፈር አካላት ሲናወጡ፥

	ወደ ኃይል የማይለወጡ አካላት ሁሉ እርስ በርስ ሲጠጋጉ (ሲጋጩ ወይም ሲደራረቡ) የሚፈጠር ታላቅ የአካል ክምችት፤ “ከዋክብትም ከሰማይ ይወድቃሉ...” ማቴ. 24፡ 29 ከሚለው ጋር ያመሳስሏል (ሃሳባዊ)።
አንድሮሜዳ	ለኛ አገረ ከዋክብት የቀረበ አገረ ከዋክብት ነው። የብርሃን ጨረር ከአንድሮሜዳ ወደ ምድራችን ለመድረስ 1.5 ሚሊዎን ዓመት ይፈጅበታል።
አልፋ ሴንቱአሪ	ለኛ የቀረበ የኮከብ ስም ነው። የብርሃን ጨረር ከአልፋ ሴንቱአሪ ወደ ምድር ለመድረስ 4 ዓመት ይፈጅበታል።
አምሳለ ከዋክብት	ኅላ ኅላ ብለው በደረቅ አይን የሚታዩትን ከዋክብት በመስመር በማያያዝ የሚገኝ ቅርጽ። (constellation)
አቶም	ዝቅተኛው የአካል ክፍል። ማንኛውም አካል በአቶሞች የተገነባ ነው። የአቶሙን ማዕከላዊ ሥፍራ (ኑክሊየስ) የሚይዙት ፕሮቶኖችና ኒውትሮኖች ሲሆኑ፤ ዙሪያውን ደቂቃን አካላት - አያሌ ኢሌክትሮኖች እንደ ደመና ይከቡታል። ፕሮቶን ኢሌክትሮኖችን የሚስብ ሲሆን፤ ይዘቱም የአንድ ኢሌክትሮንን ሁለት ሺህ ጊዜ ይሆናል። ኒውትሮን በይዘቱ ፕሮቶንን ትንሽ ይበልጠዋል፤ ግን ኢሌክትሮኖችን የመሳብ ችሎታ የለውም።
እሳት ወለድ አለት	ከእሳተ ገሞራ የተገነባ አለት። (igneous rock)
እፍጋታ	በአካል ውስጥ የሚገኝ ይዘት (mass) በተለያዩ ሥፍራዎች (መሬቶች፤ ጨረቃዎች..) ስበት (gravity) አንጻር ሲገመት እፍጋታ (density) ይባላል። ለምሳሌ የአንድ ሰው እፍጋታ ከመሬት ይልቅ ጨረቃ ላይ አነስተኛ ነው፤ ይዘቱ ግን የትም ሆነ የት አይለወጥም።
አዲስ ግኝት	ከሁን በፊት ያልተደረሰበትን በምርምር ማግኘት። (discovery)
አዛሂት	እንደ መስተዋት የሚያብረቀርቅ ማዕድን (quartz)
ዑደት	ዙረት። (cycle)
ታላቅ መኮማተር	የጠፈር መዘርጋት ሲያቆም፤ ጠፈር ሲሰበሰብና ሲሸማቀቅ። (the big crunch)

ታላቅ ቦግታ

አንድ ትልቅ ኮከብ ሊጠፋ ሲል (ከመክሰሙ በፊት) ከፍተኛ ብርሃን ይረጫል፤ ይህ ታላቅ ቦግታ ሱፐርኖቫ (supernovae) ይባላል። የኒውትሮን ከዋክብት የሚፈጠሩት ከሱፐርኖቫ በኋላ ነው። ብርሃን ወደ ውጪ ከጸሐይ ብርሃን መቶ እጥፍ ሆኖ ሲረጭ፤ ይህ የብርሃን መረጨት እንደ ፍንዳታ ቢቆጠርም፤ ኮከቡ ሲሸማቀቅ ፍንዳታው ወደውጪ (explosive) ሳይሆን ወደ ውስጥ ነው የሚሆን። (emplosive)

ከሱፐርኖቫ ብዙ መቶዎች ወይም ሺዎች ጊዜ የሚበልጥ ፍንዳታ ሃይፐርኖቫ (hypernovae) ይባላል። እጅግ ትልቅ ኮከብ ሲፈነዳ ፍንዳታውም ወደ ውስጥ ሲሆን (emplosive) አተሞች ሳይቀሩ ጥፍት ይሉና ጽልመተ ጥልቀት ይፈጠራል።

ቴሌስኮፕ

የሩቁን አቅርቦና አጉልቶ የሚያሳይ መነጽር፤ ታላቁ የጠፈር ቴሌስኮፕ - የኸብል ቴሌስኮፕ።

ክፍት

ወደ ውስጡ ማንኛውንም ነገር (ሙቀትንም) የሚያስገባ፤ ወደ ውጪም የሚያስወጣ። (open system)

ኮከብ

የራሱ ብርሃን ያለው የጠፈር አካል።

ኩአርክ

በፕሮቶኖችና በኒውትሮኖች ውስጥም የሚገኙ እጅግ ደቂቅ የሆኑ አካላት። (quark)

ኩአዛር

በጠፈር ውስጥ እጅግ እሩቅ ከሆነ ሥፍራ፤ እጅግ በጣም የሚያበሩ እንደ ኮከብ ያሉ ናቸው። (quazar)

ኑትሪኖ

ጠፈር ሲዘረጋ የነበሩ ደቂቅ አካላት ናቸው። ኒውትሪኖ እና ጸረ ኒውትሪኖ ስለማይጠፋፉ፤ ኒውትሪኖዎች አሁን በጠፈራችን (በመሬትም) ይኖራሉ ተብሎ ይታመናል።

ናራካም

በሂንዱ መጥፎ ሰዎች እየተቀጡ እና በየጊዜው እየታረሙ የሚኖሩበት የጨለማ አለም ነው።

ንድፈ ሃሳብ

አስተያየት፤ በማስረጃ የሚረጋገጥ ሃሳብ። (theory)

ንጥረ ነገር

ማንኛውም ቁስ አካል የተገነባበት መሥራች ነገር፤ በአተሞች የተገነባ ዝቅተኛው የአካል አይነት ንጥረ ነገር (element)። ለምሳሌ፡- ብረት፤ መዳብ፤ አክሲጂን፤ ሃይድሮጂን።

ንፍቀ ክበባት	ሁለቱ የሉል ክፍሎች (hemispheres)፥ መሬትን ለሁለት የሚከፍል - የደቡብ እና የሰሜን ንፍቀ ክበብ። (southern and northern hemisphere)
ቁስ አካል	አካል (matter) - በአካለዊ አለም የሚገኝ፥ ማንኛውም ቦታ የሚይዝ፥ በንጥረ ነገሮች የተገነባ ነገር።
ቅሪተ አካል	ከጊዜ ብዛት ወደ ድንጋይነት የተለወጠ የሕዋሳት ቅርጽ። (fossil)
ይዘት	በማንኛውም አካል ውስጥ የሚካተት ነገር ሁሉ። (mass)
የኖራ ድንጋይ	ከካልሲየም እና ከካርቦኔት የተገነባ ድንጋይ። (limestone)
የኮስሞስ ጨረር	ከሌሎች አገረ ከዋክብት ወደ እኛ አገረ ከዋክብት እንዲሁም ወደ መሬት የሚገቡ ጨረሮች። (cosmic rays)
የሁኔታ አድማስ	በብርቅነት ዙሪያ ያለ የስበቱ ክልል የሚያዋስነው የኃይል ክልል። (event horizon)
የጸሐይ ጭፍሮች	በጸሐይ ስበት ክልል የሚዞሩ እንደኛ መሬት ያሉ አካሎች (planets - ፕላኔቶች)፥ ምድር እና መሰሎቿ። ፕላኔቶች በጨለማው ጠፈር ቢያበሩም የራሳቸው የሆነ ብርሃን የላቸውም። ከፕላኔቶችና ከጨረቃዎች የሚመጣ ብርሃን ስለማይርገበገብ ከከዋክብት በቀላሉ ይለያሉ። እንደ እሳት የሚርገበገቡ የሚመስሉት (twinkle) ከዋክብት ናቸው። ግን ተርጉብጋቢው የምድር አየር ነው እንጂ፥ የከዋክብት ብርሃን አይርገበገብም።
የጠፈር ደንጋዮች	በየጊዜው ከጠፈር ወደ መሬት እየበረሩ፥ አልፎ አልፎም መሬትን የሚመቱ የከሰሙ - እጅግ ጥቃቅን የከዋክብት ሽርፍራፊዎች። ጅራታም ኮከብ (comets) የተባሉትን እንደ ጠፈር ደንጋዮች መቁጠር ይቻላል። የጠፈር ደንጋዮች የምንላቸው (meteorites) ብዙውን ጊዜ ብረት፥ ኒኬል፥ እና ካርቦን ይኖራቸዋል። የጠፈር ደንጋዮች ከምድር ላይ ያረፉ እንደሆኑ፥ እንደየመጠናቸው አነስተኛ ወይም ትልቅ ጉርጓድ ይፈጥራሉ።

	አንድ የጠፈር ደንጊያ በበሃ ደንጊያ ላይ ያረፈ እንደሆነ፤ የዝናብ ውሃ በጉርጓዱ ገብቶ ድንጋዩን እየሸረሸረ ዋሻ እና ኢንቁፍቱዎች ⁷⁵ (sink holes) በቶሎ እንዲፈጠሩ ያደርጋል።
የጠፈር አይኖች	ጽልመተ ጥልቀቶች (black holes)፤ የጠፈር አይኖች ቢባሉ ከሰው አይን ብሌን ጋር ለማመሳሰል ያህል ብቻ ነው።
የማገናዘቢያ ምስል	ንድፈ ሃሳቦችን በተቃለለ መንገድ ማስቀመጥ። (simulation)
የአሸዋ ድንጋይ	እንደ አዛሂት (quartz) ጠጣር በሆነ አሸዋ የተገነባ ድንጋይ። (sandstones)
የብርሃን ዓመት	የብርሃን ጨረር በሰከንድ 300000 ኪሎ ሜትር እየተጓዘ በአንድ ዓመት ውስጥ የሚደርስበት የርቀት ልክ፤ የከዋክብት ርቀት መግለጫ።
የንብብሮሽ ሕግ	አንድ ነገር በሌላው ላይ ከተቀመጠ፤ መቀመጫው አስቀድሞ ሳይኖር ተቀማጭ አይኖርምና፤ በዝቅጠ አለቶች ጥናት መሠረት ከታች ያለው ዝቅጠ አለት ከላይ ካለው ያረጃል ይባላል፤ የመሬት መገለባበጥ ከሌለ። (law of superposition)
ጨረር ረጨዎች - (ተለዋዋጭ ንጥረ ነገሮች)	
	ከተወሰነ እድሜ በኋላ ወደ ሌላ ንጥረ ነገር የሚለወጡ ንጥረ ነገሮች (radio active elements)።
	የአንድ ንጥረ ነገር ማእከላዊ ሥፍራ (ኑክሊየስ) ባለበት የማይረጋ ከሆነ፤ ከውስጡ እጅግ ደቂቃን አካሎች እየተፈተለኩ ይወጣሉ (ጨረሮች ይረጫሉ)። በዚህን ጊዜ የአጠቃላይ አቶሙ ውስጣዊ ጠባይ ይለወጣል። የአቶሞቹ ጠባይ ሲለወጥ ንጥረ ነገሩም ይለወጣል። እንዲህ አይነት ተለዋዋጭ ጠባይ የሚያሳይ ንጥረ ነገር ጨረር ረጨ (radio active) ይባላል።
	ጨረር ረጨ ንጥረ ነገሮች ለመለወጥ መበስበስ ከመጀመራቸው በፊት (መነሻው አነስም በነም)

⁷⁵ በአሮምኛ የማይጠግብ ማለት ነው። ዘንባባቸውም ውሃ ስለማይቋጥሩ ነው ኢንቁፍቱ (የማይጠግቡ) የተባሉት።

የነበራቸውን የአቶሞች ይዘት ግማሹ በስብሶ የሚያልቅበት ጊዜ የጊዜ መለኪያ ሆኗል። ለምሳሌ፦ የራዲዮም - 238 ግማሽ አካሉ የሚበስብሰው በ4.5 ቢሊዎን ዓመታት፤ ካርቦን - 14 በ5730 ዓመታት ውስጥ ነው።

ዘለአለማዊ ቁጥር

የማይቆጠር፥ ወሰን የሌለው ቁጥር።

ዘለአለም

ምንጊዜም፥ ለሁሉ ጊዜ፥ ለጊዜ ወሰን የሌለበት።

ዝግ

ከውስጡ ማንኛውንም ነገር (ሙቀትንም) ወደ ውጪ የማያስወጣ ከውጪም ምንም ነገር የማያስገባ። (closed system)

ዝቅጠ አለት

በውሃ ውስጥ ቆይቶ የዘቀጠ አፈር ከጊዜ ብዛት ወደ አለትነት ሲቀየር፤ ከባሕር የዘቀጠ አለት። (sedimentary rock)

ዲ ኤን ኤ

ሕይወት መስራች ኬሚካል።

ባለ ሕይወትም ሆነ ሕይወት አልባ፥ በአተሞች ቅንጅት የተገነባ ነው። የተወሰኑ አተሞች ባንድነት ሲሆኑ ሞሌኩል ይሆናሉ። በአንድ የዲ ኤን ኤ ሞሌኩል ውስጥም ብዙ መወጣጫዎች እንዳሉት ባለ ሁለት ጥምዝዝ መንሰላል የመሰለ ከአተሞች ተገንብቷልና፤ ይኸ ነው ዲ ኤን ኤ የተባለ። በአንድ የሰው ሴል ውስጥ ዲ ኤን ኤዎች ባንድነት ታጭቀው እንደ ዘንግ አይነት ቅርጽ ይመሠርታሉ፤ ይህም ክሮሞዞም ይባላል።

በሰው የሕይወት ሕዋስ (cell) ውስጥ 46 ክሮሞዞሞች ይገኛሉ። በየክሮሞዞሙ ውስጥ የተለያዩ ውስጣዊ ጠባዮችን የሚወስን ጂን የተባለ ኬሚካል ይገኛበታል። በያንዳንዱ ክሮሞዞም ውስጥ ከሺህ የሚበልጡ ጂኖች ይገኛሉ።

ዳይናዞር

ከምድር ገጽ የጠፋ ጥንታዊ አውሬ። ዳይናዞሮች በአይነትና በትልቅነት የተለያዩ ናቸው። እጅግ ትልቅ የተባለው ብራኪዎዛውሩስ ይባላል። ይህም በቁመቱ 20 ሜትር፥ በርዝመቱም 30 ሜትር፥ በክብደቱም እስከ 100 ቶን (224000 ኪሎግራም) የሚመዝን ሊሆን ይችላል ተብሎ ይገመታል። ዳይናዞሮች የነበሩበት ዘመን ከዛሬ 230 ሚሊዎን ዓመታት ጀምሮ እስከ ዛሬ 65

ሚሊዎን ዓመታት ድረስ (ለ165 ሚሊዎን ዓመታት) ነው ተብሎ ይገመታል።

ጅራታም ኮከብ

ባለ ዘርፋም (ጅራታም) ኮከብ። (comet)

በልምድ ኮከብ ተባለ እንጂ፥ ይህም የጠፈር ደንጋይ ነው።

ጉተታ

ወደ ውስጥ የሚስብ፤ በማንኛውም አካል ውስጥ ከሚገኝ ከኢሌክትሮን ማግኔቲክ እና የኑክሊየር ኃይሎች የሚመነጭ የጥብቅብቆሽ ክስተት - ከጉተታ የሚመጣ መሰብሰብ። በጉተታ ክስተት ውስጥ የስበት (gravity) ኃይልም ይኖራል።

ግሉኦን

በጠፈር ውስጥ ያሉ አካላትን የሚያገናኝ (የሚያያይዝ)።

ኤተር የተባለውም እንዲሁ በጠፈር ውስጥ ይኖራል።

አካሻ የተባለውም በፍልስፍና ተመሳሳይ መሆኑ ነው።

ግፊት

ወደውጪ የሚያስወጣ ኃይል። ግፊት ከሙቀት ኃይል ይመነጫል።

ጸረ አካል

የአካል ተቃራኒ። (anti matter)

ጸረ አካል ከአካል የሚለየው በተቃራኒዊ ጠባዩ ብቻ ነው። በአካል የተገነባ ብርጭቆ በጸረ አካል ከተገነባ ብርጭቆ ምንም ልዩነት አይኖረውም። ነገር ግን በጸረ አካላት ውስጥ የኢሌክትሮኖችና የፕሮቶኖች ጠባዮች በተቃራኒነት ስለተቀመጡ፥ በጸረ አካል የተገነባ ብርጭቆ በአካል የተገነባውን ብርጭቆ ቢነካው ሁለቱም ብርጭቆዎች በታላቅ ፍንዳታ ይጠፋሉ።

አንድ ኢሌክትሮን እና አንድ ፖዚትሮን ቢጋጩ፥ ሁለቱም ይጠፋሉና በነርሱ ምትክ የጋማ ጨረር ብርሃኑን ያስተጋባል። እኛ ግን ይህንን ጨረር በአይናችን ለማየት አንችልም። ሆኖም ይህንን ፍሬ ሃሳብ በመጠቀም፥ በጋማ ጨረር ፎቶግራፍ የሚያነሳ PET Scanner (Positron Emission Tomography) በሕክምና አለም ውስጥ ከፍተኛ ጥቅም እየሰጠ ነው ያለው።

የአካል እና የጸረ አካል መጠፋፋቶች በጠፈር ውስጥ በታላላቅ ቦግታዎች ሲካሄዱ፥ እስከ ምድራችን የአየር ክብብም ሲደርሱ እየተመለከትን፥ ጸረ አካላት ሲጠፉ

እኛ ብቻ ተረፍን ማለት ይከብዳል። በጸረ አካላት የተገነባ ሌላ ጠፈር ቢኖር ማን ያውቃል።

ከጠፈር ወደ መሬት የሚገቡ ጸረ አካሎች (ፖዚትሮኖች) መሬትን በየጊዜው እንደሚጎበኝት ይታወቃል። በጠፈር ውስጥ በአንድ ወገን ከዋክብት፥ ጸሐዮችና ጨረቃዎች፥ እንዲሁም እኛና መሰሎቻችን በአካል ስለተገነባን፥ በጸረ አካላት የተገነቡ ሌሎች ከዋክብት፥ ጸሐዮችና ጨረቃዎች፥ እንዲሁም እኛና መሰሎቻችን የሉም ማለት አይቻልም። በአካል የተገነባ ደበበ በአካል በተገነባ ምድር ከተመላለሰ፥ በጸረ አካል የተገነባ ደበበም በጸረ አካል የተገነባ ምድር ውስጥ ሊመላለስ ይችላል። ግን ሁለቱ ደበበዎች ሲገናኙ እጅ ለእጅ ባይጨባበጡ ይሻላል፤ እንዳይጠፋፉ። የአካልና የጸረ አካል መገኘት እድል መሳ ለመሳ ሊሆን ይችላል። (Close Franc, 2009)

ጽልመተ ጥልቀት

በጠፈር ውስጥ በጨለማነቱና በከፍተኛ የስበት ኃይል የሚታወቅ ሥፍራ። (black hole)

ብርሃን የሞገድ (wave) እና የቅንጣት (particle) ጠባያትን በቅንጅት የያዘ በመሆኑ፥ በከፍተኛ ስበት (gravity) ሊጠለፍ ይችላል። ታዲያ፥ ይህ በጠፈር ጥቁር መስሎ የሚታይ ሥፍራ ጥቁር የሆነበት ምክንያቱ፥ ብርሃን ሁሉ ወደ ማዕከላዊው ባዶ የጨለማ ሥፍራ በታላቅ የስበት ኃይል ስለሚሰርግ ነው። የሚያርፍበት፥ ወይም የሚገጨው ነገር ስለሌለ፥ እንዲሁ ጭልጥ ብሎ ስለሚጠፋ፥ ጽልመተ ጥልቀት ተባለ። ግን የሚሄድበት ቢኖረው ማንም አያውቅም።

ጠፈር

ማንኛውንም አካል (ከዋክብት፥ አገረ ከዋክብት፥ ጨረቃ ወዘተ..) በውስጡ ያቀፈ።

ጥምል የጋስ - ጢስ

ከምድር ሲታይ እንደጢስ የሚመስል፥ እነ ፎቶን፥ ኢሌክትሮን እና ኒውትሪኖ ያሉበት። (nebulae)

ፐርጋቶሪ

በካቶሊክ የሰው ልጅ ሲሞት ነፍሱ ለጊዜው የምትሰነብትበት ሥፍራ ነው።

ፎቶን

ሁለት አንድ አይነት ግን ተቃራኒ የሆኑ ደቂቀ አካላት ሲጋጩ እነርሱ ተጠፋፍተው የሚቀረው ኃይል ፎቶን

ይባላል። ለምሳሌ፥ ኢሌክትሮንና ጸረ ኢሌክትሮን ሲጋጩ፥ ሁለቱም ጠፍተው በምትካቸው ፎቶን ይፈጠራል።

ፍጽምተ አካል

(ሚሻክል)

ንጽረ አካል፥ የሰማይ አካል።

በሰማይ ቤት አንድ ነገር ከሌላው መለየቱን የሚገልጽ ብለን፥ ከምድራዊ አመለካከታችን ወጣ ለማለት እንዲረዳን፥ በአካል (በቁስ አካል) ትይዩ፥ በሌላው አለም ላለው ሁሉ “እንደ አካል የሆነ ነገር” ቢኖር ተብሎ ለሚታሰብ፤ ሰማያዊ አካል ለምንለው በአማራጭነት የተጠቀምንበት ቃል ነው።

ፍጽመምተ አካል በሰማያዊው አለም፥ ልክ እንደኛው አለም ለሰማያውያን ቁልጭ ብሎ ከኛ ሃሳብ ውጪ በራሱ ሕልውና የሚጸና ነው። እኛ ግን ይህንን ልናስበው አንችልም። በሃይማኖት የምናስበው ከግለሰቦች የአስተሳሰብ ሁኔታ ጋር የተያያዘ ስለሆነ፥ ሰማያዊው አለም ልክ እንደምናስበው ሊሆን አይችልም።

የመንፈስ አካሉ ቢባል፥ መንፈስ ደግሞ ምን አካል ይኖረዋል? ይባላል። አካል የሚለውን ቃል ጭራሽኑ አስወግዶና ሌላ አዲስ ቃል አውጥቶ መጠቀም ይሻል ይሆናል በማለት “ሚሻክል” የሚል ቃል አውጥተን ተጠቅመናል (በዚህ መጽሐፍ)።

ሆኖም፥ አዲስ ቃል ሲወጣ አብሮት ሌላ ሃሳብ እንዳይጋብዝ፤ የሰው ልጅ ቶሎ የሚገባው ከሚያውቀው (ከአካል ጋር) ሲዛመድለት ስለሆነ፥ ፍጽምተ አካል - ንጽረ አካል - የሰማይ አካል እያልን በነኚህ ድርብ ቃላትም መጠቀም አስፈለገ።

ፍትሐ ነገሥት

በኢትዮጵያ ለዘመናት ከፍተኛ ዝናን ሕጋዊ ኃይልንና ጽንዕን አትርፎ ለመኖር የበቃ መንፈሳዊና ሕጋዊ ሰነድ ነው።

የቅጽ አንድ ይዘት

የቅጽ አንድ ይዘት

በመጀመሪያው መጽሐፍ (ቅጽ አንድ) የተጠቃለሉ የሦስት ክፍሎች ይዘት እንደሚከተለው ነው፡፡

ክፍል አንድ

ትዝታዎች

አንድ የአዲስ አበባ ነዋሪ አሁን በፈረንጅ አገር ሲኖር፡- የእኔስ ኑሮ ከዚህ ተነስቶ እዚህ ደረሰ፤ ለልጆቼና ለአገሬ ምን አተረፍኩላቸው? እያለ በብዙ ዓመታት ውስጥ የጻፈው ጽሑፍ በስሜታዊነት ተጀመረ፡፡ ይህንን ሰው ሁኔታዎች አስገድደው ከሁለት በከፍሎት ጊዜ፥ ያሳለፈውን ውስጣዊና ስሜታዊ ውዝግብ እንደ አንድ የሥጋ ሰው እና እንደ ሌላም የመንፈስ ሰው በመሆን በቅድሚያ ይደረጋል፡፡ ይህም የመጽሐፉን እውነተኛ መነሻ ለማንጸባር ይህል ነው፡፡

ቀጥሎም፥ በኢትዮጵያ ሕዝባዊ አብዮታዊ ፓርቲ (ኢሕአፓ) በኩል በጊዜው በተካሄደው አብዮት ውስጥ ግለሰቡ የነበረውን ወቅታዊ ተሳትፎ ያወሳል፡፡

ክፍል አንድ በሚፋቀሩ ግለሰቦች መካከል የሚኖር እውነተኛ ፍቅር በተለያዩ ምክንያቶች ለጊዜው ይቀጭ ይሆናል እንጂ፥ በዘላቂነት ጠባቂ አንዱን ሰው “ከአንድ ቦታ” አንስቶ “ወደሌላ ሥፍራ” ሊወስደው እንደሚችል ያሳያል፡፡ ከዚሁም ጋር ስለ ሌሎች ምድራዊ (አለማዊ) ችግሮች፥ ስለአገራችንም ሁኔታ ይጠቃቅሳል፡፡

ክፍል ሁለት

ግንዛቤ ሕይወት

በክፍል አንድ የተጠቀሰው ግለሰብ እራሱን እንደገና ከሁለት በመክፈል፥ ከውስጣዊና ስሜታዊ ውዝግብ ይነሳል፤ ስለ ምድራዊነታችንም እየተመራመረ ወደ መንፈሳዊነት ያመራል።

ክፍል ሁለት ፈራ ተባ እያለ፥ የግለሰቦችን ሕይወት የሚቀይስ የውጪ ኃይል መኖር አለበት ለማለት የሚቃጣው ነው። ብዙ ሰዎች፡- እኛ በኑሮአችን እንከን የሚበዛብን ምድራዊነታችንን በራሳችን መቋቋም ስለሚያቅተን ነው? ወይንስ መንፈሳዊነት ስለጎደለን ነው በማለት እንደሚጠይቁ ሁሉ፥ የሰውን ጠባይ ጉራማይሌ (ኸንጉርጉር - ውጥንቅጥ) የሚያደረገው ምንድነው? ሰው በፍጥረቱ ጥሩ ሆኖ ሳለ፥ ምድራዊነት አይደለም ወይ ክፉ የሚያስመስለው? እያለ ከምድራዊነታችን ጀምሮ እስከ ባሻገሩ (መንፈሳዊነታችን) ድረስ ያለውን ይመረምራል።

አንድ ግለሰብ ምንም ቢደርስበት፥ እድል ፈንታው በምድር ሲፈጸም፥ ከሰማይ የሚደነገግለትን እንደማያጣ፥ የሚበልጠውም ከምድራዊነታችን ባሻገር መኖሩን ይጠቃቅሳል።

ክፍል አንድ እና ክፍል ሁለት ከአንድ ግለሰብ የተጀመረውን ታሪክ ሁለንተናዊ በማስመሰል፡- ስንገባበት ያላገናዘብነውን፥ ስንሰነብትበት የተደናበርንበትን፥ ስንወጣለትም የማናውቀውን አጭር ምድራዊ ሕይወት የሙጥኝ ከማለት ይልቅ፥ “የመጣንበትንና የምንሄድበትን” አለም በአይነ ሕሊና መመልከቱ የተሻለ ነው የሚያሰኝ መንፈሳዊ ስሜት ለማስተጋባት ይሞክራል።

ክፍል ሦስት

የምድራዊ መንፈሶች ተጽንኦ በኑሮአችን ላይ

በምድራዊ መንፈሶች (ወይም እኛ ከምድራዊነታችን በወረሰነው ጠባያችን) ተጽንኦ፡ በዚህ አለም ኑሮአችን አስከፊ ሲሆን፡ የሰው የመንፈሱ ጥሩነት ለዚህ አለም እንግዳነቱን ሲያሳውቀው፤ የት ላይ ነው የምድራዊ ሕይወታችን ተስፋ ያለው?

በአለም ውስጥ (ከግለሰብ፡ እስከ ሕብረተሰብ እና አለም አቀፍ ደረጃ ድረስ) ብዙ አስከፊ ነገሮች ይሠራሉ። ሁሉንም በምድራዊ መንፈሶች (በምድራዊነታችን) ተጽንኦ አንጻር መመልከት ይቻላል፤ ምድራዊ መንፈስ አንቆ የያዘው ሰው ክፉ ይሆናልና።

ክፍል ሦስት፡- ከምድራዊነታችን ጠባይ አንዱ - ዘረኛነታችን እጅግ አስከፊና አደገኛ መሆኑን፡ ከአለማችን፡ ከኢትዮጵያችንም ሁኔታ ጋር በማያያዝ ያወሳል።

የክፍል ሦስት አላማ፡- በምድራችን ውስጥ ያሉ ችግሮች ሰውን የሚያጠቁት በግል (በተናጠል) ብቻ ሳይሆን በጋራም ስለሆነ፡ ከችግሮቻችን ለመላቀቅ የጋራ ችግሮቻችንን በጋራ (በሕብረት እና በአንድነት) እንድንመለከታቸው ነው።

የሰው አይምሮ ውሱን እንደመሆኑ መጠን፡ ምድራዊ እውቀትም ውሱን ነው። መንፈሳዊ እውቀት ግን የሚመነጨው ከሰው አይምሮ ውጪ ከሆነ (ከታመነበት) ወሰን የለውም። በአይምሮና “ከአይምሮ ውጪ” በመንፈስ አርቅቀው ሲመለከቱት “ብዙ ነገር” ግልጥልጥ ይላል። አገር አመራርና አስተዳደርም በመንፈሳዊነት ሲሆን ጥሩ ውጤት ያመጣል።

ወደድንም ጠላንም፡ ለሰላማዊ ኑሮ፡ ለጋራ ጥቅምና ብልጽግና አብረን በምናስበው ላይ መንፈሳዊነታችን ታላቅ ተጽንኦ ይኖረዋል። ይህ ነው ሕይወቴ መንፈሳዊነት የሌለበት የሚል ማነው? ግን የብዙ ሰው ትኩረቱ በምድራዊ እውቀት ብቻ ላይ ሆነና፡ “ከውጪ” ሆኖ የተፈጥሮን ሂደት መመልከትና ሰውን ከጥፋት ማዳን አልተቻለም። የእሳተ ገሞራ መፈንዳትን፡ የመሬት መንቀጥቀጥን፡ ወዘተ... እየተነበየ የሰውን ልጅ ከእልቂት ያዳኝ ምድራዊ አመለካከት (ሳይንስም) የለም። ታዲያ ምድራዊም ሰማያዊም በሆነ የሰው ሕይወት ላይ የመንፈሳዊነትን ጣዕም ቢያክሉበት፡ ለምድራችን ልማት፡ ለሕዝቦች ደኅንነት - ለመጻኢ እድል ፈንታችንም የተሻለ ሳይሆን አይቀርም። ለዚህ ነው ይህ መጽሐፍ እና

የሚቀጥለውም መጽሐፍ መንፈሳዊ ጉዳዮችን እዚህና እዚያ እየሰካካ ሁለገብ የሚያስመስለው።

የወደቁትን የሚያነሳ ፈጣሪ አምላካችን እግዚአብሔር በግለሰብ ደረጃ፥ በሕብረተሰብ ደረጃም፥ የሁሉንም ችግር እንደየአስፈላጊነቱ እያየ ያቃልላል። እኛም በሰላም አብሮ ለመኖር የሚያበቃውን ውስጣዊ ጥሩነታችንን በግንዛቤ አዊነታችን ብንቀሰቅሰው፥ መጨረሻው መጥፎ አይሆንም በማለት ክፍል ሦስት ይደመድማል።